

Ђорђе Оташевић, Марина Николић, Весна Ђорђевић

РЕЧНИК НОВИХ РЕЧИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

2

Истраживање спроведено уз подршку Фонда за науку Републике Србије, 7750183, Јавни дискурс у Републици Србији – PDRS / This research was supported by the Science Fund of the Republic of Serbia, #GRANT 7750183, Public Discourse in the Republic of Serbia – PDRS

Фонд за науку
Републике Србије

Ђорђе Оташевић
Марина Николић
Весна Ђорђевић

РЕЧНИК НОВИХ РЕЧИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

2

Институт за српски језик САНУ
Београд, 2023

ПРЕДГОВОР

Преглед неографских радова у србистици показује да је помак у српској неографији настао крајем XX и почетком XXI века (в. Ђорђевић и Николић 2023). До 2008. године објављено је неколико речника нових речи, а у новије време приметан је прогрес на неографском пољу у србистици, односно све већа заинтересованост лингвиста за неографију, што је као резултат дало неколико најновијих речника нових речи, међу којима је и *Речник нових речи у српском језику*.

Пред вама је друга свеска *Речника нових речи у српском језику*, која је дело ауторског тима с Одсека за стандардни језик Института за српски језик САНУ, окупљеног око пројекта *Јавни дискурс у Републици Србији* (ПДРС), подржаног од стране Фонда за науку Републике Србије.¹

Изради *Речника нових речи у српском језику* приступљено је са циљем да се региструју нове речи у савременом српском језику. На потребу за израдом оваквог речника указивано је у србистици више пута (Слијепчевић Бјеливук, Николић 2022: 340), а употребна вредност специјализованог речника овог типа је вишеструка: пописивањем нових речи омогућава се увид у промене у лексичком (и творбеном) систему српског језика, пружа се могућност да се прати степен узуализације нових речи, обезбеђује се грађа за различита лингвистичка истраживања, прате се промене које доводе до обогаћивања, неретко и до банализације језичког израза и др.² *Речник* је отуд намењен језичким стручњацима, али и свим заинтересованима за језичка питања, односно за учвршћивање знања о новим речима и њиховој употреби.

О конципирању овог речника, као и о потешкоћама приликом израде, односно теоријским и практичним питањима и недоумицама које овакав речник носи, говорено је у раду Ђорђевић и Николић 2021. С првим изазовима аутори су се сусрели у пилот-фази – током рада на „Грађи за *Речник нових речи*”, представљеној у неолошком часопису *Новоречје*

---

¹ Више о пројекту в. на сајту <https://javnidiskurs.rs/>.

² „Сакупљање и изучавање нових речи, израза и значења значајно је са друштвено-историјског, културно-сазнајног и лингвистичког становишта. Испитивање њиховог састава, структуре, значења, функције и др. осветљава сложене проблеме опште теорије језика (нпр. однос речи и појма, речи и реалије, развитак језика, улога социјалних и унутарјезичких фактора, однос језика и говора и др.) и помаже изучавању многих конкретних питања лексикологије, граматике и стилистике. Читаоцима се омогућава да сазнају значење многих речи, њима непознатих или недовољно познатих, са којима се свакодневно срећу на страницама новина и часописа” (Оташевић 2019: 69–70).

(Ђорђевић, Николић и Оташевић 2020а, 2020б, 2021а, 2021б).³ Колико друштвене околности утичу на језик и лексички систем, несумњиво је показала пандемија ковида 19, када су речи и изрази с лексичке периферије продрли у општи лексички фонд.⁴

Речник нових речи у српском језику представља синхрони једнојезични дескриптивни речник. Овај речник садржи и елементе прескрипције, пошто даје нормативне препоруке за поједине нове речи, пре свега за позајмљенице из енглеског језика које се нису усталиле у нашем језику, па се срећу у више углавном фонетско-фонолошких варијаната или наспрам њих већ постоји домаћи или одомаћени синоним.

Аутори имају намеру да објављују једну свеску *Речника нових речи у српском језику* годишње, почев од 2022. године када је објављена прва свеска овог речника.⁵ У свескама овог речника одреднице су дате азбучним редом од А до Ш, што је поступак уобичајен и у неографским издањима других језика којим се омогућује да време од појаве неологизма у језику до његове лексикографске обраде буде што краће. Иако неологизми заузимају место на периферији лексичког фонда, доследно регистравање и обједињавање нове лексике у специјализованом речнику омогућиће њену евалуацију, те унос појединих нових речи у велике дескриптивне речнике књижевног језика. Остаје, наравно, неизвесно колико ће се нове речи задржати у језику, односно које ће нове речи преживети зуб времена.

Нове речи у *Речнику нових речи у српском језику*

Свака свеска *Речника нових речи у српском језику* садржи нове речи које су се у српском језику појавиле од 2000. године и нису забележене у речницима нових или страних речи у српском језику, као ни у описним речницима књижевног језика.

Контролни речници су следећи:

Речник српскохрватског књижевног и народног језика 1–18, Београд: САНУ : Институт за српски језик САНУ, 1959–2010.

Речник српскохрватског књижевног и народног језика I–VI, Нови Сад: Матица српска, 1967–1976.

---

³ Аутори се захваљују свим колегама, читаоцима *Новоречја*, који су указали на грешке и недоследности представљене у нашој грађи. Ипак, поједине речи страног порекла, колико год да су незграпне и неуклопљене, већ су одомаћене у српском језику.

⁴ О новим речима у српском јавном дискурсу као последици пандемије ковида 19 в. у Николић, Слијепчевић Бјеливук, Новокмет 2021.

⁵ *Речник нових речи у српском језику I* доступан је на сајту <https://javnidiskurs.rs>.

- Jovan Ćirilov: *Rečnik novih reči : Reči, izrazi i značenja nastali u srpskohrvatskom jeziku posle drugog svetskog rata*. Beograd: Narodna knjiga, 1982.
- Jovan Ćirilov: *Novi rečnik novih reči : Reči, izrazi i značenja preuzeti iz drugih jezika ili nastali u srpskohrvatskom jeziku posle drugog svetskog rata*. Beograd: Bata, 1991.
- Иван Клајн: *Речник нових речи*. Нови Сад: Матица српска, 1992.
- Вера Васић, Твртко Прћић, Вера Нејгебауер: *Do you speak anglosrpski? : Rečnik novijih anglicizama*. Нови Сад: Змај, 2001.
- Ђорђе Оташевић: *Велики речник нових и незабележених речи 1*. Београд: Алма, 2004.
- Ђорђе Оташевић: *Велики речник нових и незабележених речи 2*. Београд: Алма, 2005.
- Иван Клајн, Милан Шипка: *Велики речник страних речи и израза*. Нови Сад: Прометеј, 2006.
- Речник српскога језика*. Нови Сад: Матица српска, 2007.
- Ђорђе Оташевић: *Речник нових и незабележених речи (сажето издање)*. Београд: Алма, 2008.

Иако је у неким од контролних речника обрађен један број неологизама који су се појавили након 2000. године, те речи нису уврштаване у овај речник.

Неологизми који су додати у нова издања *Речника српскога језика* Матице српске и *Великог речника страних речи и израза* Клајна и Шипке немају утицаја на избор неологизама за овај речник. Тако се, на пример, у другом издању *Речника српскога језика* (2018) налази неологизам *селфи*, којег у првом издању није било, али је исти неологизам обрађен и у овом речнику јер испуњава временски критеријум. Исти случај је и са новим томовима *Речника САНУ*.

Дакле, главни критеријуми за избор грађе за РНР јесу хронолошки и лексикографски (Оташевић 2008: 19). Такође, ослонили смо се и на тзв. функционални приступ (раширеност одређене јединице у језику у датом временском периоду), који подразумева проверу заступљености речи, односно потврду примера употребе речи.

У лингвистичким радовима истицано је да нове речи настају из потребе да се именују нови ентитети, али и да због жеље да се израз учини експресивним или пак из разлога прагматичке природе, попут језичке економије или помодног тренда, може настати нова реч као пандан већ постојећој (Мухвић-Димановски 2005: 4; Оташевић 2008: 36–41, Радовић-Тешић 2009: 54–55). Дакле, нова реч обухвата нове речи и изразе којима се попуњава лексичка рупа у језику (именује се нов појам), те нове речи и изразе синонимне постојећим, али обично стилски маркиране, као и нова значења већ постојећих речи. Под новом лексиком подразумевају

се различити типови, па се у литератури говори о индивидуализмима, околионализмима, потенцијалним речима, неологизмима (в. Драгићевић 2020: 109). У индивидуализме се убрајају околионализми (нове речи грађене по неуобичајеним творбеним обрасцима) и потенцијалне речи (нове речи грађене по уобичајеним творбеним обрасцима) (Пипер, Клајн и Драгићевић 2022: 314). Важно је напоменути да индивидуализми немају статус узуалне лексике. Главна разлика између неологизама и тзв. индивидуалне лексике тиче се распрострањености у употреби. Наиме, неологизми су нове лексеме које се учесталије користе, што сведочи и о већој прихваћености датих лексема у говорној заједници.

Првобитна замисао аутора овог речника била је да се у речничку грађу уврсте само неологизми, чије би се потврде употребе тражиле на интернету. Узето је да је пет потврда употребе речи минимум, полазећи од претпоставке да индивидуална лексика има једну потврду или мали број њих. Међутим, од одстрањивања околионализама и потенцијалних речи из грађе, односно речи које имају пет или мање потврда, одустали смо јер је могуће да ће се нека реч задржати у језику и почети учесталије користити. Такође, поједине нове речи с малим бројем потврда стоје у творбено-семантичкој вези с другим одредницама у речнику (уп. нпр. *антиваксер*, *антиваксерка*, *антиваксерски*, *антиваксерство*, *антивакцинар*, *антивакцинарка*, *антивакцинашки* и др.), па сматрамо да је важно регистровати их. У случајевима кад реч није честа у употреби, односно за њу имамо пет или мање потврда, у оквиру речничког чланка – у одељку *Напомене*, дат је податак да је реч нераспрострањена.

У *Речник нових речи у српском језику* нису уврштене нове речи које потпадају под жаргонизме, као ни каламбури, односно лексичке јединице које представљају неку врсту језичког експеримента, али ни термини који се не налазе у другим стиловима осим у научном.

Приликом прикупљања грађе за *Речник*, кренули смо од списка одредница ка корпусу, односно примерима употребе. Сматрали смо да је овакав приступ, када је реч о новој лексици, учинковитији од евентуалног прављења корпуса текстова који би се касније ишчитавали у потрази за новим речима.⁶ Речи-кандидати за *Речник нових речи у српском језику* ексцерпирају се из различитих извора: из новина, са телевизије, радија, друштвених мрежа, из књижевности, научне (неолошке)⁷ и научнопопу-

---

⁶ „Иако су електронски корпуси изузетно корисни за најразличитија граматичка истраживања, а свакако и за лексикографију, при изради речника нових речи, како општих тако и специјализованих, њихова примена има више недостатака [...]. Најважнији недостатак је непотпуност творбених гнезда и он је упадљив у неким од српских речника неологизама, иначе веома квалитетним” (Оташевић у Слијепчевић Бјеливук, Николић 2022: 341).

⁷ О значају научне (неолошке) литературе (научних чланака, мастерских и докторских теза и др.) као извора за прикупљање нових речи већ је скретана пажња у лите-

ларне литературе, административних текстова. Уколико реч-кандидат није забележена у горепоменутом контролним речницима и уколико постоје потврде употребе ове речи у текстовима на интернету, реч је уврштана у грађу за *Речник нових речи у српском језику*. Водили смо се тиме да одредница мора више пута бити потврђена, да се јавља у различитим функционалним стилевима, пре свега у разговорном и новинарском стилу, јер су управо они својеврсно спремиште нових речи. За сваку одредницу одређена је тематска област којој припада (на пример, медицина: *ковид, грип H₁N₁, птичји грип* и др., спорт: *бејзџампинг, небеско трчање, скијатлон* и др., технологија: *ајпед, екран осетљив на додир/тачскрин, паметни телефон* итд.).

Речнички чланак

Настојали смо да речнички чланак буде што прегледнији. Уштеда простора некада је била условљена начином припреме текста за штампу и ценом штампања. Данас ти разлози више не постоје. У основи речничког чланка у *Речнику нових речи у српском језику* налазе се речнички чланци из више раније објављених речника Ђорђа Оташевића (од 2011. до 2020. године).

Речнички чланак може да садржи највише осам целина:

одредница ж. р.

- ❶ дефиниција
- ❷ цитати
- ❸ порекло
- ❹ варијанте
- ❺ синоними
- ❻ област
- ❼ детерминативи
- ❽ напомене

Одредница:

Одреднице су дате азбучним редом и писане ћиричним писмом.

Именице се дају у номинативу једнине, за чим следи ознака рода (*антива̀ксер* м. р). Придеви се наводе у номинативу једнине мушког рода, за чим следе наставци за номинатив једнине женског и средњег рода (*антива̀ксерски̑, -а̑, -о̑*). Уколико је одредница индеклинабилни придев,

---

ратури (в. Лазих Коњик, Миленковић 2020: 481). С тим у вези, богат извор грађе за речник овог типа представља неолошка библиографија Иваниш, Ђорђевић, Николић 2022.

као ознака стоји скраћеница *прид. непром.* (*антивакс* прид. непром.). Глаголи су дати у инфинитиву, за чим следи наставак за прво лице једине презенте, те скраћеница *несврш.*, *сврш.*, или *сврш.* и *несврш.* као ознака глаголског вида (*твѝтнути*, *-ѝм сврш.*). Прилози су означени скраћеницом *прил.* (*антивакцѝнѝшки* прил.).

Вишечлане одреднице:

Један од мање уобичајених поступака за нашу лексикографију примењен у овом речнику јесу вишечлане одреднице (нпр. *кутија за бебе*, *топли сандук за бебе*, *свињски грип* и др.). Вишечлане одреднице су узбуђене према првој речи, јер смо претпоставили да би корисници, нарочито нелингвисти, вишечлани термин најчешће тражили по првој речи, а она није увек и одредничка реч.

Изговор:

Све одреднице у *Речнику* су акцензоване. Треба узети у обзир да поједине нове речи још увек немају устаљен изговор или пак имају изговор који није у складу с фонолошким принципима српског језика, као и могућност да ауторима нису познате све изговорне варијанте појединих одредница. Доследно је бележено када реч има више акценатских варијанти (на пример, *антивѝксѝрство* и *антивексѝрство*, *бѝткоѝн* и *биткѝн*, *блѝговати* и *блѝговати*, *бодишѝјмер* и *бодишѝјмер*). Уколико се у говору чује и изговорна варијанта која одступа од стандардне фонолошке норме српског језика, тај податак дат је у одељку *Напомене* (такав је, на пример, случај с речима *Јутјѝб* и *бодишѝјмовати*, обрађеним у првој свесци *Речника*).

Дефиниција:

Целина *Дефиниција* односи се на семантичку дефиницију, односно значење одреднице. Уколико реч има више значења, свако значење је посебно дефинисано и означено бројем (на пример, код одреднице **грумнинг** значења су представљена на следећи начин: **1.** *скуп поступака којима се негује длака, кожа, уши и очи кућних љубимаца, првенствено паса и мачака, из хигијенских разлога или ради учешћа на изложбама и такмичењима.* **2.** *сексуално злостављање деце од стране одраслих особа, најчешће мушкараца, на интернету или уживо уз претходно коришћење интернета).*

У семантичким дефиницијама изведених речи дата је (издвојена у загради) и дефиниција основне речи (која такође представља нову реч и посебну одредницу у овом речнику):

пранкер м. р. *особа која прави, организује пранк (= намештаљку, коју често снима скривена камера, са циљем да неку особу или особе доведе у смешну ситуацију).*

Овакве дефиниције су у српској лексикографији, и не само српској, неуобичајене. Уместо навођења и семантичке дефиниције речи *пранк*, у речницима неологизама би се најчешће стрелицом указало на речнички чланак с одредницом *пранк*.

пранкер м. р. *особа која прави, организује (→) пранк.*

Постојала је и могућност да изведеницу (*пранкер*) наведемо као пододредницу речи на основу које се она релационо дефинише (*пранк*), али сматрали смо да је предусретљивије према кориснику да све податке у вези с траженом одредницом нађе на једном месту.⁸

Цитати:

Наводи се од три до пет цитата за свако значење. Сви наведени цитати налазе се на интернету. Због уштеде простора и прегледности наводи се само први део адресе (без *www.* или *https://*), који показује о којем се извору ради, док се остатак, који често заузима неколико редова, изоставља. Уз помоћ било којег претраживача лако се може наћи цео текст. Треба имати на уму да су очигледне словне грешке исправљене, као и да су у немалом броју текстова додавани дијакритички знаци. Након адресе наводи се датум када је текст објављен или само година, уколико датум није наведен. Понегде се није могло утврдити ни о којој се години ради. За поједине одреднице примери употребе (цитати) дужи су од уобичајеног у нашој лексикографској пракси, што је учињено зарад давања енциклопедијске информације о датом појму (в. нпр. одреднице *бејби-бокс* и *флешмоб* у првој свесци *Речника*). Дужи цитат може указивати и на регистар коме дата лексема припада, односно функционални стил.

Порекло:

Ова целина односи се на етимологију одредничке речи или синтагме. Овај податак је дат уколико је реч страног порекла, а углавном је, очекивано, реч о позајмљеницама из енглеског. Најпре се наводи скраћеница која указује на језик давалац (*енгл., итал., лат.*), а потом се наводи

---

⁸ У дигиталном онлајн издању не би било потребе за „дефиницијом у дефиницији”, јер се реч може линковати.

изворни облик (нпр. за реч *ajned* – енгл. *iPad*). У појединим случајевима када је реч сложеније структуре, углавном непрозирне у језику примаоцу, дат је и податак о творбено-морфолошкој структури у изворном језику – нпр. за реч *брегзит* – енгл. *Brexit* < *British* : британски + *exit* : излазак; за реч *бејзиамп* – енгл. *base jump*, *BASE jump*, *B.A.S.E. jump* (*B.A.S.E.* је скраћеница за четири категорије фиксних објеката с којих се скаче: *building*, *antenna*, *span*, *earth*).

Варијанте:

У овој целини наводе се фонетске или морфолошке варијанте одредничке речи или синтагме (на пример, уз одредницу *бејзиампер* забележена је варијанта *бејсиампер*, уз одредницу *јутјуберски* наводи се варијанта *јутуберски*, уз одредницу *лајковати* као варијанте долазе *лајкнути* и *лајкати*, уз одредницу *крафин* дата је варијанта *круфин* итд.). У целини *Напомене* даје се податак о нормативном статусу варијанте, односно препорука, или коментар да је одређена варијанта мање распрострањена. Правописне варијанте (нпр. *бинџи вочер* и *бинџи-вочер*) дају се као податак у рубрици *Напомене*.

Синоними:

Уколико су забележени, дају се синоними одредничке речи или синтагме (на пример, за одредницу *мексички грип* наводе се синоними: *грип H₁N₁*, *новел грип*, *нови грип*, *свињски грип*, *северноамерички грип*). У одељку *Напомене* препоручује се домаћи синоним, уколико је распрострањен (нпр. даје се предност речи *умрежавање* над синонимом *нетворкинг*).

Област:

Ова целина указује на семантичку област којој одредничка реч или синтагма припада. На пример: друштвене мреже, друштво, забава, интернет, исхрана, компјутерске игрице, криминал, кућни љубимци, маркетинг, медији, медицина, мобилна телефонија, музика, плес, политика, пословање, право, психологија, сексуална оријентација, социјални рад, спорт, телевизија, технологија, трговина, туризам, уметност, финансије, фотографија и др.

Детерминативи:

У случају кад именица која је одредничка реч има и придевску функцију, у посебан део речничког чланка под називом *Детерминативи* додају се одговарајући примери детерминативне употребе.

Напомене:

Целина *Напомене* у оквиру речничког чланка обухвата лингвистичке информације и нормативне препоруке – указивање на (не)распрострањеност одређене речи, погрешну транскрипцију, проблем састављеног и растављеног писања, акценат речи и др. Будући да позајмљенице, пре свега англицизми, чине велики део нове лексице, као одреднице навођене су и варијанте с погрешном транскрипцијом, а у оквиру ове целине указује се на исправан облик. У *Речнику нових речи у српском језику* користе се начела и правила транскрипције наведена у *Правопису српског језика* Матице српске (2010. и каснија издања).

Условни знаци и скраћенице

Семантички неологизми су означени звездicom (*) – на пример, овај знак је дат уз одредницу *објава*, *папуча*, *пратилац*, *умрежавање* и др. Коса црта (/) користи се у целини *Цитати* приликом навођења примера, где показује да је у оригиналном тексту реченица после косе црте прва реченица у следећем пасусу (најчешће се среће након новинских наслова: *Први српски твркер / Јован је млади дечко из Србије који се бави плесом, али не било којим, већ све популарнијим – тврком*). Три тачке између угластих заграда ([...]) означавају да је део оригиналног текста изостављен.

Наводимо списак најважнијих скраћеница:

м. р. – мушки род

ж. р. – женски род

с. р. – средњи род

мн. – множина

прид. – придев

прид. непром. – непроменљиви придев

несврш. – несвршени вид глагола

сврш. – свршени вид глагола

прил. – прилог

енгл. – енглески језик

лат. – латински језик

грч. – грчки језик

итал. – италијански језик

нем. – немачки језик

Прва свеска *Речника нових речи у српском језику* представља почетак рада на доследном бележењу и обради нових речи у српском језику сарадника Одсека за стандардни језик Института за српски језик САНУ. С обзиром на то да је рад на *Речнику нових речи у српском језику* замишљен као дугорочни пројекат, могуће измене и допуне речничке концепције видимо као могуће. Уз извињење за неизбежне грешке и недоследности које овакав речник собом носи, а за које само аутори сnose одговорност, надамо се да ће *Речник нових речи у српском језику* пружити мали допринос српској неографији, нарочито у ситуацији када неографска лексикографија не успева да прати вишедеценијски „неографски бум”.

***

Захвалница

Аутори се захваљују свима који су помогли објављивању овог речника: Институту за српски језик САНУ, Фонду за науку Републике Србије, рецензентима – др Марији Ђинђић, проф. др Милану Ајџановићу, проф. др Марини Јањић, затим сарадницима Одсека за стандардни језик – мср Јовани Иваниш, мср Александри Томашевић и мср Јанку Ивановићу, као и свим осталим колегама и пажљивим читаоцима на значајним сугестијама. Посебну захвалност дугујемо др Светлани Слијепчевић Бјеливук, чији је допринос овој књизи у вези с творбеним аспектом нових речи и лексикографским недоумицама на које смо наилазили током рада.

Литература

- Драгићевић, Рајна: О неологизмима у српском језику из угла припреме корпуса за израду вишетомног Речника савременог српског језика Матице српске. *Јужнословенски филолог* LXXVI/1, Београд 2020, 107–121.
- Ђорђевић, Весна, Марина Николић, Ђорђе Оташевић: Грађа за Речник нових речи (2), *Новоречје* II (2), Београд 2020а, 61–126.
- Ђорђевић, Весна, Марина Николић, Ђорђе Оташевић: Грађа за Речник нових речи (3), *Новоречје* II (3), Београд 2020б, 85–163.
- Ђорђевић, Весна, Марина Николић, Ђорђе Оташевић: Грађа за Речник нових речи (4), *Новоречје* III (4), Београд 2021а, 81–112.
- Ђорђевић, Весна, Марина Николић, Ђорђе Оташевић: Грађа за Речник нових речи (5), *Новоречје* III (5), Београд 2021б, 127–147.
- Ђорђевић, Весна, Марина Николић: *Речник нових речи* у контексту савремене српске неографије. У: С. Ристић, И. Лазић Коњик, Н. Ивановић (ур.), *Лексикографија и лексикологија у светлу актуелних проблема*, Зборник научних радова, Београд: Институт за српски језик САНУ, 2021, 681–696.
- Ђорђевић Весна, Марина Николић: Неологија и неографија у србистици, У: М. Олоштиак (ур.), *Neologizmy a neologizácia v lingvistickej reflexii*, Прешов: Prešovská univerzita v Prešove, 2023, 355–390.
- Иваниш, Јована, Весна Ђорђевић, Марина Николић: Српска неолошка библиографија, *Наш језик*, LIII (2), Београд 2022, 101–123.
- Лазић Коњик, Ивана, Ана Миленковић: The Development of the Open Dictionary of Contemporary Serbian Language Using Crowdsourcing Techniques. In: Zoe Gavriilidou, Maria Mitsiaki, Asimakis Fliatouras (Eds.). *Proceedings of XIX Euralex Congress: Lexicography for inclusion*. Volume I. Democritus University of Thrace, 2020, 479–484.
- Muhvić-Dimanovski, Vesna: *Neologizmi – problem teorije i primjene*. Zagreb: Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilista u Zagrebu, 2005.
- Николић, Марина, Светлана Слијепчевић Бјеливук: *Речник појмова из периода епидемије ковида*. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2020. <<http://www.isj.sanu.ac.rs/recnik-pojmova/>>
- Николић, Марина, Светлана Слијепчевић-Бјеливук, Слободан Новокмет: Нове речи у српском јавном дискурсу као последица пандемије ковида 19. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини* LI/1, 2021, 365–390.

- Оташевић, Ђорђе: *Нове речи и значења у српском језику*. Београд: Алма, 2008.
- Оташевић, Ђорђе: Грађа за Речник нових речи (1), *Новоречје I* (1), Београд 2019, 13–25.
- Оташевић, Ђорђе: Бележење нових речи, *Новоречје I* (1), Београд 2019, 69–73.
- Оташевић, Ђорђе, Николић, Марина, Весна Ђорђевић: *Речник нових речи у српском језику I*. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2022.
- Радовић-Тешкић, Милица: *С речима и речником*. Београд: Учитељски факултет, 2009.
- Слијепчевић Бјеливук, Светлана, Марина Николић: *Речник ковида (тематски и асоцијативни)*. Београд – Нови Сад: Институт за српски језик САНУ – Прометеј, 2022.

А

агротероризам, -зма м. р.

❶ дефиниција *облик биолошког тероризма који намерним заражавањем биљака или животиња жели да нападнутом подручју или држави нанесе економску штету и поремети снабдевање храном.*

❷ цитати **Agroterorizam** je oblik bioterorizma, koji namernom indukcijom bolesti biljaka ili životinja ima za ciljeve stvaranje ekonomskih губитака, изазивање страха и нарушавање унутрашње стабилности нападнute земље (sr.wikipedia.org); Опасности од **агротероризма**? / Rivs se залаже да та важна привредна грана одмах са уобичајеног степена приправности пређе на повишени, како би се заштитила од могућег агро-терористичког напада (glasamerike.net, 27. 10. 2001); **Агротероризам** и екотероризам су обично наведени као подtipови биотероризма, а који могу да постану у нечијим рукама оруђе, опасније од метка и бомбе. Овај први, према дефиницији, представља изазивање болести код биљака и животиња вирусима, бактеријама, гљивicama или токсинима природних живих организана или генетски модификованих, а може узроковати општу глад и болести у редовима непријатеља (vesti-online.com, 21. 2. 2021); Ту је и **агротероризам**, а посебна димензија овог проблема види се на терену злоупотребе ГМО (pravda.rs, 31. 5. 2020); **Агротероризму** су подложне све земље без обзира на степен развоја (doiserbia.nb.rs).

❸ порекло грч. agros : поље, енгл. terrorism.

❹ област криминал.

❺ напомене Иако се среће и полусложеничко писање (*агро-тероризам*), предност треба дати спојеном писању (*агротероризам*).

агротерориста м. р.

❶ дефиниција *особа која учествује у агротероризму (= облику биолошког тероризма који намерним заражавањем биљака или животиња жели да нападнутом подручју или држави нанесе економску штету и поремети снабдевање храном).*

② цитати Koliko vidim, javljaju se samo botovi i sobni ustanici. Što niste izašli na mostove kada tako zdušno podržavate **agroteroriste**, a? (021.rs, 16. 8. 2022); Voćnjaci u Kaliforniji, kao meta **agroterorista** / U ratu protiv terorizma, obradivo zemljište, pašnjaci, domaće životinje na prvi pogled možda nemaju ništa zajedničko sa kulama Svetskog trgovinskog centra ili prometnim morskim lukama, napadnutim terorističkim napadima (sr.wikipedia.org); U Beograd **agroteroristi** nisu mogli da uđu, a u Novi Sad ih je on pustio. Toliko o kvalifikacijama (021.rs, 16. 8. 2022); Joш једна интересантна етикета ових активиста наденута је након једног напада у Калифорнији, где су починиоци означени као „**агро-терористи**” од стране *Western Farm Press*-а (phaidrabg.bg.ac.rs).

⑥ област криминал.

⑧ напомене Нераспрострањено.

агротерористички, -а, -о

① дефиниција *који се односи на агротероризам (= облик биолошког тероризма који намерним заражавањем биљака или животиња жели да нападнутом подручју или држави нанесе економску штету и поремети снабдевање храном).*

② цитати Za procenu rizika od **agroterorističkih** napada može se koristiti TCV analiza (threat, vulnerability and consequence: pretnja, ranjivost i posledica) (doiserbia.nb.rs); Vojska Srbije u okviru svojih misija takođe ima obaveze vezane za **agroterorističke** napade. U slučaju **agroterorističkih** napada iz sastava Vojske Srbije najveća naprezanja bi podnele sanitetska, veterinarska i ABH služba (scindeks.ceon.rs); Kada se izvrši **agroteroristički** napad na domaće životinje, napadnuta zemlja mora sprovesti mere karantina i masovnih klanja i spaljivanja zaražene stoke (fedorabg.bg.ac.rs); Opasnosti od agroterorizma? / Rivi se zalaže da ta važna privredna grana odmah sa uobičajenog stepena pripravnosti pređe na повишени, kako bi se zaštitila od mogućeg **agro-terorističkog** napada (glasamerike.net, 27. 10. 2001); Средства за извођење **агротерористичких** напада могу бити, поред патогена, хемијска средства или било који намерно изазвани утицај који угрожава пољопривредну производњу (sr.m.wikipedia.org); Превенција и припрема за адекватно реаговање у случају **агротерористичких** аката уперених на снабдевање храном изискује стабилну и јаку инфраструктуру јавног здравства, појачан надзор над болестима, брзу и поуздану лабораторијску дијагностику, истраживање болести, као и развијање болничких капацитета за одговор на такву катастрофу са евентуално великим бројем оболелих (fedorabg.bg.ac.rs).

⑥ област криминал.

③ напомене Иако се среће и полусложеничко писање (*агро-терористички*), предност треба дати спојеном писању (*агротерористички*).

аериал-јога ж. р.

① дефиниција *врста јоге код које се вежбе углавном изводе изнад земље, viseћи у ваздуху.*

② цитати **Aerial joga**, друго је име за здравље, relaksaciju i zabavu. Idealna је ако желите да postanete Spajdermen, našalio се Novak Đoković, а инструкторка Svetlana Pavlović открива још неке благодети ове све популарније методе (hellomagazin.rs, 24. 4. 2021); **Aerial** (lebdeća или antigravitaciona) **joga** специфичан је начин вежбања јоге у ваздуху (lepotaizdravlje.rs, 21. 2. 2022); Овај нови фитнес тренд оправдано расте у последњих десет година будући да **аериал јога** пружа многе предности, пре свега у виду ефеката спиналне декомпресије тј. терапеутског ослобађања компресије кичме, уз истовремени тренинг (staridif.rs); Sve оно што radimo у svili prenosi се и на наш svakodnevni život. Ovim rečima sa letećom jogom nas upoznaје Neda Popović. Она је мајка четворо деце, по образовању социолог, а по занимању инструктор **aerial joge** (24sedam.rs, 7. 11. 2020).

③ порекло енгл. aerial yoga.

④ варијанте еријал-јога.

⑤ синоними аеројога, антигравитациона јога, ваздушна јога, viseћа јога, лебдећа јога, летећа јога.

⑥ област спорт.

⑧ напомене Изворно писање (*aerial yoga*) треба избегавати. Предност треба дати синонимима *аеројога*, *антигравитациона јога*, *ваздушна јога*, *viseћа јога*, *лебдећа јога* и *летећа јога* уместо полусложеницама *аериал-јога* и *еријал-јога*.

аеробик у води м. р.

① дефиниција *врста аеробика који се вежба у води уз коришћење различитих реквизита.*

② цитати Кад асфалт почне да се топи под врелим сунчевим зрацима ништа не звучи боље од дана проведеног на базену. А ако уз то можете и да вежбате, шта бисте више могли да пожелите. **Аеробик у води** је најбољи начин да активирате цело тело, а да се не прегрејете на летњој врућини (politika.rs, 7. 7. 2006); Ако сте у potrazi за комбинацијом аеробика и вежбања у води – **aerobik u vodi** је прави тренинг за

vas! **Aerobik u vodi** (ili akvarobik) je idealna rekreacija za sve uzraste, od dece do penzionera, a prepreku ne predstavljaju ni kilogrami viška (mogujatosama.rs, 9. 8. 2021); Akvabik, hidrobik, akvarobik, akvafit, akva aerobik ili **aerobik u vodi** su sinonimi za sve popularniji vid fizičke aktivnosti koja doprinosi smanjenju telesne mase, vitkoj liniji i opštem psihofizičkom zdravlju organizma (glaspodrinja.rs, 8. 2. 2022); Uz podršku Grada Požarevca i Sportskog saveza Grada Požarevca, Sportsko udruženje „Delfin 012” iz Požarevca organizuje besplatne časove plivanja za početnike, napredno plivanje i **aerobik u vodi** na Gradskom bazenu Sportskog centra Požarevac (poportal.rs, 21. 6. 2021); **Aerobik u vodi** / Termin akvarobik predstavlja spoj reči aqua, na latinskom voda, i aerobic – aero – vazduh, što podrazumeva vežbanje u vodi aerobnog karaktera. Akvarobik (akvabik) je najpoznatiji oblik aqua fitnessa kod kojeg se koriste različiti rekviziti, i to najčešće specijalne rukavice koje povećavaju otpor vode prilikom vežbanja (lepaisrecna.mondo.rs, 18. 12. 2012).

❸ порекло према енгл. aquarobics < aqua + aerobics.

❺ синоними аквааеробик, аквабик, акваробик, аквафит, водени аеробик, хидробик.

❻ област спорт.

аеројога ж. р.

❶ дефиниција *врста јоге код које се вежбе углавном изводе изнад земље, висућу у ваздуху.*

❷ цитати *Imate nizak pritisak? Nervozu? Problem s kičmom? Premor? Našimoto? Što čekate?! Pod hitno se obrnite naglavačke, a bez opterećenja vrata. **Aerójoga** za sve (twitter.com, 9. 11. 2021); Klasična joga i **Aero joga** na Vidikovcu i u ul. Resavska. Grupni i individualni časovi. Vežbamo svakodnevno ujutru i uveče (facebook.com); Povećajte fleksibilnost i snagu celog tela – **aeroyoga**: utorak i četvrtak od 8h (facebook.com, 25. 11. 2021); **AeroYoga** je profesionalna međunarodno priznata metoda, koja pokriva tri različite metode: **aero-yoga** – holistički metod, aero-pilates – tehnički metod, aero-fitness – metod aerobika. **AeroYoga** je inspirisana tradicionalnom jogom i u ovom metodu je najbitnije disanje (studiomaximum1.wixsite.com).*

❸ порекло енгл. aero yoga.

❺ синоними аериал-јога, антигравитациона јога, ваздушна јога, висућа јога, еријал-јога, лебдећа јога, летећа јога.

❻ област спорт.

❽ напомене Изворно писање (*aero yoga*) треба избегавати. Иако се срећу различите правописне варијанте (*aero joga*, *aero-joga*), пред-

ност треба дати спојеном писању (*аеројога*). Предност треба дати синонимима *аеројога*, *антигравитациона јога*, *ваздушна јога*, *висећа јога*, *лебдећа јога* и *летећа јога* уместо полусложеницама *аериал-јога* и *еријал-јога*.

ајфоновац, -вца м. р.

❶ дефиниција *особа која користи паметни телефон из породице телефона ајфон америчке компаније „Епл” (Apple).*

❷ цитати Skoro čitavu prošlu godinu i deo ove provela sam među ajfonomanijacima u Nemačkoj i osećala sam se kao trinaesto prase s mojim kršem od telefona. Nije vredelo ni što sam ga krila u džepu, jer pravi **ajfonovac** svoj smartfon uvek drži na gotovs, stari model poklanja ženi i čim se pojavi nov, kampuje ispred radnje (pcpress.rs, 10. 11. 2012); Nisam oduvek **ajfonovac**, štaviše druženje sa sada omiljenom (i jedinom) Apple spravicom traje tek nekih 5 meseci ali opet znate kako kažu: „Once you go Mac...” (eniaux.net, 8. 9. 2010); Novi popis stanovništva iznedrio je nove nacionalnosti: „**ajfonovac**”, „fejsbukovac” i „tviteraš”. Statističari u čudu (twitter.com, 25. 4. 2012); Ovo što su **ajfonovci** dobili zumiranje na Instagramu a mi ostali ne, smatram rasnom uvredom (twitter.com, 2. 9. 2016); Bukvalno trljam oči u čudu da vidim da li sam dobro pročitao, **ajfonovci** su doslovno u fazonu bolje umreti odmah nego imati bilo kakav telefon koji nije ajfon (twitter.com, 25. 5. 2018).

❸ порекло према енгл. iPhone.

❹ област ТЕХНОЛОГИЈА.

аквааеробик м. р.

❶ дефиниција *врста аеробика који се вежба у води уз коришћење различитих реквизита.*

❷ цитати Тим задужен за анимацију на плажи стално смишља акције: **аквааеробик**, одбојка, курс оријенталног плеса, разне вежбе за опуштање или игре за децу и старије (politika.rs, 20. 5. 2008); Свим посетиоцима нудимо бесплатну школу пливања, **аквааеробик**, велики број спортских терена како у води тако и на песку попут кошарке у води, ватерпола, одбојке на песку и многе друге садржаје (juznastbija.info, 27. 7. 2013); **Аквааеробик** од 5.ог разреда и средње школе (pirotskevesti.rs, 4. 1. 2023); Пливање и други облици вежби у води (нпр. аквадогинг и **аквааеробик**) су неки од најважнијих начина за испуњавање препорука за физичку активност – и за аеробни и за елемент снаге и равнотеже (phaidrabbg.bg.ac.rs); Novina će biti **Akva aero-**

bik, за који ће бити задужен професор Goran Glišović (epicentarpres.rs, 13. 6. 2018).

- ③ порекло енгл. aquaerobics < aqua + aerobics.
- ④ варијанте аквабик, акваробик.
- ⑤ синоними аеробик у води, аквафит, водени аеробик, хидробик.
- ⑥ област спорт.

аквабајк и **аквабајк** м. р.

① дефиниција *мало возило које се креће по површини воде покретано мотором и које се обично вози попут мотоцикла.*

② цитати U nedelju, 1. decembra, u Abu Dabiju, glavnom gradu Ujedinjenih Arapskih Emirata, održano je poslednje kolo Aquabike Šampionata Sveta. Najbolji svetski vozači **aquabike-a** (skutera na vodi, tzv. „džet ski“) borili su se za medalje u tri brzinske i jednoj akrobatskoj (freestyle) kategoriji (srbijasport.net, 10. 12. 2013); Istorijski uspeh Srbije u **akvabajku** – skuteri na vodi u klasi freestyle / Od 28. do 30. marta u kineskom gradu Sanya, Hainan održano je prvo kolo svetskog šampionata **Akvabajk** u klasi slobodni stil („freestyle“) na kome su učestvovali najbolji vozači sveta u ovoj disciplini (srbijasport.net, 14. 4. 2013); Спенс: Клизање, пливање и **аквабајк** за децу и одрасле (dnevnik.rs, 23. 2. 2018); Prvenstvo Vojvodine u **akvabajku** održaće se danas, 26. jula, na Štrandu, u blizini Mosta slobode. Takmičenje će se održati od 11 do 16 časova (nshronika.rs, 26. 7. 2015).

- ③ порекло енгл. aquabike.
- ⑤ синоними скутер на води, скутер за воду.
- ⑥ област спорт.

⑦ детерминативи Aleksandar Petrović Aljoša, napravio je istorijski uspeh u prvom kolu Svetskog šampionata u **Akvabajk** takmičenju skutera na vodi u klasi fri-stajl, zauzevši četvrto mesto (kurir.rs, 15. 4. 2013); Kroz trodnevnu besplatnu **Akvabajk** školu deca uzrasta od 13 do 18 godina imaće priliku da nauče osnovne tehnike u vožnji skutera, sa akcentom na bezbednost u plovnom saobraćaju (zrenjanski.com, 26. 6. 2017).

- ⑧ напомене Изворно писање (*aquabike*) треба избегавати.

аквабајкинг м. р.

① дефиниција *спортска дисциплина која се састоји у вожњи возила сличног бициклу кроз воду.*

② цитати Anastasija je bivša ruska šampionka u ekstremnoj sportskoj disciplini „**akvabajking**”. Trentuno se bavi sportskim menadžmentom (forum.srpskinacionalisti.com, 9. 7. 2009).

③ порекло енгл. aquabiking.

④ област спорт.

⑤ напомене Нераспрострањено. Изворно писање (*aquabiking*) треба избегавати.

аква̀бик и **аква̀бик** м. р.

① дефиниција *врста аеробика који се вежба у води уз коришћење различитих реквизита.*

② цитати Пливање појачава снагу целог организма. Комбиновање пливања и вежби у води (**аквабик** представља најбезбеднији и најбољи начин јачања снаге), омогућава старијима да постигну и одржавају жељену телесну тежину, побољшају равнотежу и на тај начин смање ризик од падова (zdravlje.org.rs); Аква аеробик, **аквабик**, или водени аеробик је извођење аеробних вежби у плиткој води као што је базен. Вежбе акваробика се раде углавном вертикално и без пливања (sportskicentarks.rs); **Аквабик** је аеробни програм јачег интензитета који се реализује у води и нема ограничења када су у питању године, кондиција и физичке способности (staridif.rs); Само неке од предности **аквабика**: Реализује се у води и нема ограничења када су у питању ваше године, кондиција и физичке способности. Најефикаснији тренинг за губљење сувишних килограма и учвршћивање и обликовање вашег тела (instagram.com, 24. 3. 2022); Један од најтраженијих је и пројекат вежбања у води „**аквабик**”, који је идеалан за оне којима је доктор саветовао да се баве лаганом активношћу, без обзира на пол и узраст (politika.rs, 9. 9. 2009).

③ порекло енгл. aquabic.

④ варијанте аквааеробик, акваробик.

⑤ синоними аеробик у води, аквафит, водени аеробик, хидробик.

⑥ област спорт.

аквајога ж. р.

① дефиниција *врста јоге која се вежба у млакој сланој води.*

② цитати A sve popularnija je i joga u vodi (**aqua yoga**) koja kombinuje sve korisne uticaje klasične, parterne joge sa benefitima vode (eklinika.telegraf.rs, 15. 4. 2021); Neke od različitih vrsti vežbi akva terapije koje se mogu koristiti uključuju: **akva joga**, hodanje u dubokoj vodi... (cere-

bralnaparaliza.com, 30. 6. 2019); **Aqua yoga** je inovativan program za žene. Trening traje 45 min i održava se u slanoj vodi temperature 30°C i namenjen je ženama koje žele da se oslobode stresa, steknu fleksibilnost i ojačaju mišiće (zdravodete.rs, 23. 9. 2019); Postoji nekoliko različitih oblika joge, kao što su hatha joga, pover joga, bikram joga i **akva joga** (indija.rs, 4. 4. 2022); Dobrobiti **akvajoge**: povećava fleksibilnost i snagu, smanjuje ukočenost u telu, razvija osećaj za ravnotežu (joga-olga.com).

❸ порекло енгл. aqua yoga.

❺ синоними јога у води.

❻ област спорт.

❽ напомене Изворно писање (*aqua yoga*) треба избегавати.

аквапилатес м. р.

❶ дефиниција *врста пилатеса који се вежба у води.*

❷ цитати „Aquabic plus”, јединствени, нов програм вежбања у води у Београду. „Aquabic plus” поред аеробика у води, садржи и часове **aqua pilatesa**, aqua kik boxinga, aqua latino, aqua zumba, као и спектар aqua фитнес часова са реkvизитима (klubnun.rs); **Aqua pilates** је тренинг умереног интензитета, праћен мирнијом музиком, који такође има своје уводно загревање степом, трчећим кораком, ланганим савладанјем отпора воде ногамма и рукама (025.rs, 29. 10. 2017); Aquabic plus (аеробик у води, **аква пилатес**, аква кик бокс, аква латино и зумба), спектар часова аквафитнеса са реkvизитима за воду (srfs.org.rs); Ускоро излази и књига о аква pilatesу коју Jellena потписује као коаутор. На исту тему наша саговорница, иначе дипломат DIF-а, спрема магистарски рад. Нимерава и да докторира у најскоријој будућности. За тему ће да изабере нешто из области тениса, што је у тесној вези са клубом „Sportisimo”, који је недавно отворила. У њему посетиоци могу да се баве белим спортом и **аква pilatesom** (biljeizdravlje.rs); Aquabic је облик вежбања у води, који осим часова аеробика у води садржи и часове **aqua pilatesa**, kick aqua, latino aqua и спектар aqua фитнес часова са реkvизитима за воду (facebook.com, 5. 10. 2018).

❸ порекло енгл. aqua pilates.

❻ област спорт.

❽ напомене Изворно писање (*aqua pilates*) треба избегавати. Препоручује се спојено писање (аквапилатес).

акваробик м. р.

❶ дефиниција *врста аеробика који се вежба у води уз коришћење различитих реkvизита.*

❷ цитати **Akvarobik** ili aerobik u vodi, poslednjih godina sve je popularniji jer je dokazano da je vežbanje u vodi neuporedivo efikasnije nego u sali. Sve što vam je potrebno su kupaći kostim, papuče, peškir i želja da svoju liniju dovedete do perfekcije (pansport.rs, 8. 5. 2010); Od 1. jula obuka neplivača na Spensu i **akvarobik** na Sajmištu (novisad.com, 27. 6. 2022); Naredna priča je o **akvarobiku**, a za takav vid rekreacije mogu se pridružiti, kako oni koji žele da čuvaju zdravlje, tako i oni koji žele da se oporave od povreda koje su ih zadesile (rtv.rs, 26. 3. 2018); Akvabik, hidrobik, **akvarobik**, akvafit, akva aerobik, ili aerobik u vodi su sinonimi za sve popularniji vid fizičke aktivnosti koja doprinosi smanjenju telesne mase, vitkoj liniji i opštem psihofizičkom zdravlju organizma (glaspodrinja.rs, 8. 2. 2022); Почео упис за **акваробик** и школе пливања на затвореном базену Спенса (dnevnik.rs, 26. 9. 2017); **Akvarobik** (akvabik) je najpoznatiji oblik aqua fitnessa kod kojeg se koriste različiti rekviziti i to najčešće specijalne rukavice koje povećavaju otpor vode prilikom vežbanja. **Akvarobik** je nastao, pre svega, kao deo oporavka posle lakših ili težih telesnih povreda (glossy.espresso.co.rs, 10. 11. 2012).

❸ порекло енгл. aquarobics.

❹ варијанте аквааеробик, аквабик.

❺ синоними аеробик у води, аквафит, водени аеробик, хидробик.

❻ област спорт.

аквафит и аквафит м. р.

❶ дефиниција *врста аеробика који се вежба у води уз коришћење различитих реkvизита.*

❷ цитати *Za sve školarece koji raspust žele da provedu u sportskim aktivnostima [...] organizovane su Škola sportskog plivanja i vaterpola, a za dame organizovan je Akva fit i Akva dinamik, navode u Sportsko rekreativnom centru Tašmajdan (danars.rs, 17. 6. 2012); Akvabik, hidrobik, akvarobik, akvafit, akva aerobik, ili aerobik u vodi su sinonimi za sve popularniji vid fizičke aktivnosti koja doprinosi smanjenju telesne mase, vitkoj liniji i opštem psihofizičkom zdravlju organizma (glaspodrinja.rs, 10. 2. 2022); U planu mi je da u julu idem na Taš na neki akvafit, preporučila mi je doktorka koja je videla da ću crći od neaktivnosti. E sad ja baš i ne volim toliko da isprobavam nove stvari [...]. Akvafit je low impact aerobik u vodi, rade se vežbe uz otpor vode a navodno je najbezbednije za mučenike poput mene koji se rehabilituju od povrede (ana.rs, 21. 6. 2023); Kategorija „Duh i Telo” odnosi se na kurseve snage, step aerobik i vežbe kao i kurseve relaksacije – kao što su joga i akva-fit (mediteraneo.rs).*

③ порекло енгл. aquafit.

⑤ синоними аеробик у води, аквааеробик, аквабик, акваробик, водени аеробик, хидробик.

⑥ област спорт.

⑦ детерминативи **Akva-fit** program u mondenskoj teretani, skupocenog naselja u Kongres aveniji, drugačiji je od svih drugih koje sam obilazila (politika.rs, 28. 4. 2017).

⑧ напомене Нераспрострањено.

акрòбатскā јóга ж. р.

① дефиниција *врста јоге која садржи елементе акробатике.*

② цитати Термин **акробатска јога** су skovali Džejson Nemer i Dženi Klajn. Iako su se mnogi ljudi širom planete na ovaj ili onaj način bavili **акробатском јогом** njih двоје су јој дали структуру, креирали праксу и из њихове школе излазе сертфиковани инструктори. **Акробатска јога** има три главна елемента (sensa.mondo.rs, 17. 8. 2012); Kako su godine prolazile, Felisiti је у своју праксу počela да укључује и **акробатску јогу**, а њоме се бавила и током друге трудноће и након рођења кćеркice (lepotaizdravlje.rs, 27. 1. 2017); Ova група је широј јавности позната по учешћу у емисији „Ја имам таленат”. Burni aplauz publike izazvala је **акробатска јога** (dnevnikjuga.rs, 2. 7. 2019); Брачни пар показује снагу поверења кроз **акробатску јогу!** (kurir.rs, 30. 8. 2014); Graciozna lepota pokreta učiteljа јоге Elada Sadeha i његове партнерке Hagar Tsabar навеће вас да уживате у умирујућем спајању њихове две душе кроз вештину **акробатске јоге** (lepaisrecna.mondo.rs, 24. 4. 2023).

⑤ синоними акројога.

⑥ област спорт.

акројóга ж. р.

① дефиниција *врста јоге која садржи елементе акробатике.*

② цитати **Акројога**: равнотежа, поверење и преданост која hipnotiše / Stapanje две душе кроз сваки поглед, додир, и покрет у **акројоги** овековeчен у Tel Avivu у Израелу, појавио се на Јутјубу 15. јуна 2013. године, и до сада је прегледан више од чак 944 hiljade пута (sensa.mondo.rs, 17. 10. 2014); **Акројога** у Kinetics студију / Dragi naši вежбачи, у суботу, 28. 3. 2015, радили смо **акројогу**. Pogledajte како је то изгледало (kinetics-studio.com, 28. 3. 2015); **Акројога** је spoj јоге, акробатике и терапеутске масаже. Као и јога има mnogobrojне повољне ефекте на људско тело, и одлична је основа за било коју акробатску праксу, јер на безбедан начин

uvodi učenike u svet akrobatike, balansa i obrnutih položaja (karateklub-skipper.com, 25. 1. 2013), Da li si za letovanje uz jogu na plaži? Pridruži se našoj grupi na letovanju u Crnoj Gori uz jogu i predah. Sedmodnevno putovanje do Ade Bojane uključuje smeštaj u kući na vodi, sojenici i prevoz iz Beograda. Očekuje te **akrojoga** na plaži i nidrajoga (go2trail.com); У оквиру гостовања чланова Циркусфере, театра савременог циклуса, биће одржана и радионица **акројоге**. **Акројога** је јединствена и не тако стара дисциплина која комбинује јогу и акробатику и осваја широки спектар публике. Једноставна је и не захтева никакво предзнање – само добру вољу и жељу за тимским радом (skckg.com, 3. 8. 2021); Supruga drugog reketa sveta Jelena Đoković dugo se nije oglašavala na društvenim mrežama, a sada je objavila snimak koji je sve ostavio u čudu. Jelena je ispod snimka ostavila i poruku za Novaka. „Potpuno normalan dan na **akrojogi** sa Džeјsonom [...]” (espresso.co.rs, 9. 11. 2019).

❸ порекло енгл. асцоуоgа.

❹ синоними акробатска јога.

❺ област спорт.

алткoин м. р.

❶ дефиниција *било која криптовалута, врста дигиталног или виртуелног новца без централне банке, осим биткоина.*

❷ цитати Bitcoin (Bitkoin) i 9 najpopularnijih **altcoin-a (altkoin-a)** / Bitcoin (Bitkoin) je izgradio svoju reputaciju na vrhu mnogo pre nego što su druge alternativne kovanice, ili „**altcoin**” (**altkoini**), bili izrudareni. Od tada je stvoreno na hiljade novih **altkoina**, koji su dodati u kripto ekosistem. Ethereum ili Ether je najpopularniji **altcoin** (investicionozlato.rs, 22. 3. 2022); Pad je ove godine veći od 80 odsto kada je bitkoin u pitanju, dok je za **altkoina** veći i od 90 odsto (startit.rs, 7. 12. 2018); Koji su rizici investiranja u **altkoina**? / Uprkos tome što je SHIB primamljiv za investiranje, stručnjaci upozoravaju na određene rizike povezane sa nestabilnošću kriptovaluta, naročito kada su u pitanju **altkoini**. Pre svega, **altkoini** (kojima i SHIB pripada) zavisni su od zajednice, pa njihov uspeh i rast zavise od uspeha i rasta zajednice, a ne sopstvene korisnosti. Za razliku od **altkoina**, bitkoin je lansiran da bi bio ravnopravan finansijski sistem, koji je dizajniran tako da podrazumeva ograničenu ponudu. Samim tim, njegova vrednost raste, a vlasnici se nadaju da će postati istaknuta decentralizovana digitalna valuta. Što se tiče ekosistema **altkoina**, treba biti dodatno oprezan zbog njihovog dizajna, strukture i zaliha (pcpress.rs, 29. 10. 2021); „U našoj ponudi dostupni su i Litecoin (LTC) i Bitcoin Cash (BCH) koji čine značajan deo portfolija mnogih korisnika. Pored toga, korisnici se sve češće odlučuju za ulaganje i u neku od alternativa, tzv.

altkoine, kojih je sve više na tržištu”, kaže sagovornik lista „Nova” (nova.rs, 29. 11. 2021); U Q&A sekciji na sajtu, Narodna banka Kine (PBOC) je rekla da su usluge koje nude trgovanje, usklađivanje naloga, izdavanje tokena i derivate (**altkoine**) virtuelnih valuta – strogo zabranjene (biznis.telegraf.rs, 24. 9. 2021); **Altcoin**, koji se kripto-zajednici pridružio 2013. godine u šali, samo je još jedan primer koliko svet postaje lud, jer je njegova tržišna kapitalizacija dosegla osam milijardi dolara, piše SEEBiz (b92.net, 31. 1. 2021).

③ порекло енгл. altcoin < alternative + coin.

⑥ област ИНТЕРНЕТ, ФИНАНСИЈЕ.

антигравитационна јога ж. р.

① дефиниција *врста јоге код које се вежбе углавном изводе изнад земље, висећи у ваздуху.*

② цитати Lebdeća joga – koja se još naziva i **antigravitaciona** i vazдушна **joga** i slično – u velikom je usponu jer kombinuje joga položaje (asane), regenerativne poze, razne vežbe koje jačaju telo i uvećavaju fleksibilnost, te fitness i akrobatiku (joga.rs, 2. 9. 2014); Taj novi, sve popularniji trend zove se **antigravitaciona** (lebdeća) **joga** i kombinuje joga položaje (asane), regenerativne poze, razne vežbe koje jačaju telo i uvećavaju fleksibilnost, fitness i akrobatiku (bizlife.rs, 12. 2. 2021); Aerial (lebdeća ili **antigravitaciona**) **joga** specifičan je način vežbanja joge u vazduhu (lepotaizdravlje.rs, 21. 2. 2022); Amerikom se proširila nova fitness ludost, čije pristalice vise naopako sa plafona u svilenj tkanini, kako bi poboljšale protok krvi i istegle kičmu. Popularni naziv za ovu neobičnu vežbu je „joga u čauri” ili „**antigravitaciona joga**” (zena.blic.rs, 15. 8. 2011); Ali jedna od čari uzbudljive „lebdeće” ili „**antigravitacione**” **joge** je i povratak organizma u stanje harmonije (indija.rs, 12. 4. 2019); Ako budete uporni, posle samo nekoliko ovakvih treninga osećaćete se bolje, opuštenije, poletnije i privlačnije. Jer, erijal joga (aerial) vam sve to „garantuje”. Nazivaju je još i **antigravitacionom**, lebdećom, letećom, visećom... (informeer.rs, 21. 5. 2018).

⑤ синоними аериал-јога, аеројога, ваздушна јога, висећа јога, еријал-јога, лебдећа јога, летећа јога.

⑥ област СПОРТ.

⑧ напомене Предност треба дати синонимима *аеројога, антигравитациона јога, ваздушна јога, ваздушна јога, висећа јога, лебдећа јога и летећа јога* уместо полусложеницама *аериал-јога* и *еријал-јога*.

антимаскер м. р.

❶ дефиниција *особа која се противи ношењу заштитних маски као средства за спречавање преношења вируса са заражене особе на здраву у време епидемије.*

❷ цитати **Antimasker** napravio haos u marketu: Ušao bez maske da bi ŽENI KUPIO ČIPS, maltretirao radnice i na kraju UKRAO KESU GRICKALICA (blic.rs, 7. 5. 2021); Reči i fraze poput **antimasker** i šejmovanje zbog nenošenja maske se sve više upotrejavaju (bbc.com, 23. 11. 2020); Koliko je suluda borba **antimaskera** i antivaksera pokazuje lik i delo Gorana Pantelića (42), jednog od najpoznatijih teoretičara zavera o kovidu 19 i protivnika epidemiloških mera. Nažalost, gastarbajter iz Valjeva stavio je masku tek kad je završio u bolničkom krevetu u Švajcarskoj pošto se zarazio koronom (noizz.rs, 29. 11. 2020); Policija je, kako nezvanično saznaje portal Index.hr, jutros privela jednog **antimaskera** koji je došao da podrži Kristijana Gaćinu, oca dečaka koji već sedam dana ne ide na nastavu jer ne nosi masku u hodniku škole (021.rs, 15. 9. 2021); Još jedan protest **antimaskera** u hrvatskoj školi, ministar: Nadam se da neće doći do oduzimanja deteta (euronews.rs, 15. 9. 2021); KO JE POLICAJAC ANTIMASKER? Pozivao je ljude da ne poštuju mere i ne plaćaju kazne, a onda je napravio NEVIĐENI SKANDAL (blic.rs, 26. 11. 2020).

❸ порекло енгл. anti-masker.

❹ област друштво, медицина.

антимаскерка ж. р.

❶ дефиниција *женска особа антимаскер (= особа која се противи ношењу заштитних маски као средства за спречавање преношења вируса са заражене особе на здраву у време епидемије).*

❷ цитати Antivakserka, **antimaskerka** i jedna od odgovornih za epidemiju malih boginja u Srbiji? Ko je Jovana Stojković? (b92.net, 1. 4. 2021); Bojana Maljević kaže da antivaksere treba pohapsiti, a zaboravila da je bila **antimaskerka** (luftika.rs, 2. 10. 2021); Ali kako je sad kampanja na asfaltu, brzim trakama i prugama – konj je neupotrebljiv, potrebna je brža vožnja i veći ulog, na život i smrt takoreći. A ko time barata, pa doktorica Jovana. Antivakserka i **antimaskerka** u skafanderu, drugim rečima – dobra glumica. Zato se vlast sa njom hvata u kolo, ispod simbola svoje vladavine (nova.rs, 4. 4. 2021); Bernarda Jug, jedna od najagresivnijih **antimaskerki**, koja je učiteljica deci u osnovnoj školi, nastavlja sa pretećim snimcima na svom Facebook profilu (espreso.co.rs, 20. 9. 2021); Evo, Bečkovića odmah objasnila da nije ona **antimaskerka**, nego samo

sedi na bezbednoj udaljenosti od gostiju, pa ne nosi masku (twitter.com, 13. 12. 2020).

③ порекло према енгл. anti-masker.

⑥ област друштво, медицина.

антимаскерскѝ, -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на антимаскере и антимаскерке (= особе које се противе ношењу заштитних маски као средства за спречавање преношења вируса са заражене особе на здраву у време епидемије).*

② цитати Реџ је о припадницама **antimaskerskog** pokreta које сматрају да хируршке маске чије ношење епидемиолози препоручују немају никакав ефекат у циљу спречавања ширења корона вируса (telegraf.rs, 18. 10. 2020); У Сан Франциску основана је **antimaskerska** група која је пропaгирала да не треба носити маске (zena.blic.rs, 7. 11. 2020); Врцаве насловне стране са доеткaма црквених великодостојника додатно су појачавале **antimaskerske** и антивакцинашке кругове, слабећи истовремено ионако крхко поверење у државне органе (autonomija.info, 22. 11. 2020); FIVE FINGER DEATH PUNCH објавили **antimaskerski** spot, а на сајту продају маске (plejer.net, 11. 10. 2020); **Antimaskerski** botovi... Одвратнији сте од ових других (mondo.rs, 20. 11. 2020); Какав CO2 удишеш? Одакле ти то да су маске штетне? Антиваксерски лоби, сад и **antimaskerski** лоби (forum.garaza.rs, 3. 7. 2020); Вероватно је да си од оних који не носе ове епидемиолошке маске, па не правиш разлику између њих и војних gas-mаски. А могуће је да nisi никад ни војну ставио него само тролујеш против епидемиолошких маски, јер су те обрадили **antimaskerski** секташи (rs.n1info.com, 8. 11. 2020).

③ порекло према енгл. anti-masker.

⑥ област друштво, медицина.

антимаскёрство и антимаскерство с. р.

① дефиниција *схватање да је ношење заштитних маски као средства за спречавање преношења вируса са заражене особе на здраву у време епидемије неделотворно и бескорисно, те покрет чије присталице подржавају и пропaгирају ово схватање.*

② цитати Koronavirus је свету doneo још једну podелу - imamo маскере и antimaskere, а расправaма о томе ко је pamетнији nigде краја. Једна мајка је због **antimaskerstva** завршила и у Центру за социјални рад (facebook.com, 15. 10. 2020); Nisam сигуран да је сама (ne)legalnost ван-

rednog stanja ovde u pitanju ili je akcenat na (ne)postojanju virusa i trenutnom **antimaskerstvu** te budućem antivakserstvu (twitter.com, 22. 9. 2020); Ona okačila link ka jednom sajtu koji skuplja članke a onda si joj ti telepatski na to nakalemio zavjere, trampa i **antimaskerstvo** (parapsihopatologija.com, 20. 11. 2020); Treća godina pandemije respiratornog virusa koji se širi aerosolima, trolovi i dalje peglaju **antimaskerstvo**, a neznalice se lože (twitter.com, 17. 12. 2021); Videla sam Slađu pre nekog vremena kako pokušava da zajaše na **antimaskerstvo**, ali slabo nekako. Umrli su stari bogovi avaksa (twitter.com, 7. 1. 2022); Realno ako je propagirala **antimaskerstvo**, kao što kažu (mene je blokirala pa ne znam), kako se to onda komentriše (twitter.com, 24. 12. 2020).

⑤ порекло према енгл. anti-masker.

⑥ област друштво, медицина.

астромедицина ж. р.

① дефиниција *грana астрологије која се бави утицајем Сунца, Месеца и десет планета на људско здравље у зависности од астролошког знака у коме је нека особа рођена.*

② цитати **ASTROMEDICINA**: Preko zvezda do zdravlja (telegraf.rs, 7. 9. 2016); Osim klasične astrologije Ivana Minović se bavi psihološkom astrologijom, **astromedicinom**, astrometerologijom, političkom i sportskom astrologijom (happytv.rs, 23. 12. 2021); **Astromedicina** je grana astrologije koja se bavi ljudskim zdravljem i otkriva preciznu planetarnu geometriju koja ispisuje recepte za zdraviji život (astroshop.rs, 22. 2. 2020); **Astromedicina** je grana astrologije, koja proučava indicije ka zdravlju i bolestima čoveka, ukazuje na periode u kojima će osoba biti podložna bolestima, kada će se bolest pojaviti i kakav će biti tok bolesti (jovanalg-astrology.com); **Astromedicina** je kompleksna nauka, uz pomoć koje se na osnovu natalnog horoskopa mogu odrediti predispozicije za bolesti od kojih natus može oboleti (veskes-vesnaastrolog.blogspot.com); Jedna od najstarijih grana astrologije – **astromedicina** predstavlja povezanost tela i bolesti sa prirodom Sunca, Meseca, deset planeta i dvanaest astroloških znakova (papillonmedical.rs); Šta može astromedicinar ili astrolog koji se bavi **astromedicinom**? (astrofon21.rs).

⑥ област астрологија.

астромедицинскѝ -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на астромедицину (= грану астрологије која се бави утицајем Сунца, Месеца и десет планета на људско*

здравље у зависности од астролошког знака у коме је нека особа рођена).

② цитати Putem naročitog klijent servisa svaki posetilac ima mogućnost da odredi položaj planeta u svojoj natalnoj karti, i to potpuno besplatno. Nakon kratke registracije i unosa neophodnih podataka (vreme i mesto rođenja), korisniku je omogućen pristup rubrikama koje nude raznovrsna lična astrološka tumačenja: precizno određivanje podznaka, arapski lunarni horoskop, seksualne sklonosti, podsvest, hromoterapiju, **astromedicinske** podatke i slično (sk.rs, novembar 2004); Da bi uspostavili pravilnu **astromedicinsku** dijagnozu, moramo povesti računa o više komponenti. Pokazatelji zdravlja su Sunce, Mesec, Ascendent (krstarica.com, 15. 11. 2015); Seminar je namenjen od početnog nivoa astrološkog znanja i iskustva do naprednog. Svrha seminara, edukacija do nivoa praćenja narednog perioda, astrološke samoanalize i **astromedicinske** analize (facebook.com, 1. 12. 2009); Horoskop je zapravo **astromedicinska** analiza koja analizira sve aspekte, srednje tačke i stepene u natalnoj karti (facebook.com); Pogledajmo na konkretnom primeru kako bi izgledala **astromedicinska** dijagnostika i prognoza, odnosno, astrohomeopatsko prepisivanje lekova (astrodule.com); **Astromedicinska** dijagnostika (djordjeastrolog.blog.rs).

⑥ област астрологија.

астромедицински прил.

① дефиниција *на начин карактеристичан за астромедицину (= грану астрологије која се бави утицајем Сунца, Месеца и десет планета на људско здравље у зависности од астролошког знака у коме је нека особа рођена).*

② цитати Šta su to geni i kako **astromedicinski** definišemo karcinom? Zašto je ova bolest sve učestalija pojava novog doba u svim uzrastima? (twitter.com, 28. 11. 2022).

⑥ област астрологија.

⑧ напомене Нераспрострањено.

астрономски туризам м. р.

① дефиниција *грана туризма који се састоји у посећивању места са којих се јасно види звездано небо, ради посматрања и истраживања астрономских појава.*

② цитати 50. Dan svetlosne tehnike 24. maja na Beogradskom sajmu – Teme: svetlosno zagađenje, osvetljenje svemirskih brodova i **astronom-**

ski turizam (turistickizurnal.com, 20. 5. 2022); Пет незаобилазних места **астрономског туризма** у Русији (rs.rbth.com, 1. 7. 2022); Пројекат је финансиран од стране Центра за промоцију науке, а има за циљ да популаризује **астрономски турizam** у Србији и истовремено укаже на проблематику светлосног загађења (021.rs, 7. 10. 2020); Догађај је организован у склопу пројекта „Фрушка гора испод звезданог мора” који је финансиран од стране Центра за промоцију науке и има за циљ да едукује становништво о проблематици светлосног загађења, популаризује астрономију и уведе појам **астрономског туризма** у Србији (gradskeinfo.rs, 28. 6. 2021); *Želimo da uz pomoć online edukacija i javnih događaja prošetamo sa svih 6,8 miliona građana i pokažemo da zvezdano nebo ne služi samo astronomima, nego i njihovom zdravlju, ekosistemu, pa i džepu – za one koji žele da pođu putem **астрономског туризма** sa nama (odluci-nauci.homepageacademy.rs).*

⑤ синоними астротуризам.

⑥ област туризам.

астротуризам, -зма м. р.

① дефиниција *грана туризма који се састоји у посећивању места са којих се јасно види звездано небо, ради посматрања и истраживања астрономских појава.*

② цитати **Astroturizam** i horoskop / Horoskopski znakovi povezuju se sa mnogim aspektima života, pa se u njima ogleda i glad za putovanjima i ukus za vrstama odredišta (opusteno.rs, 24. 10. 2014); Sledeći nastavni program je **astroturizam** i putovanje na Mars za dvoje. Uplate se već primaju a polazak kada bude bio (zajecaronline.com, 20. 11. 2019); Jedna od najvećih atrakcija u Atakami je **astroturizam** (travelmagazine.rs, 1. 12. 2020); Ova pustinja od 600 milja koja se prostire duž severnog Čilea ima odlična tri uslova koja su dovoljna visinu, nezagađen vazduh i najsuvlji vazduh na Zemlji. Ovde **astroturizam** prosto cveta, što nas i ne čudi (zenskimagazin.rs); Osim na La Palmi **astroturizam** je popularan i na kanarskom ostrvu Tenerife, jer se i na vulkanu Maunt Tajd nalazi još jedna velika zvezdarnica (novosti.rs, 7. 3. 2022).

⑤ синоними астрономски туризам.

⑥ област туризам.

астротурист(а) м. р.

① дефиниција *особа која упражњава астротуризам (= грану туризма који се састоји у посећивању места са којих се јасно види зве-*

здано небо, ради посматрања и истраживања астрономских појава).

② цитати **Astroturisti** dolaze sa svih strana sveta da bi posmatrali noćno nebo онако како га не могу видети из градова (novosti.rs, 7. 3. 2022); Астрономско друштво „Руђер Бошковић” има дугу традицију у креирању и реализацији сличних програма, само их треба прилагодити **астротуристима** и комерцијализовати (glasniksgd.rs).

⑥ област туризам.

⑧ напомене Нераспрострањено.

астротуристички, -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на астротуризам (= грану туризма који се састоји у посећивању места са којих се јасно види звездано небо ради посматрања и истраживања астрономских појава) и астротуристе (особе које упражњавају астротуризам).*

② цитати Туризам повезан са астрономијом све више доприноси економији подручја, са више **астро-туристичких** подухвата у развоју у близини језера Текапо (wikisrsl.top); Такви комплексни небеско-земаљски пејзажи (astro landscape), јесу **астротуристички** ресурс малих земаља попут Србије (glasniksgd.rs).

⑥ област туризам.

⑧ напомене Нераспрострањено.

аутентикатор м. р.

① дефиниција *уређај или апликација која служи за потврђивање идентитета корисника неког уређаја (најчешће паметног телефона) или особе која приступа неком електронском систему.*

② цитати **Autentikator** je zabilježio 100 miliona preuzimanja u Gugl Plej prodavnicu, a predstavlja jedan od glavnih izbora kada je u pitanju autentifikacija (srpskainfo.com, 22. 12. 2021); **Autentikator** zahteva da ga inicijalno uparite s nalogom na koji se logujete, pri čemu se isti **autentikator** može koristiti za pristup većem broju sistema; sa svakim od njih će razmeniti po jedan kod. Uparivanje se obično obavlja tako što sistem iscrta QR kod koji skenirate telefonom ili ispiše niz znakova koje morate da prekucate. Taj tajni kod ubuduće znaju samo sistem i vaš telefon (pcpress.rs, 12. 3. 2018); Plastični ili softverski, **autentikator** je jedini pravi način da zaštitite svoj nalog od krađe putem keyloggera ili phishing-a (sk.rs, 1. 8. 2010); Kao najznačajniju mogućnost za zaštitu naloga, Perkov navodi dvostepenu verifikaciju. Zasniva se na tome da osim lozinke,

koristite još jedno sredstvo za potvrdu identiteta. To je jednokratni kod koji najčešće stigne u vidu SMS poruke na vaš broj telefona - preporučio je Perkov. Osim SMS koda, može da se koristi i Gugl **autentikator** (zastitnikpotrosaca.rs, 18. 2. 2022); Dell Defender je multifaktor **autentikator** koji nudi biometriju i razne metode zasnovane na tokenima za 2FA (majkic.net, 27. 7. 2017).

- ③ порекло енгл. authenticator.
- ⑤ синоними аутентификатор.
- ⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

аутентикација ж. р.

① дефиниција *процес или активност којом се потврђује идентитет корисника неког уређаја (најчешће паметног телефона) или особе која приступа неком електронском систему.*

② цитати U општем случају, двостепена **аутентикација** функционише тако што, када се улогujete на неки систем уносећи корисничко име и лозинку, систем замрзава процес пријављивања и шаље јединствени код који примате на мобилном телефону (pcpress.rs, 12. 3. 2018); Od danas na više od 360 lokacija u 150 gradova i opština svi građani mogu besplatno da preuzmu parametre za dvofaktorsku **аутентикацију** (eID) i na taj način koriste usluge elektronske uprave, saopšteno je iz eUprave (ekapija.com, 29. 10. 2020); Prvi put u Srbiji, u sistemu elektronske uprave, uvedena je elektronska identifikacija uz korišćenje mobilnog telefona tj. dvofaktorska **аутентикација** koja će omogućiti da u narednom periodu sve usluge elektronske uprave budu dostupne na mobilnom telefonu, izjavio je Mihailo Jovanović, direktor Kancelarije za IT i eUpravu (biznis.telegraf.rs, 3. 2. 2020); U Gradskom uslužnom centru, na šalteru broj 6 sada je omogućeno građanima Pančeva preuzimanje parametara za dvofaktorsku **аутентикацију** (eID) radi pristupanja uslugama elektronske uprave na portalu eUprava (pancevo.mojkraj.rs, 24. 2. 2021); Biometrijska **аутентикација** kao siguran način zaštite identiteta / Biometrijska **аутентикација** je oblast koja je u protekloj deceniji doživela značajan napredak, kako u pogledu primene tehnološki sofisticiranih sistema, tako i u samoj ekspanziji i sve većoj primeni u svakodnevnom životu (netsetglobal.rs, 2. 12. 2020).

- ③ порекло енгл. authentication.
- ⑤ синоними аутентификација.
- ⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

аутентикациџи, -а, -џ

❶ дефиниција *који се односи на аутентикацију (= процес или активност којом се потврђује идентитет корисника неког уређаја, најчешће паметног телефона, или особе која приступа неком електронском систему).*

❷ цитати Autenticaciju korisnika se може izvršiti na три načina: na osnovi нечега што корисник зна (lozinka или PIN), на основу нечега што корисник поседује (bezbednosni token или smart kartica), на основу нечега што корисник jeste (физичке карактеристике). Sva три **autenticaciona** mehanizma imaju своје nedostatke, тако да експерти из области заштите података предлажу примену два zasebna mehanizma односно принцип dvofaktorske autenticacije (singidunum.ac.rs); Metod i softver за napredne tehnike за evaluaciju sigurnosti klase **autenticacionih** protokola (sanu.ac.rs); **Autenticacioni** mehanizam за šemu elektronske identifikacije visokog nivoa pouzdanosti (paragraflex.rs); Banke међусобно комуницирају и разменјују финансијске поруке користећи посебни **autenticacioni** код (franchising.rs); Ista је ekipa научника задужена и за развој skenera zenice oka који би trebao biti уграђен као основни **autenticacioni** alat у нове modele iPhone-а, преноси stranica MacRumors. U исто време s друге стране planete, из Korea Heraldа, dolaze информације да је Samsung odbacio mogućnost уградње skenera zenice oka у свој надолazeћи Galaxy S5 pametni телефон (kupimobilni.com).

❸ порекло према енгл. authentication.

❹ синоними аутентификациони.

❺ област технологија.

аутентификатор м. р.

❶ дефиниција *уређај или апликација која служи за потврђивање идентитета корисника неког уређаја (најчешће паметног телефона) или особе особе која приступа неком електронском систему.*

❷ цитати Poštovane kolege, podesio sam Google **autentifikator** i sve је išlo како треба међутим, син који је иначе дете са аутизмом ми је данас зграбио телефон и uklonio апликацију и сада никакo не могу да приступим налогу (facebook.com, 25. 12. 2021); Ако корисник добије нови мобилни уређај или мора да resetује **autentifikator**, нека resetује lozinkу за Webex налог како би mogao ponovo да се региструје у апликацији за аутентификацију (help.webex.com, 6. 7. 2022); Najčešće коришћен **autentifikator**, нарочито у финансијском сектору, код је идентификације поруке (енгл. Message Authentication Code – MAC) (books.google.rs); Како људима одузети coine. Зауставиш Google **Autentifikator**. Objasniš im, почео је rat,

vanredna situacija. I svi duvaju u prste (b92.net, 22. 12. 2021); **Аутентификатор** генерише кодове за приступ у два степена (chrome.google.com); Гоогле **Аутентификатор** је супер zgodna апликација када вам треба додатни слој заштите података. Нажалост, апликација је доступна само на мобилним уређајима. Међутим, многи програмери су креирали сличне апликације за десктоп рачунаре (sr.sync-computers.com).

⑤ синоними аутентикатор.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

аутентификација ж. р.

① дефиниција *процес или активност којом се потврђује идентитет корисника неког уређаја (најчешће паметног телефона) или особе која приступа неком електронском систему.*

② цитати Od svih pomenutih načina, dvofaktorska **autentifikacija** se izdvaja po načinu na koji štiti vaš veb-sajt od neautorizovanog logovanja. U pitanju je sigurnosni metod u kojem korisnik treba da obezbedi dve sigurnosne komponente, umesto tradicionalnog načina logovanja uz pomoć jedne komponente (lozinke) (plus.rs, 17. 2. 2020); Multifaktorna **autentifikacija** (MFA) predstavlja proces provere legitimiteta osobe koja pristupa određenom nalogu, a koja izuzev korisničkom imena i lozinke podrazumeva i još neke vrste autentifikacije (vib.rs); Šta je tačno dvofaktorska **autentifikacija**, kako funkcioniše i zašto je veoma važno da je koristite? (telegraf.rs, 31. 12. 2021); Sertifikat za **autentifikaciju** i šifrovanje / Sertifikat se koristi za **autentifikaciju**, šifrovanje/dešifrovanje, potpisivanje i validaciju potpisanih datoteka, elektronskih pisama i transakcija (posta.rs); Šta je dvofaktorska **autentifikacija**? / Poznata i pod nazivom snažna autentifikacija potrošača (SCA - Stronger Customer Authentication), dvofaktorska **autentifikacija** podrazumeva da je potrebno da date dve informacije kako biste potvrdili svoj identitet prilikom onlajn kupovine (mastercard.rs); **Autentifikacija**, lozinke i preporuke za povećanje zaštite (contrateam.rs, 29. 8. 2018).

⑤ синоними аутентикација.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

аутентификациџнџ, -а, -џ

① дефиниција *који се односи на аутентификацију (= процес или активност којом се потврђује идентитет корисника неког уређаја,*

најчешће паметног телефона, или особе која приступа неком електронском систему).

❷ цитати *Kerberos* је **ауентификациони** протокол развијен у MIT-у (*Massachusetts Institute of Technology*). Назив је добио по троглавом псу, чувару подземног света, из грчке митологије (blog.imi.pmf.kg.ac.rs, 30. 1. 2018); Tokom proteklih nekoliko godina, snažni razvoj mobilnih tehnologija uslovio je stvaranje novih izazova u pogledu **ауентификационих** метода намијених за мобилне уређаје (infom.fon.bg.ac.rs); Safe-Net Borderless Security iKey™ 2032 USB token је преносиви PKI **ауентификациони** кључ који генерише и складишти приватни кључ и дигитални сертификат на уређају који се може окачити на привезак за кључеве (alfapro.co.rs); U poslednje dvije decenije, u ovoj oblasti postoji značajan broj radova i veliki broj autora se bavio ovom problematikom nudeći različite modele дигиталних идентитета и **ауентификационих** механизама. Међутим, анализом доступне литературе утврђено је да такви модели имају ограничења, а да су вредности таквих ауентификациона рјешења дескриптивно изражене (nardus.mpn.gov.rs); Na e-mailove или текстуалне поруке наводно vlastite banke, koje traže potvrdu osetljivih podataka, на пример, тражењем шифри или трансакционог **ауентификационог** броја, не треба одговарати (bif.rs, 13. 2. 2020).

❸ синоними ауентификациони.

❹ област технологија.

афричка диња ж. р.

❶ дефиниција *слатко тропско воће, пореклом из Подсахарске Африке (Cucumis metuliferus)*.

❷ цитати POTPUNO ORGANSKA, ČUDESNA AFRIČKA DINJA USPEVA U DRAGAČEVSKOM KRAJU / Krajem ovog ili početkom narednog meseca na našem tržištu će se, po prvi put, pojaviti određene količine **афричке диње**, egzotičnog voća koje je na našim prostorima do sada bilo nepoznato (caglas.rs, 31. 10. 2019); Tropske vrućine tokom letnjih meseci možda ne odgovaraju građanima, ali izgleda da i te kako pogoduju voću karakterističnom za neke vrele delove sveta. Potvrda stiže i do pre par godina bilo je totalna nepoznanica ali sada za njim vlada veliko interesovanje jer je prema rečima stručnjaka prava vitaminska bomba (kurir.rs, 14. 10. 2021); Inače, **афричка диња** важи за витаминску бомбу и проглашена је за традиционално јело у Африци (euronews.rs, 14. 10. 2021); Убрзо се показало да **афричка диња**, звана кивано, и те како рађа и усред Србије, па су Јевремовићи од свега пар семенки производњу

овог воћа проширили на три пластеника (glaszapadnesrbije.rs, 14. 10. 2019).

5 синоними бодљикава афричка диња, кивано.

6 област биологија.

Б

беспилотна летелица и беспилотна летелица ж. р.

❶ дефиниција *ваздухоплов без људске посаде којим се управља даљинским преносом сигнала са земље или се рута лета и задаци које треба да обави програмирају пре полетања.*

❷ цитати На београдски војни „Аеродром пуковник-пилот Миленко Павловић” у Батајници слетео је данас „иљушин” са испоруком **беспилотних летелица** из Кине, јавља „Спутњик”. Србија је купила од Кине наоружане **беспилотне летелице** ЦХ-92А, које се користе за извиђање и снимање терена, али могу да носе и бомбе и ракете (politika.rs, 30. 6. 2020); На пројекту наоружаних **беспилотних летелица** заједно са кинеским партнерима ангажовани су чланови Војно-техничког института Министарства одбране и ратног ваздухопловства Војске Србије. Са њима се у Пекингу састао министар одбране Србије Александар Вулин. У току је прва фаза трансфера технологија за развој и производњу **беспилотних летелица** која обухвата и репројектовање **беспилотне летелице** „пегаз” како би могла да прихвати додатну опрему, авионику, опто-електронске системе и инсталацију наоружања како би се постигли задати тактичко-технички захтеви за прву српску борбену беспилотну летелицу (rts.rs, 23. 10. 2019); **Домаћа беспилотна извиђачка летелица** великог домета „Pegaz”, која је развијена у Војно-техничком институту (VTI) у Жаркову, успешно је обавила први лет, објављено је на сајту те научне установе. Тактичка **беспилотна летелица**, која је први пут представљена у јуну на сајму наоружања и војне опреме „Partner 2011”, развијана је од марта 2010. године, а први лет је обавила у уторак, 4. октобра. Карактеристике извиђачке **беспилотне летелице** предвиђају да у ваздуху може да остане до 12 сати, и да има оперативни радијус од 100 километара (rtv.rs, 19. 10. 2011); Ових дана је изведен први лет руске тешке јуришне **беспилотне летелице** „Охотник” коју је направио конструкторски биро „Сухой”. Русија раније дуго није производила **беспилотне летелице**, али је појавом „Охотника” доказала да се и даље може третирати као једна од земаља са најмоћнијом војном индустријом (rs.rbth.com, 9. 8. 2019); **Беспилот-**

на летелица која, наводно, припада Ратном ваздухопловству САД пала је у Турској, недалеко од града Адана, саопштила је телевизија „Хабертурк“ а преноси „Спутњик“. Место пада **беспилотне летелице** налази се 15 км од самог града Адана у рејону Догакент (rs.rbth.com, 3. 2. 2016).

⑤ синоними дрон, ваздухопловни дрон, ваздушни дрон, летећи дрон.

⑥ област технологија.

⑧ напомене Синоним *дрон* се у почетку користио само за летелице без људске посаде, док се последњих неколико година, нарочито од половине 2023. године, користи и за означавање пловила и возила без људске посаде.

биљни тамјан м. р.

① дефиниција *врста синтетичке психоактивне супстанце*.

② цитати Sve više mladih koristi drogu „**biljni tamjan**“ / Značajno je povećan broj ljudi koji su, zbog predoziranja novom drogom tzv. „**biljnim tamjanom**“ potražili lekarsku pomoć. Samo za dva meseca ove godine predoziralo se 26 ljudi od kojih je najmlađi imao 15 godina dok je cele prošle godine bilo 14 pacijenata (rs.n1info.com, 25. 2. 2015); И **биљни тамјан** на листи нелегалних супстанци / **Биљни тамјан**, због којег је 25 младих од почетка ове године хоспитализовано на ВМА, јер су га користили као легалну замену за марихуану, ускоро ће се наћи на листи нелегалних психоактивних супстанци, сазнаје „Политика“ у Министарству здравља Србије (politika.rs, 25. 2. 2015); **Biljni tamjan**, oko koga se prethodnih dana digla velika buka jer su mladi počeli da ga koriste umesto marihuane, nije ništa drugo nego beli slez! [...] **Biljni tamjan**, odnosno beli slez sa aromom vanile, na koji je pre nekoliko dana upozorila portparolka Hitne pomoći Nada Macura, može se nabaviti u mnogim prodavnicama kao osveživač prostorija (telegraf.rs, 24. 2. 2015); Nova pošast koja preti mladima u Srbiji su sintetičke droge poznate kao šarp bluberi, mјau-mјau, reјnbou, beli slez, crna trava, spajs, gold i **biljni tamjan**, koje imaju i do deset puta jače dejstvo od drugih psihoaktivnih supstanci (srbijadanas.com, 4. 4. 2022); Zbog predoziranja **biljnim tamjanom** zbrinuto 26 mladih / Od početka ove godine zbrinuto je 26 mladih ljudi zbog korišćenja droge **biljni tamjan**, izjavio je danas potpukovnik dr Miodrag Jovanović iz Nacionalnog centra za kontrolu trovanja VMA (rtv.rs, 26. 2. 2015); Ministarstvo zdravlja donelo je odluku da po hitnom postupku proširi spisak psihoaktivnih supstanci čija će upotreba i prodaja biti zabranjena. Odluka stiže posle informacije da je u poslednjih šest nedelja dvadeset petoro mladih zatražilo pomoć na Vojnomedicinskoj

akademiji jer su kao drogu koristili **biljni tamjan** i druge preparate, poput belog sleza, crne trave, takozvanog „šarp bluberija” (rts.rs, 23. 2. 2015).

⑥ област наркотици.

биоeкoнoмija ж. р.

① дефиниција *систем производње и потрошње добара у којем се води рачуна о очувању и обновљивости биолошких ресурса.*

② цитати Европска комисија дефинише **биоeкoнoмiju** као „производњу обновљивих биолошких ресурса и претварање ових ресурса и токова отпада у производе са додатом вредношћу, као што су храна, стоčna храна, производи на био-базу и биоенергија. Њени сектори и индустрије имају велики потенцијал за иновације због тога што се употребљавају у широком спектру наука и индустријских технологија које их омогућавају, заједно са локалним, изворним знањем” (preduzetnickicentar.rs, 20. 9. 2021); Катедра **биоeкoнoмije**, политике и организације управљања у шумарству и заштити природе (sfb.bg.ac.rs); Усклађивање технолошке понуде и потражње по питању **биоeкoнoмije** / У Generalном директорату Европске комисије за истраживање и развој одржана је експертска радионица која је имала за циљ дефинисање предлога за прилагођавање регулативе о **био-економiji**, начина финансирања и увођења технологија неопходних за прелазак из економије засноване на фосилним горивима на **био-економiju** (vojvodinhouse.eu, 23. 6. 2015); Материјал за размишљање: зашто је **биоeкoнoмija** главни приоритет одрживог пословања? / Од пољопривреде до моде, **биоeкoнoмija** је огроман сектор у Италији и širom света. Реформишите га и можете променити свет (bancaintesa.rs); У Привредној комори Војводине одржана је онлајн конференција „**Биоекономија** – Nova шанса за војвођанску привреду” (balkantv.rs, 18. 12. 2020); „Европска стратегија и регионални развој **биоeкoнoмije** од изузетне је важности за земљу попут Србије у којој је концепт биоeкономије мање познат”, навели су из пројектног тима „Alma Mons” (energetskiportal.rs, 21. 12. 2020); Факултет за применјену екологију Futura био је један од организатора и активни учесник Друге медитеранске летње школе одрживог развоја и **биоeкoнoмije** (futura.edu.rs, 10. 9. 2020).

⑥ област економија.

биоeкoнoмскѝ, -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на биоeкономију (= систем производње и потрошње добара у којем се води рачуна о очувању и обновљивости биолошких ресурса).*

② цитати Centralna tačka nacionalnih investicija u **bioekonomski** razvoj je izgradnja BIO4 Kampusa, jedinstvenog multidisciplinarnog projekta u širem regionu (alo.rs, 13. 7. 2022); BIO4 Kampus predstavlja novi **bioekonomski** kamp u Evropi i obuhvata četiri oblasti: biomedicinu, biotehnologiju, bioinformatiku, biodiverzitet (biznis.rs, 13. 7. 2022); Srbija kao novi **bioekonomski** R&D hab u Evropi: Profesor Ljubić predstavlja revolucionarna dostignuća (biznis.telegraf.rs, 8. 3. 2022); BIO4 kampus: Novo **bioekonomsko** čvorište u Evropi / Centralna tačka nacionalnih investicija u **bioekonomski** razvoj je izgradnja BIO4 kampusa, jedinstvenog multidisciplinarnog projekta u širem regionu (b92.net, 13. 7. 2022); Koпаonik biznis forum: Institut za veštačku inteligenciju igra značajnu ulogu u **bioekonomskom** razvoju (ivi.ac.rs, 10. 3. 2022).

⑥ област ЕКОНОМИЈА.

БИОМЕТРИЈСКИ ПАСОШ м. р.

① дефиниција *међународни путни документ који поред података утиснутих на првој страници (број пасоша, земља издавања пасоша, име, презиме, датум рођења) има и микропроцесорски чип који осим наведених података садржи и друге податке (отисак прста, потпис, фотографију) и који се могу ишчитати са чипа помоћу посебног уређаја.*

② цитати **Biometrijski pasoš** je dokument koji kombinuje papirnu i elektronsku identifikaciju i koji koristi biometriju da potvrdi identitet putnika. Policija je objasnila da je do „velikog interesovanja” došlo zbog toga što ove godine ističu prvi **biometrijski pasoši** koji su važili 10 godina (bbc.com, 27. 5. 2015); Од ране зоре у ред за биометријски пасош / [...] Сви би што пре да се домогну црвених **биометријских пасоша**, а није занемарљив ни број поднетих захтева за издавање личних карата (politika.rs, 25. 3. 2010); Ризици **биометријског пасоша** / **Биометријски пасоши** који су већ уведени у неколико држава Европске уније и даље су предмет расправа и спорења у Бриселу. Док траје жучна полемика о предлогу Европске комисије, која упорно захтева да се отисци прстију за **биометријске пасоше** узимају шестогодишњацима и старијим, Петер Хастинкс, европски супервизор за заштиту података препоручује да би доња граница требало да буде 14 година (politika.rs, 6. 4. 2008); Смеђокоса Земунка Сања Бороња је једна од 204 особе које су прве добиле нови **биометријски пасош** Србије (politika.rs, 9. 5. 2008).

⑤ синоними ДИГИТАЛНИ ПАСОШ, ЕЛЕКТРОНСКИ ПАСОШ, Е-ПАСОШ.

⑥ област ДРУШТВО.

биопринтање с. р.

❶ дефиниција *процес којим се коришћењем тродимензионалне штампе производе ткива или органи слични људским, који се могу имплементирати у човечји организам.*

❷ цитати **Bioprintanje** или bioštampanje је процес употребе 3D штампача за стварање живих ćелија, већ дуго је обећавајућа технологија за медицинске procedure. Има потенцијал да уведе револуцију у хирургију и лећење (it-mixer.com, 18. 3. 2023).

❸ порекло према енгл. bioprinting.

❹ синоними биоштампање.

❺ област технологија, медицина.

❻ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати синониму *биоштампање*.

биопринтер м. р.

❶ дефиниција *уређај који коришћењем тродимензионалне штампе производи ткива или органе сличне људским, који се могу имплементирати у човечји организам.*

❷ цитати „Већацке вене створене су помоћу тefлoнске технологије високе температуре, биopolимера и 3D **bioprintera**”, наводи се у саопштењу и додаје да представљају значајан напредак у медицинској технологији који даје наду pacијентима који чекају трансплантацију органа јер се протетске вене могу у потпуности прићврстити за живо ткиво (b92.net, 23. 2. 2022); Научници су **bioprinter** развијали десет година. За обликовање ткива користе biorазградиве калупе и гелове на бази воде у којима су живе станице (alo.rs, 18. 2. 2016); Већ данас постоје **bioprinteri** који су у станју произвести кожу за жртве пожара, напада киселином, или било којег другог разлога због чега је нужна трансплантација коже. Чак су направљени и мобилни **bioprinteri**, који на лицу мјеста могу правити кожу за унесрећене (balkans.aljazeera.net, 7. 4. 2019).

❸ порекло енгл. bioprinter.

❹ синоними биоштампач.

❺ област технологија, медицина.

❻ напомене Предност треба дати синониму *биоштампач*.

БИОПРИНТИНГ м. р.

❶ дефиниција процес којим се коришћењем тродимензионалне штампне производе ткива или органи слични људским, који се могу имплементирати у човечји организам.

❷ цитати Prilikom **bioprintinga** se koriste konglomerati matičnih ćelija čovjeka – sferoidi. Od njih se na biogelu „štampa” budući organ ili tkivo. Takav organ, od vlastitih, „rođenih” ćelija pacijenta će biti u potpunosti biološki kompatibilan sa njegovim organizmom, za razliku od donorskih organa koje organizam često odbacuje. I, upravo zbog toga, je budućnost u tehnologiji **bioprintinga** (nezavisne.com, 25. 9. 2013); Najnoviji napredak u oblasti bioštampača napravljen je korišćenjem embrionalnih matičnih ćelija pacijenata za izradu veštačkog tkiva. U tom slučaju smanjuje se rizik od odbacivanja ugrađenih ćelija i organa. Vrlo je značajna tehnologija štampanja ćelija direktno u čovekovom organizmu, in situ **bioprinting**. U budućnosti će minijatura robotska ruka ulaziti u čovekov organizam i štampati ćelije tamo gde je potrebno (pcpress.rs, 31. 3. 2013); **Bioprinting** postoji već nekoliko godina, a njegov potencijal za medicinska otkrića je neosporan. Razvoj F3DB 3D **bioprintera** dodatno učvršćuje ovaj potencijal, jer bi njegova jedinstvena fleksibilnost i multifunkcionalni pristup mogli biti ključ za revoluciju u hirurgiji (it-mixer.com, 18. 3. 2023); **Bioprinting** podrazumeva uzimanje ćelija i eventualno razmnožavanje van organizma i pravljenje organa za zamenu. Smatra se da ako se uzima ćelija za razmnožavanje od osobe koja će biti primalac, organizam će lakše prihvatiti takav organ. Ovaj deo već zaista deluje kao naučna fantastika sa idejama o besmrtnosti i štampanjem organa koji su nam potrebni (industrija.rs, 24. 2. 2016).

❸ порекло енгл. bioprinting.

❹ синоними биопринтање, биоштампа, биоштампање.

❺ детерминативи Bioinžinjeri sa Rajs Univerziteta napravili su „zapepljanu” kardiovaskularnu mrežu sličnu onima koje se već nalaze u našem telu. Tim je napravio novu open-source **bioprinting** tehnologiju, nazvanu SLAT (b92.net, 17. 4. 2020).

❻ област технологија, медицина.

❼ напомене Предност треба дати именицама *биоштампа* и *биоштампање*.

биотероризам м. р.

① дефиниција *облик тероризма који намерним заражавањем људи, најчешће бактеријама или вирусима, жели да оствари неке политичке циљеве.*

② цитати Опасности од **биотероризма** и борбе са невидљивим непријатељем / Centar za kontrolu bolesti, federalna organizacija koja se bavi i **биотероризмом** i epidemijama, каже да су најсмртоносније бактерије из такозване категорије А, као на пример велике богинје и антракс (glasamerike.net, 10. 9. 2005); Gejts, који је предвидео пандемiju 2015. године, рекао је Милеру да је **биотероризам** – када неко жели да изазове штету стварањем вируса – нова „катастрофа” на коју људи нису припремљени (nova.rs, 11. 2. 2021); Сале Коларевић : ОЗАКОЊЕНИ **БИОТЕРОРИЗАМ** (borbazaistinu.rs, 2. 5. 2021); DRAGAN BURSAC: Fudbal u Srbiji – **Биотероризам** над vlastitim narodom! / Organizovati derbi između Zvezde i Partizana u ovakvim okolnostima, са 25 hiljada raspojasаних људи представља добро испланиран чин **биотероризма** према vlastitom narodu (autonomija.info, 11. 6. 2020); „**Биотероризам** је много већи ризик од пандемије”, рекао је Gejts и додао како је напредак у биологији довео до тога да терористи могу лакше да створе болести попут смртоносних богинја (rts.rs, 20. 4. 2017); **Биотероризам**: U dosadašnjim ratovima zaraze ubijale više od oružja / O značaju naučnog istraživanja bioterrorizma govorio је načelnik Vojne akademije Mladen Vuruna, а један од promotera knjige Branko Krga upozorio да је **биотероризам** globalni izazov i pretnja која се тиче свих нас, чак и онда када о њему ништа не знамо (novimagazin.rs, 22. 1. 2014); Hrvatski epidemiolog i član vladinog naučnog saveta Ozren Polasek изјавио је данас HRT да је „namerno širenje virusa apsolutno u zoni **биотероризма** i društvo ga mora apsolutno osuditi” (danas.rs, 27. 11. 2020); ПЈОНГЈАНГ ОПТУЖИО САД ЗА **БИОТЕРОРИЗАМ**: Изводили експерименте и ширили заразу у Украјини и другим земљама (novosti.rs, 25. 7. 2022).

⑥ област криминал.

биотерориста м. р.

① дефиниција *особа која се бави биотероризмом (= обликом тероризма који намерним заражавањем људи, најчешће бактеријама или вирусима, жели да оствари неке политичке циљеве).*

② цитати Gejts је 2017. на Reditu одговарајући на питања обожаваљца рекао: „Brinu me biološka oružja koja bi **биотерористи** mogli da koriste” (nova.rs, 11. 2. 2021); „Šta ako **биотерористи** donesu velike boginje na 10 aerodroma? Kako svet može da odgovori na ovo?” (bbc.com, 4. 11.

2021); Na pitanje da li su zaraženi koji namerno izlaze napolje **bioteroristi**, on je rekao: „Namerno širenje virusa je apsolutno u zoni bioterorizma i kao društvo ga moramo apsolutno osuditi” (danars.rs, 27. 11. 2020); **KORONA JE TEK GENERALNA PROBA ZA MNOGO BRUTALNIJU PANDEMIJU!** Zakasnili smo, to se više ne može sprečiti – **BIOTERORISTI IMAJU TEHNOLOGIJU DA NAS POBIJU!** (informer.rs, 14. 9. 2020); Dramatično upozorenje Bila Gejtsa: SZO da se pripremi za **NAPADE BIOTERORISTA**, opasniji su od koronavirusa (objektiv.rs, 5. 11. 2021).

⑥ област криминал.

биотерористичкѝ, -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на биотероризам (= облик тероризма који намерним заражавањем људи, најчешће бактеријама или вирусима, жели да оствари неке политичке циљеве) и биотерористе (особе које се баве биотероризмом).*

② цитати Ни **bioteroristički** napad nije lako izvršiti. Stručnjaci kažu da bi takav napad izazvao ogromne žrtve i da je verovatniji napad konvencionalnim oružjem i hemikalijama (glasamerike.net, 10. 9. 2005).

⑥ област криминал.

⑧ напомене Нераспрострањено.

биохакер м. р.

① дефиниција *особа која примењује биохакинг (= скуп биомедицинских поступака, који укључује уграђивање чипова у људско тело, чији је циљ да се побољша здравље и повећају психичке и физичке способности људи).*

② цитати „**Биохакери**” се играју Бога / Поједине сцене би могле да делују „узнемирујуће”. Стога је Нетфликс због коронавируса одложио почетак емитовања за август. Нова немачка серија „**Биохакери**” тешко да може бити актуелнија (rts.rs, 23. 8. 2020); U inat monopolu farmaceutske kompanije – **Biohakeri** stvorili lek koji spašava za manje od 1/3 prodajne cene / Sa cenom od \$150, EpiPen je nepriuštiv mnogima. **Biohakeri** ovo žele da promene (stratit.rs, 5. 10. 2016); U GRUDI JE UGRADIO ČIP KOJI RADI NEŠTO NEVEROVATNO: Da li su **BIOHAKERI** budućnost svih nas? / **Biohakeri** su grupa entuzijasta koji žele da poboljšaju rad svog tela i mozga tako što „hakuju” sopstvenu biologiju (espresso.co.rs, 3. 3. 2019); **BIOHAKERI SVE POPULARNIJI** / Ugrađuju im čipove pod kožu, pomoću kojeg pokušavaju da **IZMENE SVOJ**

DNK / Rejven Bruks je među prvim „**biohakerima**”. **Biohakeri** teže da poboljšaju funkcije svog tela i mozga, „hakovanjem” sopstvene biologije (blic.rs, 17. 12. 2018); Smrt poznatog **bio-hakera** Arona Travickog (28) izazvala je lavinu teorija zavere u SAD, a neki njegovi prijatelji i saradnici optužili su farmaceutsku mafiju za „ubistvo” (mondo.rs, 4. 6. 2018).

③ порекло енгл. biohacker.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА, биологија.

биохакерка ж. р.

① дефиниција *женска особа биохакер (= особа која примењује биохакинг, скуп биомедицинских поступака, који укључује уграђивање чипова у људско тело, чији је циљ да се побољша здравље и повећају психичке и физичке способности људи).*

② цитати „Mi želimo da imamo pravo na slobodu istraživanja prema spostvenim nahođenjima jednako kao pravo na slobodu govora i prava na religiju”, izjavila je **biohakerka** Meredit Paterson na predavanju Biofunk Manifesto 2011. godine na Univerzitetu Kalifornija u Los Angelesu (UC-LA) (naukakrozprice.rs, 30. 5. 2019); Ovaj etos predstavila je 2010. godine **biohakerka** Meredith L. Patterson u manifestu pročitanoм na simpoziju posvećenom javnoj participaciji u doba velike biologije pri UCLA centru za društvo i genetiku (abrasradio.info, 24. 7. 2021); Italijanska izvođačica Anastasija Sin, koja živi u Tehačapiju u Kaliforniji, trenutno drži Ginisovu knjigu rekorda za najveći broj tehnoloških implantata u ženskom telu – sa 52 implantata. Sin je mađioničarka, kaskaderka i **biohakerka** i rekla je da voli reakciju koju dobija od ljudi kada pokaže šta njeno telo može da uradi. Njeno telo je puno različitih vrsta mikro čipova i magnetata. (blic.rs, 12. 12. 2023).

③ порекло према енгл. biohacker.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА, биологија.

⑧ напомене Нераспрострањено.

биохакерски, -а, -о

① дефиниција *који се односи на биохакере (= особе које примењују биохакинг, скуп биомедицинских поступака, који укључује уграђивање чипова у људско тело, чији је циљ да се побољша здравље и повећају психичке и физичке способности људи).*

② цитати Superljudi iz **biohakerske** garaže (elementarium.cpn.rs, 28. 2. 2018); Kako svedoči BuzzFeed, već sutradan (19. marta) nekakav **biohakerski** veb-sajt (sa do tada samo par hiljada pratilaca na Tviteru) obja-

vio je lažnu vest „Bil Gejts će koristiti implante sa mikročipovima u borbi protiv koronavirusa” (cenzolovka.rs, 27. 5. 2020); Još veća polemika se vodi oko toga koliko je čipovanje bezbedno? Stručnjak za bezbednost kompanije „Kasperski Lab” udružio se sa švedskom **biohakerskom** zajednicom BioNyfiken da otkrije činjenice o povezivanju naših tela na internet (novosti.rs, 15. 3. 2015); Za oko 40 američkih dolara možete da se pretvorite u kiborga! Барем делимично. **Биохакерска** компанија „Dangerous Things” поједноставила је процес „хаковања човековог тела” и сада свако може да угради чип у своје тело (live-cache.rts.rs, 3. 8. 2015).

③ порекло према енгл. biohacker.

⑥ област технологија, биологија.

биохакерство с. р.

① дефиниција *покрет присталица биохакинга (= скупа биомедицинских поступака који укључује уграђивање чипова у људско тело, чији је циљ да се побољша здравље и повећају психичке и физичке способности људи).*

② цитати **Biohakerstvo** је један од аспеката „uradi sam biologije”, растућег sociobiotehničkog pokreta čiji pripadnici zagovaraju genetske modifikacije kojim bi se na drugačiji način tretirale mnoge bolesti sa kojima medicina teško izlazi na kraj (elementarium.cpn.rs, 28. 2. 2018).

③ порекло према енгл. biohacking.

⑥ област технологија, биологија.

⑧ напомене Нераспрострањено.

биохакинг м. р.

① дефиниција *скуп биомедицинских поступака, који укључује уграђивање чипова у људско тело, чији је циљ да се побољша здравље и повећају психичке и физичке способности људи.*

② цитати Simbioza ljudi i tehnologija donosi nove mogućnosti, poput prikupljanja podataka o ponašanju i emocijama potrošača putem aplikacija, novih načina komunikacije poput selfija koje bi u budućnosti mogli da prate i podaci o ličnim funkcijama, do **biohacking-a** – poboljšanja telesnih i umnih funkcija „hakovanjem” sopstvene biologije (turisticki-svet.com, 6. 1. 2020); **Biohaking** u Srba / Biohaking akademija koju je pokrenula Polyhedra Fab Lab u saradnji sa Fab Inicijativom, pokazuje mogućnosti koje otvoreni hardver nudi, pre svega u biologiji, biotehnologiji i biomedicini (startit.rs, 1. 4. 2016).

③ порекло енгл. biohacking.

⑥ област технологија, биологија.

⑦ детерминативи **БИОХАКИНГ** АКАДЕМИЈА У ШАПКУ / У суботу, 3. децембра, у Научном клубу Шабац, почиње низ радионица посвећених основима дигиталне фабрике и применом исте у биомедицини, под називом **Biohacking** академија (срп.еду.рс, 2. 12. 2016).

⑧ напомене Нераспрострањено.

биоштампа ж. р.

① дефиниција *процес којим се коришћењем тродимензионалне штампе производе ткива или органи слични људским, који се могу имплементирати у човечји организам.*

② цитати 3D **биоштампа**: Иновације у области регенерације хрскавице и примена на другим ткивима / **Биоштампа** има значајан потенцијал за регенеративну медицину и ткивно инжењерство (vesti.mas.bg.ac.rs, 2. 9. 2017); Како објашњава гошћа Јутарњег програма, др Ивана Гађански из новосадског Института „Biosens”, то је у ствари **биоштампа**, односно процес штампања у коме се користе живе ћелије. То се већ извесно време ради у области регенеративне медицине за прављење мини органа на којима ће се тестирати лекови (rts.rs, 31. 7. 2020); Ове године велике ствари на пољу **биоштампе** раде и научници Тексашког универзитета у Арлингтону и Североисточног универзитета. Они развијају еластичне материјале за 3D штампање крвних судова како би лечили васкуларне болести код деце (попут анеуризма или артериовенске малформације) (startit.rs, 26. 6. 2017); Да ли ће се савремена врхунска технологија, нпр. NFT, вештачка интелигенција, савремена роботика, биотехнологија итд. ускоро сматрати retro-технологijом? Да ли су тренутне техничке спекулације као што су суперкомпјутери, 3D **биоштампа**, transhumanizam и друге део наше истинске будућности? И шта би то значило за човечанство? (artandscience.rs, 7. 2. 2022); „3D штампа, 3D **биоштампа** и друге нове технологије о којима се говори на конференцији користи већ неколико група стручњака у Србији, које до сада углавном нису сарађивале међусобно. Ми смо сада жељели да их повежемо у оквиру Србије, али и да покажемо широј јавности шта све већ постоји у нашој земљи” (novostidana.rs); Главна предност руског биопринтера јесте могућност коришћења свих метода **биоштампе**. Он омогућава штампање и ћелијама и сферидима и биогелом (vesti-online.com, 13. 10. 2014).

⑤ синоними биоштампање, биопринтинг, биопринтање.

⑥ област технологија, медицина.

⑧ напомене Предност треба дати именицама *биоштампа* и *биоштампање* наспрам именица *биопринтинг* и *биопринтање*.

биоштампање с. р.

❶ дефиниција *процес којим се коришћењем тродимензионалне штампне производе ткива или органи слични људским, који се могу имплементирати у човечји организам.*

❷ цитати Najnovija dostignuća u tehnologiji 3D **bioštampanja** prikazali su u februaru 2013. godine istraživači sa Univerziteta Heriot Watt u Škotskoj. Oni će verovatno biti pioniri u štampanju ljudskih embrionskih matičnih ćelija (hESC – human Embryonic Stem Cells) (pcpress.rs, 31. 3. 2013); **Bioštampanje** je tehnologija štampanja tkiva i organa (rts.rs, 23. 1. 2017); Po prvi put je međunarodni tim istraživača sa Univerziteta u Rochesteru i Univerziteta za tehnologiju Delft u Holandiji koristio 3D štampe i novu tehniku **bioštampanja** da bi alge odštampao u materijalima koji su žilavi i elastični (energijabalkana.net, 7. 5. 2021); Ljudska augmentacija je jedan od najznačajnijih tehnoloških trendova današnjice. Svedoci smo razvoja širokog opsega njenih praktičnih primena u svakodnevnim sferama naših života, kao što su zdravstvena i socijalna zaštita, sport, obrazovanje i transport. Neki od primera su i egzoskeleti za timove koji se bave spašavanjem ili **bioštampanje** organa (dnevno.rs, 20. 9. 2020); Pored već pomenutih tehnologija, novi napredak u Španiji bio je razvoj **bioštampanja** na tehnološkom nivou. Iako su u različitim fazama razvoja, dva najrelevantnija startupa u korišćenju ove tehnologije su: Cocuus i Novameat. Cocuus je razvio tehnološku platformu čiji je cilj stvaranje rešenja za proizvodnju hrane primenom **bioštampanja**, sa širokom primenom u alternativnim proteinima. S druge strane, Novameat, startup nastao istraživanjem na Politehničkom univerzitetu Katalonije, prenosi biomedicinsko znanje u proizvodnju fileta **bioštampanjem** (bizportal.rs, 19. 5. 2022); Počela sa radom prva laboratorija 3D **bioštampanja** organa / Moskovski naučnici su počeli projekat **bioštampanja** organa (nezavisne.com, 25. 9. 2013).

❸ синоними биопринтање, биопринтинг, биоштампа.

❹ област технологија, медицина.

❺ напомене Предност треба дати именицама *биоштампа* и *биоштампање* наспрам именица *биопринтинг* и *биопринтање*.

биоштампач м. р.

❶ дефиниција *уређај који коришћењем тродимензионалне штампне производи ткива или органе сличне људским, који се могу имплементирати у човечји организам.*

❷ цитати Zadatak 3D **bioštampača** (ili bioprintera), čiji je razvoj u eksperimentalnoj fazi, jeste stvaranje („štampa“) veštačkog tkiva koje će

moći da se implementira u čovekov organizam. Ukoliko se obećanja ispunе, **bioštampanci** će doneti pravu revoluciju u oblasti medicine (pcpress.rs, 31. 3. 2013); Dve godine je bilo potrebno stručnjacima kompanije *Tri-de bioprinting solutions* iz moskovskog inovacionog centra *Skolkovo* da naprave prvi ruski **bioštampanac**, ali i da njime „odštampaju” štitnu žlezdu koja je uspešno presađena – mišu (rts.rs, 23. 1. 2017); Tehnikom tri-de štampe može se u mikronskoj preciznosti štampati nakit, kompletne zubarske proteze i mostovi, delovi veštačkih kukova i kičmenih pršljenova, i još mnogo toga što ima praktičnu primenu. Radi se i na **bioštampancima** koji za sada mogu da štampaju ljudsku kožu, a u budućnosti bi mogli da štampaju i čitave organe za presađivanje (rts.rs, 1. 5. 2018); Jedan od govornika biće i Usef Hesvani iz ruske kompanije „3D Bioprinting solutions” koja je prva na svetu odštampala štitnu žlezdu i implantirala je na životinjama. Magnetni 3D **bioštampanac**, na kojem trenutno rade, biće testiran na Međunarodnoj svemirskoj stanici (ISS), kaže dr Gađanski (telegraf.rs, 20. 4. 2018); Već nam je poznato da **bioštampanci** predstavljaju veliku nadu u medicini, a posebno protetici, te se već koriste za izradu kosti, tkiva i organa po sistemu štampanja sloja po sloja, ali u nekim slučajevima poput „popravke” hrskavice, važno je unapred znati tačnu geometriju povrede i prema njoj napraviti implanat, što je veliki problem, jer se to vidi tek tokom operacije (021.rs, 5. 4. 2016); Naime, izraelska farma „Aleph Farms Ltd.” pravi specijalnu ribeye šniclu (jedan od najkvalitetnijih i najukusnih komada mesa koji se može dobiti rasecanjem rebara), koristeći trodimenzionalni (3D) „**bio-štampanac**” i ćelije goveda (biznis.telegraf.rs, 10. 2. 2021).

5 синоними биопринтер.

6 област технологија, медицина.

8 напомене Предност треба дати синониму *биоштампац*.

блекаут* м. р.

1 дефиниција *колапс електроенергетског система који за последицу има масовни престанак испоручивања електричне енергије потрошачима.*

2 цитати У кишно јутро недељног дана Италијани су се пробудили у потпуном мраку, који је почев од три сата и 25 минута изненада и одједном обавио целу националну територију, од Сицилије до Трста! Прво сазнање до кога се дошло било је да је овај тотални „**блек аут**” настао истовременим прекидом обе линије снабдевања струјом из Француске – главног довода и резервне линије, за ургентну потребу (novosti.rs, 29. 9. 2003); Сећам се и оне прве utakmice на 'Marakani'

kada je nestalo struje. Nije bilo prijatno ni njima ni nama. Ogromna tenzija, **blek-aut**, a nemate pojma o čemu se radi. Grupisali smo se dole sa njima na terenu i svi zajedno otišli kroz tunel u svlačionicu – rekao je Mirković u intervjuu za Mondo (maxbetsport.rs, 11. 1. 2019); Međutim, tokom jednog od eksperimenata, generator kompanije „El Paso Power” proizveo je pražnjenje i izazvao „**blek aut**” u gradu Koloradu. Tesli je trebalo samo nekoliko dana da popravi štetu, ali grad ga mrzi. Oduzimaju mu mogućnost povezivanja na opštinsku struju i 7. januara 1900. počinju da ruše njegovu laboratoriju, sa stotinama pronalazaka (bebamur.com, 25. 7. 2014); Kako se Kijev priprema za „**blekaut**”? / [...] Omelčenko, međutim, naglašava da su mere koje preduzimaju kijevske vlasti ispravne. Više od toga ne može da se uradi. „Nijedna gradska uprava na svetu ne može da se nosi sa posledicama potpunog **blekauta**” (danas.rs, 11. 11. 2022); Beč spreman za „**blekaut**”: Vodimo računa, štednja najvažnija / Nikolai kaže da je velika razlika između prekida u elektro-mreži i **blekauta** (rtv.rs, 19. 10. 2022).

③ порекло енгл. blackout.

⑥ област Привреда.

БОДИПОЗИТИВ м. р.

① дефиниција *схватање да је свако људско тело лепо на свој начин, због чега се не треба повиновати наметнутим нормама лепоте.*

② цитати Današnji „**bodipozitiv**” i feminizam radikalno su promenili situaciju, a tu su i mnogi poznati brendovi koji su predstavili linije za žene sa oblinama. Danas su modeli devojke koje ne izgledaju savršeno i koje su slične običnim ljudima (grazia.rs); Koliko je važan **body positive** i šta ovaj termin zapravo predstavlja u svetu današnjice? / **Body positive** je terminologija koja se često provlači po internetu, što znači da ste bar jednom naleteli na ovu tematiku. Ali šta ona suštinski predstavlja i šta niko nije stigao da vam kaže? **Body positive** = prihvatanje sebe. **Body positive** je svaki onaj momenat u kome ste svesne sebe i svog tela, a pritom potpuno slobodne da stanete pred ogledalom i ostanete dobro sa sobom (onazna.com); U svetu vlada trend „**bodi pozitiv**” gde npr nekome ko ima 150 kilograma ne smeš da kažeš da je debeo, prihvataš ga kao takvog i ne osuđuješ. Masovno brendovi promovišu kolekcije za plus veličine, plus sajjz manekenke krase piste, pevačice kao što su Bebe Reksa ponosno nose trikoe na nastupima i nova su morž realnost, promoviše se kult prihvatanja gojaznosti kao normalnost novog doba (24sedam.rs, 1. 12. 2023); **Bodi pozitiv** je za mene nepotpuna fraza koja govori da volimo svoje telo. Kako da budem pozitivna ako mi misli nisu sređene? Draže mi je „bo-

di respekt”, jer niko nije ni 100 odsto pozitivan ni 100 odsto negativan, samopoštovanje je ključno. **Bodi pozitiv** se često vezuje samo za plus saiz devojke, a zapravo je namenjen svima (objektiv.rs, 15. 1. 2021).

③ порекло енгл. body positive, body positivity.

⑤ синоними БОДИПОЗИТИВИЗАМ, БОДИПОЗИТИВИТИ.

⑥ област ДРУШТВО, ПСИХОЛОГИЈА.

⑦ детерминативи Trude se udaljiti, dodaju, od Viktorijas sikret modela i iznedriti tzv. „**bodi pozitiv**” poruku (cosmopolitan.rs, 12. 12. 2018); **Body positive** koncept zalaže se da ljudi imaju pozitivan stav i sliku svog tela, dok osporava načine na koje društvo i mediji predstavljaju izgled „idealnog tela”. Svako će imati svoju definiciju šta je body positive za njega, a filozofija kojom se mi vodimo jeste da prvo ide svesnost sebe, pa prihvatanje, poštovanje svakog dela tela, pa zatim ljubav (nedeljnik.rs, 28. 8. 2019); Projekat Kataliza nastao je iz tvoje želje da kreiraš prvi **body positive** modni brend u Srbiji, ali je vremenom postao mnogo više od toga (nedeljnik.rs, 28. 8. 2019); Kataliza je udruženje, prvi plus size brend haljina u Srbiji, organizovana podrška devojčicama da prihvate svoje telo, **body positive** zajednica i pokret (froncl.rs, 24. 12. 2019); Nova **body positive** kampanja u potpunosti nas je oduševila jer prikazuje manekenke i modele svih konfekcijskih veličina i to bez imalo fotošopa (elle.rs).

⑧ напомене Изворно писање (*body positive*) није стандардно.

БОДЉИКАВА АФРИЧКА ДИЊА ж. р.

① дефиниција *слатко тропско воће, пореклом из субсахарске Африке (Cucumis metuliferus)*.

② цитати Kivano ili **bodljikava afrička dinja** ima ukus kombinacije dinje, limete, banane, dinje i krastavca. izvorno raste u vrućim, suvim klimatskim uslovima kao što su centralna i južna Afrika, a danas se gaji svuda u svetu (podrinske.com, 17. 10. 2021); Službenog imena cucumis metuliferus, kivano ili **bodljikava afrička dinja** je zanimljivo tropsko voće čiji ukus podsjeća na kombinaciju dinje, limete, banane i krastavca, a izvorno raste u vrućim, suvim klimatskim uslovima kao što su centralna i južna Afrika, a danas se gaji svuda u svijetu (vesti.rs, 16. 6. 2023); **Bodljikava afrička dinja**, inače, raste u potpuno drugačijim klimatskim uslovima u centralnoj i južnoj Africi, Australiji i, pokazalo se podjednako uspešno, u Dragačevu (mediaportal.rs, 11. 10. 2020); KIVANO ili **bodljikava afrička dinja**. Ima ukus kombinacije dinje, banane, limete i krastavca. Kivano obiluje vitaminom C, kalijumom, gvožđem, magnezijumom, bakrom, natrijumom, cinkom i kalcijumom (agroklub.rs, 25. 8. 2022).

⑤ синоними афричка диња, кивано.

⑥ област биологија.

буркини м. р.

① дефиниција *женски купаћи костим који прекрива цело тело, изузев лица, шака и стопала, и који првенствено носе муслиманке.*

② цитати Francuski Državni savet, najviša administrativna instanca u zemlji, doneo je presudu protiv nošenja „**burkinija**”, купаћег kostima koji pokriva celo telo, na javnim bazenima (rs.n1info.com, 21. 6. 2022); Na snimku se vidi kako četiri policajca okružuju ženu obučenu u **burkini**, koja ga zatim skida. Jedan od policajaca joj je takođe napisao kaznu (novostidana.rs); Odluka francuskog suda pokrenula političku raspravu: Da li „**burkini**” ugrožava republiku (euronews.rs, 22. 6. 2022); Hrvatska evro-parlamentarka, predstavnica vladajućeg HDZ, Dubravka Šuica, našla se na stubu srama nakon što je se, uz fotografiju i komentar na Fejsbuku, podsmehnula, kupačici muslimanki u **burkiniju** (kurir.rs, 17. 8. 2018); PREKRETNICA U SVETU MODE: Manekenka u **BURKINIJU** prvi put na naslovnici magazina! (srbijadanas.com, 30. 4. 2019).

③ порекло енгл. burkini.

⑥ област одећа.

В

в`аздўшн`а ј`ога и в`аздўшн`а ј`ога ж. р.

❶ дефиниција *врста јоге код које се вежбе углавном изводе изнад земље, висећи у ваздуху.*

❷ цитати *Lebdeća joga – koja se još naziva i antigravitaciona i **vazdušna joga** i slično – je u velikom usponu jer kombinuje joga položaje (asane), regenerativne poze, razne vežbe koje jačaju telo i uvećavaju fleksibilnost, te fitness i akrobatiku (joga.rs, 2. 9. 2014); ĐOKOVIĆ KAKVOG DO SADA NISTE VIDELI – Teniser objavio neobičan snimak sa časa **vazduše joge!** / Đoković je naime prikazao kako ukratko izgleda čas **vazdušne joge** (pink.rs, 12. 2. 2021); Naime, Đoković je ovog puta za relaksaciju izabrao „**vazdušnu jogu**”. On se u vazduhu savijao u raznim položajima, a ovo iskustvo je поделио и на друштвеним мрежама (kurir.rs, 12. 2. 2021); Iz ovih tradicionalnih oblika proizišle su **vazdušna joga**, hip hop joga i druge (infobijeljina.com, 18. 7. 2021); Večeras 20h Aerial (**vazdušna**) **joga**. Čekam vas (facebook.com, 23. 6. 2017).*

❸ порекло према енгл. air yoga.

❹ синоними аериал-јога, аеројога, антигравитациона јога, висећа јога, еријал-јога, лебдећа јога, летећа јога.

❺ област спорт.

❻ напомене Предност треба дати синонимима *аеројога, антигравитациона јога, ваздушна јога, висећа јога, лебдећа јога и летећа јога* уместо полусложеницама *аериал-јога и еријал-јога*.

в`акциналн`а пр`опусница ж. р.

❶ дефиниција *потврда о вакцинисању која власнику пропуснице у време епидемије омогућује да избегне ограничења везана за кретање унутар земље или за улазак у земљу из иностранства.*

❷ цитати У Француској од данас **вакцинална** уместо ковид **пропуснице** / У Француској грађани од данас морају да имају **вакци-**

налну пропусницу уместо досадашње ковид пропуснице коју ће моћи сада да користе једино деца од 11 до 15 година, пренели су француски медији (politika.rs, 24. 1. 2022); Iako **vakcinalna propusnica** u Francuskoj stupa na snagu tek od ponedjeljka, premijer ove zemlje Žan Kasteks je najavio da postoji mogućnost da u dogledno vreme bude suspendovana ta odluka, prenose Novosti (rtv.rs, 20. 1. 2022); Ministarstvo sporta Francuske saopštilo je da neće biti izuzeća od novog zakona o **vakcinalnim propusnicama**, pa bi tako najboljem teniseru sveta Novaku Đokoviću moglo da bude zabranjeno da igra na Rolan Garosu, prenosi Rojters (rts.rs, 17. 1. 2022); Još jedna olakšavajuća okolnost je to što je, predstavljajući **vakcinalnu propusnicu**, premijer Kasteks u četvrtak naveo i uslove pod kojima će ona da важи, počev od 24. januara (b92.net, 20. 1. 2022).

⑤ синоними вакцинациона пропусница.

⑥ област друштво, медицина.

ва̀кцинациџна̀ про̀пусница ж. р.

① дефиниција *потврда о вакцинисању која власнику пропуснице у време епидемије омогућује да избегне ограничења везана за кретање унутар земље или за улазак у земљу из иностранства.*

② цитати Francuski Senat odobrio je danas najnovije mere kojima će se država boriti protiv kovida, uključujući i **vakcinacione propusnice**, što je naišlo na protivljenje dela javnosti, nakon oštre kritike predsednika Emanuela Makrona usmerene ka nevakcinisanim građanima (euronews.rs, 13. 1. 2022).

⑤ синоними вакцинална пропусница.

⑥ област друштво, медицина.

⑧ напомене Нераспрострањено.

ванкџин м. р.

① дефиниција *једна од криптовалута, врсте дигиталног или виртуелног новца без централне банке, коју прате контроверзе и сумње у легитимност.*

② цитати Ruža Ignjatova себе је звала Kriptokraljicom. Ljudima је govorila да је измислила kriptovalutu која може да се мери са Bitkoinом и убедила их да у нју уложи милијарде. Rekla је одушевљеној publici да је **VanKoin** на путу да postane највећа kriptovaluta на свету „kojom će svi моћи да плаћају све и свуда” (danas.rs, 29. 1. 2020); Није ми јасно због чега је изостављен највећи пример преваре, лажна криптовалута

ВанКоин (OneCoin), коју је као и истоимену компанију основала Бугарка Ружа Игњатова, која је оштетила улагаче широм света за око 4 милијарде долара, пре него што је нестала пре 5 година. По том догађају је снимљен филм ББЦ „Нестала криптокраљица” (twitter.com, 16. 6. 2022); Криптокраљица Ружа Игњатова, која је докторирала на Оксфорду, насамарила људе из целог света продајући непостојећи новац под називом „OneCoin” / Лаковерни Британци су већ били уложили 30 милиона евра у њен „**ванкоин**” у првој половини 2016, показују подаци до којих је дошао Би-Би-Си (politika.rs, 9. 12. 2019); Sredinom 2016. godine mlada i doterana doktorka Ruža Ignjatova sa bine u Vembli Areni hiljadama ljudi je obećala da će **VanKoin** uskoro postati najveća kriptovaluta kojom će svi moći da plaćaju sve i svuda. Ruža je tad imala 36 godina. Ljudima se hvalila da je izmislila kriptovalutu koja parira bitcoinu i tako je mnoge ubedila da u njen **VanKoin** ulože milijarde (luftika.rs, 15. 11. 2021); Širom sveta, ljudi su već ulagali uštedevinu u **VanKoin**, nadajući se da će postati deo ove nove revolucije. Dokumenta do kojih je došao BBC pokazuju da su u prvih šest meseci 2016. godine Britanci potrošili skoro 30 miliona eвра na **VanKoin**, od čega 2 miliona eвра samo tokom jedne nedelje – a stopa ulaganja verovatno se samo povećala posle svečanog događaja u Vembliju (bbc.com, 29. 1. 2020).

⑤ порекло енгл. onecoin

⑥ област интернет, финансије.

вебографија ж. р.

① дефиниција *списак електронских датотека, сајтова и других извора на интернету везаних за одређену особу или предмет.*

② цитати Monografija obuhvata studije o književnoj i vizuelnoj kulturi „Zenita”, kompletan letopis časopisa, biografije svih saradnika, bibliografiju, popis literature o „Zenitu” i zenitzizmu, kao i dragocenu **vebografiju** (danars.rs, 15. 7. 2019); Autor izložbe je prvi put kod nas šire komparativno proučio stvaralaštvo velikog majstora i na osnovu obimne literature i **vebografije** postavio ga na najbolji način u istoriju evropskog slikarstva, šire sagledavši umetnikovo vreme, opus i estetiku (novosti.rs, 23. 3. 2021); Predviđeno je da učenici predstave svoje radove na Festivalu kreativnosti koji bi trebalo da se održi u junu u Domu omladine Beograda, a ako je suditi po onome što je viđeno na prethodna dva, ekipe srednjih škola od Leskovca do Subotice pokazaće svoje umeće elektronske obrade odabrane knjige, pravljenje njihovih **vebografija**, rečnika, analiza pojmova, vođenje debata putem društvenih mreža (rtv.rs, 12. 2. 2012); Knjige, takođe, sadrže retko obimnu i relevantnu literaturu, sa tzv. **Vebografijom** i činjeničnim izvorima (danars.rs, 16. 5. 2021); Posebno je

važan analitički rad na tekstu, na osnovu koga se mogu uspešno ispuniti sledeći zahtevi: pravljenje sižea, postavljenje teza, stvaranje liste ključnih reči, izrada registra pojmova, pravljenje rečnika ličnosti i događaja, posebnih hronologija, mapa, statističkih tabela, bibliografija, **vebografija** itd. (internest.bibliotekaplus.rs).

⑤ порекло енгл. webography.

⑥ област ИНТЕРНЕТ.

вѐбо̀графскӣ, -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на вѐбо̀графију (= списак електронских датотека, сајтова и других извора на интернету везаних за одређену особу или предмет).*

② цитати Literaturu čini 177 bibliografskih jedinica i 13 **vebografskih** jedinica (eteze.arts.bg.ac.rs); Kandidatkinja je predložila spisak polazne literature od 216 bibliografskih i **webografskih** jedinica na srpskom i engleskom jeziku (dokument.tips); Kandidat je u radu koristio 152 bibliografske i 6 **вѐбо̀графских** jedinica na srpskom i engleskom jeziku (healthdocbox.com); Literatura (избор) садржи 94 библиографске јединице на српском, енглеском и немачком језику, као и 17 **вѐбо̀графских** јединица на енглеском, француском и немачком језику (eteze.arts.bg.ac.rs); Kandidatkinja je u radu koristila 180 bibliografskih jedinica na srpskom, hrvatskom i engleskom jeziku; referirala je na 68 **vebografskih**, 36 filmografskih i 33 muzičke jedinice. Pokazala je sposobnost sistematične obrade i primene pisanog i medijskog materijala (eteze.arts.bg.ac.rs).

③ порекло према енгл. webography.

⑥ област ИНТЕРНЕТ.

вѐлфи и вѐлфи м. р.

① дефиниција *врста селфија који подразумева фотографију самога себе током физичког вежбања.*

② цитати Vežbanje gubi pola čari ako se njime ne pohvalimo na društvenim mrežama, stoga svako ko trči, ide u teretanu ili drugačije održava formu treba da snimi **velfi** – workout selfie (vesti.rs, 25. 10. 2014); Rečnik selfija: belfi, helfi, **velfi**... (prva.rs, 23. 10. 2014); Znae šta su selfiji, a da li znate šta su belfi, helfi, **velfi**, nelfi...? (blic.rs, 27. 10. 2014); Da je selfi globalni fenomen i globalni „socijalni poremećaj”, govori i činjenica da postoji i rečnik selfija u kom su spomenuti termini poput: „**velfi**” – kada se slikamo tokom treninga, „belfi” – kada slikamo svoju pozadinu, itd.

Najnoviji trend povezan s selfijima je i „lelfi” – kada slikamo samo svoje noge i „šufi” – kada se slikamo obučeni na krevetu (psiholjub.com, 4. 9. 2016); Hajde da najpre napravimo selfi! [...] „relfi” kao selfi sa partnerom ili „**velfi**” kojim se beleži momenat sa treninga (academia.edu, 2. 2. 2019).

③ порекло енгл. *welfie*.

⑥ област фотографија, друштвене мреже.

видеоселфи м. р.

① дефиниција *видео-снимак самога себе, најчешће снимљен властитим мобилним телефоном.*

② цитати Naime, kad se našla u javnom toaletu, Nina se zadovoljno pogledala u ogledalo i odlučila da snimi **videoselfi** (espresso.co.rs, 14. 2. 2019); Instagram traži od nekih korisnika da prilože **video selfi** koji prikazuje više uglova njihovog lica kako bi potvrdili da su stvarna osoba (pcpress.rs, 19. 11. 2021); DA LI JE OVO NAJJAČI SNIMAK NA SVETU? **VIDEO SELFİ** SRUŠIO INTERNET: Legenda do legende, sve puca od ŠARMA i MIŠIĆA! (kurir.rs, 24. 4. 2021); Članica grupe Models Ivana Žigić počastila je fanove jednim kratkim video snimkom iz toaleta, a nazvala ga je „**video selfie**” (svetplus.com, 19. 8. 2014); Instagram vam uskoro može zatražiti da „**video selfijem**” potvrdite da ste stvarna osoba / Više korisnika je objavilo da im se traži da naprave „**video selfi**” kako bi verifikovali svoje postojeće naloge (informacija.rs, 17. 11. 2021).

③ порекло енгл. *video selfie*.

⑥ област фотографија, друштвене мреже.

⑧ напомене Иако се јавља и спојено и одвојено писање (*видеоселфи*, *видео селфи*), предност треба дати полусложеничком писању.

википедијанац, -нца м. р.

① дефиниција *особа која пише или уређује чланке за интернетску енциклопедију Википедија.*

② цитати Svetski poznat **Wikipedijanac** *Oskar van Dilen* za stvaranje ove enciklopedije rekao je da je poput „Vavilonskog tornja” koji vredni **Wikipedijanci** grade ali koji nikad neće biti završen jer je znanje neiscrpno (ekapija.com, 18. 2. 2007); To tvrdi i Ivana Madžarević menadžerka organizacije Vikimedija koja za cilj ima promociju sadržaja na srpskom jeziku. Ona kaže da biti **Wikipedijanac** nije posao, već volja. „To nije posao pre svega, već se to radi iz čiste dobre volje jer su **Wikipedijanci** volonteri. To je osoba koja želi da uči i saznaje”, izjavila je Madža-

reviћ. (oradio.rs, 28. 4. 2015); Uređivački maraton je zvanični početak dugoročne saradnje između Muzeja i Vikimedije, a nastaviće se programom **Wikipedijanac** stažista koji će biti realizovan u ovoj ustanovi u narednih mesec dana (studiob.rs, 28. 11. 2017); Smatrali su da, kao i svi, kako kažu, „pravi **Wikipedijanci**” koji pišu o osetljivim temama, treba da budu obazrivi sa činjenicama, te su „iskopali” vesti koje su u to doba objavljivali srpski mediji i izjave koje su davali srpski zvaničnici (vreme.com, 21. 3. 2013); Praktičnu obuku u uređivanju članaka na Vikipediji vodiće, kako kažu, aktivan **Wikipedijanac** Miljan Simonović koji je i dobitnik prve nagrade na takmičenju u pisanju članaka na ovom sajtu (juznevesti.com, 7. 7. 2015); O znamenitostima našeg grada i okoline, ovdašnjim spomenicima kulture i ustanovama kulture u Valjevu na Vikipediji „brine” Šapčanin Darko Gajić, diplomirani ekonomista u penziji, koji je **Wikipedijanac** već četiri godine (valjevskaposla.info, 11. 4. 2017).

③ порекло према енгл. Wikipedia.

⑤ синоними википедиста.

⑥ област интернет.

википедијанка ж. р.

① дефиниција *женска особа википедијанац (= особа која пише или уређује чланке за интернетску енциклопедију Википедија).*

② цитати За ово стажирање ангажована је Теодора Лукић, искусна **Википедијанка** (wikimedia.rs); Тони Ранђеловић, директор балета Српског народног позоришта и Јелена Латов Папић, **Википедијанка** стажисткиња Викимедије Србије (facebook.com, 30. 5. 2019); **Википедијанка** стажисткиња Теодора Лукић је од 1. фебруара до 31. марта 2019. године радила у Музеју науке и технике на дигитализацији старих и ретких књига и фотографија и њиховом постављању на Викизворник и Викимедијину оставу (sr.wikipedia.org).

③ порекло према енгл. Wikipedia.

⑤ синоними википедисткиња.

⑥ област интернет.

⑧ напомене Нераспрострањено.

википедиста м. р.

① дефиниција *особа која пише или уређује чланке за интернетску енциклопедију Википедија.*

❷ цитати Prvi tekst napisao je Filip Brčić, o kom današnji **wikipedisti** opet ne znaju mnogo (mada ima svoj sajt povezan sa Vikipedijom, vidi korisnika *brcha*). Jedan od danas aktivnih **wikipedista** Nikola Smolenski u septembru te godine uključio se u projekat ubacujući nekoliko tekstova, što se smatra početkom kontinuiranog rada na srpskom ogranku Vikipedije na kojem danas ima oko 17.000 odrednica (na engleskoj Vikipediji na adresi *en.wikipedia.org* nalazi se više od 900.000 tekstova, što je četiri puta više od Britanike, koja je reper za enciklopediste u celom svetu). Po ugledu na engleske **wikipediste**, u Beogradu je pre mesec dana osnovna nevladina organizacija Vikimedija, koja danas brine o nekim tehničkim detaljima u vezi sa „viki” projektima (vreme.com, 26. 1. 2006); Postanite **Wikipedista** iz Leskovca (jugmedia.rs, 25. 2. 2016); Đokovića, koji je na Vikipediji poznat pod korisničkim imenom „Car Radovan”, izglasala je zajednica **wikipedista** za najboljeg u 2015. Ipak, s obzirom na to da živi u Republici Srpskoj, on je svoju nagradu ustupio **wikipedisti** Bojanu Pejoviću (rtv.rs, 17. 1. 2016); **Википедиста** или Википедијанац? / Неформалан назив за уреднике Википедије је Википедијанац/Википедијанка (wikimedia.rs); Jer krajnja namera Velsa i drugih **wikipedista** je da za četiri godine broj korisnika popnu do milijarde (vreme.com, 20. 1. 2011); Tako, na primer, администратори у заједници „**википедиста**” надгледају расправе о чланцима-кандидатима за брисање, као и нове или измењене одреднице како би се спречили очити вандалски напади, и разматрају захтеве корисника који траже администраторска овлашћења (politika.rs, 7. 2. 2009).

❸ порекло према енгл. Wikipedia.

❺ синоними википедијанац.

❻ област интернет.

ВИКИПЕДИСТКИЊА ж. р.

❶ дефиниција *женска особа википедиста (= особа која пише или уређује чланке за интернетску енциклопедију Википедија).*

❷ цитати Nemaју неко objašnjenje, osim što svako nudi neku svoju teoriju, tek radi se o lokalnoj pojavi suprotnoj svetskom trendu među wikipedistima i **wikipedistkinjama** (vreme.com, 26. 1. 2006).

❸ порекло према енгл. Wikipedia.

❺ синоними википедијанка

❻ област интернет.

❸ напомене Нераспрострањено.

винотерапеут м. р.

❶ дефиниција стручњак за винотерапију (= козметички третман заснован на препаратима на бази вина).

❷ цитати Ponoseći se sitnim detaljima, ovo jedinstveno iskustvo sa brendom vam omogućava da se opustite i uživate u našim specijalističkim tretmanima koje vode vodeći **vinoterapeuti** – snishodljivo i podmlađujuće iskustvo daleko od vreve svakodnevnog života.

❸ област КОЗМЕТИКА.

❹ напомене Нераспрострањено.

винотерапија и винотерапија ж. р.

❶ дефиниција козметички третман заснован на препаратима на бази вина.

❷ цитати **Vino terapija** / Važna sprega između protiv zapaljenske i antioksidantne aktivnosti opravdava upotrebu Resa kao novijeg sastojka u kozmetičkim tretmanima za zaštitu i borbu protiv starenja kože i celulita poznatim kao tretman **VINOTERAPIJA** (centarsm.co.rs); **Vinoterapija**: tretmani lepote na bazi „božjeg nektara” / Kako je otkriveno da vino i grožđe imaju antiejdžing efekat, vrlo brzo se došlo na ideju da se oni koriste u preparatima i tretmanima koji će koži vratiti vlažnost, izbrisati bore i stimulirati stvaranje kolagena i elastina. Prvi velnes (wellness) centar sa **vinoterapijom** i ovakvom vrstom tretmana otvoren je još 1999. godine i bio je fokusiran na podmlađivanje kože lica i tela i održavanje dobrog zdravlja (esthetic.rs, 15. 3. 2019); **Vinoterapija** / U wellness centrima s **vinoterapijom** uživa se u vinskih kupkama, masažama uljem od groždanih koštica i pakunzima od gnječena grožđa, ali i odabranim jelima i vinima. **Vinoterapija** relaksira, pomlađuje i regenerira kožu (coolinarika.com, 8. 11. 2010); **Vinoterapija** u hotelu kraj jezera – „Elite Palić” počinje 2012. izgradnju spa i velnes centra vrednog pola miliona evra (ekapija.com, 20. 9. 2011); **Vino terapija** / **Vino terapija** satavni je deo prestižnih spa programa luksuznih hotela i centara posebno u Francuskoj. Podrazumeva autentično iskreiran program koji u sebi sadrži specijalan piling, maske za telo na bazi crvenog vina, ulja i kreme za masažu sa vinskim ekstraktima, vip buter sa vinom za masažu (lepotaizdravlje.com, 22. 6. 2010).

❸ област КОЗМЕТИКА.

винотера̀пѣјскѣ и винотера́пѣјскѣ, -ā, -ō

❶ дефиниција *који се односи на винотерапију (= козметички третман заснован на препаратима на бази вина).*

❷ цитати Afroditа **vinoterapijski** tretman lica (radiotalasneintervencije.rs, 4. 4. 2021); Novi suludi trend bogataša: Kupanje u vinu! / Matilda Katiar Tomas pokrenula je sopstveni „**vino-terapijski**” biznis. Cene tretmana su sledeće: tretman lica košta 205 dolara, masaže 195 dolara, dok je kupka u mešavini vina i vode 75 zelenih novčanica (blic.rs, 27. 10. 2014); Roditelji vinoterapije su braćni par Tomas, koju su pošavši od naučne studije Farmaceutskog fakulteta u Bordou, којом је доказан снажан утицај грожданих семенки и pokožице грожда на кожу изнедрили vinsku kozmetiku 1995. godine, da bi već 1999. otvorili prvi **vinoterapijski** spa-centar (winejour.blogspot.com, 28. 4. 2017); Umotavanje u med i vino, crvena i bela **vinoterapijska** masaža, Okanagan košpičasti piling sa materijalom iz lokalne vinarije (facebook.com, 18. 4. 2011); Ritualni **vinoterapijski** tretman lica počinje šoljom toplog, stimulišućeg i pročišćavajućeg čaja pripremljenog od pola kašike lišća vinove loze (dijetaizdravlje.com, 8. 10. 2014).

❸ област КОЗМЕТИКА.

вѣртуелна валу́та ж. р.

❶ дефиниција *врста дигиталног новца без централне банке, који се користи за плаћање путем интернета.*

❷ цитати **Virtuelna valuta** је врста digitalne imovine koju nije izdala i за чѣју вредност не гарантује centralna banka, niti други орган јавне власти, која није нужно везана за законско sredstvo плаћања и нема правни status novca или valute (nbs.rs); Ниједна **виртуелна валута** у Србији нема одобрење Народне банке / Народна банка Србије данас је, поводом медијских навода да је оглашена и издата прва српска **виртуелна валута**, обавестила јавност да није издала ниједно одобрење за „бели папир” који се објављује при издавању **виртуелних валута** као врсте дигиталне имовине (politika.rs, 6. 7. 2021); Bitcoin је **virtuelna valuta** па је за њу потребан и virtuelni „novčanik” (vreme.com); **Virtuelne valute**, digitalni tokeni, kriptomati – svi ovi do sada mnogima nejasni pojmovi, dobili su definicije u Zakonu o digitalnoj imovini који је stupio на снагу 29. јуна (bbc.com, 1. 7. 2021); **Виртуелна валута** представља облик дигиталне имовине подобан за плаћање, али који није издат од стране централне банке или неког другог државног органа који би гарантовао њену вредност и одржавао њену стабилност. Дакле, **виртуелне валуте** нису по сваку цену везане за

законско средство плаћања односно немају правни статус новца или валуте (domen.rs, 28. 6. 2021); Napominju da je vrednost bitkoina i drugih **virtuelnih valuta** veoma promenljiva, te da bez obzira na trenutni veliki porast vrednosti bitkoina, kretanje njegove vrednosti nije moguće predvideti (rts.rs, 13. 1. 2021).

⑤ синоними виртуелна монета.

⑥ област интернет, финансије.

вѝртуѐлнā монѐта ж. р.

① дефиниција *врста дигиталног новца без централне банке, који се користи за плаћање путем интернета.*

② цитати Dve godine posle pojavljivanja **virtuelne monete** bitkoina, u oktobru 2011, lansirana je nova alternativna moneta istog tipa, lajtcoin (novaekonomija.rs, 4. 12. 2013); **Virtuelna moneta** bitkoin dostigla je prvi put od svog nastanka vrednost od 1.000 USD (ekapija.com, 27. 11. 2013); „Bitkoin je najveći ’remetilac’ ustaljene bankarske rutine. Ova **virtuelna moneta** je nešto najkrupnije što se proteklih decenija desilo u finansijskim sistemima”, kaže Nik Šalek iz investitorske kuće Ribbit Capital (bif.rs, 11. 7. 2013); Japanska vlada saopštila je da bitkoin nije valuta, ali da određene transakcije u kojima se koristi ova **virtuelna moneta** treba oporezovati (slobodnaevropa.org, 7. 3. 2014); Vrednost **virtuelne monete** Bitcoina, koja je upetostručena za samo mesec dana, prešla je simboličnu granicu od 1.000 dolara, saopštili su predstavnici sajta za finasijske transakcije MtGoks (rtvsantos.com, 1. 12. 2013).

⑤ синоними виртуелна валута.

⑥ област интернет, финансије.

вѝсѐћā јога и **вѝсѐћā јога** ж. р.

① дефиниција *врста јоге код које се вежбе углавном изводе изнад земље, висећи у ваздуху.*

② цитати Ako budete uporni, posle samo nekoliko ovakvih treninga osećaćete se bolje, opuštenije, poletnije i privlačnije. Jer, erijal joga (aerial) vam sve to „garantuje”. Nazivaju je još i antigravitacionom, lebdećom, letećom, **visećom** (novosti.rs, 21. 5. 2018); Да ли сте чули за АЕРИАЛ ЈОГУ? Можете вежбати и висећи, погледајте како / **Висећа јога** уз помоћ свиле (magazin.novosti.rs, 9. 1. 2023).

⑤ синоними аериал-јога, аеројога, антигравитациона јога, ваздушна јога, еријал-јога, лебдећа јога, летећа јога.

⑥ област спорт.

⑧ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати синонимима *аеројога, антигравитациона јога, ваздушна јога, висућа јога, лебдећа јога и летећа јога* уместо полусложеницама *аериал-јога и еријал-јога*.

ВИШИНГ м. р.

① дефиниција *облик кривичног дела преваре путем телефонског позива и лажног представљања, најчешће као службеника банке, како би се дошло до поверљивих личних података жртве преваре, попут лозинки за коришћење кредитне картице.*

② цитати Јуче је МУП упозорио грађане на актуелну фишинг кампању, а данас из Удружења банака Србије можемо читати и о **вишингу**. Овај израз настао је од комбинације енглеских речи *voice* и *phishing* и означава телефонску превару. Преваранти помоћу телефонског позива покушавају да дођу до личних и финансијских података грађана или да их наведу да изврше уплату на њихов текући рачун (*kamatica.com*, 3. 6. 2020); Телефонски позив који је еквивалент смишингу је **вишинг** (*Voice phishing* што би значило *печанје путем гласа*. Иако се исто чита, израз за печанје рибе је *fishing*, док се израз *phishing* односи на преваре путем имејла, телефона и сл). Ова врста превара постаје све sofisticiranija тако да су многи преваранти постали прави уметници у лову на ваше личне податке као и кодове за приступ вашим рачунима. До те мере су изучили психологију потрошача, а наоружани су детаљним подацима о вama тако да заиста делују као ваши референти из банке. Најчешће вас зову са уверавањима да је дошло до некакве ванредне ситуације те да зарад ваше безбедности морате да личним подацима потврдите „да сте то заиста ви”. Нажалост, то је сигуран пут за крађу идентитета и још много других озбиљних превара. За разлику од гoвoрних automata који су коришћени раније, а који су тражили од вас да укучате ваш pin код, сада вас зову праве, живе „службенице из банке” које вас љубазним гласом обавештавају да је ваша картка употребљена на неком од „sumnjivih bankomata” и да би најбоље било да одмах замените исту. Савет је дакле да никада никоме не откривате ваше податке ukoliko ви нисте директно звали вашу банку на проверен број (*esspreso.rs*, 25. 10. 2018); **Вишинг** (комбинација гласовних проука и email-a) је превара путем телефона у којој преваранти покушавају да преваре жртву у откривање личних, финансијских или безбедносних информација или преношењу новца на њих (*pametnoibezbedno.gov.rs*).

③ порекло енгл. *vishing*.

⑥ област криминал.

⑧ напомене Уз ову реч се често наводи шта значи, што показује да је још увек непозната великом броју изворних говорника.

воденї аеробик м. р.

❶ дефиниција *врста аеробика који се вежба у води уз коришћење различитих реквизита.*

❷ цитати **Vodeni aerobik** је kreiran да би испунио захтеве банјског лечења, прilikом опоравка од повреда или операција. Podrazumeвао је спорије покрете и лакши tempo вежбања, да не би оптеретио пацијенте. Kasније се у тренинг укључују бржа музика и реквизити, па и вежбање постаје напорије (mogujatosama.rs); Аквобик или **vodeni aerobik** је све популарнији код нас. Потребни су вам само купаћи, папуће, пешкир и мало енергије. Вода је право решење за отклањање напетости и опуштање јер психолошки растеређује организам. Оно што је припадницама женског пола најважније, акваобик има и естетски значај јер се вежбањем постиже витка линија. Он ствара позитивно расположење и помаже да лакше савладamo svakodneвне ситуације (glossy.espresso.co.rs, 10. 11. 2012); Ако имате poteškoća прilikом обављања одређених покрета на земљи, лакше ће те их обављати под водом. Зато је **vodeni aerobik** одличан за оне са артритисом зглобова или оне који се опорављају од болних повреда (najzdravlje.com); Женама се саветује да пређу на здравију исхрану, као и да почну да се баве здравственом гимнастиком или **воденим аеробиком** (dzvranje.org); **Водени аеробик**: вежбе за губитак тежине (sr.healthy-food-near-me.com); Размислите с временом о интензивнијим вежбама као што је **водени аеробик**, који је одличан за мишиће ваших руку и бедара, а уједно вам убрзава и ритам срца (fajteri.org, 21. 10. 2017).

❸ синоними аеробик у води, аквааеробик, аквабик, акваобик, аквафит, хидробик.

❹ област спорт.

Г

гејмификација ж. р.

❶ дефиниција *примена елемената и принципа видео-игара у неиграчком окружењу.*

❷ цитати **Gejmifikacija** obrazovanja kao novi trend / **Gejmifikacija** obrazovanja (ili **gejmifikacija** učenja) savremeni je obrazovni pristup koji teži da korišćenjem sistema i elemenata dizajna video-igara unapredi angažovanost učenika u nastavi. Sve se svodi na primenjivanje elemenata video-igara koji su zabavni i kreiraju posvećenost igri na duži period u obrazovni kontekst, tj. nastavni program, čime se utiče na ponašanje učenika sa ciljem da se nastava učini zabavnijom, a oni postanu aktivniji i motivisaniji (pccross.rs, 23. 10. 2018); Šta je **GEJMIFIKACIJA** i zašto da je primenite u svom timu? / **Gejmifikacija** je proces korišćenja *elemenata igre*, kao što su takmičenje, društvene igre, pa čak i fizička aktivnost, kako bi se podstakla *interakcija* i *angažovanje* (brimunication.com, 27. 5. 2022); **Gejmifikacija** u HR menadžmentu / **Gejmifikacija** je pojam sa kojim se sve češće srećemo, ali da li znate šta ona zapravo predstavlja i kako možete da je primenite u svojim HR procesima? (loop.rs); Kako u učenju pomaže „**gejmifikacija**”? / Ideja o učenju kroz igru je prastara. A moderno učenje pomoću računarskih igara i interakcija se moderno zove: „**gejmifikacija**”. Evo kako ona pomaže u učenju jezika, ali i automobilskoj industriji (dw.com, 12. 11. 2020); Живот као игра – **гејмификација** мења свет / Можете се забављати играјући игрице, али и можете радити играјући. У доба интернета постаје све популарнија **гејмификација**, пракса увођења елемената игара у пословно окружење, у менаџменту и образовању. **Гејмификација** је увођење техника играња у разне процесе, а примењује се у многим областима: образовању, раду и бизнису (borbazaistinu.rs, 14. 9. 2020); Šta je **gejmifikacija**? / **Gejmifikacija** je implementacija principa igre u situacijama koje nisu direktno povezane sa igrama, a posebno je приметна на друштвеним мрежама (arbona.rs); Kako „**gejmifikacija**” Volstrita utiče na trgovinu akcijama u Srbiji / Neočekivani efekti trgovine akcijama kompanije Game-Stop, uzdrmali su finansijski svet i promenili su način na koji mnogi po-

smatraju berzansko poslovanje. Društvene mreže su još jednom pokazale da igra velikih brojeva može naškoditi i iskusnim profesionalcima i umnogome menja svet u kojem živimo. Brojni stručnjaci ovaj jedinstveni slučaj nazivaju i „**gejmifikacijom** Volstrita” (nedeljnik.rs, 17. 2. 2021).

③ порекло енгл. gamification.

⑥ област друштво, компјутерске игрице.

гејмификацијскѝ, -а, -о

① дефиниција *који се односи на гејмификацију (= примену елемената и принципа видео-игара у неиграчком окружењу).*

② цитати Principi igre (bodovanje, nivelisanje, nagrađivanje i sl.), odnosno **gejmifikacijski** alati, neizostavno se više ili manje primjenjuju u modernom obrazovnom procesu (centarmodernihznanja.com, 2021).

③ порекло према енгл. gamification.

⑥ област друштво, компјутерске игрице.

⑧ напомене Нераспрострањено.

гејмификованье с. р.

① дефиниција *примена елемената и принципа видео-игара у неиграчком окружењу.*

② цитати **Gejmifikovanje** / Rešenje koje čini da život bude malo lakši, a jurnjava u obavljanju poslova jednostavnija (mojemrdalice.in.rs, 10. 2. 2020); Pod uslovom da ga na drugoj strani ne čekaju protivnički roboti, što bi ratovanje pretvorilo u video-igru u realnom svetu, takoreći **gejmifikovanje** rata (vreme.com, 12. 11. 2020); U odnosu na **gejmifikovanje** obrazovanja, **gejmifikovanje** radnog mesta ima manje ograničenja (pcpress.rs, 20. 3. 2019); Veoma je bitno iskreno i otvoreno ući u proces **gejmifikovanja** nastave (pcpress.rs, 23. 10. 2018); Iako imaju ključne atrakcije kao što je trgovina bez provizije, takođe su optuženi za **gejmifikovanje** ulaganja sa funkcijama kao što su konfete koje se ispucavaju preko ekrana nakon izvršene trgovine (funkcija koja je uklonjena nakon medijskih kritika) (nultatacka.rs); Vrlo brzo ovaj model je rafinisan na nekoliko osnovnih pristupa; **gejmifikovanje** kripto-platформи, igre koje isplaćuju igrače, igre koje grade ekonomiju (ecd.rs, 15. 2. 2022).

③ порекло према енгл. gamification.

⑥ област друштво, компјутерске игрице.

гејмификовати, -ујѐм, сврш. и несврш.

❶ дефиниција *применити/примењивати елементе и принципе видео-игара у неиграчком окружењу.*

❷ цитати **Како гејмификовати Internet трговину?** (netokracija.rs, 6. 11. 2019); **Mорамо да смишљамо много креативније оглаше, на интервјуу не смемо да притискамо незгодним питањима, морамо да гејмификујемо и користимо чет-ботове да кандидатима не би било досадно да попуњавају пријаву за посао** (timcentar.rs, 10. 10. 2019); **Nаравно, како би се истакao од осталих врста распродаја, Steam је опет гејмификовао своју акцију** (b92.net, 25. 6. 2021); **Na Spark.Me смо имали прилику да слушамо управо о томе како да гејмификујемо климатске промене** (cmv.org.rs); **Како стартапи гејмификују Retail индустрију?** (ekapija.com, 11. 6. 2019).

❸ порекло према енгл. gamification.

❹ област друштво, компјутерске игре.

географско циљање с. р.

❶ дефиниција *приказивање различитог садржаја на сајту, најчешће рекламног, у зависности од географске локације с које је посетилац приступио сајту.*

❷ цитати **Ако желите да географски циљате своје кориснике у AdWords кампањи мораћете да будете спремни да промените структуру својих кампања. Географско циљање не можете да namestite у консолидираним кампањама које сте креирали да би вам било лакше да управљате са њима, али се може циљати ако структуришемо кампању по одређеним локацијама које су нам занимљиве за оглашавање** (arbona.rs, 6. 6. 2014); **Dок geofencing користи информације о локацији у реалном времену, географско циљање ствара садржај који циља потрошаче на основу локације** (biznis.vesti.rs, 24. 2. 2023); **Када се правилно користи, geotargetiranje у оглашавању може помоћи да се повећа повраћај улагања плаћених кампања за претрагу и да се смање трошкови. Требао би да будете свесни следећих предности географског циљања у оглашавању** (infostream.studio, 12. 7. 2022); **Географско циљање – како доћи до правих људи на правом месту Google огласи вам омогућавају да циљате рекламе према локацији корисника** (boldizart.com); **Географско циљање / Најбоље решење у погледу географског циљања је да имате више домена** (popwebdesign.net, 11. 6. 2014).

❸ порекло према енгл. geographic targeting.

❹ синоними **геотаргетинг, а. геотаргетирање.**

❺ област интернет, пословање.

геолокализáција ж. р.

❶ дефиниција *одређивање географског положаја неког објекта коришћењем дигиталних информација и интернета.*

❷ цитати Америчка веб компанија „Gugl” лансирала је унапредену функцију за **геолокализацију** „Plejs серч” (Place Search) у оквиру свог Интернет преtraживача (rtv.rs, 1. 11. 2010); Овај феномен могао би да доведе до сметњи у електричним мрежама, сателитским комуникацијима и ваздушном саобраћају. Посебно би могли да буду угрожени системи за **геолокализацију** што је веома опасно за контролу летова, навела је NASA (politika.rs, 8. 6. 2011); Нјегова јахта Alfa Nero купљена за 120 милиона долара 2014. године која полони под заставом Кајманских острва такође је на мети америчког министарства финансија. Министарство је навело да је брод деактивирао уређаје за **геолокализацију** да би избегао заплону (novimagazin.rs, 2. 8. 2022); Упишите поштански број или место, односно искористите **геолокализацију** и пронађите најближу продавницу (pepco.rs); Наши камioni су опремљени новим системом **геолокализације** (GPS), што нам омогућава да оптимизујемо транспортни ток, смањимо број километара без терета (siamkogroup.co.rs).

❸ порекло енгл. geolocalization.

❹ синоними геолокализовање, а. геолокација, геолоцирање, геопозиционирање.

❺ област технологија.

геолокализовање с. р.

❶ дефиниција *одређивање географског положаја неког објекта коришћењем дигиталних информација и интернета.*

❷ цитати Са функцијом „**Geолокализовање**” у апликацији My Citroën, проналажење вашег возила сасвим је олакшано. Доволјно је да пратите навођење до места где се налази ваше возило (citroen.rs).

❸ порекло према енгл. geolocalization.

❹ синоними геолокализација, а. геолокација, геолоцирање, геопозиционирање.

❺ област технологија.

❻ напомене Нераспрострањено.

геолокација ж. р.

❶ дефиниција а. *одређивање географског положаја неког објекта коришћењем дигиталних информација и интернета.* б. *географски*

положај неког објекта одређен коришћењем дигиталних информација и интернета.

❷ цитати **а**. Izgleda da je tajni prenosivi izviđački uređaj koji ima vrlo veliki potencijal za obradu podataka, **geolokaciju** i prepoznavanje, „slučajno” prikazan na fotografiji vojne vežbe američkih marinaca (informer.rs, 28. 5. 2021); Opera Mini pretraživač ne podržava **geolokaciju**, koristi neki drugi (Opera Mobile npr.) ili fabrički pretraživač mobilnog telefona (jeftinopivo.rs). **б**. To je izazvalo FBI agente da dođu do podataka o **geolokaciji** jahte preko internet provajdera u SAD i prenesu ih zvaničnicima Dubajja (blic.rs, 9. 7. 2021); Nakon naše analize uz pomoć InVid alata i obrnute pretrage fotografija, pronašli smo svedočenje osobe koja je prisustvovala snimanju sporne scene. Dokazi koje je objavila, kao i naša dodatna provera **geolokacije** i drugih detalja, nedvosmisleno potvrđuju da je reč o dezinformaciji (istinomer.rs, 14. 4. 2022); Kako biste našli Vašu omiljenu Lidl prodavnicu, možete da koristite funkciju **geolokacije** na Vašem mobilnom uređaju, tako što ćete dati pristanak na Dozvoli korišćenje lokacije. Lidl ne čuva podatke o **geolokaciji** (sluzba-za-potrosace.lidl.rs).

❸ порекло енгл. geolocation.

❹ синоними геолокализација, геолокализовање, геолоцирање, геопозиционирање.

❺ област технологија.

геолоцирање с. р.

❶ дефиниција *одређивање географског положаја неког објекта коришћењем дигиталних информација и интернета.*

❷ цитати **Геолоцирање** саобраћајних индикатора извршено је коришћењем алата Bing Maps и OpenStreetMaps (books.google.rs); Такође, кориснику се ставља до знања да Orion telekom врши **geolociranje** upotrebe aplikacije, odnosno da će broj kanala dostupan putem aplikacije biti ograničen u skladu sa pravima Orion telekoma na distribuciju sadržaja, ukoliko korisnik aplikaciju koristi van Orion telekom Internet mreže (oriontv.rs); Ukoliko želite da ponovo omogućite **geolociranje**, molimo vas da pratite sledeće korake: [...] Kliknite na dugme za **geolociranje** da biste dobili svoju trenutnu lokaciju (tenfore.rs); Evropa u četvrtak pokreće prve usluge svog sistema navigacije putem satelita – Galileo, uz obećanje preciznijeg **geolociranja** za korisnike i ambiciju da konkurira moćnom američkom GPS-u. „Galileo će deset puta povećati preciznost geolociranja [...]” (balkans.aljazeera.net, 15. 12. 2016); PC Savet: Google, gde sam? / [...] **Geolociranje** je lepa stvar, ali nekada može da napravi i pro-

bleme do te mere da ne prepoznajete ni „rođeni Google” (pcpress.rs, 25. 5. 2010).

③ порекло према енгл. geolocate.

⑤ синоними ГЕОЛОКАЛИЗАЦИЈА, ГЕОЛОКАЛИЗОВАЊЕ, ГЕОЛОКАЦИЈА, ГЕОПОЗИЦИОНИРАЊЕ.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

ГЕОЛОЦИРАТИ, -ам несврш. и сврш.

① дефиниција *одредити/одређивати географски положај неког објекта коришћењем дигиталних информација и интернета.*

② цитати GentoARS omogućuje GIS bazama podataka veću tačnost prostornih podataka. Korišćenjem pretplate na našu CORS mrežu permanentnih stanica, možete **geolocirati** objekte od interesa (geosolutions.co.rs); Sa ovim informacijama, maliciozna aplikacija bi mogla locirati, **geolocirati** i pratiti bilo koji Android uređaj sve do kućnog praga njegovog vlasnika (benchmark.rs; 3. 9. 2019); Takva protivvazдушna odbrana bi ionako bila napadnuta zbog svojih radara, koji emituju moćan elektromagnetni potpis koji je lako otkriti i **geolocirati**, rekao je Rogovej (nedeljnikafera.net); Od početka rata, zapadni mediji često su izveštavali o mogućnostima obe strane da presretnu i **geolociraju** telefonske pozive i pomoću njih odrede mete (bbc.com, 6. 1. 2023); Na dan objave spornog snimka, OSINT istraživači **su geolocirali** mesto srušene zgrade u severoistočnoj Gazi – u regionu po imenu Juhar al-Dik (istinomer.rs, 29. 11. 2023).

③ порекло енгл. geolocate.

⑤ синоними ГЕОПОЗИЦИОНИРАТИ.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

ГЕОПОЗИЦИОНИРАЊЕ с. р.

① дефиниција *одређивање географског положаја неког објекта коришћењем дигиталних информација и интернета.*

② цитати Američki GPS dugo je bio jedini satelitski sistem namenjen **geopozicioniranju**, ali je ekonomski i tehnički razvoj drugih zemalja učinio da i GPS dobije svojevrstu konkurenciju, o kojoj će biti reči u redovima koji slede (telegraf.rs, 19. 1. 2019); GPS je bez sumnje najpoznatiji, ali postoje i drugi satelitski sistemi, koji se koriste za **geopozicioniranje** (informer.rs, 31. 7. 2022); Ovi uređaji predstavljaju radio stanicu poslednje generacije, koja funkcioniše u okviru 4G mreže na ANDROID platformi, imaju integrisanu video kameru, mogućnost „voice” komunikacije,

razmenu multimedijalnih sadržaja i **geopozicioniranje** (poverenik.rs, 18. 2. 2022); U saopštenju je detaljno opisano kako funkcionišu uređaji Huawei EP 821 koje koristi MUP. Objasnjeno je da su to zapravo „radio-stanice poslednje generacije koje funkcionišu u okviru 4G mreže na android platformi, koje u sebi imaju kameru i mogućnost glasovne komunikacije, **geopozicioniranje** i razmenu multimedijalnih sadržaja” (vreme.com, 18. 2. 2022); Međutim, iako jeste najstariji, GPS više nije jedini satelitski sistem koji se koristi za **geopozicioniranje**, jer su Evropska unija, Rusija, Kina, Indija i Japan proteklih godina lansirali svoje satelitske sisteme (smartlife.mondo.rs, 28. 7. 2022); Većina korisnika mobilnih telefona kao jednu od njihovih najkorisnijih funkcija navodi **geopozicioniranje**. Mogućnost satelitskog navođenja kroz prostor se u najvećoj meri oslanja na GPS tehnologiju kojoj, u zavisnosti od modela telefona, mogu da pomažu i druge srodne tehnologije (tesla.info, 8. 8. 2019).

❸ порекло према енгл. geolocation.

❺ синоними ГЕОЛОКАЛИЗАЦИЈА, ГЕОЛОКАЛИЗОВАЊЕ, а. ГЕОЛОКАЦИЈА, ГЕОЛОЦИРАЊЕ.

❻ област ТЕХНОЛОГИЈА.

геопозиционирати, -о̀нйра̀м сврш. и несврш.

❶ дефиниција *одредити/одређивати географски положај неког објекта коришћењем дигиталних информација и интернета.*

❷ цитати Ако кликнете на „Ваша локација”, ГПС ће вас **геопозиционирати** (androidayuda.com); Ово се зове Фото Мап и потпуно је бесплатна апликација. Узмеће информације са слика, помоћу којих ће их **геопозиционирати** (androidsis.com, 30. 11. 2023); Jedna od metoda za mapiranje prisustva korova je da se **geopozicioniraju** pojasevi oaza pomoću uređaja sa GPS prijemnikom ili da se mapiranje obavi u toku ubiranja useva (polj.uns.ac.rs, 2021); Da li **je** Pošta **geopozicionirala** sve zgrade ili samo legalizovane objekte? [...] S obzirom da se dostava pošiljaka na adresi obavlja bez obzira na to da li je objekat legalizovan ili ne, **geopozicionirali smo** sve objekte na područjima za koja Pošta poseduje kvalitetne rasterske podloge. Kvalitet podataka je takav da su to „podaci sa terena”, tj. svi oni koji su dostupni poštaru pri dostavi. (posta.rs); Nakon što se **geopozicionira** karta ili plan potrebno je digitalizacijom sa njih prikupiti informacije. Digitalizacijom se informacije sa karte prevode u vektorski oblik (upravazasume.gov.rs, 26. 4. 2018).

❸ порекло према енгл. geolocation.

❺ синоними ГЕОЛОЦИРАТИ.

❻ област ТЕХНОЛОГИЈА.

геопòртāл, -āла м. р.

❶ дефиниција *врста портала који садржи географске податке.*

❷ цитати Представљен пројекат **Geoportala** prostornih podataka AP Vojvodine / U Pokrajinskoj vladi održana je prezentacija **Geoportala** prostornih podataka AP Vojvodine, који представља platformu sa prostornim podacima regionalnog nivoa, једину tog tipa u zemljama u okruženju (poljsfera.rs, 28. 6. 2019); „Nacionalni **geoportal** www.geosrbija.rs представља добар пример modernog i „čistog” dizajna kakvom treba težiti u geosektoru”, каже Bart Klostra (srpskaekonomija.rs); Pušten u rad inicijalni **geoportal** „geoSrbija” / Direktor Republičkog geodetskog zavoda Nenad Tesla i ambasador kraljevine Norveške u Srbiji Haakon Blankenborg danas su zvanično pustili u rad inicijalni **geoportal** „geoSrbija” (rtv.rs, 27. 11. 2019); REPUBLIČKI geodetski zavod objavio je na nacionalnom **geoportalu** „GeoSrbija” visokokvalitetni digitalni ortofoto mozaik rezolucije 30 cm, израђен на основу satelitskih snimaka прикупљених током 2020. и 2021. године (novosti.rs, 10. 11. 2021).

❸ порекло ЕНГЛ. geoportal.

❹ област ТЕХНОЛОГИЈА.

гèотаг м. р.

❶ дефиниција *електронски податак садржан у фајлу фотографије, видео-снимка или текста који показује географску локацију на којој су фотографија и видео-снимак снимљени/начињени, односно са које је текст постављен на интернет, најчешће на друштвене мреже.*

❷ цитати **Kako ukloniti geotag** / Objavljivanje fotografija u kojima je sadržana tačna lokacija fotografisanja na internetu može predstavljati rizik za vlasnika fotografije. Stoga treba voditi računa kada i kako ćete tu informaciju zadržati, a kada i kako je ukloniti (b92.net, 19. 8. 2010); Prema podrazumevanim podešavanjima, fotografije koje postavljate na Instagram dolaze sa **geotagom** koji pokazuje gde su one snimljene. Ovo možete promeniti (kurir.rs, 21. 7. 2015); Šta su **geotagovi** i kako tagovati lokacije u Srbiji uz pomoć komjunitija? (startit.rs, 14. 4. 2016); **Geotagovi** će i dalje biti tu, pa će lokacije pojedinačnih slika moći da se vide, ali kada posetite druge profile nećete imati poseban tab koji prikazuje sve tagovane fotke na mapi sveta (espreso.co.rs, 8. 9. 2016); I baš kao i **geotagovi**, hešteg ima specijalno dugme na Insta pričama, tako da možete da gledate sve priče koje su obeležene tim tagom (unlimited.rs, 27. 9. 2019); Ovaj nalog je na ruskom jeziku, ali uvek možete listati živopisne fotografije sa festivala, parkova i ulica. One prikazuju trenutke iz moskovske svakodnevice i uspešno prenose atmosferu grada. Obeležene su i **geotagovima**, ta-

ko da možete videti gde se tačno nalazi mesto sa fotografije (republika.rs, 28. 12. 2017).

③ порекло енгл. geotag.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА, ИНТЕРНЕТ.

ГЕОТАГИНГ м. р.

① дефиниција *додавање електронског податка у фајл фотографије, видео-снимка или текста који показује географску локацију на којој су фотографија и видео-снимак снимљени/начињени, односно са које је текст постављен на интернет, најчешће на друштвене мреже.*

② цитати Osobina koju smo najavili je obeležavanje geografskog položaja (**geotaging**) kako bi svaki „tvit” pokazivao tačnu lokaciju (rtv.rs, 3. 1. 2010); Mnoge aplikacije za društvene mreže na pametnom telefonu automatski aplouduju fotografije na internet. Poseban problem u vezi sa tim jeste što mnogi telefoni obeležavaju lokacije (**geo tagging**) u svakom image fajlu. (luftika.rs, 4. 7. 2018); Fantastična HD rezolucija i opcije **geo tagging-a**, detekcije osmeha i lica, blica i led blic svetla čine ovaj telefon zaista posebnim (otkup-telefona.rs, 31. 3. 2021); Telefon takođe poseduje ugrađen GPS navigator sa opcijom **geo-tagging** (danas.rs, 27. 8. 2008); Ovaj model poseduje izvanrednu HTC Ultra-Pixel kameru od 4MP sa autofokusom, BSI senzorom, LED blicem, optičkom stabilizacijom slike, **geo-tagging-om** i detekcijom lica i osmeha (mtsblog.rs, 26. 3. 2014).

③ порекло енгл. geotagging.

⑤ синоними ГЕОТАГИРАЊЕ, ГЕОТАГОВАЊЕ, ⑥. ГЕОТАРГЕТИРАЊЕ.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА, ИНТЕРНЕТ.

⑦ детерминативи **Geo-tagging** tehnologija beleži tačnu lokaciju na kojoj fotografišete, kao i vreme nastanka fotografije (pcpress.rs, 13. 8. 2009); [...] **Geo tagging** opciju možete isključiti, što će vam zaštititi privatnost na taj način što će osigurati da niko koga vi ne želite ne može videti gde se nalazite ili gde ste bili kada ste napravili određenu fotografiju (luftika.rs, 4. 7. 2018).

ГЕОТАГИРАЊЕ с. р.

① дефиниција *додавање електронског податка у фајл фотографије, видео-снимка или текста који показује географску локацију на којој су фотографија и видео-снимак снимљени/начињени, односно са које је текст постављен на интернет, најчешће на друштвене мреже.*

② цитати Uređaj poseduje i optički stabilizator slike, osetljivost ISO 100–3.200, ugrađen pop-up Xenon fleš, akcelerometar, žiroskop te GPS koji omogućava **geotagiranje** fotografija (kurir.rs, 21. 11. 2012); Nova Nokia trebalo bi da bez problema prikazuje snimljeni materijal na televizorima pomoću HDMI izlaza, a dodaci kao što su fokusiranje na licu, detekcija osmeha i **geotagiranje** skoro da se podrazumevaju na ovakvom telefonu (krstarica.com, 1. 1. 2011); Mogao sam još da mu kažem, da iako njegov D200 nema **geotagiranje**, da to može da ubaci u Lightroomu kroz modul Map, pa da posle grupiše sve fotke koje je napravio na određenoj lokaciji (blog.extreme.rs, 18. 4. 2016); Razvijte vizuele ili robotske alate za specifične potrebe Vaših operacija i integrišite ih besprekorno sa bespilotnim letelicama M200 serije V2. Zahvaljujući funkciji „TimeSinc”, terti treće strane mogu imati podatke o položaju fiksirane na sredinu konektora gimballa, što omogućava precizno **geotagiranje**/geoobeležavanje (aerialvideosolutions.rs); Geotag – Geotag-ovi su lokacione koordinate koje se mogu povezati sa određenim sadržajem na mreži. Na primer Instagram korisnici često koriste **geotagiranje** da naglase gde je njihova fotografija uslikana (labnet.rs, 20. 1. 2016).

③ порекло према енгл. geotagging.

⑤ синоними ГЕОТАГИНГ, ГЕОТАГОВАЊЕ, б. геотаргетирање.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА, ИНТЕРНЕТ.

геотагирати, -агїрām, сврш. и несврш.

① дефиниција *додати/додавати електронски податак у фајл фотографије, видео-снимка или текста који показује географску локацију на којој су фотографија и видео-снимак снимљени/начињени, односно са које је текст постављен на интернет, најчешће на друштвене мреже.*

② цитати Ако želite da snimate fotografiju, Vivaz će to učiniti u rezoluciji od osam megapiksela i pri tom će detektovati osmeh, **geotagirati** fotografiju i poslužiće se LED rasvetom ukoliko je premalo svetla za snimanje (krstarica.com, 1. 1. 2011).

③ порекло према енгл. geotag.

⑤ синоними ГЕОТАГОВАТИ.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА, ИНТЕРНЕТ.

⑧ напомене Нераспрострањено.

геота̀говѝње с. р.

❶ дефиниција *додавање електронског податка у фајл фотографије, видео-снимка или текста који показује географску локацију на којој су фотографија и видео-снимак снимљени/начињени, односно са које је текст постављен на интернет, најчешће на друштвене мреже.*

❷ цитати **Геотаговање** је поступак у коме се некој датотеци (в. File) додају подаци за идентификацију географске локације, у виду метаподатака (в. Metadata) прикупљених помоћу ГПС-а (в. GPS) и укрупштених са онлајн-мапама (resnikinterneta.rs, 28. 9. 2021); LED blic, HDR, Detekcija lica, Panorama, **geotagovanje**, fokus na dodir, biranje scene, tajmer (biznet.rs); Smart fotoaparati su nova generacija digitalnih fotoaparata kod kojih možete naći neke od osobina smart telefona. Od naprednih funkcija mogu imati bežični prenos, Cloud (smeštanje fajlova na internet serveru), pokretanje aplikacija i igara kao i GPS **geotagovanje**, Twitter, i slične dodatne funkcije (list.rs); Kada kažem geodruštvene mreže i lokacijski servisi, trenutno će u Srbiji ukapirati o čemu pričam izuzetno mali broj populacije. Kada kažem Foursquare, GPS, мапе онда će me skapirati ipak malo veći broj ljudi. Pa tako geodruštvenim mrežama nazivamo tip društvenih mreža koje koriste servise kao što su **geotagovanje** i geokoding za omogućavanje dodatne društvene dinamike (srbdroid.com, 11. 11. 2011); Kao i veliki broj uređaja sa Android-om i Y6 ima fokus na dodir, **geotagovanje**, panoramsko slikanje preciznije ima standardni paket funkcija i efekata za bolje fotografisanje (itnetwork.rs, 20. 1. 2016); Uz Coolpad MAX svako je profesionalac i može promeniti balans bele boje, ekspoziciju, ISO, fokus, kontrast i ostala podešavanja u PRO modu. Samo neke od mogućnosti Coolpad MAX kamere su PDAF auto-fokus, DUAL Tone LED, **geotagovanje**, detekcija lica, kreiranje GIF fotografije, sound & shoot u 1080 Full HD (smartlife.mondo.rs, 9. 6. 2016).

❸ порекло према енгл. geotag.

❹ синоними геотагинг, геотагирање, б. геотаргетирање.

❺ област технологија, интернет.

геота̀говати, -ујѝм сврш. и несврш.

❶ дефиниција *додати/додавати електронски податак у фајл фотографије, видео-снимка или текста који показује географску локацију на којој су фотографија и видео-снимак снимљени/начињени, односно са које је текст постављен на интернет, најчешће на друштвене мреже.*

❷ цитати Vlasnik Hipopo Papa kafea smatra da je toalet najprivatniji deo kafea ili restorana, pa su zbog toga najveće šanse da će gosti baš u njemu napraviti selfi i **geotagovati** mesto (travelmagazine.rs, 23. 4. 2019); Glavni grad Francuske najčešće se našao na fotografijama korisnika Google Photos. Slede Njujork i Barselona. Čuvene znamenitosti poput Ajfelovog tornja Photos će prepoznati i **geotagovati** sam (b92.net, 28. 10. 2015); Svaku fotografiju moguće je odmah poslati mejlom ili postaviti na društvene mreže, „**geotagovati**” ili organizovati u foldere, sve to bez upotrebe kompjutera (sk.rs); Ako vas je Google Maps-ova integracija geotagovanih fotografija zaintrigirala, Wired blogger Charlie Sorrel će vam objasniti kako da **geotagujete** fotografije, tojest kako da dodate lokaciju u meta podatke fotografije koja će vam reći gde je fotografije snimljena (saveti.kombib.rs); GPS **geotaguje** svaku fotografiju u EXIF podacima uz automatska ažuriranja vremena koja pomažu prilikom upravljanja fotografija, dok se automatski ugrađuju IPTC metapodaci, npr. pojedinosti sa snimanja (benchmark.rs, 28. 6. 2016); Telefon je opremljen i WiFi adapterom, kao i GPS prijemnikom, pa se fotografije mogu **geotagovati** i s telefona lako postaviti na neki foto-servis (krstarica.com, 15. 8. 2009).

❸ порекло енгл. geotag.

❹ синоними геотагирати.

❺ област технологија, интернет.

геотаргетинг м. р.

❶ дефиниција *приказивање различитог садржаја на сајту, најчешће рекламног, у зависности од географске локације с које је посетилац приступио сајту.*

❷ цитати **Geotargeting** (Geografsko ciljanje, **Geotargeting**) **Geotargeting** je pružanje namenskog veb-sadržaja (v. Web content) posetiocu neke veb-lokacije (v. Web location) zavisno od geografske lokacije s koje posetilac pristupa veb-lokaciji (recnikinterneta.rs); U mnogim slučajevima, za Gugl je teško da odredi geolokaciju (**geotargeting**) neke stranice na Internetu samo na osnovu njenog sadržaja (iserbija.rs, 7. 5. 2015); **Geotargeting** uvećava cenu za 30% (novosti.rs, 10. 3. 2022); Može li mi neko preporučiti pouzdan a povoljan hosting u Srbiji, ovo „u Srbiji” mislim bukvalno da su serveri u Srbiji (zbog **geotargetinga**) (elitesecurity.org, 18. 6. 2008); **Geotargeting** – targetiranje (ciljanje) korisnika na osnovu njihove trenutašnje pozicije (bilo da je u pitanju država, grad, ulica) i slanje poruka o aplikaciji koja ima veze sa njihovom lokacijom (labnet.rs, 20. 8. 2015); Model naplate je po kliku, a klijentima nudimo niz opcija targetiranja: od **geotargetinga**, ako želite da prikazujete oglase samo u određenom regionu (midas-network.com); Putem **geotargetinga** specifična re-

klama se može plasirati na pravom mestu. Još jedna velika pogodnost oglada se u mogućnostima lake spoznaje online navika (sk.rs).

③ порекло енгл. geotargeting.

⑤ синоними географско циљање, а. геотаргетирање.

⑥ област технологија, интернет.

геотаргетирање с. р.

① дефиниција **а.** приказивање различитог садржаја на сајту, најчешће рекламног, у зависности од географске локације с које је посетилац приступио сајту. **б.** додавање електронског податка у фајл фотографије, видео-снимка или текста који показује географску локацију на којој су фотографија и видео-снимак снимљени/начињени, односно са које је текст постављен на интернет, најчешће на друштвене мреже.

② цитати **а.** За prisustvo на globalnom tržištu препоручују се genericки domeni, kakav је .com (osim ako nećete da naglasite zemlju porekla, pa onda koristite nacionalni domen), a za lokalna, nacionalna tržišta, препоручују се nacionalni domeni. Jedan od parametara koje pretraživači koriste prilikom rangiranja sajtova jeste i **geotargetiranje** (određivanje za koju geografsku lokaciju je neki sadržaj namenjen). Nacionalni domeni su vezani za određenu zemlju i oni sami vrše **geotargetiranje** (ukazuju da je sadržaj prevashodno namenjen državi za koju su vezani), pa ako je sadržaj na jeziku i pismu koje se koristi u određenoj državi, a sajt korektno optimizovan i na nacionalnom domenu te države – imaće prednost u rangiranju za pretrage iz te zemlje (pcpress.rs, 22. 2. 2022); Za sve oglašivačke kampanje nudimo klijentima specifične modele i mogućnosti radi boljeg targetiranja ciljane populacije kao što su: **Geotargetiranje** (svet-scandal.rs, 2021); Digitalno ne egzistira odvojeno od realnog sveta i zato ga treba sagledati i promišljati u kontekstu pojavljivanja i upotrebe u stvarnom okruženju. Kada se koristi? Gde se koristi? Mogu li lokacija i **geotargetiranje** uticati na poboljšanje korisničkog iskustva? (marketingmreza.rs); Kada se pravilno koristi, **geotargetiranje** u oglašavanju može pomoći da se poveća povraćaj ulaganja plaćenih kampanja za pretragu i da se smanje troškovi. Trebalo bi da budete svesni sledećih prednosti geografskog ciljanja u oglašavanju (infostream.studio, 12. 7. 2022); Gari će u okviru svog predavanja koje nosi naziv „Gugl i internacionalizacija”, predstaviti detaljniji pogled u Guglove algoritme za internacionalizaciju i **geotargetiranje**, kao i efekte koje one imaju na korisnike i kako na njih može da se utiče (netokracija.rs, 20. 2. 2017); Centralna tema ovogodišnje konferencije DIDS bila je „Tajne internet pretraga” sa dubljim pogledom u Guglove algoritme za internacionalizaciju i **geotargetiranje** (grad-

nja.rs, 7. 3, 2017); Mogućnost da se u unapred zadatom vremenu emituju reklamne poruke koje se mogu prilagoditi prema različitim kriterijumima (vremenske prilike, doba dana, ciljne grupe, **geotargetiranje**) (almaquat-tro.rs, 29. 3. 2018); **б**. Ako želite potpuno da isključite opciju „Značajne lokacije”, na vrhu stranice sa spiskom lokacija kliknite na zeleni taster u desnom uglu, ali u tom slučaju morate znati da postoji mogućnost delimičnog ili potpunog gubljenja funkcionalnosti nekih funkcija vezanih za **geotargetiranje** na uređaju (apple-srbija.com, 1. 5. 2021).

⑤ порекло према енгл. geotargeting.

⑤ синоними **а**. географско циљање, геотаргетинг.

⑥ област технологија, интернет.

глобалòфил и глобалòфїл м. р.

① дефиниција *особа која подржава, прихвата процес глобализације, која према њему има позитиван став.*

② цитати SNS rasformator, ni rusofil ni amerikanofil već **globalofil**, volim sve dobro i iz Američke i iz Ruske kulture (twitter.com); Budući da se mogu globalizovati dobro i zlo, ili istovremeno i jedno i drugo, ugao gledanja tj. interes određuje da li će pojedinac biti **globalofil**, globalofob, ili realista. **Globalofili** polaze od teze da je asimilacija tuđih dostignuća oduvek bila i ostala jedan od najvažnijih činilaca napretka svakog pojedinca, države i civilizacije (pdfcoffee.com); Anglosaksofili, lgbtfili, **globalofili**, eurofili, i ostali (twitter.com, 19. 5. 2022); Tako da je sasvim razumljiv očaj koji je zahvatio amerofile, **globalofile**, korisne idiote korporacija i banaka i ostalu gamad (blog.b92.net, 7. 7. 2017); Kao istaknutog **globalofila** i našeg savremenika mogli bismo pomenuti Tonija Blera koji kaže: „Ako želimo da napredujemo, ne možemo odbiti da učestvujemo u svjetskom tržištu” (pdfcoffee.com).

⑥ област друштво.

глобалòфоб и глобалòфòб м. р.

① дефиниција *особа која не прихвата процес глобализације, која му се супротставља, која према њему има негативан став.*

② цитати Za **globalofobe** globalizacija predstavlja jedan neoimperijalni koncept koji globalisti, ne samo da nude i prodaju, već ga i naturaju (pdfcoffee.com); Realisti, pak, smatraju poželjnim sve procese globalizacije dobra, a zalažu se za lokalizaciju i iskorjenjivanje zla i u tome se sa njima slažu i globalofili i **globalofobi** (doiserbia.nb.rs); Budući da se mogu globalizovati dobro i zlo, ili istovremeno i jedno i drugo, ugao gleda-

nja tj. interes određuje da li će pojedinac biti globalofil, **globalofob**, ili realista (docplayer.rs); Suprotno, **globalofobi**, globalizaciju predstavljaju kao jedan neoimperijalni koncept, koji ne samo da se nudi, već se i silom nameće (docplayer.rs).

⑥ област друштво.

⑧ напомене Нераспрострањено.

Глобалофòбија ж. р.

① дефиниција *мржња, одбојност, негативан став према процесу глобализације.*

② цитати Био је то шок за мексичке олигархе и тамошњу политичку елиту. Иронично, открили су да би они такође могли настрадати због модела економске зависности који су сами наметнули својој популацији. Како објаснити ту ситуацију? „**Globalofobija**” (admin.nedeljnik.rs, 12. 6. 2017); Глобализација неспорно подстиче културне промене које омогућавају модернизацију друштва. Проблем који и даље остаје када је у питању култура јесте гетоизација. Гетоизација често ствара осећај **globalofobije** (iriss.idn.org.rs); То је разлог што многи који живе животом гета сумњaju у намере оних који forsiraju глобализацију и често из те сумње настаје код њих нова појава – **globalofobija** (iriss.idn.org.rs); Тако се глобализација уврстила у нomenclaturу политичке терминологије па се, уместо интегрисања светске економије и међународне размене, тамо где је то могуће, „**globalofobija**” појавила код свих нација и свих националних привреда (knjizara.stomatoloskifakultet.rs).

⑥ област друштво.

Глобòкрат(а) м. р.

① дефиниција *припадник глобократије (= глобалне наднационалне елите, коју чине изузетно богати појединци из различитих држава и различитих нација, и која има велики утицај на светску економију и трговину).*

② цитати Био је то задатак којег је тај лидер без покрића преузео од својих **globokrata**, који га неће заштити кад им више није био потребан (intermagazin.rs, 13. 11. 2014); Печат је левиčарски, социјалистички, прави антиглобалистички магaзин, који се, на велику жалост злих **globokrata** и мондијалиста, може наћи како код колпортера, тако и на интернет (pcnen.com, 26. 6. 2008); Давос је можда најгламурозније од ових окупљања **globokrata** (nspm.rs, 26. 1. 2011); Ако оних, како би рекао Никола Маловић, 0,666% **глобократа** држе главни део светског богатства и ако, по Па-

нарину, „услуга једном богатом клијенту може донети добит која превазилази добит од продаје робе и услуга стотинама сиромашних клијената, зар то није осуђивање већине на смрт?” (pecat.co.rs, 19. 2. 2021); Такође помаже да се буде „на ти” са другим **глобократима** (globocrats) (nspm.rs, 26. 1. 2011); Ратује се против жене као човечице, која је човек по преимућству, у име тобож слободне жене (робиње – работице тог истог канцер-капитализма, која је „у трипу” да је довољна самој себи); против природних полова, у име цендер конструкционизма и содомизације; против саздавања човека у име виших вредности – тај рат **глобократе** и њихови измећари код нас (и у свету воде у име субхумане копрокултуре (pecat.co.rs, 24. 12. 2021).

⑥ област друштво.

глобократија ж. р.

① дефиниција *глобална наднационална елита, коју чине изузетно богати појединци из различитих држава и различитих нација, и која има велики утицај на светску економију и трговину.*

② цитати *Економија се одржава, по својој природи, на простору без граница који је такав да може да произведе анонимну и безличну **глобократију**, безтериторијалну и без културе, без држава и без снаге која би је зауставила (nspm.rs, 17. 7. 2017); Narcisoidna, са олигархијском **глобократијом** удружена, струка без савести – то је суштина културне деkadенције којој присуствујемо (pravda.rs, 5. 1. 2022); Без културе и без идентитета људи могу да се неограничено обликују и плазмирају, што је, у ствари, сан свевладајуће тржишне **глобократије** (pecat.co.rs, 18. 9. 2015); Економиста се одржава, по својој природи, у простору без граница у којем производи анонимну и имперсоналну **глобократију**, која је искварена и без културе, без држава и без преостале снаге да се она заустави (pecat.co.rs, 20. 9. 2013); Већ је смишљен и модел прогона: они се прво нађу на удару Повереника за заштиту равноправности као „дискриминатори”, а затим их НВО у служби **глобократије** развлачи по судовима, настојећи да застраши оне који слободно мисле (pravda.rs, 25. 3. 2022).*

⑥ област друштво.

глобократски, -а, -о

① дефиниција *који се односи на глобократију и глобократе (= глобалну наднационалну елиту, коју чине изузетно богати појединци из различитих држава и различитих нација, и која има велики утицај на светску економију и трговину, те на њене припаднике).*

❷ цитати I други **глобократски** тлуми постају отворенији за јавност. Ћак је недавно и Bilderberg почео са објављивањем листе учесника на свом сајту (nspm.rs, 26. 1. 2011); **Глобократски** нацисти већ одавно гуше сваки покушај да се штетност вакцина преиспита, као и везу насилног шприцања са страшним болестима, попут аутизма код деце: „Могућ одговор на питање зашто званична (службена) медицина одбија да призна везу између вакцинације и аутизма (и других обољења) има двије димензије” (ifamnews.com, 24. 2. 2021); Мрак! Сваки овакав и сличан поступак **глобократских** квислинга уверава ме колико сам био у праву што нисам гласао против глобократије и што нисам био учесник „револуције” (novosti.rs, 27. 4. 2006); Posle Kusturичиних анализа, удар **глобократских** „gospodara diskursa” може бити усмерен и на Меџавник и на Андрићград, и на све награде које је Kusturica икад примio (одузимаће их, ако им се прохте) (pravda.rs, 26. 3. 2022).

❸ област друштво.

глобофџија ж. р.

❶ дефиниција *подржавање, прихватање, позитиван став према процесу глобализације.*

❷ цитати **GLOBOFILIJA I GLOBOFOBIIJA**. Globalizacija nije stanje već dinamičan proces u kome vrlo velika uloga, danas, pripada multinacionalnim korporacijama (iep.bg.ac.rs); Danas, po mišljenju ove autorkе, manevrišu između **глобофџије** neoliberalа и глобофобије многих левићара, залажући се за раст који мора бити надгледан (upns.rs); Posebno треба истаћи поlemičan став аутора о томе да глобализација значи пропаст или промене, и да се, с правом, може говорити о глобофобии и **глобофџији**, што посебно компликује управљање људским ресурсима (civitas.rs); „Gobalizacija između **глобофџије** и глобофобије”, Samizdat, Beograd, 2002 (iep.bg.ac.rs).

❸ област друштво.

❹ напомене Нераспрострањено.

глобофòбија ж. р.

❶ дефиниција **1.** *мржња, одбојност, негативан став према процесу глобализације.* **2.** *страх од балона (због могућности да пукну или се издувају).*

❷ цитати **1.** Међутим, оно што се приликом оваквих генерализација (које изазивају појмовну конфузiju) заборавља, јесте чињеница да се дијаметрално супротни мотиви који покрећу актере отпора на антиглобализацијско

delovanje, ne mogu gurati pod jedinstveni tepih „**globofobije**” (politika.rs, 4. 10. 2007); Posebno treba istaći polemičan stav autora o tome da globalizacija znači propast ili promene, i da se, s pravom, može govoriti o **globofobiji** i globofiliji, što posebno komplikuje upravljanje ljudskim re-sursima (civitas.rs); GLOBOFILIJA I **GLOBOFOBIJA**. Globalizacija nije stanje već dinamičan proces u kome vrlo velika uloga, danas, pripada multinacionalnim korporacijama (iep.bg.ac.rs). **2.** Da li znate šta je **globofobija**? / **Globofobija** je samo jedna u nizu čudnih i nesvakidašnjih ljudskih fobija. Još kao deca dolazimo u dodir sa balonima, na rođendanima, venčanjima i raznim veseljima. Oni su najčešće simbol proslava, a ponekad i deo poklona i iznenađenja (iserbia.rs, 27. 3. 2018); **Globofobija**, strah od balona / Ovaj bizarni strah ima dva oblika. Jedni se generalno plaše balona, dok drugi panično strahuju od zvuka pucanja balona. Za pretpostaviti je kako je globofobičarima dečji rođendan noćna mora (b92.net, 4. 1. 2016); **Globofobija** ili bojazan od balona prirodno je usadna u svaku macu koja ove šarene i potpuno bezopasne predmete doživljava veoma stresno (pet-svet.rs, 3. 6. 2022); **Globofobija**. Strah od apsolutno bezopasnih stvari – balona (zenskimagazin.rs); **GLOBOFOBIJA** – okidač za paniku, za one koji se plaše pucanja balona (pink.rs); **Globofobija** – U pitanju je paničan strah od balona. Zapravo, ovi ljudi se mahom ne plaše samih balona kao takvih, već toga što oni mogu da eksplo-diraju, puknu, probuše se ili se izduvaju (telegraf.rs, 26. 6. 2014).

⑥ област друштво.

ГЉД м. р.

① дефиниција *нова илегална синтетичка дрога*.

② цитати Nova pošast koja preti mladima u Srbiji su sintetičke droge poznate kao šarp bluberi, mjau-mjau, rejnbou, beli slez, crna trava, spajs, **gold** i biljni tamjan, koje imaju i do deset puta jače dejstvo od drugih psihoaktivnih supstanci (srbijadanas.com, 4. 4. 2022); Sintetičke droge kao što su šarp, beli slez, crna trava, **gold** i biljni tamjan imaju i do 10 puta jače dejstvo od drugih psihoaktivnih supstanci, a ozbiljno prete mladima u Srbiji, a mogu se kupiti za „male” pare (telegraf.rs, 27. 2. 2015); Šarp bluberi, mjau-mjau, rejnbou, spajs, **gold** – sva ta atraktivna imena zapravo su nazivi za nove sintetičke droge sastavljene od sasušanih biljaka poprska-nih supstancom sličnom THC (kurir.rs, 27. 2. 2015); Ova nova droga pripada istoj grupi kao i popularne ulične droge poput K2, Spice, Demon, Jazz, Amsterdam **gold**, Black Mamba, Crazy Monkey... (blic.rs, 10. 5. 2019); Нова пошаст која прети младима у Србији су синтетичке дроге познате као шарп блубери, мјау-мјау, рејнбоу, бели слез, црна тра-

ва, спајс, **голд** и биљни тамјан, које имају и до десет пута јаче дејство од других психоактивних супстанци (pravda.rs, 27. 2. 2015).

③ порекло енгл. gold.

⑥ област наркотици.

грин м. р.

① дефиниција *једна од криптовалута, врсте дигиталног или виртуелног новца без централне банке.*

② цитати Pored Bitkoina tu su i druge kriptovalute, na prvom mestu Ethereum – najisplativija za individualno rudarenje, budući da još uvek dozvoljava GPU rudarenje, potom Ethereum Classic, koji nudi iste pogodnosti kao prethodna valuta, **Grin** – koji je pogodan za rudarenje iz hobija, Haven Protocol koji koristi Cryptonight – PoW algoritam koji koristi i Monero, te još nekoliko većih kriptovaluta, i na kraju BitTube – takozvana „decentralizovana YouTube alternativa”, budući da se TUBE tokeni već koriste za plaćanje kreatora (pcpress.rs, 11. 3. 2020); ŠTA JE **GRIN?** / **Grin** je minimalistička, lagana kripto valuta, koja primenjuje protokol Mimblewimble za jedinstveni balans privatnosti i skalabilnosti (kriptomanija.com); To znači da će se na tržištu naći ogromna količina polovnih grafičkih karti, ali i da će oni koji ne budu želeli da prodaju će se verovatno preusmeriti na neku drugu kriptovalutu kao što je Ethereum Classic, **Grin**, ZCash, Monero (smartlife.mondo.rs, 20. 5. 2021); Sa druge strane, **Grin** je koncipiran kao projekat koji ne nudi tkzv. „early adopters reward”, odnosno ne daje apsolutno nikakvu prednost ranim investitorima/podržavaocima u odnosu na investitore/podržavaoce koji će se kasnije прикључити projektu (cryptonovosti.rs, 14. 11. 2019); Kriptovaluta **grin** je sprovela najavljene planove o hard-forku glavne mreže 17. jula, kao deo stalnih napora da se spreči rudarenje ASIC mašinama (facebook.com, 18. 7. 2019).

③ порекло енгл. grin.

⑥ област интернет, финансије.

гуглмобил м. р.

① дефиниција *специјални аутомобил компаније Гугл, опскрбљен камерама, који детаљно снима улице одређених градова, како би снимци тих улица били доступни на апликацију „Google maps”, у сервису/опцију „street view”.*

② цитати „**Guglmobil**” se slupao u Požegi / Na društvenim mrežama pojavila se fotografija Google automobila koji je prilikom snimanja ulica

u Požegi doživeo bliski susret sa saobraćajnim znakom (b92.net, 13. 11. 2014); Prvi radni dan „**guglmobila**” u centru Beograda / Pojedini znatiželjnici ubrzo su saznali da je na prestoničkim ulicama svoj prvi radni dan i demonstracionu vožnju imao prvi „**guglmobil**”, automobil koji će snimati gradove i druga mesta u Srbiji kako bi i oni postali deo „strit vju” servisa (politika.rs, 25. 10. 2013); LITVANSKI POREZNICI TRAGAJU ZA NEPLATIŠAMA POMOĆU ‘**GUGLMOBILA**’ / Neke evropske zemlje su se žalile nakon što je „**Guglmobil**”, ordinirao ulicama njihovih gradova, žaleći se da je ova korporacija „atakovala na privatnost njenih građana” (bif.rs, 31. 5. 2013); „Opel astra” sa kamerama i velikom plavocrnom kuglom na krovu, nalik fudbalskoj lopti, juče se vozila ulicama Loznice. Ovaj „**guglmobil**”, automobil koji će snimati gradove i druga mesta u Srbiji kako bi i oni postali deo „Street view” servisa (info.rs); Sva-ka Toyota sa kamerom biće kao „**guglmobil**” (polovniautomobili.com, 24. 12. 2015); **Guglmobil** snima srpske gradove... Za volanom Velja Ilic (twitter.com, 17. 10. 2013).

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

Д

дàрквеб м. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати Nema reklama, nema iskačućih prozora, nema ničega što kupcu tj. posetiocu odvlači pažnju – акценат је само на садржају, а пре него што наставите са читањем прочитајте шта све можете да купите на „**Dark Web-u**”, о чему смо већ писали раније (smartlife.mondo.rs, 12. 11. 2018); Web se deli na Public web i Deep web čiji deo **Dark web**, а сваки од њих ćemo објаснити у овом тексту. Биће речи и о томе шта је TOR и како се тај сервис може искористити за приступ **Dark webu** (startit.rs, 9. 3. 2017); **Dark web** (suprotno od „clearnet”) је релативно мали део deep webа. Сајтови и сервиси на **dark webu** су намерно сакривени и не може им се приступити преко уобичајених browserа већ само помоћу специјалних софтвера попут TOR или I2P (Invisible Internet Protocol) или преко мрежа као што је Netsukuku (it-klinika.rs, 6. 9. 2017); Неке од најбоlesнијих ствари које се могу наћи на **dark webu** / Неки од корисника **dark webа** одлучили су да открију шта су све видели на њему, а неке од ствари заиста су узнемирујуће (021.rs, 4. 5. 2017); Све тајне **dark webа**: Raj за kriminalce, lopove i pedofile (nova.rs, 20. 5. 2020); „**Дарквеб**” прати потражњу и одлуке западних влада које за путовање траже доказ о негативном тесту на вирус, а ускоро и потврду о пелцовању (politika.rs, 20. 5. 2021).

❸ порекло енгл. dark web.

❹ синоними даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

❺ област интернет.

❻ детерминативи На огласу пише да се нуде (жаргонски): унк (у преводу сканк), потом, брид (марихуана), ко (кокаин), цурке (печурке)... Приликом уласка у групу на „Телеграму” пише да је то „прва **дарк-**

нет продавница” и да се функционише по „дед дроп методу” који је специфичан за „дарквеб продаје” (novosti.rs, 24. 1. 2022).

③ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

ДАРКНЕТ м. р.

① дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

② цитати *Šta je Darknet? / Skriveni net, paralelan uobičajenom internetu, kom se, uz pomoć specijalnog, takozvanog „TOR Browsera”, pristupa u jedna gigantski, potpuno nepoznat svet koji je enormno veći od nama poznatog interneta. DarkNet omogućava korisnicima da se zaštite od praćenja, masovnog nadzora ili diktatura. To znači da nam takođe može pomoći u ostvarivanju ljudskih prava. Ako se preselite u DarkNet i pozovete Web stranicu tamo, to je kao čitanje knjige u šumi, gde vas niko neće pronaći. U prostoru bez prava (telegraf.rs, 15. 10. 2017); Usput da ne pominjemo, na Darknetu se mogu kupiti razne egzotične životinje, ali i skupoceni automobili, dodaje ekspertkinja sa sajber terorizam (nova.rs, 20. 5. 2020); Darknet se može definisati kao okvir u kome je pristup ograničen na nivo mreže. Tor, Freenet, I2P, Zeronet, ali i privatni VPN servisi spadaju u tu kategoriju (autentifikacijom i povezivanjem na privatni VPN servis kriptuje se i sakriva vaš saobraćaj od nepriviligovanih sistema, odnosno od vašeg internet provajdera, CDN-a i drugih servisa koji mapiraju internet saobraćaj i omogućuju njegov protok) (it-klinika.rs, 6. 9. 2017); Darknet – мрачна страна surfovanja internetom / Darknet, kako se Duboka mreža ponekad naziva, ogromno je digitalno podzemlje, gde hakeri, kriminalci, teroristi i pedofili deluju neometano (rs.n1info.com, 10. 4. 2015); Američke federalne agencije za sprovođenje zakona i Evropol objavili su da su izvršile desetine hapšenja kako bi prekinuli*

globalnu operaciju prodavanja droge preko maglovitog okruženja na internetu zvanom **darknet** (blic.rs, 27. 10. 2021); Nemačka policija pronašla je u jednom bunkeru Bundesvera serverski centar **Darkneta**. Preko tih računara prodavani su droga i oružje, a tu su se nalazile i stranice s dečijom pornografijom (rts.rs, 9. 10. 2019).

③ порекло енгл. dark net.

⑤ синоними дарквеб, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

⑥ област интернет.

⑦ детерминативи У протеклих шест месеци, угашене су многе **даркнет** пијаце високог профила, али Хидра је била наизглед недодирљива пред полицијским покушајима да је затворе (bbc.com, 8. 4. 202).

⑧ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу одвојено (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

деглобализација ж. р.

① дефиниција процес којим се разграђује економско и политичко устројство створено процесом глобализације.

② цитати Izazovi **deglobalizacije** / Ironično je da **deglobalizaciju** predvode zapadni kreatori globalizacije koji sada veruju da je put opstanaka, umesto u povezivanju, u sukobima i zatvaranju sopstvenih ekonomija (standard.rs, 21. 10. 2020); Putinov rat u Ukrajini mnogi su protumačili kao poslednji ekser u mrtvačkom kovčegu globalizacije što je u javnom prostoru legalizovalo termin „**deglobalizacija**”, којом се објашњава повлачење глобалне економске интеграције и ново обликовање света (nedelj-

nik.rs, 20. 4. 2022); „Svedočimo povratku geopolitike, a i taj trend vodi **deglobalizaciji**, to jest pokušaju da se smanji zavisnot od država koje nisu u sopstvenom taboru”, kaže Jungbult (biznis.rs, 11. 4. 2022); „Vrhunac globalizacije je odavno iza nas”, kaže nam ekonomistkinja Grin. „Rekla bih da je napredak globalizacije daleko sporiji nego pre, ali još nismo na terenu **deglobalizacije**” (danas.rs, 10. 4. 2022); Da li **deglobalizaciju**, kao i prethodno globalizaciju, predvodi Amerika u dominantnom uverenju da kažnjavanjem drugih i zatvaranjem sopstvenog tržišta može da oživi svoju urušenu industriju, tema je o kojoj razgovaramo sa dr Bogdanom Koljević, naučnim saradnikom Instituta za političke studije i dr Stevanom Gajićem, naučnim saradnikom Instituta za evropske studije (rts.rs, 14. 11. 2020); DA LI ĆE SRBIJA PROFITIRATI OD **DEGLOBALIZACIJE** Korona menja industriju, a jedna zemlja razmišlja o selidbi fabričkih pogona na Balkan (blic.rs, 13. 5. 2020).

③ порекло енгл. deglobalization.

⑥ област друштво.

деглобализа́цијскӣ, -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на деглобализацију (= процес којим се разграђује економско и политичко устројство створено процесом глобализације.*

② цитати Uzgred, recesija je danas još važnije sredstvo pritiska na rast plata nego ranije – **deglobalizacijski** procesi su već počeli i pretnja seljenjem industrije na istok neće više imati isti, ucenjivački potencijal (standard.rs, 12. 8. 2022); Najnoviji **deglobalizacijski** trendovi (kao što su na primer nedavna promena spoljnoekonomske politike. SAD, referendum o istupanju Ujedinjenog Kraljevstva (sema.rs); Sagovornici hrvatskog portala poručuju i kako Trampovu politiku ne bi ocenili kao **deglobalizacijsku**. По njима, пре би се могло говорити о глобализацији у новом руху (b92.net, 5. 11. 2020); Такође се сматра једним од главних вођа популистичког таласа који је потресао Европу током 2010-их и чланом нео-националистичког покрета, који је десничарска идеологија која наглашава **деглобализацијске**, нативистичке и протекционистичке ставове (wblog.wiki); [...] или је пак unutar jednog perioda globalizacije bilo moguće prepoznati i **deglobalizacijske** tendencije u određenim dimenzijama (doiserbia.nb.rs).

③ порекло према енгл. deglobalization.

⑥ област друштво.

деглобализовање с. р.

❶ дефиниција *процес којим се разграђује економско и политичко устројство створено процесом глобализације.*

❷ цитати По Robertsonu, i oni koji pokušavaju da tumače globalizovanje učestvuju u globalizovanju, reglobalizovanju i **deglobalizovanju**, jer istovremeno s globalizovanjem niču nove nacije (doiserbia.nb.rs).

❸ порекло према енгл. deglobalization.

❹ област друштво.

❺ напомене Нераспрострањено.

деглобализовати, -ујем сврш. и несврш.

❶ дефиниција *разградити/разграђивати економско и политичко устројство створено процесом глобализације.*

❷ цитати Ali takva razmišljanja su već u tom trenutku bila prevaziđena, nisu više odgovarala istorijskom trenutku, svet se već povezao, nije se mogao nasilno vratiti nazad. Nije se više mogao „**deglobalizovati**”, zatvoriti. Odgovor država na slom Prvog svetskog rata bio je pogrešan (nedeljnik.rs, 5. 4. 2020); Da li sada treba **deglobalizovati** svet kako se ljudi ne bi pijani izležavali po prugama a pljačke bespomoćnih bi prosto iščezle? (b92.net, 18. 9. 2012); Амерички новинар Бредли Бланкеншип је у чланку за Глобал Тимес навео да је немогуће **деглобализовати** светску економију. Ово преноси публикација „Известија” (srb.newsfront.info, 12. 4. 2022); Da bi započeli Veliki Reset, globalisti zapravo „**deglobalizuju**” svet na neki način odvajajući Rusiju i Kinu od zapadnih zemalja koje su previše zavisne od njihove trgovine (dnevni puls.com, 23. 9. 2022); Globalizacija, kao produkt neokolonijalizma, na prostoru Balkana se istovremeno sprovodila i tvrdom i mekom moći. Pa ipak, kako su velike sile poput EU i SAD počele da gube svoju nekadašnju moć, i svet je počeo da se **deglobalizuje**, ali i antagonizuje (pokreni.rs, 8. 5. 2020).

❸ порекло према енгл. deglobalization.

❹ област друштво.

демисексуалан, -лна, -лно

❶ дефиниција *који осећа сексуалну привлачност тек након успостављања снажне емоционалне повезаности.*

❷ цитати Naravno, neki ljudi odluče da pričekaju s polnim odnosom dok ne osete da su partnera na odgovarajući način upoznali i uspostavili određeni nivo intimnosti s njim. Ali za **demiseksualne** osobe čak ni to ni-

je izbor. „Oni ne mogu da iskuse seksualnu privlačnost bez dublje veze”, kaže Taner (nova.rs, 31. 3. 2021); Kako je biti **demiseksualan**, na sopstvenom primeru je za Washington Post opisala novinarka Meryl Williams (noizz.rs, 29. 8. 2017); U današnje vreme nije uobičajeno čekati dugo na seksualni odnos, pa **demiseksualne** osobe drugi ljudi često doživljavaju i kao aseksualce (telegraf.rs, 1. 9. 2017); Možda ste i vi **demiseksualni**, a to ne znate (alo.rs, 30. 8. 2017); Možda ste **DEMISEKSUALNI**, a da toga niste ni svesni: Ovakve osobe ne mogu da imaju SEKS ako ne osete OVO! / Sigurno ste nebrojeno puta čuli: „Mene ne može neko da privuče, ako ga prvo ne upoznam...” Dakle, ako bi osoba koja to kaže zaista to i mislila, savremena psihologija bi je nazvala **demiseksualnom** (zena.blic.rs, 16. 7. 2017); „**Demiseksualne**” su osobe ko kojih se seksualna privlačnost javlja retko, samo uz romantični element (vice.com, 3. 7. 2018).

- ③ порекло енгл. demisexual.
- ⑤ синоними сивосексуалан.
- ⑥ област сексуална оријентација.

демисексуалац, -лица м. р.

① дефиниција *особа код које се сексуална привлачност јавља тек након успостављања снажне емоционалне повезаности.*

② цитати Неке ljude seksualno privlače razne osobine, bilo da su to oči, lep osmeh, čvrsti mišići, odeća, duhovitost ili ljubav prema fantastici. Ali to nije slučaj za sve. Za nekoga ko se identifikuje kao **demiseksualac**, osećaj požude zahteva više (nova.rs, 31. 3. 2021); **Demiseksualac** je neko ko generalno ne oseća posebnu privlačnost prema jednom ili drugom polu i čija se seksualnost budi tek kada se sa nekim duboko poveže, na emocionalnom i duhovnom nivou (wannabemagazine.com); 10 znakova koji otkrivaju da li ste **demiseksualac** i šta to tačno znači (top-shop.rs); Ako vas SAMO OVO UZBUĐUJE, onda ste **demiseksualac** – evo šta to TAČNO znači / Drugim rečima, **demiseksualci** ne osećaju nikakvu seksualnu privlačnost prema partneru, ako prvo nisu izgradili jaku emocionalnu vezu (telegraf.rs, 1. 9. 2017); **Demiseksualcima** je najvažnija emotivna povezanost s partnerom. To su ljudi koji, pre nego što počnu da se pipkaju, temeljno ispipaju s kim imaju posla (stil.kurir.rs, 26. 11. 2015); **Demiseksualci** su osobe kojima neko može da se sviđi tek onda kada ga/je upoznaju. Njima je potrebno da osete jaku emocionalnu povezanost da bi mogli da osete i jaku seksualnu privlačnost (admin.nedeljnik.co.rs, 4. 9. 2017).

- ③ порекло према енгл. demisexual.

⑤ синоними сивосексуалац.

⑥ област сексуална оријентација.

демисексу́алка ж. р.

① дефиниција *женска особа демисексуалац (= особа код које се сексуална привлачност јавља тек након успостављања снажне емоционалне повезаности.*

② цитати Početkom godine, kad se ćerka tadašnjeg njujorškog guvernera Endrjua Komoa Majkela Kenedi-Kuomo deklarirala kao „**demiseksualka**”, dočekala ju je osuda javnosti (danas.rs, 11. 5. 2022); OSEĆANJA SU TI UVEK VAŽNIJA OD SE*SA? Verovatno si **DEMISEKSUALKA** – evo šta to znači! (srbijadanas.com, 29. 8. 2017); Uvek je imala „ružne” momke. Barem su joj tako govorile prijateljice u šali. Sebe ne smatra previše atraktivnom, ali one kažu da je baš zgodna. Zato im nikada njen izbor nije bio potpuno jasan. Govorili su joj da „ide ispod sebe”. Pa, šta to onda ti momci imaju, a da su ju privlačili? Ako se uklapate u ovaj opis, velika je verovatnoća da ste **demiseksualka** ili demiseksualac (stil.kurir.rs, 26. 11. 2015); Došlo je vreme da ja kao **demiseksualka**, neko ko je ceo život išao prvo dušom i srcem da bi došao do fizičke bliskosti, zapravo budem ekstremna manjina koju će možda za neki broj godina terati na psihoterapiju (nezavisne.com, 9. 2. 2019); **Demiseksualka** Meril Viliјams priča za Vašington post da je svojim ponašanjem izazivala frustraciju kod ljudi sa kojima je izlazila i objašnjava (alo.rs, 20. 11. 2016).

③ порекло према енгл. demisexual.

⑥ област сексуална оријентација.

демисексу́алност ж. р.

① дефиниција *сексуална оријентација у којој се сексуална привлачност јавља тек након успостављања снажне емоционалне повезаности.*

② цитати Šta je **demiseksualnost** i kako utiče na sve nas? / „Demiseksualnost je seksualna orijentacija u kojoj osoba oseća seksualnu privlačnost tek kad oseti emocionalnu vezu”, objašnjava Kejs Taner, ljubavni terapeut (nova.rs, 31. 3. 2021); Seksualnost i ljudska prava: Zašto je demiseksualnost stvarna pojava, kao i drugi oblici seksualnosti / **Demiseksualnost**, koja se nalazi na spektru aseksualnosti, razlikuje se od proste želje da sačekate da se veza učvrsti pre nego što se upustite u seks sa nekim; umesto toga, ona mnogo više liči na iskustvo aseksualnosti sve dok se ne formira takva veza, u kom trenutku seksualna privlačnost počinje da važi

samo za tu osobu (danas.rs, 11. 5. 2022); Prema sajtu demisexuality.com, **demiseksualnost** je „stanje u kojem jedna osoba može da oseti seksualnu privlačnost samo ukoliko postoji emocionalna povezanost” (021.rs, 20. 11. 2016); Izraz „**demiseksualnost**” je prilično mlad, na internetu se prvi put proširio 2006. godine. Ipak, **demiseksualnost** postoji oduvek, a dosta njih bi se složilo da je zapravo većina žena demiseksualna (zena.blic.rs, 16. 7. 2017); Od kako se termin pojavio 2008. godine i počeo da privlači pažnju, sve više ljudi je počelo da se identifikuje sa **demiseksualnošću**. Mnogi za sebe misle da su veoma izbirljivi, pre nego što saznaju šta je zapravo **demiseksualnost** (admin.nedeljnik.co.rs, 4. 9. 2017).

③ порекло према енгл. demisexual.

⑤ синоними полусексуалност, сива сексуалност, сивосексуалност.

⑥ област сексуална оријентација.

Дѐш м. р.

① дефиниција *једна од криптовалута, врсте дигиталног или виртуелног новца без централне банке.*

② цитати Kripto tržište raste iz godine u godinu, uprkos usponima i padovima pojedinih valuta. Investitori i potrošači danas imaju na raspoloženju veći broj opcija nego ikada pre. Među njima je i **Dash**, valuta nastala 2014. godine na istim principima kao i Bitcoin (ecd.rs, 15. 9. 2020); Danas postoji preko 1000 kriptovaluta, a najpoznatije i najpopularnije su Bitcoin, Ethereum, Ripple, Bitcoin Cash, Litecoin, **Dash**, Neo, Cardano i mnoge druge (vipsistem.rs); U trenutku pisanja teksta, vrednost *Dash*-a je 62.44 dolara. U opticaju je oko polovine maksimalnog broja koina u ponudi (novaekonomija.rs, 10. 6. 2020); Kriminalci targetiraju popularne kriptovalute kao što su Bitcoin, Ethereum, Zcash, **Dash**, Monero i druge (polarotor.rs, 3. 11. 2017); Jedan od njih je i Ethereum na koji danas otpada oko 18% ukupne vrednosti svih kripto-valuta (Bitcoin obuhvata oko 44%), kao i Litecoin i **Dash** (b92.net, 5. 7. 2018); 17.12. sam kupio **Dash** i BCH za po 20 EUR, čisto da vidim kako se kreće tržište. Rezultat je bio sjajan, u narednih par dana njihova vrednost je porasla za 100, odnosno 50% (startit.rs, 9. 1. 2018).

③ порекло енгл. dash.

⑥ област интернет, финансије.

Дѐгитālнā валўта ж. р.

① дефиниција *средство плаћања које постоји искључиво у електронском облику.*

❷ цитати **Stiže nova digitalna valuta** / To bi značilo da će u finansijskoj 2022/23 godini koja počinje 1. aprila ova zemlja dobiti sopstvenu **digitalnu valutu**, piše CNBC (b92.net, 4. 2. 2022); **Digitalna valuta** centralne banke (CBDC) – mnoge zemlje testiraju, šta se dešava u Srbiji? (startit.rs); Nacionalne **digitalne valute** – Opasnost za kriptovalute ili korak ka većoj adopciji? / Veliki broj razvijenih država ovu promenu sproveo je ekspresno, tako da je zastupljenost papirnog novca u ekonomskim tokovima postala vrlo mali procenat u odnosu na digitalnu varijantu (ecd.rs, 8. 2. 2022); Да ли ће кинеска и друге државне **дигиталне валуте** угрозити хегемонију долара? / Са драматичним економским санкцијама које је Запад увео Москви, забрањујући поред осталог главним руским банкама приступ међународној платној мрежи SWIFT, подстицај Руској централној банци да убрза развој своје **дигиталне валуте** не може бити већи (rts.rs, 28. 2. 2022); Cene **digitalnih valuta** relativno stabilne / Nakon raspordaja na kripto tržištima koje su obeležile početak maja, cene digitalnih valuta su se relativno stabilizovale (biznis.rs, 21. 5. 2022); Kupujte **digitalne valute** za novac koji možete prežaliti / Bitcoin je **digitalna valuta** (non-fiat currency) koji služi za razmenu dobara bez učešća finansijskih institucija, odnosno centralizovanog sistema (novaekonomija.rs, 12. 5. 2022).

❸ синоними **дигитална монета, електронска валута, електронска монета.**

❹ област интернет, финансије.

❺ напомене Иако се *дигитална валута* и *дигитална монета* често употребљавају као синоними, термин *дигитална монета* може имати уже значење и односити се на дигитални еквивалент традиционалног новца (нпр. дигитални долар).

дигитална идентификација ж. р.

❶ дефиниција *скуп дигиталних поступака, уз коришћење посебног електронског уређаја или без њега, којима се у дигиталном окружењу једнозначно одређује идентитет одређене особе или организације.*

❷ цитати **Digitalna identifikacija**, ili „digitalni ID”, može se nedvosmisleno potvrditi putem digitalnog kanala, otključavanjem pristupa banкарству, vladinim pogodnostima, obrazovanju i mnogim drugim kritičnim uslugama (fim.edu.rs); Tehnologija **digitalne identifikacije** ljudi je tek pre nekoliko decenija doživela masovnu upotrebu, a pre toga je bila rezervisana za državne i vojne projekte. Širom sveta trenutno ima više od 20 miliona aktivnih kamera, senzora i sistema sa automatskim prepoznavanjem osoba (balkans.aljazeera.net, 25. 1. 2022); Pored upravljanja CO-

VID-om 19 i vakcinacijom, **digitalna identifikacija** je povezana sa platnim sistemom i transformacijom iz fizičke u digitalnu valutu (vk.com, 17. 6. 2022); Kladionice i kazino operateri počinju sa **digitalnom identifikacijom** svojih igrača i to je dobra stvar za sve / [...] Istražujemo kako kladiionice i kazino kompanije gledaju na novu regulativu koja ih obavezuje da vrše **digitalnu identifikaciju** svojih korisnika (netokracija.rs, 10. 5. 2021); Na zahteve koji su upućeni elektronskim putem treba da se odgovori kao i u redovnim situacijama; stoga je potrebno pojednostaviti uslove za dobijanje informacija elektronskim putem (npr. ukinuti zahteve za **digitalnom identifikacijom**) (ogp.rs).

⑤ синоними ДИГИТАЛНИ ИДЕНТИТЕТ, електронска идентификација, електронски идентитет.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

ДИГИТАЛНА МОНЕТА и ДИГИТАЛНА МОНЕТА ж. р.

① дефиниција *средство плаћања које постоји искључиво у електронском облику.*

② цитати Услед тога, приватне **дигиталне монете** се углавном користе у инвестиционе сврхе, а не за плаћања, а као и код сваке инвестиције, постоје ризици (rts.rs, 28. 2. 2022); BITCOIN – INOVATIVNA **DIGITALNA MONETA** (cds.rs, 28. 8. 2017); Ubrzani razvoj i korišćenje digitalne tehnologije, povećan obim online/e-plaćanja usled epidemije COVID-19, ali i konkurencija od strane **digitalnih moneta** koje razvijaju centralne banke, kao što je Kineska centralna banka, kripto valuta i digitalnih valuta koje razvijaju tehnološki giganti, neki su od razloga koji su pogurali Evropsku centralnu banku (ECB) tj. Eurosystem (Eurosystem) da izađe sa svojim Izveštajem o digitalnom evru (geciclaw.com, 6. 11. 2020); НИГЕРИЈА је одлучила да буде пионир у **дигиталној монети**. Председник те земље, Мухамад Бухари увео је дигиталну валуту, е-Наиру, у највећој афричкој економији која настоји да искористи растућу популарност виртуелног новца и криптовалута (nportal.rs, 28. 10. 2021); Bitkon (eng. Bitcoin) je prva „**digitalna**” **moneta** koju je osmislio Satoši Nakamoto 2008, a prvu implementaciju softvera za ovu monetu je napravio 2009 (raf.edu.rs); Ljudi koji žele da kupuju robu, plaćaju usluge ili prebacuju novac bilo gde u svetu zaobilazeći banke, kreditne kartice i druge uslužne firme, pa čak i vlade, sve češće koriste **digitalnu monetu** zvanu bitkoin (glasamerike.net, 28. 12. 2013).

⑤ синоними ДИГИТАЛНА ВАЛУТА, електронска валута, електронска монета.

⑥ област ИНТЕРНЕТ, финансије.

⑧ напомене Иако се *дигитална валута* и *дигитална монета* често употребљавају као синоними, термин *дигитална монета* може имати уже значење и односити се на дигитални еквивалент традиционалног новца (нпр. дигитални долар).

ДИГИТАЛНИ ИДЕНТИТЕТ м. р.

① дефиниција *скуп дигиталних поступака, уз коришћење посебног електронског уређаја или без њега, којима се у дигиталном окружењу једнозначно одређује идентитет одређене особе или организације.*

② цитати **Digitalni identitet** je 2018. godine povezan sa „novim друштвеним уговором” kada je WEF, pod vođstvom IT konsultantske kompanije Accenture, objavio izveštaj Identitet u digitalnom svetu sa nasmejanom srećnom decom na naslovnoj strain (vk.com, 17. 6. 2022); Сви подаци прикупљени од СВАКЕ онлајн интеракције коју остварите са приватним и јавним сектором иду у формирање вашег **ДИГИТАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА**. На тај начин, ваш дигитални идентитет постаје сума вашег онлајн друштвеног понашања, које може бити контролисано (sido.rs); Сачувајте свој **digitalni identitet** – четири кључна saveta за bezbednost ličnih podataka u virtuelnom svetu / U današnje vreme slobodno možemo reći da imamo dva identiteta u dva različita sveta: u realnom i u digitalnom (telegraf.rs, 31. 5. 2023); Neke delove identiteta pravite једнократно, на пример, samo da biste preuzeli program koji nije dostupan директно. Iako ćete tada verovatno ostaviti „prilagođene” podatke i e-mail adresu namenјenu takvim potrebama, na nekom nivou i nalozi koje користите i oni koje ste zaboravili deo su vašeg identiteta. Takav **digitalni identitet** je haotičan i teško je upravljati njime (pc.press.rs); Podrška pouzdanom **digitalnom identitetu** / Rešenja u oblasti decentralizovanog **digitalnog identiteta** dobiće preko 1,7 miliona evra u okviru projekta TrustChain, koji je podržala Evropska komisija. U fokusu su pouzdanost **digitalnog identiteta** i podataka, a do 15 projekata dobiće pojedinačno grant do 117.000 evra (europa.rs, 21. 2. 2023).

⑤ синоними *дигитална идентификација, електронска идентификација, електронски идентитет.*

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

ДИГИТАЛНИ НОМЉД м. р.

① дефиниција *особа која слободно путује по свету јер је посао не ограничава на боравак на једном месту пошто ради од куће, користећи дигиталну технологију и интернет.*

❷ цитати Ko su **digitalni nomadi** / **Digitalni nomadi** su pre svega Freelanceri, koji posao obavljaju sa računara i nisu vezani za kancelariju, pa prema tome mogu da ga obavljaju sa bilo koje tačke na našoj divnoj planeti (pod uslovom da ima interneta, naravno) (srbijaspace.rs, 18. 9. 2020); ANA JE **DIGITALNI NOMAD** Ima 26 godina, bavi se koučingom, trenutno je u Sloveniji, uskoro će u Španiju, a za one koje bi njenim stopama ima samo jedan savet (blic.rs, 20. 9. 2021); Ko su i gde rade **digitalni nomadi** / **Digitalni nomadi** su, pre svega, frilenseri kojima priroda posla omogućava da rade od kuće, tj. sa bilo koje tačke na planeti. [...] Većina **digitalnih nomada** bavi se modernim IT poslovima poput programiranja, grafičkog dizajna, ali i brojnim granama digitalnog marketinga kao što su SEO, PPC, community manager itd. (bankar.rs, 2. 3. 2021); U Beogradu se **digitalni nomadi** dugo zadržavaju, ali treba da pronademo način da privučemo nove / Detaljnije vam predstavljamo „Skener **digitalnih nomada**” koji su sastavili Inicijativa „Digitalna Srbija” i UNDP Laboratorije za ubrzan razvoj (startit.rs, 11. 9. 2020); Mnogi od nas maštaju o tome da posete daleke destinacije, pa zašto da ne i rade iz njih kao **digitalni nomadi**, a ta tema je naročito aktuelna sa visokim temperaturama poput onih koje nas muče trenutno. Jedna zemlja ima zanimljivu ponudu koju ćete definitivno želeti da čujete (ctiymagazine.danas.rs, 4. 7. 2022); Šta sve možeš da radiš kao **digitalni nomad** / Izraz „**digitalni nomad**” odavno ne zvuči čudno. Svi znamo te ljude koji mogu sebi da priušte da žive putujući po različitim destinacijama, jer im posao ne zavisi od mesta boravka (nova.rs, 26. 9. 2020).

❸ област друштво, интернет.

ДИГИТАЛНИ ПАСОШ м. р.

❶ дефиниција *међународни путни документ који поред података утиснутих на првој страници (број пасоша, земља издавања пасоша, име, презиме, датум рођења) има и микропроцесорски чип који осим наведених података садржи и друге податке (отисак прста, потпис, фотографију) и који се могу ишчитати са чипа помоћу посебног уређаја.*

❷ цитати Međutim, budućnost putovanja donosi još jednu promenu - **digitalni pasoš**. Tako će Hrvatska, zajedno sa Finskom, Kanadom i Holandijom, započeti testiranje ovog za neke inovativnog koncepta, dok za druge veoma opasnog izuma. **Digitalni pasoš** bez papira deo je šire inicijative Evropske unije za poboljšanje tehnologije putovanja i bezbednosti do 2030. godine, obećavajući prema njima radikalno pojednostavljenje procedura tokom putovanja (flynaissus.com); Prvi put do sada: počelo testiranje **digitalnih pasoša** u Evropi / Svi državljani Finske koji lete iz

Helsinkija ka Velikoj Britaniji od sada će moći da imaju **digitalni pasoš** na svojim telefonima. Osnovni cilj uvođenja takve vrste servisa jeste maksimalno ubrzavanje procedura pri putovanjima i smanjivanje gužvi na graničnim punktovima (politika.rs, 6. 9. 2023); Hrvati prvi s **digitalnim pasošem** na mobilnom telefonu: EU odabrala Hrvatsku za pilot projekat / **Digitalni pasoš** će omogućiti građanima da unapred najave dolazak u neku državu, čime će se maksimalno skratiti vreme čekanja. Hrvatska i Finska, kao i Holandija i Kanada, dobile su pilot projekte za razvoj **digitalnog pasoša** na mobilnom telefonu, čiji je krajnji cilj korišćenje najnovije tehnologije za olakšanje putovanja i poboljšanje bezbednosti putnika (danas.rs, 12. 12. 2022); Nema više čekanja u redu: Ova zemlja prva testira **digitalne pasoše** / Finska granična kontrola prva u svetu testira **digitalne pasoše**, i navodi da su digitalni putni kredencijali (Digital Travel Credentials) podjednako pouzdani kao i fizički, materijalni pasoši (b92.net, 6. 9. 2023); Tradicionalni stari pasoš sa gomilom ispečatiranih listića uskoro bi mogao da ode u istoriju. Kao i ostali dokumenti, dobiće elektronsku formu. Revolucionarna promena već je stigla u region – susednu Hrvatsku, koja u okviru pilot projekata za razvoj **digitalnog pasoša** na mobilnom telefonu, uvodi digitalni pasoš. Eputovnica, kako se takođe naziva, omogućava da policija do svih podataka o građanima dođe pomoću samo jednog klika (nova.rs, 12. 12. 2022).

⑤ синоними биометријски пасош, електронски пасош, е-пасош.

⑥ област друштво.

дигитални рудар м. р.

① дефиниција *особа која користећи посебну компјутерску опрему ствара нове јединице неке од постојећих криптовалута, дигиталног или виртуелног новца без централне банке.*

② цитати Iako je vrednost Bitcoin-a padala već mesecima, to se nije odmah odrazilo na smanjenje potrošnje električne energije, jer su **digitalni rudari** i dalje imali zaradu – ne kao kada je Bitcoin bio na vrhuncu vrednosti, ali su sve do pre nekoliko nedelja bili „u plusu” (pcpress.rs, 28. 6. 2022); Bitcoin, špekulativni balon ili valuta budućnosti? – Sve više „**digitalnih rudara**” u Srbiji (ekapija.com, 2. 1. 2018); Danas se za rudarenje koristi specijalni hardver koji je sposoban da brzo izvede operacije koje **digitalnom rudaru** obezbeđuju da bude deo procera, i tako zaradi svoj delić kripto-kolača (tradewin24.com, 11. 7. 2019); Koliko je „rudarenje” bitkoina i drugih kripto valuta postalo popularno u Srbiji možda najbolje pokazuje stanje na tržištu opreme koje ovi, „**digitalni rudari**” koriste, upozorava Ekapija u svom istraživanju (mediasfera.rs, 3. 1. 2018); **Digitalni rudari** / U jednom usamljenom seocetu na zapadnoj obali Nor-

veške, nastaje najveći računarski centar na svetu. U bivšem rudniku. Tako stanovnici Lefdala, umesto od čelika, sada profitiraju od digitalnog blaga (dw.com, 16. 11. 2018); Pravda za GPU – kampanja protiv **digitalnih rudara** (pcpress.rs, 2. 4. 2018).

⑤ синоними криптоудар, рудар*.

⑥ област интернет, финансије.

ДИГИТАЛНО НОМАДСТВО с. р.

① дефиниција *начин живота и рада који људима омогућује да слободно путују по свету јер их посао не ограничава на боравак на једном месту пошто раде од куће, користећи дигиталну технологију и интернет.*

② цитати Podkast REAGUJ!: **Digitalno nomadstvo** – savršen posao! A da li je? / **Digitalno nomadstvo** kao način rada na daljinu sve je popularniji među mladima, dok položaj digitalnih nomada u mnogim državama tek treba biti pravno prepoznat i regulisan, kažu sagovornici ovonedeljne epizode podkasta „Reaguj!” (autonomija.info, 2. 7. 2021); **Digitalno nomadstvo** je veoma atraktivan stil života za mlade danas, budući da se zasniva na putovanju i obilasku novih mesta (manpowergroup.rs, 8. 6. 2022); Ne znam, možda sam ja mator ali to **digitalno nomadstvo** nikako ne razumem osim mladalačke avanture (b92.net, 12. 4. 2022); **Digitalno nomadstvo** uglavnom se vezuje za lepo vreme, a sa prvom jesenjom kišom kreativci i digitalci polako traže svoje zimsko utočište. Srpska prestonica nedavno je poželela dobrodošlicu novom „coworking” te „colearning” mestu pod nazivom Košnica, a njeni stalni rezidenti pozivaju sve zainteresovane da ih posete i sami se uvere u radnu atmosferu koji ovaj prostor nudi (neotkracija.rs, 29. 5. 2015); Тродневни семинар о иновативним начинима запошљавања подразумева теме као што су: послови на савременом тржишту рада, freelancing и **ДИГИТАЛНО НОМАДСТВО**, предности руралних подручја за покретање посла, социјално предузетништво и др. (mladiapatin.rs, 14. 6. 2022).

⑥ област друштво, интернет.

ДИЈЕТА КАМЕНОГ ДОБА ж. р.

① дефиниција *режим исхране заснован првенствено на намирницама које су се могле пронаћи у природи још у камено доба.*

② цитати Ova dijeta takođe može da se sretne pod nazivima kao što su „**dijeta kamenog doba**” ili „dijeta pećinskog čoveka” (boapeti.rs); Paleo dijeta, ili **dijeta kamenog doba**, spada u popularne dijete i zasnovana je

na konzumiranju onih vrsta hrane za koje njeni pobornici tvrde da su ih jeli ljudi u kamenom dobu i isključivanju onih za koje smatraju da ih ljudi tada nisu jeli (dijetapro.org); Paleolitik dijeta (poznata i kao paleo dijeta pećinskog čoveka ili **dijeta kamenog doba**) se većinom bazira na hrani koja je bila dostupna u doba paleolita (starije kameno doba od nastanka čoveka do 10.000 godine p.n.e). Postoji široka lepeza interpretacija ove dijete. Ipak, ova dijeta tipično uključuje povrće, voće, orašaste plodove, korenaste plodove, meso i iznutrice dok isključuje mleko i mlečne proizvode, žitarice, šećere, legume, procesuirana biljna ulja, soli, kao i alkohol i kafu (aipprotocol.com); Paleolitik dijeta, poznata još kao evolucijska, pećinska ili **dijeta kamenog doba**, pomoći će vam da istopite masnoću, povećate protok krvi, ubrzate metabolizam, smanjite holesterol i poboljšate celokupni zdravstveni karton (vesti-online.com, 4. 4. 2014).

③ порекло према енгл. stone age diet.

⑤ синоними дијета пећинског човека, еволуцијска дијета, палеодијета, палеолитик дијета, палеолитна дијета, палеолитска дијета, пећинска дијета.

⑥ област исхрана.

дијета пещинског човека ж. р.

① дефиниција *режим исхране заснован првенствено на намирницама које су се могле пронаћи у природи још у камено доба.*

② цитати „Paleo” dijeta je u poslednje vreme veoma popularna. Zovu je i „**dijeta pećinskog čoveka**”. Suština je da se u svakom obroku nalazi što više sirovih ili „živih” namirnica, što više namirnica kakve se mogu naći u prirodi, dakle, bez dodatih zaslađivača, bojadisera i ostalih veštačkih dodataka (bizlife.rs, 29. 5. 2013); Gojaznost, kardiovaskularne bolesti i dijabetes: to su tri bolesti ili zdravstvena rizika za koje pristalice paleo dijete, odnosno **dijete pećinskog čoveka**, krive sendentarni način života modernog čoveka, čija dijeta podrazumeva šećer, masti i oprocesiranu hranu (dietx.rs, 23. 1. 2022); Vrlo popularna među budućim mladama, ali i poprilično ekstremna, jeste i paleo dijeta, odnosno **dijeta pećinskog čoveka** (aria.rs, 9. 7. 2019); Ova dijeta se takođe može da se sretne pod nazivima kao što su „dijeta kamenog doba” ili „**dijeta pećinskog čoveka**” (boapeti.rs); Paleolitska dijeta (Paleo diet) poznata kao i **dijeta pećinskog čoveka** je režim ishrane koji se zasniva na tome šta se ishrani znali u doba paleolita odnosno pre oko 10 000 godina (pansport.rs, 20. 11. 2011); Jedan Amerikanac tvrdi kako se njegov život potpuno promenio od kada je startovao sa **dijetom pećinskog čoveka**, proždirući testise, sirovu jetru i koštanu srž svakoga dana (muskimagazin.rs).

③ порекло према енгл. *caveman diet*.

⑤ синоними дијета каменог доба, еволуцијска дијета, палеодијета, палеолитик дијета, палеолитна дијета, палеолитска дијета, пећинска дијета.

⑥ област исхрана.

дџипвеб м. р.

① дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

② цитати Истовремено, **дџипвеб** може послужити и у добре сврхе. Технологија која омогућава људима комплетну анонимност и приватну комуникацију не мора нужно да има ни добре ни лоше последице (*naslovi.net*, 19. 11. 2016); У **deep web** спадају коментари у затвореној групи форума, Facebook objave које су намеštене за одређене пријатеље, приватни YouTube sadržaji, академски članci који заhtevaju subscribe, baze knjiga... Vaši online banking podaci су, recimo, vama доступни када се logujete, али су storovani negde на **deep webu** тако да нико не може да провали - осим можда hakera (*informer.rs*; 2. 5. 2016); **Dip veb** се односи само на ствари које се не могу пронаћи употребом браузера и претраживача. Ви rutinski користите **dip veb** сваки дан. Imejlovi на vašem dži-mejlu (gmail), vaše onlajn bankovne transakcije, programi које користите на poslu, privatne poruke на Tviteru (Twitter), fotografije које сте okačili на Fejsbuk () и označili их као privatne. Sve је ово **dip veb** (bizlife. rs, 26. 8. 2016); Obični ljudi uglavnom не prave разлику između generalno nepouzdanog „dark veba” и много većег и generalno benignijег „**dip veba**” (*24sedam.rs*, 24. 3. 2021).

③ порекло енгл. *deep web*.

⑤ синоними дарквеб, даркнет, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

⑥ област интернет.

⑧ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет*) и *дџипвеб* (*дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део

дипвеба, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

дѣпфѣјк м. р.

❶ дефиниција *лажни видео-снимак, најчешће злонамерни, на коме су лице и тело неке особе дигитално измењени или замењени коришћењем вештачке интелигенције.*

❷ цитати **Dipfejk** su lažni video snimci koji nastaju kada tehnologija nauči da oponaša čoveka. Ona koristi veštačku inteligenciju da zameni ili digitalno izmeni lice i do te mere izgleda realistično da ni u jednom trenutku ne biste pomislili da se radi samo o animaciji (telegraf.rs, 2. 3. 2021); Šta je **dipfejk (deepfake)**, moćno oružje u dezinformisanju? / To, međutim, nije dokaz da je video **dipfejk**, jer i lica na dipfejk snimku mogu da trepću (danas.rs, 5. 8. 2022); Pojavila se nova, opasna tehnologija koja koristi veštačku inteligenciju: Šta je zapravo „**dipfejk**” (24sedam.rs, 17. 3. 2021); „**Dipfejk**” je video snimak nastao korišćenjem veštačke inteligencije, koja omogućava da se prikaže da je neko rekao ili uradio nešto što nije ni rekao ni uradio (juznevesti.com, 31. 7. 2022); Tehnologija, veštačka inteligencija i **dipfejk**: Da li treba da verujemo svemu što vidimo (bbc.com, 22. 3. 2021).

❸ порекло енгл. deepfake.

❹ област ТЕХНОЛОГИЈА.

❺ детерминативи **Dipfejk** tehnologija će se intenzivno koristi u organizovanom kriminalu u narednim godinama, predviđa novo istraživanje Europola (informacija.rs, 29. 4. 2022); To, međutim, nije dokaz da je video dipfejk, jer i lica na **dipfejk** snimku mogu da trepću (danas.rs, 5. 8. 2022); „**Dipfejk**” snimci – neregulisano područje u američkoj predsedničkoj kampanji (glasamerike.rs, 21. 8. 2023).

дирѣктнѣ оглашаванье с. р.

❶ дефиниција *начин рекламирања у коме се огласна порука упућује одређеној особи, најчешће електронском поштом или телефоном.*

❷ цитати Закон о оглашавању, који је објављен у „Sl. гласнику RS”, бр. 6/2016 од 28. јануара 2016. год. представља закон којим се уређују садржина огласне поруке, општа правила оглашавања, посебна правила и

ограниčenja, **direktno oglašavanje**, sponzorstvo, pravna zaštita i nadzor (pravniportal.com); Ovim zakonom uređuju se opšta pravila oglašavanja, posebna pravila i ograničenja, **direktno oglašavanje**, sponzorstvo, pravna zaštita i nadzor (zakon.co.rs); Utvrđeno je, takođe, da se **direktno oglašavanje** prema fizičkim licima vrši u skladu sa pravilima o oglašavanju putem sredstava komunikacije na daljinu u skladu sa propisom koji uređuje zaštitu potrošača (poverenik.rs); **Direktno oglašavanje** je upućivanje oglasne poruke imenovanom ili na drugi način pojedinačno određenom licu. Za **direktno oglašavanje** prema fizičkim licima potrebna je njihova prethodna suglasnost (justicija.rs, 16. 3. 2021); [...] **директно оглашавање** је упућивање оglasне поруке именованом кориснику или на други начин појединачно одређеном кориснику, и то: – на даљину, путем доставе писмена или других адресираних пошиљки, убацивањем пошиљки у кућни сандучић за пошту или на други начин остављањем у одређеном стамбеном или пословном простору, електронском поштом или другим видом непосредне електронске комуникације (коришћењем апликација као што су Viber, WhatsApp и сл.), или – непосредним обраћањем, уручивањем материјала који садржи оglasну поруку или на други начин путем личне комуникације (презентација, промоција, путем телефона, SMS порука и сл.) (nbs.rs, 2019).

⑥ област маркетинг.

дрђн м. р.

① дефиниција *ваздухоплов без људске посаде којим се управља даљинским преносом сигнала са земље или се рута кретања и задаци које треба да обави програмирају пре кретања.*

② цитати Kina koristi **dronove** da upozori one koji izаду bez заштитне маске на ulicu (n1info.com, 11. 2. 2020); **Дроном** на вирус. Мале беспилотне летелице могле би се употребити за дезинфекцију великих или тешко доступних површина или за надзор кршења мере забаране кретања. [...] Како објашњава Сима Марковић, [...] **дронов**и би се могли употребити за дезинфекцију простора, великих или тешко приступачних површина, а при томе безбедно по оне који обављају тај посао, као и за надзор, на пример поштовање мера забране кретања (politika.rs, 27. 3. 2020); **Дронови** су veoma brzo од играчки постали незаобилзан alat када је snimanje и fotografisanje из vazдуha у pitanju (danas.rs, 12. 3. 2019); Већина **дрон**ова има opciju да се programira putanja leta помоу апликације на mobilnom telefonu, те **дрон** има и одређени stepen autonomije у раду. Pre десетак дана nepoznati pilot дрона је uspeo да заустави саобраћај на aerodromu Getvik (Gatwick airport) близу Londona.

[...] **Dronovi**, iako izgledaju kao igračke, zapravo mogu biti i vrlo opasni, a nesavesni korisnici ih mogu koristiti i za nelegalan nadzor i snimanje objekata i ljudi (danas.rs, 25. 12. 2018); Sistemi za protivvazдушnu odbranu ruske baze Hmejmim u Siriji odbili su napad dronovima. [...] **Dronovi** su lansirani iz zone deeskalacije na severu Sirije (rts.rs, 19. 1. 2020).

③ порекло енгл. drone.

⑤ синоними беспилотна летелица.

⑥ област технологија.

⑦ детерминативи Trka za najbolji **dron** snimak (skoda-storyboard.com, 18. 12. 2019); **Dron** snimak montažne kuće urađene po izmenjenom modelu Magda (montaznekuce.com); Najbolja ponuda iz grupe **dron** oprema (tehnimedia.rs).

⑧ напомене Именица *дрон* се користи чешће од синонима *беспилотна летелица*.

ДРОНОВСКИЋ, -а, -б

① дефиниција *који се односи на дрон (= ваздухоплов без људске посаде којим се управља даљинским преносом сигнала са земље или се рута лета и задаци које треба да обави програмирају пре полетања)*.

② цитати „Потпис” **дроновских** напада не тражи идентификацију, речено нам је. Могло би потрајати месецима, ако не и годинама, пре него што групе за људска права не расветле априлска убиства, убиства која су наставак **дроновског** рата (srbinaokup.info, 18. 5. 2014); Саудијци су shvatili поруку када Sjedinjene Države nisu učinile ništa da odgovore na raketni i **дроновски** napad iz Irana – ili od strane milicije koju podržava Iran – koji je uništio polovinu naftne proizvodnje Rijada (standard.rs, 28. 10. 2019); Poslednja **дроновска** novotarija, ili da kažemo – dronorarija, jeste izum koji vam pomaže da vozite surf – na **дроновски** pogon! (espresso.rs, 16. 9. 2016); Jačom adhezijom dobija se **дроновски** opseg niskih i srednjih frekvencija koje najviše od svega podsećaju na brodsku trubu (violinrevealed.blogspot.com); Hoće li biti sudara, hoće li to padati građanima na glavu, kako će se **дроновски** saobraćaj regulisati i biti pouzdan i siguran? (forum.b92.net, 13. 5. 2014); **Dronovski** aeromitingaši raspoređuju okolo dronove, avijatorski visoko (ana.rs, 1. 3. 2018).

③ порекло према енгл. drone.

⑥ област технологија.

дубокā мрѐжа ж. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино по-моћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати Dark veb je postao opsesija tabloida, koji često ne razlikuju **duboku mrežu** (deep web) od dark neta. Mračni internet i **duboka mreža** nisu sinonimi. Deep Web je deo interneta koji pretraživači ne mogu da pronađu, a Dark net je samo deo te **duboke mreže**. Da bi to plastično prikazali, možemo reći da je Dark veb samo predgrađe ili bolje reći jedan njegov kvart, grada koji se zove Deep Web (rtv.rs, 17. 6. 2018); **Duboka mreža** (Deep Web) je deo svetske mreže kojoj se ne može pristupiti standardnom pretragom. Zove se duboka, jer se smatra da se većinski deo Internet informacija nalazi u ovom prostoru (lifehacker.rs); Deep web – to je **duboka mreža**, banka podataka, mesto gde se čuvaju retkosti i tajne, to je deo interneta koji nije dostupan putem običnih pretraživača. To je paralelni digitalni svet u kome se nalaze kako oni koji žele da zaštite svoju privatnost, tako i oni drugi koji ga zloupotrebljavaju – hakeri, plaćeni ubice, trgovci drogama, oružjem i dečjom pornografijom ili ukradenim kreditnim karticama, odnosno svime što se može poželeći i platiti bitkoinima. Naši su podaci ponekad opasno oružje u rukama pogrešnih ljudi (laguna.rs, 25. 11. 2016); **Duboka mreža**, duboki internet ili jednostavno Deep Web (b92.net, 7. 7. 2021); Količina informacija na **dubokoj mreži** je otprilike 500 puta veća nego na www. Često postoji zabluda da je duboka mreža ilegalna, a zapravo najveći deo nje čine podaci koji su poprilično nebitni za nas koji smo obični korisnici (srbijadanas.com, 24. 3. 2021).

❸ порекло према енгл. deep web.

❹ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

❺ област интернет.

❻ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб (даркнет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет)* и *дипвеб (дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет)* нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сма-

трају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато.

ДУБОКИ ВЕБ м. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати **Duboki web** je skriven od javnog pogleda i ima ograničen pristup preko pretraživača. Veliki deo **dubokog veba** čine veb stranice koje su nedostupne bez prethodnog prijavljivanja. Zamislite određene stranice korisnika, onlajn bankarstvo, stranice i profile korisnika društvenih medija, veb forume, sajtove koji imaju paywall (Netflix, na primer). U suštini, **duboki veb** uključuje baze podataka koje se mogu pretraživati samo unutar baze podataka i intraneta koje koristi niz kompanija i organizacija (A1.rs, 6. 10. 2022); Takozvana **Duboka mreža** ili Duboki web skriveni je i često mračni unutar interneta. Za većinu je nedostupna, a za pristup je potrebna posebna tehnologija koja prikriva lokaciju i aktivnosti korisnika (balkans.aljazeera.net, 6. 1. 2014); Ima u knjizi dosta toga što se da naučiti o **dubokoj mreži**, kojoj najveća većina svetske populacije ne pristupa (exxxxperiment.net, 6. 10. 2018).

❸ порекло према енгл. deep web.

❹ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

❺ област интернет.

❻ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато.

дубокѝ интернет м. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати Уколико активно користите интернет, велика је вјероватноћа да сте чули за појмове „deep web” и „dark web”. На моју срећу, нисам се сусрео са нашим пријеводима ових појмова јер би се вјероватно превели као „**дубоки интернет**” и „мрачни интернет” што по мени звучи помало смијешно. Шта значе ти појмови? Треbam ли се бринути? Како да се заштитим? (kompjuter.as.com, 15. 7. 2015); Duboka mreža, **duboki internet** ili jednostavno Deep Web (b92.net, 7. 7. 2021); Ali, ako s jedne strane **duboki internet** izaziva naše najveće strahove, može se reći i da ispunjava potrebu za slobodom govora na internetu, za koju se plaća strašna cena (pcpress.rs, 3. 5. 2014); Motivi onih koji pristupaju **dubokom internetu** su različiti, a najviše je onih koji su ga posetili iz znatiželje ili dosade (oradio.rs, 27. 3. 2019); Razne legende kruže o takozvanom „Dark webu” („Mračni internet”) ili „**Duboki internet**”, preko koga, uz detaljnu proveru i niz šifara, možete da kupite drogu, pa čak i oružje (srbijadanas.com, 26. 7. 2018).

❸ порекло према енгл. deep internet.

❹ варијанте дубоки нет.

❺ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

❻ област интернет.

❼ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб (даркнет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет)* и *дипвеб (дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет)* нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато.

ДУБОКИ НЕТ м. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати Иако су разни термини од почетка 90-их година XX века до данас осмишљавани да дефинишу ову огромну количину података која остаје изван домаћаја чак и највећих преtraживача: невидљива мрежа (Invisible Net), **duboki net** (Deep Net), мрачни net (Darknet), сакривена мрежа (Hidden Web) итд., данас су најраспроstrанјенија два термина која описују различите аспекте овог дубинског садржаја интернета, а то су дубока мрежа (Deep Web) и мрачна мрежа (Dark Web) (arts.bg.ac.rs); Тај **duboki net** бар 500 пута је обимнији од класичног комерцијалног интернета, односно web-a (magazin-tabloid.com).

❸ порекло према енгл. deep net.

❹ варијанте дубоки интернет.

❺ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, сакривена мрежа, сакривени веб, сакривени интернет, сакривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

❻ област интернет.

❽ напомене Нераспрострањено. Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да дарквеб (даркнет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет) и дипвеб (дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, сакривена мрежа, сакривени веб, сакривени интернет, сакривени нет) нису синоними већ је дарквеб део дипвеба, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато.

E

ê-аутомобил, -ила м. р.

❶ дефиниција *аутомобил с електромотором који користи електричну енергију акумулирану у батерију.*

❷ цитати *Da li zadržati starog benzina ili kupiti novi e-automobil? / Ukoliko ste ekološki osvešćeni i brinete o budućnosti planete i životne sredine, verovatno ste nekada pomislili o prelasku na električni automobil. Međutim, za proizvodnju novog vozila sa baterijama potrebno je puno energije, pa se dovodi u pitanje da li je prelazak na e-automobil ekološki dobra odluka (nova.rs, 21. 7. 2022); ISPLATI LI SE E-AUTOMOBIL? Benzinac će na 100 km potrošiti 600 dinara, a električni i do 6 puta manje (blic.rs, 14. 7. 2020); DW: Prevara zvana e-automobil / Da li električni automobili zaista najmanje zagađuju životnu sredinu? Stručnjaci upozoravaju da to nije automatski tako – uprkos činjenici da e-automobili u raznim testovima prolaze najbolje (b92.net, 13. 11. 2018); Teslini e-automobili iz „gigafabrike” u Nemačkoj samo u crnoj i beloj boji (biznis.rs, 12. 7. 2022); Besplatno punjenje e-automobila u Lidlu na Limanu (kompanija.lidl.rs, 5. 7. 2022).*

❸ синоними електрични аутомобил, електромобил.

❹ област саобраћај.

ê-бицикл м. р.

❶ дефиниција *бицикл с електромотором који олакшава окретање педала.*

❷ цитати **E bicikl** ili električni bicikl je inovacija poslednje decenije koja je drastično promenila poimanje putovanja u gradskim uslovima. Uz električne skutere i motocikle, električni bicikli su nosioci promena i novog urbanog „zelenog” prevoza. Ukratko, električni bicikli nude jeftin, energetski efikasan prevoz bez emisije štetnih gasova, koji ima i fizičke i zdravstvene prednosti. [...] Vožnja električnog bicikla, kao i vožnja klasičnog, utiče na kondiciju i zdravlje bicikliste. Iako na **e biciklu** elektro-

motor pomaže okretanje pedala, ipak biciklista bira nivo pomoći i na taj način ulaganjem napora u okretanje pedala vežba i utiče na svoje mentalno i fizičko zdravlje (zapmoto.rs); Ako i dalje zamišljate **e-bicikl** kao tešku i glomaznu mašinu, razmislite ponovo. Tehnološki napredak znači da su današnji **e-bicikli** lagani, prenosivi i nude duže trajanje baterije i kraće vreme punjenja. Drugim rečima: dozvoljavaju vam da vozite brže i duže nego ikad. Prednosti **e-bicikala** opravdavaju njihove visoke cene. Oni ubrzavaju naša putovanja biciklom na posao bez iscrpljivanja naših nogu i emituju manje zagađenja od motocikala i automobila (digitalnisvet.rs); **E-Bicikl** Xplorer Blade 27 [...] Električni bicikl je vozilo budućnosti koje je dostupno sada. Izuzetno je ekonomično voziti električni bicikl, jer u proseku 1000km vožnje košta oko 1€, a ujedno je i apsoultno sigurno za okolinu. Baterija se puni preko normalne utičnice, kao i mobilni telefon. Bicikl možete voziti i bez korišćenja elektromotora, ako želite (xplorerlife.rs); Kažu da je pravi biciklizam vožnja u planinama, a sa **e-biciklom** to može da bude još pristupačnije i prijatnije iskustvo (skoda-storyboard.com, 13. 9. 2023); Norveška studija otkrila je da su kupci **e-bicikala** više nego udvostručili upotrebu bicikla za prevoz i vozili u proseku 9,2 km dnevno u poređenju sa 2,1 km pre kupovine **e-bicikla** (planetbike.rs, septembar 2020).

- ⑤ синоними електрични бицикл, електробицикл.
- ⑥ област саобраћај.

ê-ВÒЗИЛО с. р.

① дефиниција *возило с електромотором коју користи електричну енергију акумулирану у батерију.*

② цитати Cenom od 19.000 evra „Dačija spring” je najjeftinije **e-voziло** na Starom kontinentu, ali prodaju ovakvih automobila subvencionišu sve evropske države (021.rs, 1. 9. 2021); **E-vozila** nove generacije puniče bateriju za šest minuta / Naime, ova tehnologija će olakšati prelazak sa masovnog tržišta klasičnih automobila na e-vozila, što će ujedno doprineti manjoj emisiji ugljenika (biznis.rs, 13. 2. 2022); Proces punjenja tokom radnog vremena najčešći je mogući slučaj punjenja baterija električnih vozila, te je stoga logično zaključiti da će se **e-Vozila** u tu svrhu najčešće koristiti, što dalje treba dovesti do zaključka da **e-Vozila** trebaju imati autonomiju od minimum 30-40 km pri jednom punjenju (schrack.rs); Delta Motors instalirala stanicu za punjenje **E vozila** (dmotion.rs, 23. 6. 2017); Volkswagen ulaže 60 milijardi evra u nove tehnologije i **e-vozila** (pcpress.rs, 18. 11. 2019); Ko je sada najveći svetski proizvođač **e-vozila**? (industrija.rs, 7. 7. 2022).

⑤ синоними електрично возило, електровозило.

⑥ област саобраћај.

еволуцијскā дијета ж. р.

① дефиниција *режим исхране заснован првенствено на намирницама које су се могле пронаћи у природи још у камено доба.*

② цитати **Evolucijska dijeta** / Uz novu **evolucijsku dijetu** to možda možemo da promenimo (blic.rs, 11. 1. 2011); Paleo rešenje i nova **evolucijska dijeta** su objavljene i popularizovane kao dijete pećinskog čoveka koje se zasnivaju na hrani koje su lovci sakupljači jeli (pressonline.rs); Paleolitik dijeta, poznata još kao **evolucijska**, pećinska ili **dijeta** kamenog doba, pomoći će vam da istopite masnoću, povećate protok krvi, ubrzate metabolizam, smanjite holesterol i poboljšate celokupni zdravstveni karton (lekarinfo.com).

⑤ синоними дијета каменог доба, еволуцијска дијета, палеодијета, палеолитик дијета, палеолитна дијета, палеолитска дијета, пећинска дијета.

⑥ област исхрана.

⑧ напомене Нераспрострањено.

европарламентарка ж. р.

① дефиниција *женска особа европарламентарца.*

② цитати **Evroparlamentarka** Tanja Fajon je navela da je zadovoljna ishodom druge faze razgovora u Beogradu i da će međunarodna zajednica pratiti ove izbore, dodajući da je to još jedan test za Srbiju, za bolji život građana, demokratiju i slobodu medija (rs.n1info.com, 29. 1. 2022); **Evroparlamentarka** iz Slovenije Tanja Fajon izjavila je danas da bi eventualna privremena suspenzija bezviznog režima, u okviru reforme šengenskih pravila, mogla da bude veoma opasna po Srbiju, koja ima veliki broj azilanata (rtv.rs, 10. 6. 2012); Hrvatska **evroparlamentarka**, poslanica Hrvatskih suverenista Ruža Tomašić najavila je danas odlazak u penziju, a u Evropskom parlametu zameniće je Ladislav Ilčić, dok će u Hrvatskom saboru njen mandat nastaviti Marko Milanović Litre (tanjug.rs, 25. 6. 2021); Veliki paket zakona za borbu protiv klimatskih promena ove je nedelje na stolu predstavnika Evropskog parlamenta. **Evroparlamentarka** Biljana Borzan upozorava na to da se mora paziti da zelena revolucija „ne pojede svoju decu” (agroklub.rs, 7. 6. 2022); „Vladajuća SNS i reizabrani predsednik Aleksandar Vučić dobili su novi mandat, a time i dužnost da obnove demokratiju i vladavinu prava i ozbiljno

shvate reforme u sklopu procesa evropskih integracija”, dodala je **evro-parlamentarka** (beta.rs, 5. 4. 2022); **Evroparlamentarka** iz redova socijaldemokrata Helen Pritcon okarakterisala je zakonsko rešenje kao veliko olakšanje za svet (oradio.rs, 5. 5. 2022).

⑥ област друштво, политика.

евроскептицизам, -зма м. р.

① дефиниција *негативан, скептички однос према Европској Унији и европским интеграцијама.*

② цитати *Zašto u Srbiji vlada evroskepticizam?* (danas.rs, 15. 6. 2022); Они који појачан **евроскептицизам** тумаче сукобом у Украјини, по мом мишљењу, само су делимично у праву. Разочарање политиком ЕУ није од 24. марта, кад је почела „специјална операција”, већ траје дуже од деценије (politika.rs, 12. 5. 2022); Ван Ромпај је упозорио да **евроскептицизам** више „није ограничен на шачицу земаља”, већ је присутан у свакој чланици ЕУ (rtv.rs, 11. 11. 2010); Palmer: **Evroskepticizam** u srpskoj javnosti nije nerazumljiv, težak put ka EU / Zamenik pomoćnika američkog državnog sekretara i specijalni predstavnik SAD za Zapadni Balkan Metju Palmer izjavio je danas da **evroskepticizam** u srpskoj javnosti nije nerazumljiv, pošto su reforme ponekada teške, ali se, na kraju, uvek pokaže da su vredne truda (rs.n1info.com, 19. 3. 2021); Вучић: **Евроскептицизам** расте сваким даном / **Евроскептицизам** у Србији свакодневно расте, али Београд остаје на путу ка ЕУ интеграцијама, поручио је председник Србије Александар Вучић у светлу најновијег извештаја Европског парламента о европским интеграцијама (vostok.rs, 14. 6. 2022); ЕУ тражи од Владе Србије да смањи **евроскептицизам** у Србији (pecat.co.rs, 1. 2. 2013).

⑥ област друштво.

е-књига ж. р.

① дефиниција *књига у електронском, дигиталном облику.*

② цитати *Na razvoj tehnologije ni magični svet knjiga nije ostao imun. Tako se danas one sve više pojavljuju i koriste u potpuno novom ruhu, zvanom elektronske knjige (e-knjige). Ne samo da su e-knjige postale široko rasprostranjene u svetu odraslih, već su se naročito razvile i elektronske knjige za decu. Upravo ova činjenica, inspirisala nas je da još jednom oživimo naš istraživački duh i da sa vama podelimo mnoge korisne informacija koje je važno znati kada je reč o dečijim e-knjigama (novakdjokovicfoundation.org, 16. 9. 2020); Odlične web knjižare i e-knjige, a neke su i za DŽ / Većina njih posvetila je čitave ekosisteme na svojim*

platformama aplikacijama za čitanje i **e-knjigama**. Neke **e-knjige** možete kupiti, neke iznajmiti, a neke možete preuzeti besplatno. Na sajtu Izdavačke kuće *Laguna* možete naći sekciju **E-knjige**, u kojoj naslove možete pazariti po upola nižoj ceni nego one fizičke (42magazin.rs, 25. 4. 2019); Štampane i dalje popularnije od **e-knjiga** / Poslednji podaci o prodaji sugerišu da **e-knjige** neće biti poslednji ekser u kovčeg štampanih knjiga, i da se „prava stvar” ne može zameniti (danas.rs, 4. 5. 2022); Objavljivanje **e-knjige** košta 99 evra, a autori za taj novac dobijaju uredničko čitanje, ako knjiga nije ranije izdavana, prebacivanje knjige u elektronski format, sa predviđenih do 30 grafičkih elemenata, distribuciju e-knjige na markeete i izveštavanje o prodaji (sajam.rs, 26. 10. 2016); Zaljubljenici u tehnologiju su ih odmah zavoleli, ali mnogi su bili skeptični po pitanju **e-knjiga** (pcpress.rs, 12. 8. 2010); Већ сте прочитали све у кући? Ево залиха **е-књига** и то бесплатних / Шта радити код куће када су све манифестације отказане, а библиотеке затворене? Обишли сте све VR туре музеја и прочитали све књиге са полица. **Е-књиге** (e-books) могу бити велика помоћ (serbiacreatives.rs, 18. 3. 2020).

❸ порекло према енгл. e-book.

❺ синоними дигитална књига, електронска књига.

❻ област технологија.

ѐкоцид и ѐкоцид м. р.

❶ дефиниција *наношење озбиљне штете природи или њено уништавање људском активношћу.*

❷ цитати **Ekocid** je novo međunarodno krivično delo, koje stručnjaci još nisu konačno definisali, iako bi ono trebalo da bude u nadležnosti Međunarodnog krivičnog suda (sattelevizija.com, 23. 6. 2023); **Ekocid** je najteži zločin protiv prirode / Ukoliko bi pojam bio preciznije definisan, veliki zagađivači bi mogli da odgovaraju pred međunarodnim sudom. Termin je izveden iz pojma genocida, a prvi put se pominje posle upotrebe hemijskog oružja u ratu u Vijetnamu (politika.rs, 22. 6. 2023); **Ekocid** – Kada će zločini protiv prirode postati deo pravnog sistema / Priznavanje **ekocida** kao zločina koji je u nadležnosti Međunarodnog krivičnog suda bilo bi vredan alat u borbi za zdraviju životnu sredinu (klima101.rs, 9. 3. 2022); „Pobedili smo! EU postavlja temelje za priznavanje **ekocida**”, rekla je Mari Tusen, zelena poslanica iz Francuske koja je bila deo pregovaračkog tima Parlamenta (euractiv.mondo.rs, 10. 11. 2023); Pitanja za nadležne u vezi sa potencijalnim **ekocidom** u Karadorđevom parku / Udruženje građana „Zrenjaninska akcija” ovim putem, javno, ima nekoliko pita-

nja za nadležne u Gradskoj Upravi Zrenjanin koji po našim saznanjima žele da izvrše potencijalni **ekocid** u Karađorđevom parku (zrak.org).

⑥ област ЕКОЛОГИЈА.

ЕКОЦИДНИ и ЕКОЦИДНИ, -а, -о

① дефиниција *који се односи на екоцид (= наношење озбиљне штете природи или њено уништавање људском активношћу).*

② цитати Mark previđa da je kapitalizam u svojoj biti **ekocidni** barbarizam, koji ima tehnički oblik, i da su kapitalisti **ekocidni** barbari (kps.rs, 17. 12. 2012); To bi značilo da bi politički lideri i rukovodioci preduzeća mogli da budu izvedeni na sud i smešteni u zatvor zbog „**ekocidnih**” dela (24sedam.rs, 19. 4. 2021); Kapitalizam treba posmatrati u egzistencijalnoj ravni, kao **ekocidni** poredak a ne samo kao obespravlјivanje radnika, odnosno esecnijalnoj ravni (rts.rs, 11. 10. 2012); Uništavanje људских система за одржавање живота „је **ekocidni** i genocidni instinkt”, rekla je ona (nultatacka.rs); „Dip grin rezistans” je vodič за one koji su spremni da se odupru **ekocidnom** svetskom poretку i neodolјivo podseća na skojevska pravila koja su štitila antifašiste pod nacističком okupacijom (pecat.rs, 23. 6. 2011); Пројекат „Београд на води” са еколошког становишта / **Екоцидно** таласање на Сави (panpress.rs, 15. 4. 2017).

③ порекло према енгл. ecocide.

⑥ област ДРУШТВО.

ЕЛЕКТРИЧНИ БИЦИКЛ м. р.

① дефиниција *бицикл с електромотором који олакшава окретање педала.*

② цитати Na Horgošu zaplenjeni **električni bicikli** vredni sedam miliona dinara/ Carinici su na prelazu Horgoš otkrili neobičan pokušaj krijumčarenja i zaplenili **električne bicikle** čija je procenjena vrednost gotovo sedam miliona dinara (rts.rs, 27. 7. 2021); Najbolja investicija koju smo žena i ja napravili, **električni bicikl**. Super je za beogradske planine, ušteda značajna, vreme kretanja predvidљivo, cimanje oko parkiranja skoro nikakvo (twitter.com, 30. 6. 2022); **Električni bicikl** studenata ETF-a najbolјi u svetu (brainz.center, 1. 8. 2019); У исто време у недељу стартоваће и трка **електричних бицикала** „Велика награда Врдника”, што ће бити прва трка тог типа у Србији (rtv.rs, 9. 5. 2022); Srpski **električni bicikl** најлепши на свету! / Najlepši bicikl na svetu je srpski **električni bicikl** beogradske kompanije „Ono bajks”, ocenio je Bi-Bi-Si, a saopštila danas Privredna komora Srbije (rts.rs, 7. 9. 2016); Kaže da je

električni bicikl najpovoljnije prevozno sredstvo, to jest, u njegovom slučaju sredstvo rada, jer je, za početak, brži od običnog bicikla i lakši za korišćenje budući da ne mora da koristi pedale non-stop, što Radovanu neviđeno znači, imajući u vidu da dnevno pređe preko 100 kilometara dostavljajući hranu (facebook.com, 1. 12. 2021); Vožnja **električnog bicikla**, kao i vožnja klasičnog, utiče na kondiciju i zdravlje bicikliste. Iako na e biciklu elektromotor pomaže okretanje pedala, ipak biciklista bira nivo pomoći i na taj način ulaganjem napora u okretanje pedala vežba i utiče na svoje mentalno i fizičko zdravlje. Ukoliko tražite ekološko i zabavno prevozno sredstvo, obratite pažnju na našu ponudu **električnih bicikala**. Izaberite onaj koji odgovara vašim potrebama i budžetu (zapmoto.rs).

⑤ синоними е-бицикл, електробицикл.

⑥ област спорт.

електрични мопед м. р.

① дефиниција *мопед с електромотором који користи електричну енергију акумулирану у батерију.*

② цитати Oвај електрични скутер који се назива и **електрични мопед** практичан је за svakodnevnu употребу људи са својом стражњом кутијом и снажним мотором до 450W (ba.ronghaomotor.com); Конкурс је у току, а сви заинтересовани грађани који желе да купе скутер, **електрични мопед** или трицикл, могу да поднесу захтев за субвенције Министарству за заштиту животне средине (blic.rs, 10. 2. 2022); Njegov upadljivi ram ima prostor kroz koji možete zakoračiti i odlično se uklapa u kategoriju **електричних мопеда** са својим великим гумама и централно постављеним електромотором повезаним са погоним на педале (tech-lifestyle.com, 20. 5. 2022); I уз калкулацију највише цене електричне енергије, воžња на бензин је тренутно 11 пута скупља у поређењу **електричним мопедом**. Oдносно употреба електричног двотоčkaша је 11 пута економичнија од возила на бензин (vrelegume.rs, 23. 6. 2021).

⑤ синоними електромопед, е-мопед.

⑥ област саобраћај.

електрични скутер м. р.

① дефиниција *скутер с електромотором који користи електричну енергију акумулирану у батерију.*

② цитати **Електрични скутери** и мотори Београд - V8 (Prodaja **електричних скутера** и мотора) (v8skuteri.rs); Kako до **електричног скутера** уз 500 евра од државе / Конкурс је у току, а сви заинтересовани грађани који

žele da kupe **električni skuter**, moped ili tricikl, mogu da podnesu zahtev za subvencije Ministarstvu za zaštitu životne sredine (b92.net, 11. 2. 2022); „Sitroenov” maleni dvosed „ami”, kao koncept prvi put je predstavljen prošle godine. Na proleće će biti pušten u prodaju, ali će moći i da se iznajmljuje kao **električni skruteri** i druga prevozna sredstva za manja rastojanja (rts.rs, 1. 3. 2020); Ako jos nekoliko nas kupi **električni skuter** mozemo da napravimo uličnu bandu na točkovima koja se zove Sons of Anxiety (twitter.com, 4. 5. 2019); **Električni skuter** leti kao „motoguci” / Objasnjava da je biznis model kompanije „Motogrini” veoma jednostavan, da tržištu nude kvalitetan proizvod po pristupačnoj ceni. Beogradu su poklonili nekoliko punjača za **električne skutere** kako bi omogućili ugodnu vožnju „motogrinijem”, ulicama glavnog grada, ali i regiona (novosti.rs, 3. 2. 2018).

⑤ синоними електроскутер, е-скутер.

⑥ област саобраћај.

електрични тротинџ м. р.

① дефиниција *тротинет с електромотором који користи електричну енергију акумулирану у батерију.*

② цитати Brži od pešaka, sporiji od automobila – **električni trotinet** / Električni trotineti postaju sve popularniji širom sveta kao jeftina i jednostavna alternativa za prevoz u gradu (rts.rs, 26. 5. 2019); Vozače koji su se juče kretali auto-putem na Novom Beogradu iznenadio je muškarac koji je ovom saobraćajnicom jurišao ni manje ni više nego **električnim trotinetom**, i to brzinom od neverovatnih 80 kilometara na čas, uz to čak i pretičući druge automobile (politika.rs, 14. 9. 2020); Стокхолм је још једна у низу светских престоница чије су власти одлучиле да преполове број **електричних тротинета** на својим улицама, наметнувши ограничења том све чешћем, контроверзном начину превоза у урбаним срединама (rtv.rs, 11. 11. 2021); momak niži od 190 nije momak nego **električni trotinet** (twitter.com, 19. 7. 2022); Republika Srbija je najbliža slovenačkom modelu, po kojem bi bilo dozvoljeno da **električni trotineti** idu trotoarom i biciklističkim stazama i to brzinom ne većom od šest kilometara na sat. A nikako kolovozom - kažu u Agenciji (novosti.rs, 31. 8. 2020); EKSPLOZIJA U ZAGREBU: U stanu se zapalio **električni trotinet** (novosti.rs, 26. 4. 2022).

⑤ синоними електротротинет, е-тротинет.

⑥ област саобраћај.

електробицикл м. р.

❶ дефиниција *бицикл с електромотором који олакшава окретање педала.*

❷ цитати Danas sam vozio **elektrobicikl**. Stisneš i ono saaamoo zuji! Mnooogooo bolje od trotineta. Mož da se sedi (twitter.com, 12. 10. 2020); Parkiraj auto – vozi **elektrobicikl** / U sreu 15. avgusta u Beogradu je otvorena treća lokacija na kojoj će svi zainteresovani vozači moći da koriste električne bicikle u okviru nove usluge „Parking servisa” pod nazivom „Parkiraj i bicikliraj” (b92.net, 15. 8. 2012); **ELEKTROBICIKLI ZA NEGOVATELJICE** / Volonterski servis u Loznici dobio donaciju Nemačke agencije za razvojnu saradnju (novosti.rs, 24. 12. 2020); Flotu električnih vozila čine elektromopedi, **elektrobicikli** i elektrokombiji (plutonlogistics.com; 19. 9. 2023); JP „Pošta Srbije” se oprema **elektrobiciklima** / **Elektrobicikli** treba da budu žute boje i brendirani natpisom, odnosno logom „Pošte”. Od dodatne opreme potrebno je da **elektrobicikli** poseduju korpe i torbe za prtljag (knjazevacke.rs; 3. 1. 2022).

❸ синоними е-бицикл, електрични бицикл.

❹ област СПОРТ.

❺ напомене Иако се срећу различите правописне варијанте (*електро-бицикл*, *електро бицикл*), предност треба дати спојеном писању (*електробицикл*).

електровозило с. р.

❶ дефиниција *возило с електромотором који користи електричну енергију акумулирану у батерији.*

❷ цитати Pošta Srbije raspisala je tender za nabavku još 95 **elektrovozila**, u skladu sa, kako su saopštili „aktuelnim ekološkim trendovima smanjenja загађења животне средине, као и троškova одржавања” (plutonlogistics.com; 19. 9. 2023); U prethodnih sedam godina u Srbiju je uvezeno 601 чисто **elektro vozilo** - polovno. Samo u prethodnoj registrovano je 113 električnih vozila - 71 putničko, 41 lako komercijalno. I to je za trećinu više nego u 2020 (b92.net, 13. 11. 2022); Тишина **електровозила** неће тако брзо преплавити Србију / [...] Будући да имамо обавезу и према ЕУ да повећавамо проценат зелене енергије, да ли производимо довољно ове струје коју троше **електровозила**? (politika.rs, 19. 6. 2023); Interesantno je da, iako nam se može činiti da je proizvodnja električnih automobila nedavna pojava – proizašla iz potrebe za smanjenjem emisije CO2 u našem okruženju – preteča današnjih **elektrovozila** zapravo datira od pre 125 godina. Naime, kako je izvestio list Politika u prošlo-

sti, „prvi električni automobil konstruisan je krajem 19. veka, tačnije 1898. godine, a njegov tvorac bio je otac danas popularnih sportskih automobila, Ferdinand Porše” (energijabalkana.net, 23. 1. 2023); Ako bi broj stanica za punjenje električnih vozila trebalo da prati tempo povećanja broja registrovanih **elektro-vozila**, to bi značilo da u idućim godinama broj punionica mora da se poveća nekoliko puta (b92.net, 7. 9. 2023).

⑤ синоними е-ВОЗИЛО, ЕЛЕКТРИЧНО ВОЗИЛО.

⑥ област саобраћај.

⑧ напомене Иако се срећу различите правописне варијанте (*електро-возило*, *електро возило*), предност треба дати спојеном писању (*електровозило*).

електромопед, -ѐда м. р.

① дефиниција *moped с електромотором који користи електричну енергију акумулирану у батерији.*

② цитати Prelazi 100 km за само 5 dinara: Mladi Kragujevčanin прави **elektro moped** / Mladi Kragujevčanin је почео да се бави прављењем електричних mopeda пре чак 8 година (nova.rs, 16. 9. 2022); Наведени **електро мопеди** користили би се за доставу поштанских пошиљака у складу са Упутством за организацију доставног подручја. С обзиром да је у оквиру Предузећа раније набављен један **електромопед**, са новом количином истих, у већем узорку би се наставило са тестирањем техничко-експлоатационих карактеристика ове врсте транспортних средстава у различитим експлоатационим условима. Планирана је испорука **електромопеда** у 2021. години (posta.rs, 11, 2020); Тако ми је објаснио продавац када сам се заинтересовао да купим тај ауто – или **електромопед** – шта ли је, и то ме је мало одвратило. Шта ми још смета код електро аутомобила је и њихова нечужност која може да буде погубна – обично по пешаке (serbiancafe.com, 25. 9. 2012); Јуче у паркићу видим девојчицу од десетак година вози е trotinet. Trotinet је мало већи од уобичајених, има седиште, мало веће тоčkove, гуме на надувавање, диск кочнице и пише на њему 600w. По неком мом utisku, оно је **elektro moped**, јер има све као и Е skuter осим farova и migavaca. Такође нема ни поменуте pedale. заправо једино што га разликује од skutera је то што изгледа као trotinet (polovniautomobili.com, 31. 5. 2019); Пошта је ове године одлучила да обнови возни парк, па је спровела поступке јавних набавки mopeda, **електромопеда**, bicikala, teretnih vozila, али и доставних kolica и електро kolica (novaekonomija.rs, 30. 9. 2022).

⑤ синоними електрични мопед, е-мопед.

⑥ област саобраћај.

③ напомене Иако се срећу различите правописне варијанте (*електро-мопед, електро мопед*), предност треба дати спојеном писању (*електромопед*).

електрђнскā валу́та ж. р.

① дефиниција *средство плаћања које постоји искључиво у електронском облику.*

② цитати **ELEKTRONSKA VALUTA BITKOIN BI MOGLA UNIŠTITI DOLAR** (bif.rs, 7. 12. 2013); GENERALNI sekretar Udruženja banaka Srbije Vladimir Vasić upozorava da iza **elektronskih valuta** od kojih je najpoznatija bitcoin, ne stoji monetarna vlast i država i napominje da bi to trebalo da bude znak svima koji ulaze u trgovinu njima da budu veoma oprezni (novosti.rs, 17. 2. 2021); Za Povišen ton profesor Vojkan Vasković, naš poznati ekspert za elektronsko bankarstvo otkriva ko je izumeo ovu **elektronsku valutu**, kako ona radi, koliko вреди, ko je прави a ko nadgleda i regulише, koja ideja stoji iza svega i zašto su bitcoini tako kontroverzni? (rts.rs, 26. 1. 2017); Globalna **elektronska valuta**? Šta je to? Pa i sada imamo EUR i USD kao globalne valute i preko 95% je u digitalnom облику, opticaj u kešu je svega par procenata (twitter.com, 30. 7. 2021).

⑤ синоними ДИГИТАЛНА ВАЛУТА, ДИГИТАЛНА МОНЕТА, ЕЛЕКТРОНСКА МОНЕТА.

⑥ област интернет, финансије.

електрђнскā здравственā картица ж. р.

① дефиниција *здравствена књижица која поред података утиснутих на површини пластичне картице (име, презиме, датум рођења, лични број осигураника) има и микропроцесорски чип који осим наведених података садржи и друге податке (основа осигурања, овереност књижице) и који омогућује приступ електронском здравственом картону власника електронске здравствене књижице.*

② цитати Нове **elektronske zdravstvene kartice** mogu se dobiti na 180 lokacija RFZO u Srbiji, a svi direktori filijala produće radno vreme u skladu sa potrebama (blic.rs, 1. 12. 2016); Директор Републичког фонда за здравствено осигурање Момчило Бабић изјавио је јуче на ванредној конференцији за новинаре да ће увођење **електронских здравствених картица** знатно унапредити остваривање права грађана и да њихова замена није његова самовоља, већ обавеза која произлази из Закона о здравственом осигурању (politika.rs, 4. 8. 2013); Замена papirne **elektronskom zdravstvenom karticom** tj. plastičnom kar-

ticom sa čipom, koja košta 500 dinara, nije obaveza Srbije u procesu pridruživanja EU - kaže zaštitnik građana Srbije (telegraf.rs, 4. 8. 2013); У току је процедура замене старих здравствених књижица новим **електронским здравственим картицама**, која је врло једноставна и слична је досадашњој замени папирних здравствених књижица (gf-zo.rs); Наглашава да систем функционише и да „мора да функционише” и подвлачи да је РФЗО благовремено, током 2015. обавештавао све директоре здравствених установа како функционише систем **електронске здравствене картице**, а да су запослени у Фонду вршили обуку шалтерских радника у свим установама, тако да, сматра Лазић, систем заиста мора да функционише (rtv.rs, 20. 10. 2016).

⑤ синоними електронска здравствена књижица, електронска здравствена легитимација.

⑥ област друштво, медицина.

електронска здравствена књижица ж. р.

① дефиниција *здравствена књижица која поред података утиснутих на површини пластичне картице (име, презиме, датум рођења, лични број осигураника) има и микропроцесорски чип који осим наведених података садржи и друге податке (основа осигурања, овереност књижице) и који омогућује приступ електронском здравственом картону власника електронске здравствене књижице.*

② цитати Kartica, odnosno knjižica vam omogućava da uđete u elektronski karton pacijenta, a u elektronskom kartonu imate sve podatke o pacijentovom zdravstvenom stanju. Tako je zamišljeno, da **elektronska zdravstvena knjižica** omogući svakom građaninu naše zemlje da bilo gde da se nađe i bilo kom delu zemlje, ubacivanjem elektronske knjižice, automatski se ulazi u njegov zdravstveni karton. I da se vidi od čega boluje pacijent, da li je alergičan na neke lekove, da bi lekar tamo dobio uvid u celokupno zdravstveno stanje pacijenta (rtv.rs, 7. 4. 2016); Увођењем **електронских здравствених књижица** биће омогућен бржи и лакши преглед код лекара и подизање лекова у апотекама, без непотребног администрирања. Оверавање књижица ће бити поједностављено – тврде у Републичком фонду здравственог осигурања (politika.rs, 11. 1. 2012); Увођење нових **електронских здравствених књижица** роћеће последњег дана марта у Ваљево, а очекује се да убрзо крене и у Нишу. Kartica će izgledati kao bankovna, a na njoj biti ispisani ime i prezime, matični broj osiguranika i adresa. Medicinski podaci biće vidljivi tek aktiviranjem kartice i unošenjem šifre (juznevesti.com, 7. 2. 2012); Бабић: Услов ЕУ **електронска здравствена књижица**, а не картон / [...] Планирано је да се у току 2011. отпочне са увођењем **електронске**

здравствене књижице за сва осигурана лица на територији Србије. Очекује се да овај поступак сукцесивног увођења **електронских здравствених књижица**, буде окончан до 30. јуна 2012, односно да 1. јула 2012, сва осигурана лица на територији Србије имају електронске здравствене књижице – наводи се у документу из 2010, који стоји на сајту Владе Србије (politika.rs, 26. 7. 2013).

⑤ синоними електронска здравствена картица, електронска здравствена легитимација.

⑥ област друштво, медицина.

електронска здравствена легитимација ж. р.

① дефиниција *здравствена књижица која поред података утиснутих на површини пластичне картице (име, презиме, датум рођења, лични број осигураника) има и микропроцесорски чип који осим наведених података садржи и друге податке (основа осигурања, овереност књижице) и који омогућује приступ електронском здравственом картону власника електронске здравствене књижице.*

② цитати Samo da napomenem da je Švedska je još 1973. godine uvela **elektronske zdravstvene legitimacije** (twitter.com, 7. 10. 2016); nije mi jasno kako **elektronska zdravstvena legitimacija** pomaže da se ne sramotimo zbog svoje bolesti. Nisam predložio da lični zdravstveni podaci budu na izvol'te svakom, nego eto, recimo, lekaru koga smo sami odabrali, i nikom više, što je isto sa ili bez zdravstvene kartice (blog.b92.net, 16. 8. 2013); **Elektronska zdravstvena legitimacija**, poreski broj, legitimacija koju čita mašina, pohranjivanje podataka o mobilnom telefonu – sve su to podaci koje svako od nas svakodnevno ostavlja za sobom, sve ih je više i time su sve veće mogućnosti da budu zloupotrebljeni (dw.com, 22. 4. 2009); Tako, u oblasti zdravstvene zaštite uvedena je **elektronska zdravstvena legitimacija** u kojoj se podaci o zdravstvenom stanju stranaka mogu unositi elektronskim putem i mogu se čitati putem elektronskih sredstava (apeiron-uni.eu).

⑤ синоними електронска здравствена картица, електронска здравствена књижица.

⑥ област друштво, медицина.

⑧ напомене Нераспрострањено.

електронска идентификација ж. р.

① дефиниција *скуп дигиталних поступака, уз коришћење посебног електронског уређаја или без њега, којима се у дигиталном окруже-*

њу једнозначно одређује идентитет одређене особе или организације.

❷ **цитати** **Elektronska identifikacija** i šeme elektronske identifikacije / **Elektronska identifikacija** je postupak korišćenja ličnih identifikacionih podataka u elektronskom obliku koji jednoznačno određuju pravno lice, fizičko lice ili fizičko lice u svojstvu registrovanog subjekta. Usluga **elektronske identifikacije** je usluga koja omogućava korišćenje određene šeme **elektronske identifikacije** u elektronskim transakcijama pri čemu se u okviru te usluge pružaju garancije da identifikacioni podaci iz sredstva **elektronske identifikacije** odgovaraju licu kome je sredstvo izdato (mit.gov.rs); Puštena u rad **elektronska identifikacija** eID za pristup elektronskim uslugama / Pristup elektronskim uslugama Agencije za privredne registre (APR) od danas je omogućen putem naloga na kojima su se korisnici registrovali na Portalu za elektronsku identifikaciju (rtv.rs, 16. 1. 2023); Podsetila je i da građani Srbije za dobijanje **elektronske identifikacije**, odnosno elektronskog identiteta, trenutno koriste portal eid.gov.rs, koji im omogućava da se predstave (elektronski identifikuju) kada žele da koriste usluge e-uprave (politika.rs; 4. 10. 2021); Digitalizacija će državu i privredu osloboditi stotina kilometara papirne dokumentacije, zahvaljujući Zakonu o elektronskom dokumentu, **elektronskoj identifikaciji** i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju, o kojem raspravljaju poslanici u Skupštini Srbije. Ovaj propis omogućiće potpunu zamenu papira elektronskim dokumentom i prelazak na elektronski način rada, što će dovesti do bržeg i efikasnijeg poslovanja, smanjivanja troškova poslovanja kompanija, organa javne uprave i građana (politika.rs; 3. 10. 2017); Naime, svim korisnicima biće omogućeno da preko svog mobilnog telefona koriste kvalifikovani elektronski potpis u transakcijama i elektronskoj komunikaciji, a elektronski dokument biće izjednačen sa papirnim, utvrđeno je Zakonom o elektronskom dokumentu, **elektronskoj identifikaciji** i uslugama od poverenja u elektronskom poslovanju, koji je danas usvojila Skupština Srbije (kurir.rs, 17. 10. 2017).

❸ синоними дигитална идентификација, дигитални идентитет, електронски идентитет.

❹ област ТЕХНОЛОГИЈА.

електронскā личнā кārта ж. р.

❶ дефиниција *лична карта на којој су лични идентификациони подаци утиснути на површини картице и који су у електронској форми попуњени у чипу садржаном у њој и који се могу очитати и одштампати са чипа помоћу посебног уређаја.*

② цитати Читач **електронске личне карте** / У склопу преласка на нова електронска идентификациона документа Министарство је ставило на располагање апликацију за ишчитавање са чипа **електронске личне карте** јавно доступних података о грађанину (mur.rs); PC Press: **elektronske lične karte** – od trača do istine / Много се причало и писало о **elektronskim ličnim kartama**, али је велики део тих информација био у потпуности или делимично нетачан, што је изазивало велику конфузiju. Објаснићемо неке основне ствари и могућности нових докумената (pcpress.rs, 21. 7. 2009); „Elektronska kartica zdravstvenog osiguranja usklađivanje je sa standardima EU, baš kao i **elektronska lična karta**, elektronska vozačka dozvola i elektronska putna isprava - pasoš”, наводи у саопштењу RFZO (rts.rs, 2. 8. 2013); Nemački magazin Špigel преноси изјаву званичника који негира да ће приватни подаци грађана бити дати на располагање привредној бранши. Међутим, треба размишљати о могућностима које **elektronska lična karta** може да пружи, појашњава неименовани извор овог листа (dw.com, 12. 4. 2006); Узимајући у обзир да су електронска идентификациона документа већ одавно преузела примат у развијеним па чак и у мање развијеним земљама у овом раду ће бити представљена **elektronska lična karta** која је један од првих електронских докумената која је уведена на нивоу целе државе Србије. Раd обухвата производњу, значај увођења, остале предности, и покретање апликације која се користи за очитавање података са личне карте (its.edu.rs, фебруар 2011).

⑥ област друштво.

електронска монета и електронска монета ж. р.

① дефиниција *средство плаћања које постоји искључиво у електронском облику.*

② цитати Bitcoin је експериментална дигитална (**електронска**) **moneta**. Омogućује тренутно плаћање било коме било где на свету (sonjastef.wordpress.com, 7. 1. 2014); Ипак, кредибилност и имидж ове криптовалуте поправља списак од 45 музичара, као што су Lana Del Ray и Sia, који су почели да примaju Monero, nudeći попусте за оне који plate овом **електронском monetom** (pspress.rs, 22. 1. 2018); У том светлу се поставља питање објективне могућности праћења токова новца, који ионако не одражавају вредност роба и услуга, а посебно расветљавања трговине финансијским деривативима и **електронском monetom** (meste.org); Попут чаумове монете, тј. електронског новца створеног по упутствима Дејвида Чаума, изумитеља електронског новца (*e-Cash* – потпуно анонимна **електронска moneta**), иако се и за њу може рећи да је централизована више него што је неопходно (magazin-tabloid.com).

⑤ синоними дигитална валута, дигитална монета, електронска валута.

⑥ област интернет, финансије.

електронски идентитет м. р.

① дефиниција *скуп дигиталних поступака, уз коришћење посебног електронског уређаја или без њега, којима се у дигиталном окружењу једнозначно одређује идентитет одређене особе или организације.*

② цитати Kancelarija za IT i eUpravu postala prva institucija koja garantuje pouzdanost **електронског идентитета** грађана/ (kconline.rs, 8. 6. 2020); **Електронски идентитет** - sledeci cilj globalista. U pocetku (da ovca lakse prihvati) to je radi zastite podataka korisnika. Ali onda ce se sve okrenuti protiv korisnika i sluziti kontroli. Bice vezano za sistem socijalnog kredita i obracun potrosnje CO2 kako bi uzimali porez (twitter.com, 25. 1. 2022); **Електронски идентитет** грађана у првој фази можете да генеришете коришћењем квалификованог електронског сертификата (registracija.eid.gov.rs); Подсетила је и да грађани Србије за добијање електронске идентификације, односно **електронског идентитета**, тренутно користе портал eid.gov.rs, који им омогућава да се представе (електронски идентификују) када желе да користе услуге е-управе (politika.rs, 4. 10. 2021).

⑤ синоними дигитална идентификација, дигитални идентитет, електронска идентификација.

⑥ област технологија.

електронски новац м. р.

① дефиниција *електронска, дигитална верзија штампаног новца.*

② цитати НБС одузела лиценцу иПау за издавање **електронског новца** / У решењу, које је у четвртак донео Извршни одбор НБС, наведено је да се дозвола одузима за издавање **електронског новца**, којом је обухваћено и пружање платних услуга, институцији електронског новца „иПау Сее д.о.о. Београд-Чукарица”, са седиштем у Београду (rtv.rs, 8. 7. 2022); Закон о sprečavanju pranja novca prati i **електронски новас** (novosti.rs, 14. 12. 2014); Петина јапанских домаћинстава плаћа **електронским новцем** / Скоро петина јапанских домаћинстава користи **електронски новац** за мале куповине, што је пораст у односу на годину раније и знак да се култура „штековања” готовине мења, показује истраживање које је за потребе централне

банке Јапана спровео један институт, преноси Танјуг (politika.rs, 18. 11. 2019); Tri posto ljudi u Švedskoj koristi gotovinu kao sredstvo plaćanja, svi ostali koriste **elektronski novac**. Zbog ovoga, ali i napredovanja u tehnologiji Švedska je povećala mogućnost da popularizuje **elektronski novac**, a to će je učiniti prvom zemljom koja će biti bez gotovine (novosti.rs, 11. 4. 2012); Korisnici mogu da dođu u posed **elektronskog novca** nakon što izvrše uplatu novčanih sredstava instituciji **elektronskog novca**. Ova uplata vrši se pomoću platne kartice, prenosom s računa ili neposrednom uplatom (nbs.rs).

⑥ област интернет, финансије.

електронски пасош м. р.

① дефиниција **а**. међународни путни документ који поред података отиснутих на првој страници (број пасоша, земља издавања пасоша, име, презиме, датум рођења) има и микропроцесорски чип који осим наведених података садржи и друге податке (отисак прста, потпис, фотографију) који се могу ишчитати са чипа помоћу посебног уређаја. **б**. међународни путни документ коришћен за време пандемије ковида 19 који садржи податке о позитивним тестовима на ковид и вакцини против ковида-19 коју је власник ковид-пасоша примио.

② цитати **а**. На предњој корици и лицу поликарбонатног листа налази се ознака за **електронски пасош** (pravno-informacioni-sistem.rs); Rumunska pravoslavna crkva (RPC) ne traži da se odustane od **elektronskih pasoša** sa biometrijskim ličnim podacima i protiv je kampanje nekih kaluđera о „demonском броју 666”, изјавио је представник Патријаршије Константин Стојка (rts.rs, 26. 2. 2009). **б**. Етихад први у лансирању дигиталних пасоша у условима ковида / Путници ће тако моћи да формирају „електронски пасош” и пре пута провере да ли њихов тест за корона вирус или вакцинација одговарају захтевима дестинације на коју путују (politika.rs, 20. 1. 2021); I šta sad, vakcinisana sam i revakcinisana u maju. Moram povremeno da putujem, levo-desno. Imam **elektronski pasoš**. Do kada mogu da prolazim tako (a prolazim bez problema, Pfizer u Srbiji) Kad će da mi traže novi? Kada treba ponovo da se revakcinišem? (twitter.com, 7. 8. 2021); Cilj **elektronskog pasoša** je da se reši problem aviokompanija sa osobljem na aerodromu. Naime, aviokompanija koja posluje sa oko 10% kapaciteta, trenutno koristi 100% svog osoblja za verifikaciju potvrda o testiranju na KOVID-19 (magazin.novosti.rs, 18. 1. 2021).

⑤ синоними биометријски пасош, дигитални пасош, е-пасош.

⑥ област друштво.

електрoнски рeцепт м. р.

❶ дефиниција *рецепт за лекове у електронском облику.*

❷ цитати **Електронски рецепти** свуда заменили папирне / Захваљујући е-рецепту број кратких посета лекару смањен за чак 60 одсто. – За првих пет дана у марту лекари су прописали 777.573 лека, а презето је 419.089 медикамената (politika.rs, 9. 3. 2019); Србија уводи **електронски рецепт** / Олакшана процедура издавања рецепата за хроничне пацијенте заживела је у десет домова здравља у Београду, а почетком наредне године, **електронским рецептом** ће до лекова долазити и пацијенти широм Србије (rts.rs, 30. 10. 2017); Министар здравља Златибор Лончар најавио је да ће **електронски рецепти** важити три месеца дуђе од прописаног рока важења (novosti.rs, 16. 3. 2020); **Електронски рецепти** od danas se uvode u 10 beogradskih opština i do kraja godine zameniće papirne recepte u celom Beogradu, a početkom sledeće godine pacijenti u celoj Srbiji do leka će dolaziti „e-receptom”, izjavio je danas ministar zdravlja Zlatibor Lončar (rtv.rs, 30. 10. 2017); **Електронски рецепт** имаће исти рок важења као садашњи папирни, а то је за већину лекова седам дана, рачунајући и дан издавања. Изузетак су једино антибиотици, за које рецепт важи три дана, као и лекови са D листе које пацијент може да подigne у року од 30 дана (parafraf.rs, 14. 2. 2017).

❸ синоними е-рецепт.

❹ област друштво, медицина.

електроскутер м. р.

❶ дефиниција *скутер с електромотором који користи електричну енергију акумулирану у батерији.*

❷ цитати Као друштвено одговорна компанија, Београдски сајам је са једним од својих излагача – Motogrini, направио пословни аранжман и за своје потребе обезбедио **електро скутер** на батерије које се pune на обичну кућну утичницу (twitter.com, 30. 11. 2017); Продаја **електро skutera** (на струју, батерије). Најповољније цене! Обезбедjen servis i garancija (elektroskuteri.rs); Опис Производа: AirWheel **електро скутер** са даљинским управљачем S6-260WH 025340 / Практично и удобно футуристичко возило на електро погон са аутоматским балансирањем и великим дometом са једним пуњењем батерије. Можете га возити у седећем или стајаћем положају (svezakucu.rs); Ова манифестација је била само повод да Сајам са једним од излагача – Motogrini Gruppo, направи пословни аранжман и за своје потребе обезбеди **електро скутер** (sajam.rs, 30. 11. 2017).

❸ синоними електрични скутер, е-скутер.

⑥ област саобраћај.

⑧ напомене Иако се срећу различите правописне варијанте (*електро-скутер, електро скутер*), предност треба дати спојеном писању (*електроскутер*).

електротротинѐт, -ѐта м. р.

① дефиниција *тротинет с електромотором који користи електричну енергију акумулирану у батерији.*

② цитати **Elektrotrotinetima** nije mesto na auto-putu / **Elektrotrotineta** će sigurno biti obrađeni novim propisima, a nove zakonske odredbe biće nalik onim u zemljama EU koje imaju slične saobraćajne uslove i uređenost saobraćajnica kao Srbija (politika.rs, 14. 9. 2020); Ako ograniče da će se **elektro trotinet** voziti samo po trotoaru i ne brže od 6 km/h, da li to znači da će biti zabranjeno i trčanje za autobusom jer se to može smatrati opasnom aktivnošću? (twitter.com, 1. 9. 2020); Za službe ovog gradskog preduzeća obezbeđeni su **elektrotrotineta** (novosti.rs, 13. 6. 2020); Шетња Кнез Михаиловом улицом једној двадесетогодишњој девојци јуче је могла да преседне. На њу је док је разгледала излоге налетео Београђанин који је управљао **електротротинетом** (politika.rs, 5. 6. 2019).

⑤ синоними електрични тротинет, е-тротинет.

⑥ област саобраћај.

⑧ напомене Иако се срећу различите правописне варијанте (*електро-тротинет, електро тротинет*), предност треба дати спојеном писању (*електротротинет*).

ѐ-мòпѐд, -ѐда м. р.

① дефиниција *мопед с електромотором који користи електричну енергију акумулирану у батерији.*

② цитати **E-moped** je prilično lagan, teži 60 kg. Maksimalna dozvoljena masa je 175 kg uključujući vozača, prtljag i dodatnu opremu (fiat-lancia.org.rs); Klasičan ili **e-moped** je najpopularniji u Italiji (19 odsto), a e-trotinet je najomiljeniji u Francuskoj (18 odsto anketiranih ga već korисти ili bi da to učini) (novimagazin.rs, 16. 3. 2022); Retro-futuristički dizajn **e-mopeda** inspirisan je motociklima iz 30-ih (autoblog.rs, 30. 12. 2022); Novi **e-moped** na kojem će zajednički raditi Bajaj i KTM će nuditi osnovnu vrstu svakodnevnog prevoza od kuće do posla (moto-berza.com, 13. 4. 2020).

⑤ синоними електрични мопед, електромопед.

⑥ област саобраћај.

ЕМОТИКОН, -она и ЕМОТИКОН м. р.

① дефиниција *дигитална сличица, пиктограм којим се изражава одређена идеја или емоција у есемес порукама и комуникацији на интернету.*

② цитати Дизајнирани на начин да буду прилагодљиви било којој култури или језику, **емотикони** су постали широко популарни и често се користе уместо читавих реченица. На друштвеним мрежама је сасвим могуће пренети одређену емоцију само једним **емотиконом**, али значење неких баш и нисмо најбоље схватили [...] **Емотикон** који делује бесно и љутито издувава дим (пару) кроз ноздрве, заправо, у оригиналном значењу треба да пренесе лице тријумфа и победе (rts.com, 20. 4. 2016); Sedamnaesti jul obeležan se kao Dan **emotikona**, a iz godine u godinu njihov način korišćenja menja se od države do države. **Emotikon** koji je najviše tvitovan ove godine je lice sa suzama radosnicama kako ga je prozvao Unicode. Nakon njega sledi nasmeјano lice sa srcem u očima i **emotikon** koji плаче. Situacija je, међутим, променјива од државе до државе. U Sjedinjenim Američkim Državama, Velikoj Britaniji i Kanadi najzastupljeniji je tužni **emotikon**, dok Francuska i Italija slave ljubav. Kolumbija, Brazil i Argentina imaju slavlјeničku reputaciju i slušanje muzike kada su u pitanju **emotikoni**. Organizatori Dana **emotikona** imaju i svoj veb sajt i pozivaju sve da objave svoje omilјene **emotikone** i smajlije na Tviteru i drugim mrežama koristeći obavezno hashtag #WorldEmojiDay! **Emotikoni** su deo japanske kulture i koriste se u pisanju poruka i na veb stranicama. Prvi put su se pojavili 1998. ili 1999. godine, skoro 20 godina nakon smajlija, a kreatorom se smatra radnik NTT DoCoMo-a, Šgetaka Kurita (021.rs, 18. 7. 2016); Možda sve deluje veoma ograničavajuće, ali broj različitih **emotikona** koji su dostupni to apsolutno negira. Mnogi od dizajnera su razvili i svoj prepoznatљivi stil. Dalje, oni kreiraju razne specijalizovane setove: za ljubitelje mačaka, pasa, za određene praznike ili dešavanja... Dakle, јednostavne sličice mogu mnogo, a kreativci ih prilagođavaju za svakoga (rasinskiparlament.com, 16. 4. 2020); Smajliji, ideogrami ili **emotikoni** koji se koriste u porukama i na društvenim mrežama, postali su deo svakodnevnog života ljudi širom sveta (blic.rs, 30. 6. 2020); Ne koristite li **emotikone** u pisanoј komunikaciji, mislimo da grešite. Slika vredi 1000 reči, a **emotikon** vredi još i više (pcinjski017portal.rs, 13. 8. 2019).

③ порекло ЕНГЛ. emoticon < emotion : емоција, осећање + icon : сличица.

5 синоними ЕМОЦИ.

6 област ИНТЕРНЕТ, друштвене мреже.

емо́ци и ѐмоци м. р.

1 дефиниција *дигитална сличица, пиктограм којим се изражава одређена идеја или емоција у есемес порукама и комуникацији на интернету.*

2 цитати **Емоцијима** се без речи изражавају осећања. Можда сте користили срце, уздигнуте палчеве или тужно лице како бисте показали како се осећате. Али остали нису толико јасни – тако да вероватно нисте користили „гондолу” или „симбол за воду која није за пиће” како бисте изразили ваша најдубља осећања. [...] Девет од десет најпопуларнијих **емоција** су срца и лица (bbc.com, 3. 8. 2018); **Emodži** kao novo globalno sredstvo komunikacije sprema se da zameni engleski jezik koji je trenutno na toj poziciji (krusevacpress.com, 7. 4. 2020); Pre godinu dana proglašen je za reč godine, a sada je i zvanično da je smajli koji plače od smeha najkorišćeniji **emodži** u svetu (blic.rs, 5. 1. 2018); Samo kreiranje **emodžija** je postalo specijalizovano zanimanje za ne mali broj grafičkih dizajnera koji od toga žive. Njihove aplikacije sa setovima **emodžija** se preuzimaju milionima puta (rasinskiparliament.com, 16. 4. 2020).

3 порекло ЕНГЛ. emoji < ЈАП. 絵文字.

5 синоними ЕМОТИКОН.

6 област ИНТЕРНЕТ.

7 детерминативи Metju Rotenbergov **Emodži** tragač (Emoji Tracker) obrađuje svaki napisani tvit na bilo kom jeziku i beleži koliko puta je neki emodži korišćen (bbc.com, 3. 8. 2018).

ê-пâсош м. р.

1 дефиниција **а.** међународни путни документ који поред података утиснутих на првој страници (број пасоша, земља издавања пасоша, име, презиме, датум рођења) има и микропроцесорски чип који осим наведених података садржи и друге податке (отисак прста, потпис, фотографију) који се могу ишчитати са чипа помоћу посебног уређаја. **б.** међународни путни документ коришћен за време пандемије ковида 19 који садржи податке о позитивним тестовима на ковид и вакцини против ковида-19 коју је власник ковид-пасоша примио.

❷ цитати **a.** Patent takođe spominje kako se sve više koriste **e-pasoši**. To su pasoši koji dolaze sa ugrađenim čipom i koji sadrže informacije o osobi, kao što su ime, datum rođenja, zemlja rođenja i tako dalje, što znači da ono što Apple predlaže nije baš novo, samo možda u novom obliku (pcpress.rs, 12. 8. 2018); Sva navedena dokumenta svaki putnik mora da ima ištampane i priloži imigracionim vlastima uz pasoš. To ne važi za nosioce **e-pasoša**, koji mogu da prođu kroz elektronska aerodromska vrata (rts.rs, 31. 8. 2021). **б.** Nemačka se odlučila za IBM za **e-pasoš** o vakcinaciji / Nemačka vlada odlučila je da američkom koncernu IBM da posao izrade elektronskog pasoša o vakcinaciji u toj zemlji, saznaje „Business Insider” (rtv.rs, 9. 3. 2021); Gospodo dragi svi vi koji letujete po Grčkoj, Turskoj, Crnoj Gori pripremite se za **OBAVEZNU VAKCINACIJU OD KOVID-19**. U suprotnom nećete moći da uđete u te zemlje. Srbija planira da potpiše bilateralni ugovor u vezi putovanja u ove zemlje i dobijanja **E-PASOŠA** kao dokaz vakcinisanja (twitter.com, 5. 1. 2021); IBM izrađuje **e-pasoš** o vakcinaciji za nemačku vladu – Restorani, prodavnice, fitness centri i hoteli regulisaće pristup preko aplikacije (ekapija.com, 9. 3. 2021).

❸ синоними биометријски пасош, електронски пасош.

❹ област друштво.

ê-рецепт м. р.

❶ дефиниција *рецепт за лекове у електронском облику*.

❷ цитати Од јула **e-рецепти** у свим апотекама / Од 1. јула у мрежу електронских рецепата улази и преосталих 35 медицинских установа из централне и јужне Србије, тако да ће систем почети да важи у целој држави (politika.rs, 20. 6. 2018); **E-рецепт** у апотеци може да се реализује седам дана пре и седам дана после тог рока, уз здравствену књижицу (dzvaljevo.rs, 30. 5. 2018); Наше здравство мора да иде у корак са дигитализацијом, а директори здравствених установа морају да покажу одговорност према сваком динару који улажемо у здравство. Зато смо увели централизоване јавне набавке, робно-материјално књиговодство и систем **e-рецепт** (mfin.gov.rs, 28. 1. 2023); **E-рецепт** издаваће се и у приватним здравственим установама / [...] Приватне здравствене установе биће укључене у систем електронског издавања рецепата (**e-рецепт**) захваљујући платформи електронске подршке приватном сектору коју је развила „Пошта Србије” (politika.rs, 3. 8. 2022); **E-рецепт** до 1. јула у целој Србији / Са **e-рецептом** сада је, према подацима Министарства здравља, „покривено” 65–70 одсто домова здравља и апотека у Србији, односно укупно 96 установа примарног нивоа здравствене заштите Србије, а до краја јуна би на

нови начин прописивања и издавања терапије требало да пређу и сви остали (kula.rs, 16. 5. 2018).

⑤ синоними електронски рецепт.

⑥ област друштво, медицина.

еријал-јога ж. р.

① дефиниција *врста јоге код које се вежбе углавном изводе изнад земље, viseћи у ваздуху.*

② цитати Ako budete uporni, posle samo nekoliko ovakvih treninga osećaćete se bolje, opuštеније, poletније и privlačније. Jer, **erijal joga** (aerial) vam sve to „garantuje”. Nazivaju je još i antigravitacionom, lebdećom, letećom, visećom... (novosti.rs, 21. 5. 2018); Jedan od Jeleninih saveta svakako su meditacija i joga a današnjom objavom na Instagramu pokazala je kako započinje svoj dan i oduševila fotkom na kojoj visi naglavačke. - Osećaj da ste naglavačke i nije tako loš ako ga sami izazovete - e tad ste spremni na sve - napisala je Jelena ispod fotke i izazvala niz komentara. Naime, Novakova lepša polovina praktikuje **erijal jogu** i uz pomoć specijalne marame jogina izvodi pokrete u vazduhu koji opuštaju nervni sistem (nadlanu.com, 14. 3. 2019); **Erijal joga** Jelene Mirković (facebook.com, 11. 4. 2021); Morala sam da guglam šta je **erijal joga**. Ja bih na to (vasudeva.forumburundi.com, 23. 11. 2014); inspirisala si me da odem na probni trening iz **erijal joge**. boze koliko sam netalentovana i nezainteresovana za jogu, cak i s akrobatskim elementima u onoj krpari. nije za mene pa nije. mada krpara sto visi iz plafona ne bi bila losa za po kuci. super je za izlezavanja i ljuljanje (vasudeva.forumburundi.com, 23. 11. 2014).

③ порекло енгл. aerial yoga.

④ варијанте аериал-јога.

⑤ синоними аеројога, антигравитациона јога, ваздушна јога, viseћа јога, лебдећа јога, летећа јога.

⑥ област спорт.

⑧ напомене Изворно писање (*aerial yoga*) треба избегавати. Предност треба дати синонимима *аеројога, антигравитациона јога, ваздушна јога, viseћа јога, лебдећа јога и летећа јога* уместо полусложеницама *аериал-јога и еријал-јога*.

ê-скутер м. р.

① дефиниција *скутер с електромотором који користи електричну енергију акумулирану у батерији.*

❷ цитати **Е-скутери** су скалабилно чисто решење за транспорт због својих просторних предности, које такође укључују њихову ниску инфраструктуру и потребе за складиштењем. Прелазак са возила на **е-скутере** од 10% смањило би загушење за 40%, помажући у борби против главног узрока загађења ваздуха. На сваком паркингу за аутомобиле може стати десет **е-скутера** (rogocycles.com, 20. 9. 2022); За разлику од возила на бензин који емитују гас и загађују животну средину, **е-скутери** помажу у смањењу емисије угљеника и стога су еколошки начин превоза. Исто тако, нису бучни (sr.nanrobotsscoters.com, 2. 11. 2021); То није претеривање; заиста, овај електрични скутер је дизајниран за возњу, а не за пуњење. Ако је ваше путовање на посао 3 до 10 миља дневно, а немате времена за пуњење између путовања, ово је **е-скутер** за вас (m.srla.asscooter.com, 15. 7. 2023); Резултат је, да кажемо одмах, показао да је заштита возача веома добра и да значајно смањује степен повреда, па ће тако **е-скутери** у блиској будућности, највероватније бити опремани и ер-беговима (magazin.novosti.rs, 28. 4. 2020); Дајући приоритет безбедности, **е-скутери** дају безбрижност корисницима и њиховим неговатељима, омогућавајући им да са самопоуздањем крену на своје путовање (sr.high-per.com).

❸ синоними електрични скутер, електроскутер.

❹ област саобраћај.

етерèум м. р.

❶ дефиниција *једна од криптовалута, врсте дигиталног или виртуелног новца без централне банке.*

❷ цитати **Ethereum** prvi put prešao prag od 3.000 dolara! Svi novčići sada vrede više od Diznija i Banke Amerike (biznis.telegraf.rs, 3. 5. 2021); Zaboravite na bitcoin, budućnost ležu u **etereumu** / Zaboravite bitcoin, **etereum** – druga najveća kriptovaluta na tržištu – je nedavno zabeležio rast na tržištu i postavio novi rekord (nova.rs, 21. 1. 2021); **Етереум** се спустио на 2.202,05 долара, или за више од 11 процената (politika.rs, 23. 4. 2021); INFLACIJA ČINI SVOJE I NA KRIPTO TRŽIŠTU! CENA BITKOJNA I **ETHEREUMA** NE PRESTAJE DA PADA (nultatacka.rs); **Ethereum** (Ether) je lansiran sredinom 2015. godine, ali je brzo premašio tržišnu kapitalizaciju svih drugih kriptovaluta – osim Bitcoin-a. Na početku 2017. cena 1 ETH bila je manja od \$10. Od ovog puta, cena je u jednom trenutku dostigla 40 puta više od početne cene iz 2017 (itnetwork.rs, 8. 3. 2022); Kako kupiti **Ethereum** (ETH)? **Ethereum** (ETH) možete da kupite na menjačnicama kriptovaluta sa kreditnom karticom iz Srbije (kriptomanija.com).

- ③ порекло енгл. *ethereum*.
- ⑤ синоними итиријум.
- ⑥ област интернет, финансије.

ê-тротинѐт м. р.

① дефиниција *тротинет с електромотором који користи електричну енергију акумулирану у батерији.*

② цитати Возачи електричних тротинета морају јасно да назначе сваку промену правца кретања, баш као и бициклисти. [...] На терену се **е-тротинети** могу да виде свуда, на коловозу, тротоару, бициклическој стази и траци, парковима, пешачкој зони... Воze их сви, од деце до одраслих (politika.rs, 22. 6. 2021); Nova tehnološka dostignuća i masovna upotreba **e-trotineta** iznenadili su građane i zakonodavstvo ne samo kod nas, već i širom Evrope i sveta, i još uvek nema jednoglasnog stava, već svaka zemlja ovaj problem definiše i rešava na svoj način (danas.rs, 12. 11. 2021); Poznato kako će zakonski biti regulisani **e-trotineti**: Ko, kuda i kojom brzinom će smeti da ga vozi (021.rs, 21. 11. 2022); **E-trotinet** je brzo i jeftino prevozno sredstvo. On je i ekološko prihvatljivije rešenje od automobila jer se prilikom vožnje ne ispuštaju štetni gasovi [...] Otkako je 2017. godine **e-trotinet** E-TWOW dobio zlatnu medalju za najbolji izum na 45. Međunarodnoj izložbi inovacija u Ženevi, nekoliko proizvođača je napravilo slične proizvode (e-ride.rs); Evoluirao je u pouzdaniji i sigurniji **e-trotinet** sa unapređenim dizajnom i osvetljenjem, dajući vam mogućnost da uživate u udobnoj vožnji istražujući grad (dualtron.rs);

- ⑤ синоними електрични тротинет, електротротинет.
- ⑥ област саобраћај.

ê-читач, -áча м. р.

① дефиниција *мали преносни уређај који омогућује читање електронских публикација (књига, новина, часописа и др. у електронском, дигиталном облику).*

② цитати Slabija isporuka **e-čitača** / Prvi kvartal 2012. godine doneće isporuku od 2 miliona primeraka **e-čitača**, procene su Digitimes Researcha (b92.net, 6. 3. 2012); **E-čitač** knjiga je čaroban gadget u koji stane čitava biblioteka puna knjiga. Ali bez obzira na njegove prednosti, **e-čitač** knjiga nije za svakoga. Pre nego što kreneš sa donošenjem odluke koji e-book reader da kupiš, razmisli – šta ustvari želiš od **e-čitača**? **E-čitač** knjiga i tablet nisu jedno te isto (pametno.rs, 21. 2. 2022); Ako s jedne

strane, obožavate da čitate knjige, a s druge strane volite zgodne tehničke uređaje, **e-čitač** je definitivno pravi izbor za vas. Na tržištu postoji mnogo različitih modela, među kojima sigurno nećete izabrati pogrešan ako pre kupovine proverite raznoliku ponudu i uporedite različite elektronske čitače (idealno.rs); Najisplativiji komad elektronike koji sam kupio u zadnjih 10 godina je **e-čitač** (twitter.com, 22. 4. 2021); „Evo, činjenica da je ovde pored mene i knjiga i telefon, evo reći ću, mada to od mene mnogi ne očekuju. Kada je zanimljiv sadržaj i kada je dobar, meni gotovo je svejedno s kog nosača teksta čitam, može da bude i mobilni i **e-čitač** i knjiga ali rekla sam, gotovo svejedno”, kaže Vesna Jovanović (rts.rs, 25. 4. 2019).

③ порекло према енгл. e-reader.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

И

изрудáрити, изрудáрим сврш.

❶ дефиниција *користећи посебну компјутерску опрему створити нове јединице неке од постојећих криптовалута, дигиталног или виртуелног новца без централне банке.*

❷ цитати Појашњава и да bitcoin, pored toga što je neopipljiv ipak ima своју карактеристику, [...] koliko se nečega potroši da bi se jedan bitcoin **izrudario** i to uvek može da bude reper cene koju ta kripto valuta može da ima (rts.rs, 20. 7. 2022); NEKI **su** ih **izrudarili**, većina kupila, a od srede mogu da ih unovčavaju i na ulici (novosti.rs, 4. 4. 2018); Ел Салвадор рудари **изрударили** биткоине користећи енергију из вулкана / Централноамеричка држава Ел Салвадор **изрударила је** 0,00599179 биткоина, или око 269 долара, користећи енергију из вулкана (rtv.rs, 1. 10. 2021); Кораћи криптовалута до сада **su „izrudarili“** 90 odsto raspoloživih bitkoina, odnosno 18,89 miliona od mogućih 21 milion (bif.rs, 14. 12. 2021).

❸ порекло према енгл. mine.

❹ област интернет, финансије.

интелигèнтна зграда ж. р.

❶ дефиниција *врста зграде која уз помоћ напредне технологије својим корисницима омогућује безбедан и пријатан боравак, ефикасно окружење, уз смањен утрошак енергије.*

❷ цитати Западна капија Београда била је прва **inteligentna zgrada**, па је заглупила. Srecom враћају јој памет. Опомена за будућност (twitter.com, 19. 2. 2014); Pametne или **inteligentne zgrade** користе исте технологије аутоматизације као што је то случај у паметном стану или кући. Интернет интелигентних уређаја овде пак прикупља информације нешто ширег спектра, повезујући различите системе у читавој згради (mojanekretnina.rs, 25. 8. 2020); Прва пословно-стамбена „**inteligentna zgrada**“ у Београду B2, коју је у Балканској улици изградио „Mali kolektiv“, а за коју је интегрисана електронска решења урадила компанија „Cisco systems“, биће уселјена

od 1. decembra, najavili su predstavnici tih kompanija (mondo.rs, 12. 11. 2008); Имајући у виду да се налази у самом срцу града, „Мали колектив” (српска група за улагања и некретнине) желео је да изгради животно и пословно окружење светске класе и „**интелигентну зграду**” која се може одржавати уз смањене трошкове, мањи утрошак енергије и високу личну безбедност (politika.rs, 22. 8. 2008).

❸ порекло према енгл. intelligent building.

❺ синоними паметна зграда, смарт зграда.

❻ област архитектура, технологија.

❽ напомене Предност треба дати синонимима *интелигентна зграда* и *паметна зграда* над синонимом *смарт зграда*.

интелигентна кућа ж. р.

❶ дефиниција *врста куће која уз помоћ напредне технологије својим корисницима омогућује безбедан и пријатан боравак, аутоматско управљање уређајима, уз смањен утрошак енергије.*

❷ цитати U literaturi je sve prisutniji pojam inteligentne mreže i **intelligentne kuće**. Za realizaciju **intelligentnih kuća** je neophodno da se obezbedi mogućnost upravljanja terminalnim uređajima, odnosno kućnim i kancelarijskim aparatima (scindeks.ceon.rs); Куће од непећене глине су решење за топлотне ударе. Нажалост у Србији се више не граде такве куће већ такозване „**интелигентне куће**” које су херметички затворене и у којима болесни и стари људи имају малу шансу да преживе (politika.rs, 27. 6. 2019); Само једним кликом на мобилном телефону час посла можете активирати рерну и угрејати јело и то на жељеној температури, или упалити бојлер како бисте се опустили уз топлу купку. Дакле, **интелигентна кућа** будућности испуњаваће практично све ваше жеље (ziginfo.rs, 23. 8. 2017); Главне одlike **intelligentne kuće** su visoki komfor, sigurnost, ušteda energije, inteligentno izvršavanje svakodnevnih zadataka u domaćinstvu i rasterećenje korisnika, uopšteno podizanje životnog ambijenta na udobniji i lepši nivo (automatizacija.co.rs).

❸ порекло према енгл. intelligent house.

❺ синоними паметна кућа, смарт кућа.

❻ област архитектура, технологија.

❽ напомене Предност дати синонимима *интелигентна кућа* и *паметна кућа* над синонимом *смарт кућа*.

интелигѐнтнї стрѹјомѐр м. р.

❶ дефиниција *врста струјомера с уграђеном компјутерском технологијом, која непрекидно прати потрошњу и(ли) производњу електричне енергије, напон и јачину струје, израчунава цену потрошене струје, лоцира места на којима се губи струја и те податке шаље или чини у сваком тренутку видљивим потрошачу, произвођачу и добављачу електричне енергије.*

❷ цитати У **intelligentnim strujomerima** уграђен је и тарифни систем, па потрошачи кад год пожеле могу да прочитају колико их потрошена струја кошта (novosti.rs, 10. 3. 2003); Нови систем pomogao би EPS-у да neutrališe губитке prouzrokovane нетачним мерењима бројила, крадом струје и неefikasnom naplatom. **Intelligentni strujomer** locira где се тачно губи струја, а искључења неплатиша обављају се из Електроdistribucije. Потрошачима овај струјомер омогућава очитаванје потрошње на месец дана, контролу квалитета струје и њену вредност (arhiva.glas-javnosti.rs, 5. 3. 2003); Да ли би у блиској будућности EPS имао интерес да уведе систем „puzajuće” промене VT/NT времена, значи и даље само „na dole” приступ али где би уз „**intelligentni**” **strujomer** могли да менјају периоде више и ниже тарифе зависно од opterećenja електроmреже? (blog.b92.net, 21. 5. 2016).

❸ порекло према енгл. smart meter.

❹ синоними интелигентно бројило, паметни струјомер, паметно бројило, смарт бројило, смарт струјомер, смарт читач.

❺ област енергетика, технологија.

❻ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати синтагмама *паметни струјомер* и *паметно бројило* над синтагмама *интелигентни струјомер*, *интелигентно бројило*, *смарт струјомер*, *смарт бројило* и *смарт читач*.

интелигѐнтнѐ брѹјило (елѐктричнѐ енѐргијѐ) с. р.

❶ дефиниција *врста струјомера с уграђеном компјутерском технологијом, која непрекидно прати потрошњу и(ли) производњу електричне енергије, напон и јачину струје, израчунава цену потрошене струје, лоцира места на којима се губи струја и те податке шаље или чини у сваком тренутку видљивим потрошачу, произвођачу и добављачу електричне енергије.*

❷ цитати *Kako би daljinsko очитаванје бројила и управљање потрошњом струје potpuno заживело, takozvana **intelligentna brojila** треба instalirati и у trafostanice (rts.rs, 6. 11. 2017); On је dodao да то није једина афера подсетивши да је било још случајева у prethodne две godine, poput случаја са*

intelligentnih brojila, kao i u Kolubari (rtv.rs, 29. 11. 2016); Kakvo je to **intelligentno brojilo**? Samoočitava potrošnju, a očitavači primaju platu i prebacuju po 40,000, rsd na račun SNS?? (twitter.com, 6. 11. 2017); **Интелигентно бројило** електричне енергије је напредни уређај за мерење који прикупља, анализира и управља информацијама о електричној енергији на основу савремене комуникационе технологије, рачунарске технологије и мерне технологије (global.linyang.com).

❸ порекло према енгл. smart meter.

❺ синоними интелигентни струјомер, паметни струјомер, паметно бројило, смарт струјомер, смарт струјомер, смарт читач.

❻ област енергетика, технологија.

❽ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати синтагмама *паметни струјомер* и *паметно бројило* над синтагмама *интелигентни струјомер*, *интелигентно бројило*, *смарт струјомер*, *смарт бројило* и *смарт читач*.

инфотејнмент м. р.

❶ дефиниција *извештавање о догађајима и чињеницама, њихово представљање на забаван и интересантан начин*.

❷ цитати Govorimo о пројекту „Razokvirivanje istorije/Slike istorija u raspravi” i radionici koja je bila posvećena eri društvenih mreža i **infotejmenta** 26. i 27. novembra u Kulturnom centru Reks (rts.rs, 29. 11. 2016); Др Драгана Јовановић, доцент на Факултету за културу и медије, каже да су за медије опаснији економска криза, укрупњавање медија, монополи на тржишту и **инфотејнмент** него интернет (politika.rs, 9. 4. 2012); како naplatiti novinarstvo kad ti je publika prezasićena besplatnim **infotejmentom** (twitter.com, 8. 8. 2016); Infotejment sajtovi – **infotainment** (spoj reči information i entertainment) označava medije koji spajaju informativni i zabavni sadržaj – kao što je BuzzFeed, te Melty i Konbini u Francuskoj, pridobili su ogromnu onlajn publiku (arhiva.nedeljnik.rs, 23. 12. 2017).

❸ порекло енгл. infotainment < information + entertainment.

❻ област медији.

❼ детерминативи Bosch опрема Suzuki **infotejment** sistemima (magazinauto.com); BMW je 2002. kupcima ponudio iDrive i time započeo eru **infotejment** sistema u kolima, ali je prvi automobilski ekran na dodir ipak nastao 16 godina ranije na američkom kontinentu (telegraf.rs, 11. 10. 2021); „Naši reporteri su već na terenu i snimaju priče za naš letnji program”, ističe Jelena Bugarski, urednik rubrike Infotejment programa RTV (rtv.rs, 6. 7. 2016); **Infotejment** екрани опаснији од дроге и алкохо-

la! Drogirani i pijani vozači brže reaguju od onih koji tipkaju po ekranu **infotejment** uređaja (twitter.com, 20. 3. 2020); Teška vremena, loši uslovi i nikakve vrednosti: **Infotejment** sajтови i društvene mreže / **Infotejment** sajтови – infotainment (spoj reči information i entertainment) označava medije koji spajaju informativni i zabavni sadržaj – kao što je BuzzFeed, te Melty i Konbini u Francuskoj, pridobili su ogromnu onlajn publiku (arhiva.nedeljnik.rs, 23. 12. 2017).

Йпсилон генерација ж. р.

❶ дефиниција *особе рођене од раних осамдесетих година 20. века до средине или краја деведесетих и које су одрасле почетком 21. века.*

❷ цитати Шта жели „ипсилон” генерација. Они желе изазован посао, добру плату, али и доста слободног времена. Осамдесет одсто њих је свакодневно на друштвеним мрежама. Већина је високообразована, а за неколико година биће главни на тржишту рада. Имају између 20 и 34 године и припадају „ипсилон” генерацији (rts.rs, 28. 10. 2015); **Generaciju Y** čine osobe rođene od 1980. do 2000. (po nekim od 1984. do 2004) godine (pescanik.net, 10. 2. 2016); У њихову дефиницију идеалног запослења уклапа се флексибилан посао који је уз то добро плаћен. Они теже балансу посла и приватног живота – не живе да би радили, већ раде да би живели. Амбициозни су и знају шта хоће, 11. септембар их је упозорио да је живот кратак и да морају да пожуре. [...] Овако припаднике **ипсилон генерације**, рођене између 1980. и 2000. године портретише др Зоран Илић, психијатар и психотерапеут, који додаје да се ови млади понекад називају и Петар Пан генерацијом зато што свесно пролонгирају период одрастања (politika.rs, 12. 3. 2016); Pripadnici **Ipsilon generacije** su često narcisoidni, egocentrični, s nerealno pozitivnom slikom o sebi, arogantni u komunikaciji, teže hedonizmu, bez radnih radnih navika i stvarne želje da odrastu i preuzmu odgovornost za sebe i druge (dnevno.rs, 1. 2. 2020).

❸ порекло према енгл. Generation Y.

❹ синоними генерација ехо-бумера, ехо-бумери, миленијалси, миленијалци, миленијум генерација, миленијумска генерација, миленијумци, Петар Пан генерација.

❺ област друштво.

итиријум и ѿтиријум м. р.

❶ дефиниција *једна од криптовалута, врсте дигиталног или виртуелног новца без централне банке.*

❷ цитати **Itirijum** porastao za pet odsto, bitcoin stabilan / Kripto valuta **itirijum** je skočila za više od pet odsto u ponedeljak i trenutno iznosi 2.565 dolara, ali je i dalje ostala 40 odsto niža od svog maksimuma sa početka ovog meseca kada je iznosio 4.300 dolara, prenosi Rojters (rs.n1info.com, 31. 5. 2021); ON JE NAPRAVIO **ITIRIJUM** / Vitalik je vizionar koji je promenio svet kripto valuta, a inspirisala ga je nepravda iz video igrice (blic.rs, 18. 1. 2022); **Itirijum** je za nedelju dana izgubio 33 odsto svoje vrednosti i sada se ceni na 2.201 dolar (politika.rs, 24. 1. 2022); „Ovaj jaz u перформансама је највећи уочен од 2015. када је **итиријум** лансиран”, наводе из „Аркејн рисрча” (novosti.rs, 3. 1. 2022); Kako nam ponavlja sagovornik, 50 odsto odvojenog novca pre godinu dana je investirao u bitcoin, 25 odsto u **Itirijum**, a ostalih 25 odsto je raspodelio u nekoliko „alternativnih novčića”. (kamatica.com, 26. 1. 2022);

❸ порекло енгл. ethereum.

❹ синоними етереум.

❺ област интернет, финансије.

J

јогалатес м. р.

❶ дефиниција *врста вежбања која комбинује јогу и пилатес.*

❷ цитати нови изум-**jogalates**.mešavina joge i pilatesa #vrh (twitter.com, 19. 4. 2012); **ЈОГАЛАТЕС** Скуп прилагођених вежби из јоге и пилатеса, лаганог интезитета, предвиђених за затезање, обликовање и истезање мишића целог тела (ana.rs, 1. 2. 2012); **Jogalates** постаје све popularniji u свету. Ovaj revolucionarni trening kombinuje najbolje od joge i pilatesa! **Jogalates** спаја древну индијску праксу јоге са западном праксом пилатеса, коју је развио Дџозеф Пилатес у Немачкој двадесетих година прошлог века (wannabemagazine.com); Iako sada držim časove trbušnog plesa i **jogalatesa** moram vam priznati da sam ustvari mrzela orijentalni ples (mojnovisad.com, 24. 7. 2022).

❸ порекло енгл. yogalates.

❹ област спорт.

јога смеха и јога смеха ж. р.

❶ дефиниција *вид јоге који помоћу различитих вежби подстиче људе на смех, с циљем повољног утицаја на здравље.*

❷ цитати Ako ste se pitali kako da se više смејете i budete срећнији, одговор је **joga smeha**. Naime, **joga smeha** је посебан вид древне дисциплине који ће да вас научи да се радуете животу и да се смејете, а сјајно утиче на здравље! [...] Здравствене користи од **joga smeha** делују у два правца. Прво, за људе који су здрави и жеље да остану здрави, друго за особе које имају неки здравствени проблем, **joga smeha** помаже бржем исцелјивању. Ова врста јоге јача имунолошки систем па човек не може лако да се разболи. **Joga smeha** је моћан кардио тренинг и само 10 минута обилног смеха исто је као да сте 30 минута вежбали веслање (sensa.mondo.rs, 1. 8. 2021); Творач **joga smeha** је индијски лекар Madan Kataria, који је закључио да је шест минута дневно, колико се човек у просеку смеје, премало. Зато је развио тридесетак вежби које су комбинација психолошких трикова (uglav-

nom igranja uloga), nekih joga vežbi disanja, kao i poznavanja funkcionisanja refleksa. Trend **joge smeha** je vrlo brzo postao popularan u svetu; postoji više od dve hiljade „klubova smeha” širom celog sveta, gde je moguće u grupi naučiti ove vežbe (indija.rs, 30. 8. 2016); Najnovija istraživanja podsećaju koliko smejanje pozitivno utiče na naše zdravlje, pa se terapija smehom danas koristi kao dopuna u lečenju mnogih tegoba i oboljenja. **Joga smeha** predstavlja osnovu terapije smehom. Na temelju ovih otkrića nastali su klubovi smeha, koji propagiraju ideju da svaki čovek može da se smeje kada to sam odluči. Prvi takav klub u Srbiji otvorio je pre nekoliko godina psiholog Jovo Mičić, a njegova **joga smeha** iz dana u dan ima sve više pristalica (decjisajt.rs, 13. 3. 2014); Ali kako da se smejete kada vam ni malo nije do smeha? Tu nam može pomoći **Joga smeha** čiji je idejni tvorac indijski lekar Madan Kataria. On je zaključio da se čovek malo smeje i zato je osmislio tridesetak vežbi koje pomažu da se čovek svakog dana smeje (24sedam.rs, 19. 12. 2020); **Joga smeha** je relativno nova disciplina koja omogućava ljudima da se smeju i bez povoda, kad god požele i koliko žele. Sastoji se od tehnika i vežbi koje pružaju mogućnost uživanja u blagodetima koje smeh donosi, i to bez „posredovanja” šala, viceva ili nekih drugih humorističkih sadržaja – kaže psiholog Jovo Mičić, smehoterapeut i predsednik prvog kluba smeha u Srbiji (zena.blic.rs, 13. 6. 2013).

❸ порекло према енгл. *laughter yoga* (према *Hasyayoga*).

❺ синоними смех јога, смехојога.

❻ област спорт.

❽ напомене Није препоручено писање *смех јога*, где је ред речи нетипичан за српски језик. Предност треба дати синтагми *јога смеха* над синонимима *смех јога* и *смехојога*.

јога у води ж. р.

❶ дефиниција *врста јоге која се вежба у млакој сланој води*.

❷ цитати А све popularnija је и **joga u vodi** (aqua yoga) која kombinuje sve korisne uticaje klasične, parterne joge sa benefitima vode (vesti.rs, 15. 4. 2021); **Joga u vodi** / Vežbate li jogu, teško da ćete odoleti izazovu da probate da radite asane u vodi (ogledalojoge.com, 1. 7. 2014); **Joga u vodi** delotvornija је od klasične: Uklanja stres uz manje opterećenje zglobova / Sve popularnija kombinacija klasičnih joga vežbi i vode, nosi brojne koristi za veliki broj psihofizičkih stanja kojima је potrebna aktivnost, ali i opuštanje (, 15. 4. 2021).

- ③ порекло према енгл. aqua уога.
- ⑤ синоними аквајога.
- ⑥ област спорт.
- ⑧ напомене Нераспрострањено.

К

кардано м. р.

❶ дефиниција *једна од криптовалута, врсте дигиталног или виртуелног новца без централне банке.*

❷ цитати **Kardano** (Cardano) je blokčejn platforma za smart-kontrakte, koju su stvorili IOHK i Charles Hoskinson (sr.wikipedia.org); Bitcoin je za 7 dana rastao 20,8 odsto, ethereum 28,4 odsto, **Kardano** 30,7 odsto, Ripl 25,3 odsto... (novosti.rs, 11. 8. 2021); **Kardano** se odvojio od paketa tokena i postao jedina kriptovaluta među prvih deset koja je do sada ostvarila dobitke u 2022. godini (espresso.co.rs, 17. 1. 2022); Око трећине, и више, вредности изгубили су и алтернативни новчићи као што су **кардано** (30,6 одсто), икс-ер-пе (27,1 одсто), солана (43,6 одсто) (politika.rs, 24. 1. 2022); Друге криптовалуте су такође ослабиле, при чему је етер потонуо за 7,3 процента на 1.725 долара, а **kardano** и BNB за више до 10 одсто (24sedam.rs, 7. 6. 2022); Слично Ethereumу, **Kardano** је платформа pametnog ugovora, међутим, **Kardano** се бави skalabilnošћу и сигурношћу кроз слојевиту архитектуру платформе. **Kardano** је заиста јединствен, углавном зато што је изграђен на научној филозофији и рецензираним академским истраживањима (konverzija.rs).

❸ порекло енгл. cardano.

❹ област интернет, финансије.

кардиобалет, -ета м. р.

❶ дефиниција *врста вежбања које спаја балет с фитнесом и пилатесом.*

❷ цитати Spojila sam balet i fitness, svoje dve najveće ljubavi, i oblikovala ih u jedinstven program. Tako je nastao **kardio-balet** – прича Katarina i dodaje da je ova vrsta treninga trenutno hit u svetu (zena.blic.rs, 13. 9. 2017); **Kardio balet** bazira se na baletu sa elementima fitnesa i pilatesa. Svaki čas je zanimljiv, drugačiji od prethodnog i veoma pažljivo osmišljen. Treniramo uz muziku, koja je klasična ili moderna, u zavisnosti od toga koje vežbe se rade. Odličan je izbor za sve žene koje ne vole da odla-

ze u teretanu jer su im vežbe koje se tamo rade monotone (injournal.rs, 16. 3. 2019); Glavni cilj **kardio baleta** jeste postizanje vitke i izdužene figure i gracioznosti. Sigurna sam da je svako od nas primetio da ljudi koji vežbaju u teretani često imaju nabijene mišiće i zdepasto telo, a ovde je efekat potpuno obrnut. Dakle, radimo na izduživanju mišića koji postaju vretenasti. Osim što se telo lepo oblikuje, a figura postaje ženstvena, uz pomoć **kardio baleta** stižu se i kondicija i snaga (story.rs, 30. 10. 2017); Ovog puta posetili smo zgodnu Kajuu na treningu kardio baleta (kurir.rs, 30. 10. 2020); **Kardio balet** kod Katarine Gromilić za lepo telo i zdrav duh / Nije tačno da na balet mogu da idu samo oni sa predispozicijama da odigraju „Labudovo jezero” (prva.rs, 28. 10. 2017).

⑤ порекло енгл. cardio ballet.

⑥ област спорт.

⑦ детерминативи Почећу od osnova koje sam naučila za ovo dugogodišnje plesno iskustvo, a i našla sam odličan **kardio balet** program, traje 30 minuta, radila sam ga juče i htela sam da umrem, a posle toga sam jos par vežbi uradila (ana.rs, 30. 4. 2014);

⑧ напомене Иако се срећу различите правописне варијанте (*кардио-балет*, *кардио балет*), препоручује се спојено писање (*кардиоба-лет*).

квaдкoптер м. р.

① дефиниција *беспилотна летелица са четири ротора*.

② цитати Познаваоци летелица на далјинске команде кажу да је прошле недеље, на утакмици Србија – Албанија, спорну заставу носио **квaдкoптер**, а не дрон (bastabalkana.com); У Калифорнији се одржавају трке малих летелица са далјинским управљањем - **квaдкoптера**, чији сложене маневри око препрека и брзина до 120 километара на сат привлаче radozналце на травњаке и у напуштене зграде где су трке још драматичније (rts.rs, 4. 5. 2016); Да би спречили нарушавање ваздушног простора и сузбили незаконите активности, граничари су отворили ватру на ваздушни циљ. Као резултат тога, **квaдкoптер** је оборен (novosti.rs, 14. 4. 2022); Погледајте сјајне снимке демонстрација на Турским трговима снимљене **квaдкoптером** из ваздуха (twitter.com, 22. 6. 2013).

③ порекло енгл. quadcopter.

⑤ синоними **а.** квадрикоптер, квадрокоптер, квадатор.

⑥ област технологија.

квадрико̀птер м. р.

❶ дефиниција **а.** *беспилотна летелица са четири ротора.* **б.** *хеликоптер са четири ротора.*

❷ цитати **а.** Šta sve neće postati aktuelno zbog naglog širenja popularnosti malih **kvadrikoптера**, tzv. dronova, malih letelica koje nose kamere i snimaju sve i svašta (sustinapasijansa.info, 21. 1. 2015); **Квадрикоптери** у заштити јединица на маршу (youtube.com, 11. 7. 2021); Оно што целој причи даје мистерију jeste tvrdnja da dronovi koji su napali fabriku dronova Šahid-136 su zapravo **kvadrikoптери** (kurir.rs, 29. 1. 2023); Telegraf vam vizuelno prikazuje putanju kojom je popularni **kvadrikoптер** doneo платно sa prikazanom „velikom Albanijom”. Dron je pušten sa vrha crkve Svetog arhangela Gavrila, koja se nalazi na 20 metara od stadiona u Humskoj (telegraf.rs, 15. 10. 2014); MOSKVA VIĐENA **KVADRICOПТЕРОМ** (FOTO) / Snimanje gradova malim беспилотним letelicama postaje sve popularnije, pa je tako i grupa Moskovljana odlučila da napravi fotografije svog grada iz vazduha (kafenisanje.rs, 23. 2. 2015); Dron se na prvi pogled čini kao **kvadrikoптер** koji se koristi za snimanje, ali veličinom odgovara kompaktnom automobilu. Ima električni pogon, i dizajniran je za demonstracije pa se može lako i brzo rastaviti za potrebe transporta. Kapacitet tereta iznosi 200 kilograma, maksimalna brzina je 140 km/h, dok domet iznosi do 80 kilometara (alo.rs, 5. 10. 2023). **б.** Војна летелица В-22 Оспри, **квадрикоптер** у коме је било 20 укrcаних маринаца срушио се за време вежбе код обала Дарвина у Аустралији (tvfront.rs, 27. 8. 2023).

❸ порекло енгл. quadcopter.

❹ варијанте квадрокоптер.

❺ синоними квадкоптер, квадротор.

❻ област технолохија, саобраћај.

❼ детерминативи Iran je pogodila serija napada na kritičnu vojnu infrastrukturu uz pomoć malih **kvadrikoптер** dronova koji su nosili eksploziv (czsa.org, 8. 2. 2023).

квадрико̀птерскѝ, -а̄, -о̄

❶ дефиниција *који се односи на квадрикоптер (= беспилотну летелицу са четири ротора).*

❷ цитати Око 23.30 часова на дан 8. Bahmana 1401. tri **kvadrikoптерска** drona napali su fabrike Ministarstva odbrane. Jedan od njih je obočila PVO na mesti, a druga dva su pala u odbrambene mreže (kurir.rs, 29. 1. 2023); Dronovi su ove godine počeli da gube karakterističan „**kvadri-**

kopterski” izgled i da postaju polako ali sigurno – makar izgledom – opakiji (issuu.com, 26. 2. 2016); **kvadrikopterska** avijacija tihookeanske pomorske pešadije masakrira oklopne Ukro kolone; prvo ih udari FPV dronova zaustave i oštete da ne mogu da beže, a posle artiljerija od njih na tenane napravi rezance (forum.krstarica.com, 17. 6. 2023); Zar mi nemamo tehničke mogućnosti da razvijemo paletu dronova kamikaza? Osim Gavrana koji je prototip. Kontam da bismo mogli da razvijemo kamikaza verziju Vrapca, ali i neku novu **kvadrikoptersku** varijantu (mycity-military.com, 24. 9. 2021); Ako je verovati izveštajima da se radi o malim **kvadrikopterskim** dronovima još uvek nije poznato da li su to bili modifikovani komercijalni dronovi ili dronovi vojne namene (czsa.org, 8. 2. 2023).

- ③ порекло према енгл. quadcopter.
- ④ варијанте квадрокоптерски.
- ⑤ синоними квадроторски.
- ⑥ област технологија, саобраћај.

квадрокоптер м. р.

① дефиниција *беспилотна летелица са четири ротора.*

② цитати Међутим, nezadovoljan radom, Prete je proveo još oko 15 meseci na razvoju „Krimson spin”, **kvadrokoptera** koji sadrži više aspekata Leonardovog originalnog dizajna (24sedam.rs, 6. 2. 2022); Nasa je saopštila da će dvostruki **kvadrokopter** „dragonflaj” sleteti na više odredišta na Titanu, jer na ovom satelitu vladaju uslovi slični onim na Zemlji pre četiri milijarde godina (rts.rs, 29. 6. 2019); Jedinice PVO Narodne milicije su u 7.35 (po moskovskom vremenu) na zapadnom obodu Jasinuvalte blagovremeno otkrile i primorale da sleti bespilotnu letelicu tipa **kvadrokopter**’ koja je pretvorena u udarnu (objektiv.rs, 2. 5. 2021); Knutov smatra da je novi način borbe protiv roja malih dronova koji predviđa raspršivanje malih fragmenata municije iznad zaštićenog objekta iz specijalnog **kvadrokoptera** veliko dostignuće stručnjaka Vojnog univerziteta Ministarstva odbrane Rusije (informer.rs, 6. 2. 2022); **Kvadrokopter**, precnika od 10cm, LED osvetljenje, ugradjena punjiva baterija od 250mAh, trajanje punjenja od 40 min, trajanje letenja od 6 do 8 min, bezicni daljinski upravljač od 2,4GHz, domet do 50 m (kupinaklik.com).

- ③ порекло енгл. quadcopter.
- ④ варијанте квадрикоптер.
- ⑤ синоними квадкоптер, квадротор.
- ⑥ област технологија.

квадро̀к̀птерскѝ, -ā, -ō

❶ дефиниција **а.** који се односи на квадрокоптер (= беспилотну летелицу са четири ротора). **б.** који има четири ротора (о летелицама, обично беспилотним).

❷ цитати **а.** На овај далјински управљач се може повезати pametni telefon i uz pomoć бесплатне апликације, животна слика **kvadrokopterske** камере (720p) се преноси директно на pametni telefon (bcgroup-online.com). **б.** EOS такође развија систем против дронова заснован на laseru, назван Titanis, који је у недавној демонстрацији уклањао **kvadrokopterske** беспилотне летелице на удаљености већој од 915 метара (nova.rs, 3. 10. 2023); Дронови се користе за испоруку медицинске опреме, хране и других роба. Студија Универзитета Карнеги Мелон показала је да су мали **kvadrokopterski** дронови међу најефикаснијим и еколошки прихватљивим методима испоруке (greennews.rs, 1. 9. 2023); Navodno, међусобна борба два **kvadrokopterska** дрона. Не види се пуно осим да један покушава гурати другог. [...] може ли software одржати стабилност **kvadrokopterskog** дрона ако му остану 3 исправне elise/motora (mycity-military.com, 13. 10. 2022); Руска **kvadrokopterska** беспилотна граната погодила је групу украјинских војника. Један је остао без руке (forum.krstarica.com, 19. 3. 2023); градска комунална служба Новог Сада набавила је малу **kvadrokoptersku** летелицу за откривање и запрашавање легла комарача. [...] на Сајму информатичке и безбедносне опреме у Београду iSEC 2013, представљена су два модела беспилотних **kvadrokopterskih** летелица за осматрачко – фотографске услуге. Често се ова врста летелица користи и за снимање на венчањима, свадбана, крштењима (nikolaos1946.wordpress.com, 8. 1. 2014);

❸ порекло према енгл. quadcopter.

❹ варијанте квадрикоптерски.

❺ синоними квадаторски.

❻ област технологија, саобраћај.

квадрот̀р, -óра м. р.

❶ дефиниција *беспилотна летелица са четири ротора.*

❷ цитати Беспилотна летелица која је преносила дрогу срушила се у двориште једног затвора у Даблину, пошто је dotakla затvorske безбедносне каблове и pretrpela оштећење. Затвореници који су чекали испоруку нису имали времена да је преузму пре него што су чувари наишли. Реч је о веома модерној летелици, **kvadrotoru** на далјинско управљање опремљеном камером и меморијском картицом, који је имао уже на крају којег је visio па-

ket sa drogom (sd.rs, 16. 10. 2023); **Kvadrotor** ima potencijal za primenu u istraživanju resursa, misijama potrage i spasavanja i inženjerskim inspekcijama, pored drugih oblasti (ekspres.net, 14. 2. 2023); **Kvadrotor** sa mašinkom - mega oružje budućnosti (telegraf.rs, 30. 4. 2012); Po prvi put je autonomni leteći **kvadrotor** nadmašio dva ljudska pilota u treci dronova (twitter.com, 27. 7. 2021).

③ порекло енгл. quadrotor.

⑤ синоними квадрокоптер, квадрикоптер, квадрокоптер.

⑥ област технологија.

квадроторскѝ, -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на квадатор (= беспилотну летелицу са четири ротора).*

② цитати Mislim da su dva prekidača najviše dovoljna za **kvadrotor-ski** avion (ba.wxcorona.com, 26. 4. 2021).

③ порекло према енгл. quadrotor.

⑤ синоними квадрикоптерски, квадрокоптерски.

⑥ област технологија.

⑧ напомене Нераспрострањено.

кивано м. р.

① дефиниција *слатко тропско воће, пореклом из Подсахарске Африке (Cucumis metuliferus).*

② цитати **Kivano** ili bodljikava afrička dinja ima ukus kombinacije dinje, limete, banane, dinje i krastavca (agromedia.rs, 20. 3. 2022); Kora zrelog **kivana** je narandžaste boje i na njoj se nalaze bodljice, dok je iznutra zeleni plod želaste strukture (presvegazdravlje.com, 16. 7. 2021); Porodica Jevremović iz sela Zeoka proizvodi **kivano** – neobično voće čiji je ukus kombinacija banane, limete i kivija (rts.rs, 10. 10. 2020); **Kivano**, афричка диња, добро се слаже са сланим сиревима, краставцем и парадајзом (politika.rs, 10. 9. 2021).

③ порекло енгл. kiwano.

⑤ синоними афричка диња, афричка рогата диња, бодљикава афричка диња.

⑥ област исхрана.

⑦ детерминативи **Kivano** voće u Mačvi: Rađa kao ludo, a izuzetno zdravo / Sada vas vodimo u Mačvu na gazdinstvo Smiljanić, gde ćete imati priliku da vidite kako izgleda proizvodnja neobičnog **kivano** voća

(agrosaveti.rs, 12. 11. 2021); **Kivano** voće ne može opstati na niskim temperaturama, pa se uzgaja kao letnji usev, poput krastavaca (agroklub.rs, 7. 1. 2020); **Kivano** voće koje danas možemo naći na tržištu, uglavnom stiže sa Novog Zelanda i iz Afrika, čak i iz Portugalije (hranaprice-price.com, 5. 8. 2015).

кòвид-пáсош м. р.

❶ дефиниција *међународни путни документ коришћен за време пандемије ковида 19 који садржи податке о позитивним тестовима на ковид и вакцини против ковида-19 коју је власник ковид-пасоша примио.*

❷ цитати Директор Хрватског завода за јавно здравље и члан Националног штаба, Крунослав Цапак, открио је како ће изгледати потврда о вакцинацији, односно **ковид-пасош** на нивоу Европске уније. Потврда ће, рекао је Цапак за загребачки Јутарњи лист, осим имена и презимена вакцинисане особе, имати назив државе из које долази, назив вакцине коју је примио, датум вакцинисања, серијски број вакцине и бар код за читавање података (rtv.rs, 9. 3. 2021); Digitalnim **ковид-pasošem** će ubuduće svako – ko ga ima – моћи у ресторану, на манифестацијама или на одмору да покаже да је вакцинисан против корона вируса (dw.com, 11. 6. 2021); Milion ljudi u Izraelu odjednom gubi pravo на **ковид пасоше** / Многи Израелци у недељу остају без потврде о вакцинацији – без зеленог пасоша који им служи као доказ да су заштићени од корона-вируса (danars.rs, 2. 10. 2021).

❸ порекло према енгл. COVID passport.

❹ синоними **б.** е-пасош, **б.** електронски пасош.

❺ област медицина.

кòвид-прòпусница и **кòвид-прòпусница** ж. р.

❶ дефиниција *потврда о вакцинацији против ковида 19 или прележаном ковиду која власнику омогућује да уђе на места на која невакцинисаним особама није дозвољено.*

❷ цитати Ukidanje **ковид propusnica**: Doviđenja do sledećeg prokuženja (danars.rs, 13. 3. 2022); Epidemiolog Zoran Radovanović ocenio je da su nadležni u Srbiji „debelo zakasnili” sa uvođenjem **ковид propusnica** (rs.n1info.com, 20. 10. 2021); Кризни штаб донео је данас одлуку о ублажавању ковид мера, па се од суботе укида важење **ковид пропусница**, али и ограничење броја људи у затвореним просторима, пренела је чланица Кризног штаба министарка Дарија Кисић Тепавче-

вић (politika.rs, 10. 3. 2022); Praksa je pokazala da se kao **kovid propusnica** prihvata i potvrda o vakcinaciji, koju vam službenik očitа sa papira ili mejla, mada se to ne navodi u zvaničnim uputstvima državnih organa (danas.rs, 1. 12. 2021); Ovo znači da nakon 20 časova neće biti moguće boraviti u ovim objektima bez **kovid propusnice**, a ukoliko neki ugostiteljski objekat ili kladionica radi non stop, ulazak bez kovid sertifikata moguć je tek od 6 časova ujutru narednog dana (rtv.rs, 8. 11. 2021).

③ порекло према енгл. COVID pass.

⑤ синоними КОВИД-сертификат.

⑥ област МЕДИЦИНА.

кòвид-сертифìкāt, -áта м. р.

① дефиниција *потврда о вакцинацији против ковида-19 или прележаном ковиду која власнику омогућује да уђе на места на која невакцинисаним особама није дозвољено.*

② цитати У току су припреме за увођење **ковид-сертификата**, рекла је након седнице Кризног штаба председница Владе Ана Брнабић. [...] Оно што је разговор је да ти **ковид сертификати**, уколико буду имплементирани, а да би било у складу са Уставом и свим људским правима буду уведени у просторима где није неопходно да људи бораве, а где је висока могућност заражавања. То су ноћни клубови, под број један, барови, кафићи и ресторани у затвореном (in4s.net, 2021); Почев од 08. новембра 2021. године, за боравак у угоститељским објектима у затвореном простору као и у објектима који нису у регистру угоститељских објеката, у којима се врши одржавање забавних и свечаних манифестација (сале за венчања, играонице, сале домова културе, објекти у приватној и јавној својини који се користе за било које прославе, манифестације и слично), кладионицама, коцкарницама, слот клубовима и другим објектима у којима се одржававају игре на срећу, као пружалац и корисник услуге, у периоду од 20,00 сати до завршетка радног времена прописаног Одлуком о радном времену Скупштине града Зајечара, може боравити и радити само лице које поседује „**Ковид сертификат**” (zajecar.info, 8. 11. 2021); Ovo znači da nakon 20 časova neće biti moguće boraviti u ovim objektima bez kovid propusnice, a ukoliko neki ugostiteljski objekat ili kladionica radi non stop, ulazak bez **kovid sertifikata** moguć je tek od 6 časova ujutru narednog dana (rtv.rs, 8. 11. 2021).

③ порекло према енгл. COVID certificate.

⑤ синоними КОВИД пропусница.

⑥ област МЕДИЦИНА.

кооснива̀чица ж. р.

❶ дефиниција *женска особа кооснивач.*

❷ цитати Моја супруга, Светлана Ђурђевић Лукић (53), директорка и **кооснивачица** Центра за истраживање јавних политика, погинула је пре три године у саобраћајној несрећи (НИН, 2019); Бранка Анђелковић, **кооснивачица** и програмска директорка Центра за истраживање јавних политика, подсећа да је реч о првој студији ове врсте у Србији, која оцењује платформе на основу стандарда достојанственог рада (politika.rs, 4. 4. 2022); Биће ту Нађа Јокановић, **кооснивачица** Wannabe Magazina, једног од најчитанијих интернет медија који се бави темама из живота, моде, путовања и слично (novosti.rs, 6. 4. 2017); Гошћа данашњег Кибицфенстера биће Јана Даниловић, **кооснивачица** Фестивала „Реконструкција” (rts.rs, 28. 9. 2020); Аутономни женски центар је **кооснивачица** Мреже за Европски женски лоби Србија и Мреже Жене против насиља Србија (sr.m.wikipedia.org).

❸ област ПОСЛОВАЊЕ.

крафѝн, -ѝна м. р.

❶ дефиниција *врста слатког пецива од лиснатог теста које има особине и кроасана и мафина.*

❷ цитати За one koji ne znaju **krafin** (cruffin) je zapravo kroasan mafin. Recept za kroasan samo upreden i pečen u kalupima za mafine. Mere koje ću vam ispisati su za 8 **krafina**. I verujte, biće divno lisnati, krckavi spolja i meki unutra (jabukeicimet.rs, 19. 6. 2019); Najnoviji izum jeste **krafin**, mešavina kroasana i mafina, i dolazi iz kafića – poslastičarnice „Fokskroft i Džindžer”. Kvintin Dason, vlasnik, priznaje da je ovaj slatkiš prvi put spazio u pekari „Gospodin Holms” u San Francisku, pre nekoliko godina, ali da se u njegovom objektu prvi put pojavio u Londonu. **Krafini** su mešavina putera i brašna, sa spiralnim toppingom, ne tako elegantnog izgleda i nezgodni za jelo. Tekstura je, pak, čudesna: bogato, lisnato testo istovremeno mekano i hrskavo. Iako nije pržen u ulju, zahvaljujući puteru ima divnu koricu, koja se posipa šećerom u prahu (stvarukusa.rs, 28. 3. 2015); Nastao spajanjem francuskog kroasana i američkog mafina. Spolja hrskav a unutra mekan. Prvi **krafin** napravila je Kejt Rid, poslastičarka iz Melburna (mesimozajedno.rs, 1. 4. 2019); Testo prstima premazati sa 25 grama omekšala putera (od onih ukupno 150 grama) i uviti u rolnicu. Rolnicu uzduž prerezati na pola i svaku polovinu uviti u puž, rezana strana da je okolo. Staviti u kalup za mafine. Tako uraditi sa svim lopticama testa.

Izađe 12 **krafina**. Ostaviti da stanu 60 minuta i peći na 180 stepeni 25 minuta. Pečene posuti šećerom u prahu (recepti.zena.blic.rs).

③ порекло енгл. cruffin < croissant + muffin.

④ варијанте круфин.

⑥ област кулинарство.

⑧ напомене Предност треба дати именици *крафин* наспрам варијанте *круфин* јер је ближа изговору оригиналног назива. Уз ову реч се често наводи шта значи, што показује да је њено значење многим изворним говорницима непознато.

крипторудар, -ара м. р.

① дефиниција *особа која користећи посебну компјутерску опрему ствара нове јединице неке од постојећих криптовалута, дигиталног или виртуелног новца без централне банке.*

② цитати Ovo bi trebalo da nadomesti negativan uticaj velikog broja **kripto-rudara**, koji će momentalno ispasti iz igre (benchmark.rs, 17. 7. 2022); Slavonci su najveći hrvatski **kripto-rudari** (novosti.rs, 30. 1. 2018); U Srbiji ima mnogo **kriptorudara** ali su oni svaki za sebe mali i ne rudare bitkoine nego eterijum, jer je to u startu jeftinije (24sedam.rs, 23. 5. 2022).

③ порекло према према енгл. crypto miner.

⑤ синоними рудар*, мајнер.

⑥ област технологија.

⑧ напомене Предност треба дати спојеном писању *крипторудар*.

крипторударење с. р.

① дефиниција *стварање нове јединице неке од постојећих криптовалута, дигиталног или виртуелног новца без централне банке, користећи посебну компјутерску опрему.*

② цитати **Крипто-рударење** троши огромне количине енергије (махом произведене из фосилних горива) за напајање моћних рачунара, а према Кембриџ биткоин индексу потрошње електричне енергије, рударење ове виртуелне валуте троши више струје него неке целе државе величине као што су Финска и Белгија (rtv.rs, 14. 6. 2021); Zbog niskih cena struje na KiM poslednjih godina mnogi mladi ljudi su počeli da se bave **kripto rudarenjem**, navela je agencija (rtv.rs, 4. 1. 2022); Oprez ukoliko skidate piratske igre – hakeri ih podvaljuju za **kripto-rudarenje** (b92.net, 9. 7. 2021).

- ③ порекло према енгл. crypto mining.
- ④ варијанте рударење криптовалута, крипто рударење.
- ⑤ синоними мајновање.
- ⑥ област технологија.
- ⑧ напомене Предност треба дати спојеном писању *крипторударење*. Не препоручује се варваризам *мајновање*.

крипторударскѝ, -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на крипторударење и крипторударе (= стварање нове јединице неке од постојећих криптовалута, дигиталног или виртуелног новца без централне банке, користећи посебну компјутерску опрему, те особе које се тиме баве).*

② цитати Највећа потражња за **kripto-rudarskom** опремом је у Славонији (novosti.rs, 30. 1. 2018); У Mrkonjić Gradu фабрику воде „Kruna” претворили у **kriptorudarski** комбинат. Уредно платили 4.500 maraka струје и копају. Уложили скоро милион за опрему и удри (twitter.com, 14. 10. 2021).

- ③ порекло према енгл. crypto mining.
- ⑤ синоними мајнерски, -а, -о.
- ⑥ област технологија.
- ⑧ напомене Нераспрострањено.

кристијановац м. р.

① дефиниција *особа која је ватрени навијач португалског фудбалера Кристијана Роналда (Cristiano Ronaldo dos Santos Aveiro, 1985–), која је његов обожавалац.*

② цитати Ови „**Кристијановци**” људи нормални, уживају у партијама свог љубимца, нико га не проглашава за точак или топлу воду, а зато „Месијевци” удавили. Прво, он није (много) бољи од Роналда, а друго, СИГУРНО није бољи од Марадоне (b92.net, 20. 9. 2015); Da ta legenda nije Penaldo? Hihhi, **kristijanovci** na infuziji (mondo.rs, 28. 12. 2021).

- ⑤ синоними роналдовац.
- ⑥ област спорт.
- ⑧ напомене Нераспрострањено, предност треба дати облику *роналдовац*.

кроасан-крофна ж. р.

❶ дефиниција *врста слатког пецива од лиснатог теста у облику крофне пуњеног кремом, које је 2013. године почео да прави њујоршки посластичар Доминик Ансел.*

❷ цитати Kronats – Kronat – Cronuts / Fantastično pecivo u obliku krofne i pečeno kao krofna a pripremano kao kroasan, kod nas se zove **kroasan krofna**. Apsolutni hit u svetu (brzikolaci.com, 28. 5. 2014); **Kroasan krofne / Kroasan krofne** nisu nešto što se pravi baš svaki dan, jer je otprilike potreban ceo dan da bi se napravile. One su suštinski krofne od lisnatog kvasnog testa. Sama priprema ne traje dugo, ali je potrebno dosta vremena koje služi da bi testo dobro naraslo i da bi se dobro listalo. Kronats kako se zovu u originalu otkriće su francuskog poslastičara koji živi i radi u Americi a zove se Dominik Ansel (lepibrka.com, 17. 6. 2019); Dva u jedan: **Kroasan-krofna**, pecivo za kojim lude Njujorčani! / Nakon dva meseca pokušavanja da napravi idealnu kombinaciju francuskog kroasana i američke krofne, pekar Dominik Ansel je uspeo. Sada već čuveni proizvod, Crounat omiljeni je doručak velikog broja Njujorčana. Dnevno se proizvede samo 200 komada ovog neobičnog slatkiša, te su redovi ispred pekare uobičajena pojava (posaljirecept.rs, 11. 7. 2013).

❸ порекло према франц. croissant + нем. Krapfen.

❹ синоними кро-крофна, кронат, кронут.

❺ област кулинарство.

❻ напомене Предност треба дати сложеници *кроасан-крофна* јер се састоји од две познате постојеће речи или облику *кронат*, који је најближи изговору оригиналног назива. Уз ову реч се често наводи шта значи, што показује да је њено значење многим изворним говорницима непознато.

крѠ-крѠфна ж. р.

❶ дефиниција *врста слатког пецива од лиснатог теста у облику крофне пуњеног кремом, које је 2013. године почео да прави њујоршки посластичар Доминик Ансел.*

❷ цитати Ove godine pobednik među slatkišima je nova **kro-krofna**. Njujorčani su poludeli za njom, a ideju je dobio jedan francuski pekar. [...] Reklo bi se da tu nema mnogo pametovanja – **kro-krofna** je, jednostavno, dete kroasana i krofne – Francuske i Amerike. Ili ne? (lifepressmaga-zin.com); Njujorčani su poludeli za „**kro-krofnama**” (cronut), novotarijom u svetu poslastica koju je izmislio i zaštitio jedan francuski pekar, tako što je ukrstio kroasan i američku krofnu (blic.rs, 13. 6.

2013); Razvaljajte testo blago ponovo, pa ga vratite u frižider. Ovo ponovite još 2 puta da biste dobili slojevitost **kro-krofne** (dnevno.rs, 16. 3. 2015); **Kro-krofne** jednostavno morate probati. Pogledajte za čime ljudi Amerika i Francuska (facebook.com, 27. 10. 2013); **Kro-krofna** je u obliku američke krofne sa rupom u sredini, ali napravljena od hrskavog testa za francuske kroasane (novine.ca, 23. 5. 2017).

③ порекло према енгл. cronut < croissant + donut.

⑤ синоними кроасан-крофна, кронат, кронатс, кронут.

⑥ област кулинарство.

⑧ напомене Предност треба дати сложеници *кроасан-крофна* јер се састоји од две познате постојеће речи или облику *кронат*, који је најближи изговору оригиналног назива. Уз ову реч се често наводи шта значи, што показује да је њено значење многим изворним говорницима непознато.

кронат м. р.

① дефиниција *врста слатког пецива од лиснатог теста у облику крофне пуњеног кремом, које је 2013. године почео да прави њујоршки посластичар Доминик Ансел.*

② цитати Истински гурмани и познаваоци добре кухиње уживају у опробаним укусима традиционалних јела са свих меридијана, али и експериментишу са новим састојцима и мирисима. Ове године у моди је хибридна храна, а њен симбол је „**кронат**” – савршена мешавина најбољег француског кроасана и чувене америчке крофне. Нову врсту слатког пецива лансирао је, крајем прошле године, француски посластичар Данијел Ансел. За неколико месеци постала је изузетно популарна у свим већим европским градовима и у Америци (novosti.rs, 12. 7. 2014); Pekar Dominik Ansel morao je nedavno da zaštititi ime svog kolača koji su počeli da kopiraju širom Amerike. Sve je počelo kada je pekar pokušao da napravi neku novinu i eksperimentisao sa ukusima i oblicima. Тако је настао **kronat** (cronut) (kurir.rs, 6. 10. 2014); Говорећи о неким од најпопуларнијих јела данашњице, познати шеф коментаришао је, између осталог и традицију бранча (оброка између доручка и ручка) и хибридно јело које је комбинација кроасана и крофне познато као „**кронат**” (crounute). [...] Дјелује да је једино што му се свиђа од помодарских ствари „**кронат**” [...] „Не једем много слаткиша, али кронати су проклето добри”, закључио је Борден (rtrs.tv, 28. 9. 2017); Kronat je pecivo u obliku krofne, a priprema se kao kroasan. Ovaj svetski hit među slatkišima izumeo je francuski pekar Dominik Ansel (bgonline.rs); U Beogradu je otvorena nova Slatkoteka! Probajte kap-

kejk, **kronat** i Slatkoladu po prvi put u našem gradu, uz druge provereno dobre poslastice (putujsigurno.rs, 30. 8. 2019).

- ③ порекло енгл. cronut < croissant + donut.
- ④ варијанте кронатс, кронут.
- ⑤ синоними кроасан-крофна, кро-крофна.
- ⑥ област кулинарство.

кронатс м. р.

① дефиниција *врста слатког пецива од лиснатог теста у облику крофне пуњеног кремом, које је 2013. године почео да прави њујоршки посластичар Доминик Ансел.*

② цитати **Kronats** ili kronut je krofna napravljena kao lisnato testo. Prvo pravite kiselo testo, premazujete margarinom ili maslacem i vadite krofne koje pečete u dubokom ulju (domacirecepti.net, 21. 4. 2015); Otkrijte recept za **Kronats**, fantastično pecivo, nešto između krofni i kroasana, i saznajte više o tome koja su ulja najbolja za prženje (soibiberblog.com, 20. 2. 2014); **Kronats**, nešto između krofni i kroasana. Pecivo nastalo na Menhetnu, kreirano od strane francuskog kuvara, za kojim su svi poludeli (omiljenirecepti.blogspot.com, 18. 6. 2014); **Kronats** ili Cronut je kombinacija kroasana i krofne koju je osmislio francuski pekar Dominik Ansel (my-in-stastalker.com); Čitam nešto o trendovima u hrani, kažu da su 2013. obeležili sokovi i sokovnici, sve moguće bez glutena, paleo ishrana, **kronats** koji su u nanosekundi osvojili celu Ameriku a odatle stigli čak i kod nas (porodicnegastronomije.com, 10. 2. 2014); Kako nisam htela da mesim one prave, iskoristila sam lisnato koje sam pržila pa dobila nešto kao prostiju verziju **kronats** (prstohvatsoli.com, 25. 7. 2016); U Gruv se doselio čuveni Dominik Ansel, zbog čijih **kronatsa** (kombinacija krofne i kroasana) su u Njujorku umeli da se prave redovi od ranog jutra, a preko Craigsliste su se ljudi nudili da čekaju u redu i da za 100usd donesu kronatse na bilo koju adresu na Menhetnu (zelenalutrija.com, 13. 1. 2018).

- ③ порекло енгл. cronut < croissant + donut.
- ④ варијанте кронат, кронут.
- ⑤ синоними кроасан-крофна, кро-крофна.
- ⑥ област кулинарство.

⑧ напомене Предност треба дати сложеници *кроасан-крофна* јер се састоји од две познате постојеће речи или облику *кронат*, који је најближи изговору оригиналног назива. Уз ову реч се често наводи шта

значи, што показује да је њено значење многим изворним говорницима непознато.

крџнут м. р.

❶ дефиниција *врста слатког пецива од лиснатог теста у облику крофне пуњеног кремом, које је 2013. године почео да прави њујоршки посластичар Доминик Ансел.*

❷ цитати Можда нисте чули за славног пекара Dominika Ansela, али његово ремек дјело **kronut** тешко да сте могли да заобиђете, бар ако редовно пратите дешавања на Интернету. [...] За популарни kronut (игра riječi croissant – kroasan i donut – krofna) svakog mjeseca osmišljava se novo punjenje, a često se upravo zbog ovog slatkiša prave redovi ispred Anselove pekare у нјујорској четврти Soho. Kronut је настао још 2013, а данас је познат толико да има своју страницу на Википедији, те је помогао славном пекару да отвори још двије пекаре – у Los Angelesу и Londonу (srpskainfo.com, 5. 3. 2019); Kronats или **kronut** је krofna направљена као лиснато тесто. Прво правите кисело тесто, премазујете маргарином или маслацем и vadite krofne које пећете у dubokom ulju (domacirecepti.net, 21. 4. 2015); Ваš се радујем да сам napravila Ivanine **kronut**, о којима сам баš puno читала (coolinarika.com, 12. 1. 2015); Evo како направити своје **kronute** (bs.hiloved.com).

❸ порекло енгл. cronut < croissant + donut.

❹ варијанте кронат, кронатс.

❺ синоними кроасан-крофна, кро-крофна.

❻ област кулинарство.

❼ напомене Предност треба дати сложеници *кроасан-крофна* јер се састоји од две познате постојеће речи или облику *кронат*, који је најближи изговору оригиналног назива. Уз ову реч се често наводи шта значи, што показује да је њено значење многим изворним говорницима непознато.

крџфин, -йна м. р.

❶ дефиниција *врста слатког пецива од лиснатог теста које има особине и кроасана и мафина.*

❷ цитати Комбинација kroasana i mafina је позната под називом **kru-fin** и о овој poslastici смо писали (tastemagazin.com, 27. 1. 2020); Ostavite obična peciva amaterima, vi ste već spremni kuvari који ће се одлично снаћи у припреми овог једноставног и ароматичног panteonea – **kruфина** (bonapeti.rs, 11. 6. 2018).

③ порекло енгл. *cruffin* < *croissant* + *muffin*.

④ варијанте крафин.

⑥ област кулинарство.

⑧ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати варијанти *крафин* јер је ближа изговору оригиналног назива. Уз ову реч се често наводи шта значи, што показује да је њено значење многим изворним говорницима непознато.

Л

лајткоин м. р.

❶ дефиниција *једна од криптовалута, врсте дигиталног или виртуелног новца без централне банке.*

❷ цитати **Lajtkoin** је skočio за једно место и сврстао се на шесто место најтргованијих кryptoвалута у октобру, uprkos tome што је његов месечни обим трговања пао за 37 одсто на 104,2 милијарде долара (b92.net, 4. 11. 2011); Virtuelni novac је све popularнији, а „bitcoin” и „**lajtkoin**” су valute којима се склапају озбиљни послови – navode finansijski eksperti (nezavisne.com, 3. 12. 2003); **Lajtkoin** је predvodio dobitnike s porastom od 6,37% u zadnja 24 sata na 112,96 USD. Token је porastaо 27,98% u proteklih sedam dana (dnevnik.rs, 3. 7. 2023); Биткоинима и многобројним копијама које су се у међувремену појавиле (**лајткоин**, пиркоин, прајмкоин...) можете да на страним сајтовима купујете компјутерску опрему или да уплатите први туристички лет у свемир (politika.rs, 6. 12. 2013); „Blumbergov” индекс „galaksi kripto”, merilo najvećih digitalnih valuta, трговао се blizu najnižeg nivoa od novembra 2017. godine, jer су rivalske valute – ripl, eter и **lajtkoin** – такође pale за више од 4,0 procenta (politika.rs, 6. 9. 2018).

❸ порекло енгл. litecoin

❹ област интернет, финансије.

❺ детерминативи Da kryptovalute i u našoj zemlji privlače veliku pažnju javnosti, dokazala је postavka dvosmernog bitcoin и **lajtkoin** bankomata u Beogradu. Na uglу ulica Kneza Miloša и Kralja Milana се nalazi jedini bankomat na kom је moguće kupiti и prodati najpopularnije kryptovalute na svetu (rts.rs, 17. 4. 2018); **Lajtkoin** mreža može да proizvede maksimalnih 84 miliona lajtkoina, četiri puta više nego bitcoin mreža (novaekonomija.rs, 4. 12. 2013).

ламберсексуалац, -лица м. р.

❶ дефиниција *млади урбани мишићави мушкарац, с брадом, који се облачи попут америчких дрвосеча.*

❷ цитати U korenu novog termina je reč lamber, koja na engleskom označava drvenu građu, pa bi **lamberseksualac** u slobodnom prevodu mogao da se zove „drvosečom”, kada bi nekim slučajem njegov odnos prema životu, stil odevanja i opšti izgled bili više stvar slučajnosti, a ne pažljivog planiranja. **Lamberseksualci** su živa suprotnost metroseksualcima, koji su vrhunac slave doživeli u prošloj deceniji. Zato „drvoseče” umesto uzanih farmerki, biraju široke, umesto glatko obrijane brade, imaju onu „od tri dana” i nose karirane košulje umesto majica sa aplikacijama (b92.net, 17. 11. 2014); MESI NIJE VIŠE LAMBERSEKSUALAC: Leo kao dečak, deset godina mlađi bez brade! [...] Kada je 7. marta poslednji put izveo tim Barselona na prvenstveni meč, sjajni Argentinac je još gajio imidž tzv. **lamberseksualca**, klasično podšišanog muškarca sa dužom bradom, kome samo sekira nedostaje pa da slika o modernom drvoseči bude kompletna (kurir.rs, 14. 6. 2020); Međutim, njihovo vreme je prošlost, a novi muškarac je takozvani seksi drvoseča ili **lamberseksualac**. Njihove brade nisu one poznate od tri dana, već lepe i guste, uredno podšišane. (aska.rs, 26. 9. 2017); Ulickani, uredno obrijani muškarci u savršeno odabranim odevnim kombinacijama i sa rukama negovanijim od ženskih su stvar prošlosti, tvrde strani portali. Jer, sada su u modi drvoseče! Ovaj novi vid muškaraca, popularno nazvan „**Lamberseksualci**” (lumberjack – drvoseča na engleskom) predstavlja antonim metroseksualaca (zena.blic.rs, 26. 4. 2017).

❸ порекло према енгл. lumbersexual < lumberjack – дрвосеча.

❹ синоними дрвосексуалац.

❺ област МОДА.

ламберсексуалност ж. р.

❶ дефиниција *стил одевања и изглед који одликује ламберсекуалца (= младог урбаног мишићавог мушкарца, с брадом, који се облачи попут америчких дрвосеча).*

❷ цитати Bilo da su koreni **lamberseksualnosti** u kulturološkom pomaku ka očuvanju životne sredine ili pobuna protiv stila koji nameću „poslovi od 9 do 17 h”, ne može se osporiti da je poklonika ovog „pokreta” sve više (b92.net, 17. 11. 2014); **Lamberseksualnost**, odnosno neobična kombinacija hipsterske uglađenosti i klasičnog mačo stila, sve više osvaja i muškarce na našim ulicama (savsena.com); Upečatljiv primer **lamberseksualnosti** je fotografija Hughja Jackmana, jednog od istaknutih predstavnika ove vrste (bumtorg.ru, 12. 7. 2019); Iskoristio bih **lamberseksualnost** kao izgovor za to što se nisam obrijao dve nedelje, ali mi fali jedno 30 kilograma da bih bio uverljiv (twitter.com, 9. 12. 2014).

③ порекло према енгл. lumbersexual < lumberjack – дрвосеча.

⑥ област МОДА.

лебдећа јога ж. р.

① дефиниција *врста јоге код које се вежбе углавном изводе изнад земље, viseћи у ваздуху.*

② цитати „Gusenica je spremna da postane leptir. **Lebdeća joga**. Anti-gravitaciono istezanje. Najbolje. Spajdermen vežba fleksibilnost”, каже Novak Đoković у својој објави на Instagramу (rts.rs, 12. 2. 2021); За велики број здравствених проблема, као и очување и побољшање физичког и психичког здравља, препоручује се јога. Ипак, уколико пре свега желите да се забавите и насмејете, **лебдећа јога** прави је избор (rtv.rs, 26. 10. 2020); **Lebdeća joga®** – која се још назива и antigravitaciona i vazдушна joga i слично – је у великом успону јер комбинује јога положаје (asane), regenerativne позе, разне вежбе које јаћају тело и увећавају флексибилност, те фитнес и акробатику (joga.rs); Neda Popović, nekadašnja репрезентативка у кајаку, након професионалне спортске каријере пронашла се у **lebdećoj jogi** i постала инструкторка ове занимљиве вештине (citymagazine.danas.rs, 3. 2. 2021); Danas је веома популарна i **lebdeća joga** где се вежбачи налазе у растегљивим лежалјкама које vise са плафона просторије i које омогућавају да се i веома комплексне вежбе лако изводе (krugzdravlja.rs); Као највећу предност **lebdeće joge** издваја то што се при оваквом лебдењу, за разлику од јоге на поду, врши декомпресија, односно опуштање кичме (b92.net; 18. 11. 2020).

⑤ синоними аериал-јога, аеројога, антигравитациона јога, ваздушна јога, viseћа јога, еријал-јога, летећа јога.

⑥ област СПОРТ.

⑧ напомене Предност треба дати синонимима *аеројога, антигравитациона јога, ваздушна јога, ваздушна јога, viseћа јога, лебдећа јога и летећа јога* уместо полусложеницама *аериал-јога* и *еријал-јога*.

лебрóновац, -вца м. р.

① дефиниција **а.** *особа која је ватрени навијач америчког кошаркаша Леброна Џејмса старијег (LeBron Rayтone James Sr., 1984–), која је његов обожавалац.* **б.** (обично у мн.) *члан једног од два кошаркашка тима који се формирају једном годишње од најбољих играча Источне конференције и Западне конференције америчке професионалне кошаркашке лиге (The National Basketball Association /NBA/) како би се одиграла једна утакмица у оквиру NBA ол-стар викенда, а чију*

тренер је за ту прилику био амерички кошаркаш Леброн Џејмс старији.

❷ цитати **a.** Tužno je bilo gledati samoprozvanog kralja, kako očajno pokušava razgrnuti protivnike u reketu & dokopati se obruča, dok mu banane lupaju kao od šale. Bivsi saigrač iz Kivlenda Grin ga je ruinirao. Ja da sam **lebronovac**, odrekao bih se gledanja košarke (b92.net, 17. 12. 2018); I kako vest zastareva samo se lebronovci vraćaju na nju. **Lebronovci** kako vam se sviđa sto je Jokić statistički bolji nego sto je Lebron ikada bio (b92.net, 16. 1. 2023); pošto **lebronovci** tvrde da je on krš igrač pa da vidimo kako će igrati bez njega, loše su počeli... i dobra stvar je što povređenog teško mogu da ga trejduju (test.superzena.net, 31. 1. 2018); Patite **Lebronovci** (vox92.net, 28. 5. 2022); LeBronu je ovo bila najbolja prilika za titulu, ali je uprskao i to ne može niko da ospori ko je kriv! **Lebronovci** pomirite se sa tim (sportklub.info, 21. 5. 2010). **б. Lebronovci** bolji od Karijevaca / Pogledajte najzanimljivije detalje sa Ol-star meča NBA lige u kome je tim Lebrona Džejmsa savladao ekipu Stefa Karija rezultatom 148:145 (sportklub.n1info.rs, 19. 2. 2018); Što se tiče samog toga utakmice u većem delu vodio je Karijev tim. Prvu četvrtinu karijevci su dobili sa 11 razlike i održavali tu predost jedno vreme, ali do poluvremena **lebronovci** su poravnali (mozzartsport.com, 19. 2. 2018); Ol-star vikend ove godine je, čini se, bio ispod očekivanja, ali je duel timova koje su izabrali Lebron Džejms i Kevin Durent ipak zadovoljio. Slavili su **Lebronovci** za koje je igrao i srpski as Nikola Jokić (vojvodinauzivo.rs, 21. 2. 2022); U ovogodišnjem Ol star meču, koji drugu godinu zaredom nije između Istočne i Zapadne konferencije već „timova” koje biraju kapiteni, pobedu su odneli izabranici Lebrona Džejmsa koji su protiv ekipe Janisa Adetokunba slavili 178:164. Zanimljivo je da je neiskusnija ekipa, i „mišićavija”, koju je sastavio Grk daleko motivisanije i bolje ušla u meč, bili su ozbiljni u tome da trijumfuju, ali su i „**Lebronovci**” tada pojačali (rtvbn.com, 18. 2. 2019); To je u noći između nedelje i ponedeljka bio „Tim Lebron”, koji je pred 17.808 navijača u „Junajted centru” odneo pobedu u dugo čekanoj neizvesnoj završnici u večeri svih zvezda. [...] Četvrta je završena onog trenutka kada je Entoni Dejvis postigao 24. poen za „**lebronovce**” (mondo.rs, 17. 2. 2020).

❸ област спорт.

лебрóновскѝ, -â, -õ

❶ дефиниција *који је карактеристичан за америчког кошаркаша Леброна Џејмса старијег (LeBron Raymone James Sr., 1984–), за начин на који игра кошарку.*

② цитати Šek hvali Simonsa: „**Lebronovski**” tip igrača (vesti.rs, 14. 9. 2016); Tipična „**lebronovska**” poslednja četvrtina kada je neizvesno, a nema nikog ko bi trebalo da preuzme odgovornost (b92.net, 18. 12. 2019); Jeste, on je u američki profesionalni košarkaški cirkus uneo malo jugoslovenskog basket mađioničarstva. Jeste, u nedostatku **lebronovske** telesne građe, on je koristio moždane kapacitete dostojne profesora Ace Nikolića (novaekonomija.rs, јул 2023); moja omiljena Kobijeva sezona. Sa 34 godine, u jednom momentu u sezoni čak 10 vezanih 30+ mečeva, neke totalno lude „**LeBronovske**” partije od 40-ak poena i 10 i više asistencija, 47 poena u direktnom okršaju sa mladim Lilardom i odigranih 48 minuta (b92.net, 18. 12. 2017); U ovoj raspravi primećujem da ima dosta tvrdoglavosti, pa neće da popusti, ali stvarno, kada se uzmu sve stvari i fakti izneseni za i protiv i **lebronovske** i antilebronovske struje ove teme, samo ovo gore boldirano je sigurno (forum.krstarica.com, 23. 6. 2013); Pisao si juče nadugačko i naširoko o „**lebronovskom**” pokušaju igre Kaline. Ubeđen da mu je to obećano usmeno prilikom potpisivanja ugovora (vox92.net, 3. 2. 2022).

⑥ област спорт.

лебрóновски прил.

① дефиниција *на начин карактеристичан за америчког кошаркаша Леброна Џејмса старијег (LeBron Raymone James Sr., 1984–), попут Џејмса Леброна.*

② цитати Jokić nadomak tripl-dabla u rutinskoj pobedi protiv Hornetsa, Dončić „**lebronovski**” srušio Kingse sa odličnim Bjelicom (naslovi.net, 16. 1. 2020).

⑥ област спорт.

⑧ напомене Нераспрострањено.

локдаун м. р.

① дефиниција *противепидемијска мера која се састоји у ограничавању кретања људи, територијално и(ли) временски, како би се смањили контакти међу људима и тиме успорило преношење вируса.*

② цитати „U italijanskim gradovima neophodan totalni **lokdaun** ili sledi tragedija” (rts.rs, 9. 11. 2020); У Мелбурну, другом по величини граду у Аустралији, данас је продужен „**локдаун**” на још седам дана због појаве нових 20 случајева корона вируса, док власти у Сиднеју разматрају ублажавање рестрикција за вакцинисане грађане, упркос ширењу заразнијег делта соја (politika.rs, 11. 8. 2021); Дан пошто је

аустријска влада одлучила да од понедељка уведе **локдаун** за све грађане и обавезну вакцинацију од 1. фебруара, противници корона мера организовали су протесте у центру Беча (rtv.rs, 20. 11. 2021); OVO SU 3 OPCIJE ZA ZATVARANJE SRBIJE: Potpuni **lokdaun** na 10 dana, prelazak na onlajn i rad od kuće ili samo vikend pod blokadom (novosti.rs, 8. 3. 2021); Desetine miliona ljudi u Kini su danas u **lokdaunu** jer su preduzeća u velikim turističkim gradovima prisiljena da zatvore vrata, dok poslednja žarišta korona virusa podstiču strah od povratka opštih ograničenja, javlja AFP (danas.rs, 6. 7. 2022); Skoro milion ljudi u predgrađu Vuhana, centralnom kineskom gradu u kojem je korona virus prvi put detektovan, stavljeno je u **lokdaun** (telegraf.rs, 28. 7. 2022);

❸ порекло енгл. lock down.

❹ синоними шатдаун, затварање*, закључавање*

❺ област МЕДИЦИНА.

лоукџстер м. р.

❶ дефиниција *нискобуџетна компанија која нуди услуге авионског (ређе аутобуског) превоза по нижим и приступачнијим ценама од просечних.*

❷ цитати Da bi **loukosterima** bila isplativa cena karata tri puta niža od cena nacionalnih prevoznika, oni smanjuju prevashodno kvalitet usluge (vreme.com, 8. 10. 2009); Мађарски **loukoster** se širi, osnovana kompanija Wizz air Abu Dabi (bizlife.rs, 3. 3. 2020.); **Loukoster** je krenuo: Ovo je 7 najvažnijih stvari ako hoćete do Zagreba i Ljubljane za 1.000 RSD (bizli-fe.rs, 25. 7. 2019); Islandski **loukoster** „Wow” bankrotirao (rtv.rs, 28. 3. 2019); Osnovni razlog za ovakav rast je dolazak **loukostera** kojima je aerodrom ponudio putničke takse od svega tri evra, što je rezultiralo izuzetno niskim cenama avionskih karata do evropskih destinacija u iznosu i od samo deset evra (danas.rs, 10. 4. 2019).

❸ порекло енгл. lowcoster.

❹ варијанте ЛОУКОСТ-КОМПАНИЈА.

❺ област саобраћај.

лоукџстерски, -а, -џ

❶ дефиниција *који се односи лоукџстер (= нискобуџетну компанију која нуди услуге авионског – ређе аутобуског – превоза по нижим и приступачнијим ценама од просечних).*

❷ цитати Jedna od osnovnih prednosti „klasičnih” prevoznika u odnosu na **loukosterski** ološ je upravo ta što imaju puno više letova plus su

umreženi u alijanse pa u velikoj većini slučajeva mogu da ti ponude neko efikasno rerutiranje tako da izgubiš samo nekoliko sati ako ti let bude otkazan (parapsihopatologija.com, 19. 12. 2018); „**loukosterske cene**” – na ruski način! (b92.net, 16. 5. 2018); Izguglao jedan Japanac da Srbi, kao nacija, svoj ponos nose tako što najviše uživaju kada im stranci pišaju u fontane. Kaže, to po svim **loukosterskim** i kauč surfing sajtovima ima. To, tvrdi on, rade svi oni tetovirani što dolaze loukosterima na pijančenje i drogiranje (parapsihopatologija.com, 10. 12. 2017).

③ порекло према енгл. lowcoster.

⑥ област саобраћај.

ЛОУКОСТ-КОМПАНИЈА ж. р.

① дефиниција *нискобуџетна компанија која нуди услуге авионског (ређе аутобуског) превоза по нижим и приступачнијим ценама од просечних.*

② цитати Ми вам prenosimo evropske **low-cost kompanije** (bizlife.rs, 9. 6. 2016); Аеродром „Никола Тесла” спреман за „**лоу кост**” **компаније** (politika.rs, 10. 12. 2009); **Loukost kompanije** sniziće cenu „siti brejk” aranžmana (blic.rs 5. 2. 2010); Još nisam čuo da je ikada nekom neka **loukost kompanija** vratila pare za neiskorišćen let, ali moram pokušati... (twitter.com, 22. 3. 2017); Er Srbija je demantovala da se sprema na transformaciju u **loukost kompaniju**, javio je RTS (ekonomskevesti.com, 28. 7. 2017).

③ порекло према енгл. low-cost company.

④ варијанте ЛОУКОСТЕР.

⑤ синоними нискобуџетна компанија, нискотарифна компанија.

⑥ област саобраћај.

⑧ напомене Предност треба дати писању без наводника. Не препоручује се изворно писање (*low-cost company*).

ЛУКБУК м. р.

① дефиниција *сет фотографија, одитампаних или дигиталних, којима се ради маркетиншких циљева представља нова модна колекција, модел, фотограф, стилиста или стил.*

② цитати Модна кућа је представила **lookbook** за capsule kolekciju krznenih aksesoara „Karlito” u kojem jednu od glavnih uloga ima mlada Kendall (elle.rs, 4. 5. 2015); Prvog marta na Paris Fashion Week-u H&M će predstaviti proleće/leto kolekciju H&M Studio, a odeća iz kolekcije se može kupiti dan nakon revije. Do revije je ostalo nešto više od dve nede-

lje, a brend H&M nudi pogled na glavne teme u ograničenoj kolekciji i ekskluzivne fotografije novog **lookbook-a** (grazia.rs); Za razliku od ostalih poznatih modnih kuća, Louis Vuitton nije predstavio pre-fall kolekciju na reviji, već novim **lookbook-om** u kome su učestvovalе poznate dame, a koji je fotografisala Collier Schorr (harpersbazaar.rs, 15. 1. 2019); Najizazovniji šuting u dosadašnjoj karijeri je bio **Luk buk** za Dolce & Gabbanu jer je sva obuća bila za dva broja manja od moje (vajbmagazin.com, 8. 11. 2018).

③ порекло енгл. *lookbook*.

⑥ област мода.

⑧ напомене Предност треба дати писању без наводника. Не препоручује се изворно писање (*lookbook*).

М

масмаркет прид. непром.

❶ дефиниција *који је намењен масовном тржишту, најширем кругу купаца, а не само онима са много новца или специфичних интересовања.*

❷ цитати *Kuća Creed је све оно што данашња селективна парфemska индустрија са својим **masmarket** приступом није (absolutennart2880150-67.wordpress.com); Таква су сва та **masmarket** комерцијална појачала, није то направљено за сепанје, него да се слуша кући умерено (diyaudio.rs, 18. 6. 2019); Парфеме су посветили финим и културним особама, које имају искуство или сензibilitет да процене разлику између **masmarket** парфема и правог *niche luksuza* (glossy.espresso.rs, 4. 12. 2010); Лako је бити таблетоман вama што читате генеричка **mas-market** штива па се штанцују у свим форматима и обlicима (znaksagite.com. 24. 6. 2013).*

❸ порекло енгл. mass market.

❹ синоними комерцијалан, -лна, -лно.

❺ област ПОСЛОВАЊЕ.

❻ напомене Предност треба дати речи *масмаркет* а не изворном облику (*mass market*).

месијевац, -вца м. р.

❶ дефиниција *особа која је ватрени навијач аргентинског фудбалера Лионарда Андреаса Месија (Lionel Andrés Messi, 1987–), која је његов обожавалац.*

❷ цитати *U последње време прича се о Lionelu Mesiju као таквом, али vest о смрти чувеног Pelea као да је „osvestila” и загрижене **Mesijevce** па су се и они мало замislili. Можда је то ipак Pele? Можда Maradona? (24sedam.rs, 3. 1. 2023); Ови „Кристијановци” људи нормални, уживају у партијама свог љубимца, нико га не проглашава за точак или топлу воду, а зато „**Месијевци**” удавили. Прво, он није (много) бољи од Роналда, а друго, СИГУРНО није бољи од Марадоне (b92.net, 20. 9. 2015); **Mesijevci** oskrnavili Ronaldov spomenik (foto) / Vandalski*

čin u rodnom mestu reprezentativca Portugalije (vesti.rs, 13. 1. 2016); Dok su se „**Mesijevci**” obradovali početku Serije A i mečevima u kojima je Juventus pobeđivao, a Kristijano Ronaldo nije postizao golove, oni mudriji su čekali svoj trenutak (meridiansport.rs, 12. 11. 2018); Da, izgleda da portugalski superstar zaista radi ono što je svojstveno ženama i zbog čega će mnogi „**mesijevci**” sada da likuju – Ronaldo lakira nokte na nogama (telegraf.rs, 1. 8. 2016).

⑥ област СПОРТ.

месијевскӣ, -ã, -õ

① дефиниција *који је карактеристичан за аргентинског фудбалера Лионарда Андреаса Месија (Lionel Andrés Messi, 1987–), за начин на који игра фудбал.*

② цитати Bio је то класичан „**mesijevski**” gol, silovit trk ka голу bez trunkе шансе да буде заустављен (mozzartsport.com, 7. 12. 2019); Pogledajte „**mesijevski**” slalom mladог fudbalera Njukasla (sportske.net, 1. 8. 2014); „**Mesijevski**” potez Enca за победу Ćelsija (direktno.rs, 11. 3. 2023); Србију ухватио „**Месијевски синдром**”! Наша селекција [...] некада је била крцата врским стрелцима, или бар играчима у чијим венама тече ледена крв. Сада је реалност, нажалост, потпуно другачија (rtvbn.com, 11. 9. 2019); Тешко је сетити се једног меџа у којем је играо у којем није приредио барем један „**месијевски**” тренутак, неки потез (пријем, дриблинг, пас...) који се касније вртео месецима на Јутубу и још дуже у сећању фудбалских навијача (rts.rs, 3. 6. 2018); Delovalo је да ће три boda остати у Kelnu, али онда креће да ради афричка магија. Прво је Taivo Avonji погодио, а онда је уследио **mesijevski** gol Pjera Kundea Malonga (espresso.co.rs, 17. 5. 2020).

⑥ област СПОРТ.

месијевски прил.

① дефиниција *на начин карактеристичан за аргентинског фудбалера Лионарда Андреаса Месија (Lionel Andrés Messi, 1987–), понум Месија.*

② цитати Gvardiolin sastav је до потпуног преокрета дошао pola sata касније, када је Hulijan Alvarez „**mesijevski**” spojio Bernarda Silve sa golom, а Portugalac је из непосредне близине matirao Alfonsa Areolu (bravosport.rs, 16. 9. 2023); Neymar је одиграо **Mesijevski** (b92.net, 13. 8. 2020); Pogledajte njegov prodor kod prvog gola на Banjici! То је rapsodija од igre. **Mesijevski**, стварно (zurnal.rs, 15. 12. 2015); Kakvi golovi

Radonjića i Adžića!!! [...] Adžić „slobodnjak” **Mesijevski** bez zaleta (mojacrvenazvezda.net, 25. 4. 2018).

⑥ област спорт.

миленијалси м. р. мн.

① дефиниција *особе рођене од раних осамдесетих година 20. века до средине или краја деведесетих и које су одрасле почетком 21. века.*

② цитати **Milenijalsi** u Srbiji čine oko 25% stanovništva. **Milenijalsi** su nešto obrazovaniji od proseka populacije, među njima je oko 34% visoko obrazovanih. U Srbiji, 38% **milenijalsa** je zaposleno sa punim radnim vremenom i to najčešće u privatnom sektoru. Većina nije u braku i još uvek živi sa roditeljima (ekapija.com, 29. 6. 2016); Generaciji Y, u engleskoj literaturi poznatijoj kao Why Generation, E Generation ili I Generation, odnosno narodski rečeno, kao **Milenijalsi** – pripadaju svi oni rođeni između 1980. i 1995. godine. Ima ih 78 miliona u svetu i 24 sata su ulogovani u nova tehnološka čuda pomoću kojih žive svoje onlajn živote. U Srbiji ih ima skoro dva miliona, a od toga više od polovine živi kod roditelja, nisu u braku i nisu finansijski nezavisni (vajbmagazin.com, 15. 4. 2018); Crowd-sourcing je popularan među ovom generacijom, a više od polovine **milenijalsa** je prijavilo da istražuje brendove kroz društvene mreže (marketingmreza.rs, 31. 3. 2015); **Milenijalsi** mrze svoje poslove na kojima provode 8 ili više sati. Zašto? Insistiraju na kreativnom radu, njih ne zanima komunistička, veštački utemeljena disciplina (espresso.rs, 12.03.2016); **Milenijalsi** su mladi ljudi rođeni između 1983. (po nekim autorima – 1980) i 2000. godine. U svetu ih je oko milijardu, a samo u SAD živi 92 miliona. U poslednjih pet godina puno je istraživanja urađeno o njima – od onih vrlo afirmativnih, koji glorifikuju njihovu visoku svest, do onih ekstremno negativnih, koji ih nazivaju sebičnim snobovima (alchemist.rs, 23. 8. 2017).

③ порекло према енгл. millennials.

④ варијанте миленијалци.

⑤ синоними генерација ехо-бумера, генерација ипсилон, ехо-бумери, ипсилон генерација, миленијум генерација, миленијумска генерација, миленијумци, Петар Пан генерација.

⑥ област социологија.

⑧ напомене Предност дати варијанти *миленијалци*, јер је изграђена према домаћем творбеном моделу.

МИЛЕНИЈАЛЦИ м. р. мн.

❶ дефиниција *особе рођене од раних осамдесетих година 20. века до средине или краја деведесетих и које су одрасле почетком 21. века.*

❷ цитати Rezultati istraživanja pokazali su da 59 odsto ljudi starosne grupe od 18 do 34 godina smatra svoje vršnjake egoističnim, 49 odsto beskorisnim, a 43 odsto pohlepnim. Svega 36 odsto **milenijalaca** je izjavilo da su pripadnici njihove generacije radni, a 24 odsto da su odgovorni. Da li je baš tako? (nedeljnik.rs, 5. 1. 2017); Rođeni su između 1985. i 2000. godine. Zovu ih „**milenijalci**”, ali još češće eufemizmima kao što su: „Ja, ja, ja generacija” u Americi, „Generacija možda” u Nemačkoj, „Ljudi koji rade dve stvari u isto vreme” u Japanu, „Mladi koji jedu stare” u Kini. Kritičari **milenijalaca**, međutim, često zaborave da napomenu da je šesnaest odsto ove generacije odraslo u siromaštvu i da taj broj konstantno raste. Ova generacija piše istoriju ekonomskog debakla koji se ogleda u dramatičnim klasnim razlikama. Na tu za **milenijalce** bitnu činjenicu ukazuje i Kler Rejns u knjizi iz 2002. *Connecting generations: The Sourcebook for a New Workplace* (vreme.com, 14. 9. 2017); Upoznajte „**milenijalce**”, o kojima se sve više piše u medijima. Tehnički gledano, „**milenijalci**” su generacija ljudi rođenih od ranih osamdesetih do ranih dvehiljaditih godina, i oni pokazuju neke potpuno specifične osobine u odnosu na prethodnu, „generaciju iks” (ljudi rođeni u šezdesetim i sedamdesetim), kao i na onu pre nje, „bebi-bum” generaciju, koju čine ljudi rođeni posle Drugog svetskog rata. Jedna osobina **milenijalaca**, koju ćete najčešće naći u medijima, jeste njihovo intenzivno korišćenje savremenih tehnologija u svakodnevnom životu. [...] **Milenijalci** imaju mnogo samopouzdanja, ali je ono često bez osnova. **Milenijalci** zaista nisu poput ostalih generacija a za to postoje dobri razlozi (lifehacker.rs); Često smo u prilici da čujemo, odnosno čitamo kako su **milenijalci** pripadnici grupe koju odlikuju iste karakteristike i iste lične vrednosti. Ako bismo verovali svemu što pročitamo o njima došli bismo do zaključka da su **milenijalci** generacija mladih ljudi koji često menjaju radno mesto, koji su zaljubljeni u sebe, rasejani, odsutni i inertni. Tokom poslednjih deset godina, pojam **milenijalci** se koristio kao stereotip kojim se objašnjavaju sve one osobine koje jesu ili pak nisu dobre kod mladih. U međuvremenu, **milenijalci** su porasli i postali zreli ljudi. Rođeni u periodu između 1981. i 1996. godine, najmlađi **milenijalci** danas imaju 23, a najstariji 38 godina i svoju karijeru usmeravaju ka liderskim pozicijama. Od 2016. godine na tržištu rada ima više **milenijalaca** nego pripadnika drugih generacija, a predviđa se da će do 2020. milenijalci činiti 35% ukupne radne populacije u svetu (novaekonomija.rs, 13. 12. 2019); **Milenijalci** su pioniri digitalne ere, prvi su koristili tada revolucionarne, društvene mreže, svedoci su rođenja

pametnih telefona, slanja sms poruka i internet pretrage (galaksijanova.rs, 2018).

③ порекло према енгл. millennials.

④ варијанте миленијалси.

⑤ синоними генерација ехо-бумера, генерација ипсилон, ехо-бумери, ипсилон генерација, миленијум генерација, миленијумска генерација, миленијумци, Петар Пан генерација.

⑥ област социологија.

⑧ напомене Предност дати варијанти *миленијалци*, а не *миленијалси*, јер је прва изграђена према домаћем творбеном моделу.

миленијум генерација ж. р.

① дефиниција *особе рођене од раних осамдесетих година 20. века до средине или краја деведесетих и које су одрасле почетком 21. века.*

② цитати **Миленијум генерација** или Нет генерација обухвата рођене између 1980. и 1996. године. Миленијалци су пионери дигиталне ере, први су користили тада револуционарне, друштвене мреже, сведоци су рођења паметних телефона, слања смс порука и интернет претраге (rts.rs, 29. 1. 2019); Generacija Y, ili **Milenijum generacija**, најчешће подразумева све рођене осамдесетих и деведесетих година прошлог века – последње генерације рођене у XX веку. У Србији тек потонји, али у развијеном свету и они рођени осамдесетих одрастају окружени дигиталном технологијом, новим начинима комуникације и медијима, што је унело знатно другачије погледе на све аспекте живота (sandrakravitz.com, 1. 2. 2012); Њихова циљна група и јесу млади односно **milenijum generacija** која је врло брзо заволела овај бренд, па ColourPop тренутно има више од 3,8 милиона пратилаца на Instagramу (injournal.rs, 20. 12. 2016); **Milenijum generaciju** зову и ехо бум, јер су то углавном деца бејби бум генерације (astroshop.rs, 19. 12. 2019).

③ порекло према енгл. millennials.

④ варијанте миленијумска генерација.

⑤ синоними генерација ехо-бумера, генерација ипсилон, ехо-бумери, ипсилон генерација, миленијалси, миленијалци, миленијумци, Петар Пан генерација.

⑥ област социологија.

⑧ напомене Предност дати варијанти *миленијумска генерација*, јер је изграђена према домаћем творбеном моделу.

миленијумскā генерација ж.р.

❶ дефиниција *особе рођене од раних осамдесетих година 20. века до средине или краја деведесетих и које су одрасле почетком 21. века.*

❷ цитати „Generacija Y”, или „**миленијумска генерација**”, обухвата све рођене осамдесетих и деведесетих година XX века (turisticki-svet.com, 28. 4. 2016); Најобразованија генерација у историји прва је генерација новог доба која живи у лошијој економској ситуацији од својих родитеља. Наравно, реч је о такозваној **миленијумској генерацији**, рођеној у последње две деценије прошлог века – фамозним „миленијумцима”. Они су деца „беби-бумера” или такозване генерације „ја”. По неким теоријама, „генерација ја” је одгојила „генерацију „ја-ја-ја”. Зову их још и „бумеранг генерација” јер се после самосталног живота враћају да живе са родитељима пошто не могу да плаћају рачуне и нађу посао (politika.rs, 23. 1. 2016); „Milenijumci”, или **Milenijumska generacija**, или Generacija Ipsilon (Millennials, Generation Y), означава генерацију рођену отприлике у последње две деценије 20. века. Име **Milenijumska generacija** настало је већ почетком 1980-их када су први аутори shvatili да ће та генерација праг пунолетства доčekати на prelasku два миленијума (penzin.rs, 21. 12. 2013); Док српска јавност једва да приhvата постојање **миленијумске генерације**, уз највећу дилему да ли да је назове „миленијумци” или „миленијалци”, они шиrom света преузимају значајна места у друштву, и на scenu uvode – генерацију Z (danubeogradu.rs, 15. 4. 2017); **Milenijumska generacija**: Lenji smo i nesrećni? Ne, to vam se samo tako čini / Dominantna generacija, koja bi trebalo da pokreće svet u ovom trenutku, smatra se najlenjom i potpuno promašenom generacijom. Veliko svetsko istraživanje pokazuje stremljenja i želje svih onih rođenih između 1980. i 1995. godine, koje nazivaju i generacijom Y, u čitavom svetu, pa i na Balkanu (arhiva.nedeljnik.rs, 15. 6. 2016).

❸ порекло према енгл. millennials.

❹ варијанте миленијум генерација.

❺ синоними генерација ехо-бумера, генерација ипсилон, ехо-бумери, ипсилон генерација, миленијалси, миленијалци, миленијумци, Петар Пан генерација.

❻ област социологија.

❼ напомене Предност треба дати варијанти *миленијумска генерација*, јер је изграђена према домаћем творбеном моделу.

милѐнијумци м. р. мн.

❶ дефиниција *особе рођене од раних осамдесетих година 20. века до средине или краја деведесетих и које су одрасле почетком 21. века.*

❷ цитати Оно мало политичке равнотеже што им је препуштено у наслеђе **миленијумци** би могли докрајчити склоношћу да гласају за антисистемске странке, и леве и десне, које друштвене вредности и принципе владавине желе преокренути на главу. [...] За генерацију „ја, ја, ја” гесло је „сада, сада, сада” и свет би, наводно, могла оставити потомцима у још пољуљанијем стању од оног које је затекла (standard.rs, 14. 3. 2016); Истраживање је указало и на широк грађански ангажман, посебно међу младима од 18 до 22 године (генерација Zet) и онама од 23 до 37 (генерација Ipsilon или **миленијумци**), као и на оптимизам око њихове могућности да менјају ствари нabolје, кажу аутори студије (euractiv.rs, 8. 11. 2019); Од својих родитеља и припадника tzv. „генерације X” разликују се по много чему. Васпитавани да буду самouverени у свему што раде, **миленијумци** имају висока оџекивања, трагају за новим изазовима и не плаше се ауторитета. Њихова mantra гласи: „Sledi своје snove” (turistickisvet.com, 28. 4. 2016); „**Миленијумцима**” се замера нарцисоидност, лењост, преосетљивост, повученост у себе. Спочитава нам се и мањак заноса, елана и вере у идеале који су покретали, рецимо, шездесетосмаше. Али, хајде да прво погледамо шта кажу чињенице (politika.rs, 23. 1. 2016); А ко су и шта су тачно **Миленијумци**? Обично се наводи како је у питању мlaђа генерација која је рођена у периоду од 1980-их до 2000-их година. Карактеришу их кредитна задуженост, живот код родитеља, nestални послови, заинтересованост за globalna политичка питања, као и jedna generalna neodлуčnost, fleksibilnost i fluidnost. Govore engleski, живе на интернету и друштвеним мрежама, добро су образовани, инклинiraju ка политичкој левици, preferiraju bicikl umesto automobila, много toga оџекују на tacni, имају tetovaže и pirsinge, не приhvataју tradicionalne друштвене улоге о мужу, жени, deci и већ машини (danas.rs, 9. 10. 2016).

❸ порекло према енгл. millennials.

❹ синоними генерација ехо-бумера, генерација ипсилон, ехо-бумери, ипсилон генерација, миленијалси, миленијалци, миленијум генерација, миленијумска генерација, Петар Пан генерација.

❺ област социологија.

мрaчнa мрeжa ж. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати **Мрачна мрежа** може да sakrije onlajn активности грађана од владе која над њима врши непрестани надзор (galaksijanova.rs, 2022); **Мрачна мрежа** је неизрецив део веба коме свако може да приступи, не само ви, већ и криминалци, педофили и терористи (techblog.co.rs, 16. 3. 2023); **Мрачна мрежа** постала је полје за најгнусније криминалне радње: продају дроге, оруђја, трговину органа, шверц, деџију порнографију, трговину људима (espreso.co.rs, 20. 3. 2021).

❸ порекло према енгл. dark net.

❹ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

❺ област интернет.

❻ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

мрачни вѐб м. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати Dok su brojne usluge šifrovane e-pošte dostupne na mreži koju svakodnevno koristimo, korisnici koji traže dodatni sloj anonimnosti mogu da pređu na **мрачни веб** (galaksijanova.rs, 2022); **Мрачни веб** је део интернета који није видљив претраживачима и захтева коришћење анонимног прегледача под називом Tor да би му се приступило (telegraf.rs, 4. 5. 2023); **Мрачни веб** је мали део дубоког веба, који се може проценити само преко специјализованих претраживача (techblog.co.rs, 6. 12. 2022); Већину ствари које можете да урадите или пронађете на дарк вебу можете пронаћи и у стварном животу, али **мрачни веб** чини

спровођење сумњивих активности много лакшим јер остајете анонимни. Људи могу да раде практично све на мрачном нету, од продаје дроге до читања забрањених књига. Може се користити за племените активности, као што је заобилажење владине цензуре да би се разговарало о великом питању, али се чешће се користи у мрачне сврхе (magazin.novosti.rs, 28. 4. 2022).

③ порекло према енгл. dark web.

⑤ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

⑥ област интернет.

⑧ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

мрачни интернет м. р.

① дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

② цитати **Mračni internet**, ili Darknet, je internet iza interneta. Tamo ne vladaju nikakva pravila i niko ga ne kontroliše (telegraf.rs, 15. 10. 2017); **Mračni internet** je crno tržište svega onoga što se inače ne može kupiti, odnosno ne može se jednostavno kupiti. „Ulaznicu” možete dobiti isključivo ako vas preporučí stalni korisnik koji je već prošao sve provere ili ako platite gomilu novca (novaekonomija.rs, 5. 10. 2016); „Nema neke zvanične statistike koliko ljudi u Srbiji posećuje dark-web, a taj **mračni internet** je poznat svuda u svetu, imate veliki broj ilegalnih domena koji služe za prodaju narkotika i slično, a ima i bizarnosti poput mučenja lju-

di”, rekao je on (tanjug.rs, 21. 5. 2023); Izbrisano na hiljade sajtova „**mračnog interneta**” / „**Mračnom internetu**”, pristupa se putem Tor pretraživača, koji daje anonimnost korisnicima, a zbog takvog načina organizovanja stranica teško je odrediti gde se nalaze sve informacije i ko ih pokreće.

③ порекло према енгл. dark net.

④ варијанте мрачни нет.

⑤ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

⑥ област интернет.

⑧ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

мрачни нет м. р.

① дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

② цитати Од интернета стандардним претраживачима можемо да видимо око 3% интернета. За остало нам је потрбан TOR претраживач. Е тамо се ваћ залази у **мрачни** и дубоко мрачни **нет** где је скоро па све могуће (twitter.com, 2. 10. 2019); 10 uznemirujućih otkrića koje krije **mračni net** (twitter.com, 17. 10. 2015); Peer2peer је у основи TCP/IP мреже и ту се приватност обезбеђује играњем *žmurke*. Пошто је сада NET постао огромна *prašuma*, *nadgledanje* је *nemoguće*. То је *non-sens*, податке о себи *ljudi* дају сами. Postoji огромни **mračni NET** (onion) у коме је све још *besplatno* и *tajno* (twitter.com, 18. 2. 2021).

③ порекло према енгл. dark net.

④ варијанте мрачни интернет.

⑤ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачни веб, мрачна мрежа, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

⑥ област интернет.

⑧ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

Н

невидљива мрежа ж. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати Дубока мрежа (енгл. Deep Web, Deep Net), позната и као **невидљива мрежа** (енгл. Invisible Web) или скривена мрежа (енгл. Hidden Web), термин је за претрагу која се односи на садржај на свјетској мрежи која није индексиран од стране стандарних претраживача (sr.m.wikipedia.org); Sadržaj na **nevidljivoj mreži** možemo grubo podijeliti na Deep Web i Dark Web (b92.net, 7. 7. 2021); Zbog toga, za svaku stranicu javno dostupnu na nekom web-sajtu (a ima ih skoro nekoliko miliona), postoji još jedna na **nevidljivoj mreži** (iskustva.online.rs).

❸ порекло према енгл. invisible net.

❹ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

❺ област интернет.

❻ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу раставље-

но (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

НЕВИДЉИВИ ВЕБ м. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче*.

❷ цитати Duboki veb, **nevidljivi veb** ili skriveni veb su delovi svetske mreže čiji sadržaj nisu indeksirani standardnim veb pretraživačima (prezi.com, 13. 5. 2022); Moguća prepreka u pretraživanju u stvarnom vremenu (istovremeno) jeste brzina kojom se rezultati izbacuju. Rob Gabrijel ističe da je pretraživač koji je osmislio u stanju da ovakvu pretragu obavi za nekoliko sekundi. Velika prednost novog načina traženja po Internetu je mogućnost pretraživanja tzv. **nevidljivog veba**, stranice koje se neprestano oblikuju i veoma brzo menjaju svoj sadržaj, zato dosadašnji pretraživači nisu u stanju da ih uvrste u svoje liste (indeksiranje) (politika.rs, 3. 7. 2007); Dok su se internet arhitektura i infrastruktura promenile u smeru manje slobode za korisnika, tamni internet je uveo kontratežu tom smeru. Jedan komentator ovako komentariše postojanje tamnog/dubokog/ **nevidljivog veba**: „То је природан и неизбежан одговор на покушaj владе да примени више контроле него што теhнорати осећају да је прихватљиво” (nardus.mpn.gov.rs, 2016).

❸ порекло према енгл. invisible web.

❹ синоними *дарквеб*, *даркнет*, *дипвеб*, *дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*.

❺ област интернет.

❻ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу раставље-

но (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

НЕВИДЉИВИ ИНТЕРНЕТ м. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати *Za kakve sve bizarnosti ljudi koriste NEVIDLJIVI INTERNET / Nevidljivi internet je skriveni ćošak ove globalne mreže putem koga ljudi obavljaju tajne radnje, ili nabavljaju stvari koje bi želeli da sakriju od okoline: drogu, kradenu i zabranjenu robu, kao i šakaljive usluge (blic.rs, 29. 6. 2016); Šta sve skriva „nevidljivi internet“? / Nevidljivi internet prepun skrivenih podataka (b92.net, 22. 10. 2013); 12 najboljih pretraživača za duboku pretragu i istraživanje nevidljivog interneta / Šta je nevidljivi internet? Pre nego što započnemo, utvrdimo na šta se odnosi izraz „nevidljivi internet“? To je jednostavno termin za mrežni sadržaj koji se neće pojaviti u rezultatima pretrage ili web direktorijumima (b92.net, 7. 7. 2021).*

❸ порекло према енгл. *invisible internet.*

❹ синоними *дарквеб*, *даркнет*, *дипвеб*, *дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет.*

❺ област интернет.

❻ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

нèт генерáција ж. р.

❶ дефиниција *особе рођене између 1996. (или 1997) и 2009. године.*

❷ цитати Vebinari za nastavnike i profesore: **Net generacija** i Osnovna uputstva za analizu medija sa uenicima (medijskapismenost.net); Digitalna generacija koja je uvek online. Postmilenijalci, Pluralsi, iGeneracija, **Net generacija**... ne veruju u sistem niti zakone, više se uzdaju u informacije koje im plasiraju na internetu [...] Generacija Z je trenutno najbrojniji deo ukupnog stanovništva. Postmilenijalci, Pluralsi, iGeneracija, **Net generacija**... sinonimi su za populaciju koja broji 2,7 milijarde ukupnog svetske populacije. Njoj pripadaju osobe rođene u periodu od 1995. do 2005. godine. Zaključci psihološkog i socijalnog istraživanja prikazuju je kao digitalnu generaciju koja je uvek online. Smatra se da ne veruju u sistem niti zakone, odnosno da se više uzdaju u informacije koje im plasiraju na internetu i da je on mesto na kom će najpre potražiti znanje o bilo čemu što ih u datom trenutku interesuje. I, uradiće to odmah! S druge strane, to je generacija koja ima oštro oko za lažne vesti te ih nije lako obmanuti. Materijalna sigurnost im je na prvom mestu i biraju da što kasnije napuste roditeljski dom. Socijalno su tolerantniji u odnosu na sve starije generacije i prihvataju razlike među ljudima u ponašanju, polu, rasi, stavovima i izborima (novosti.rs, 22. 2. 2019); Izračunali su da **net generacija** drži pažnju oko 30 minuta, tj. 45 minuta videa, ali davno je bilo kad sam to čitao (twitter.com, 16. 1. 2020).

❸ порекло према енгл. net generation.

❹ синоними генерација зед, генерација Z, иГенерација, интернет генерација, постмиленијум генерација, постмиленијумска генерација, постмиленијалци, постмиленијумци, плуралси, плуралисти, цен-зи, цензери.

❺ област СОЦИОЛОГИЈА.

П

палеодијета ж. р.

❶ дефиниција *режим исхране заснован првенствено на намирницама које су се могле пронаћи у природи још у камено доба.*

❷ цитати Међу sportistима али и код оних који нису превише физички активни, све популарније су вископротеинске дијете као што су Atkinson или „**paleo**” **dijeta** (rts.rs, 5. 5. 2016); Осим што помаже у борби с вишком килограма, **paleodijeta** регулише ниво шећера у крви, холестерол и крвни притисак (twitter.com, 1. 12. 2016); **Paleo dijeta** је резултат истраживања професора Lorena Kordejna, а сама дијета се заснива на проучавању могуће исхране наших прапредака из периода paleolita (Paleolit или старије камено доба је историјски период који траје од nastanka човека до 10.000 година p.n.e) (dijeta.net); **Paleo dijeta** је веома ефикасна за губљење килограма јер повећан unos proteina, smanjuje apetit и ubrzava metabolizam, а вископротеинска исхрана одржава мишићну масу (zena.blic.rs, 6. 4. 2021); **Paleo dijeta** брже доводи до sitosti уз немасно месо и поврће (telegraf.rs, 6. 12. 2021);

❸ порекло према енгл. paleo diet.

❹ синоними дијета каменог доба, дијета пећинског човека, еволуцијска дијета, палеолитик дијета, палеолитна дијета, палеолитска дијета, пећинска дијета

❺ област исхрана.

палеолитик дијета ж. р.

❶ дефиниција *режим исхране заснован првенствено на намирницама које су се могле пронаћи у природи још у камено доба.*

❷ цитати **Paleolitik dijeta** (poznata и као paleo dijeta пећинског човека или dijeta kamenog доба) се већином базира на храни која је била доступна у доба Paleolita (starije камено доба од nastanka човека до 10.000 godine p.n.e). Postoji широка леpezа interpretacija ове дијете. Ипак, ова дијета типично укључује поврће, воће, орашасте плодове, korenaste плодове, месо и изnutrice док искључује млеко и млечне производе, житарице,

šećere, legume, procesuirana biljna ulja, soli, kao i alkohol i kafu (aiproto.com); **Paleolitik dijeta**, poznata još kao evolucijska, pećinska ili dijeta kamenog doba, pomoći će vam da istopite masnoću, povećate protok krvi, ubrzate metabolizam, smanjite holesterol i poboljšate celokupni zdravstveni karton (lekarinfo.com).

③ порекло према енгл. paleolithic diet.

⑤ синоними дијета каменог доба, дијета пећинског човека, еволуцијска дијета, палеодијета, палеолитна дијета, палеолитска дијета, пећинска дијета.

⑥ област исхрана.

⑧ напомене Нераспрострањено.

палеолитна дијета ж. р.

① дефиниција *режим исхране заснован првенствено на намирницама које су се могле пронаћи у природи још у камено доба.*

② цитати **Paleolitna dijeta** je sigurno delotvorna kod šećerne bolesti tipa 2. Istovremeno treba da se napomene, kako se od nje ne može očekivati lečenje šećerne bolesti tipa 1. Ko pri bolesti tipa 1. zanemari insulin preporučen od strane lekara, i oslanja se na paleolitnu ishranu, taj ugrožava život svoga deteta (gallery.foreverliving.com).

③ порекло према енгл. paleolithic diet.

⑤ синоними дијета каменог доба, дијета пећинског човека, еволуцијска дијета, палеодијета, палеолитик дијета, палеолитска дијета, пећинска дијета.

⑥ област исхрана.

⑧ напомене Нераспрострањено.

палеолитска дијета ж. р.

① дефиниција *режим исхране заснован првенствено на намирницама које су се могле пронаћи у природи још у камено доба.*

② цитати **Paleolitska dijeta** (Paleo diet) poznata kao i dijeta pećinskog čoveka je režim ishrane koji se zasniva na tome šta se ishrani znali u doba paleolita odnosno pre oko 10 000 godina (pansport.rs, 20. 11. 2011); Istraživači su otkrili da je **paleolitska dijeta** dovela do značajnijih kratkoročnih poboljšanja u sledećim oblastima u poređenju sa kontrolnom ishranom: obim struka, nivoi triglicerida, krvni pritisak, nivoi lipoproteina visoke gustine (HDL) ili „dobrog“ holesterola, smanjenje šećera u krvi (e-zdravlje.rs, 7. 1. 2022); **Paleolitska dijeta** za bolju liniju / Ako vas intri-

gira jednostavniji život, pre svih savremenih tehnologija, paleolitska ili kraće „paleo” ishrana je možda baš za vas. Novi trend se zasniva na namirnicama ko su činile ljudsku ishranu u vremenima pre začetka zemljoradnje i koja su se nalazile u našem prirodnom staništu (b92.rs, 26. 10. 2010); Pošto **paleolitska dijeta** podrazumeva mnogo proteina i masnoća, a malo ugljenih hidrata, mnogo je bolji izbor za sportiste nego za ljude koji samo žele da smršaju (cajeviza.net, 11. 12. 2016).

③ порекло према енгл. paleolithic diet.

⑤ синоними дијета каменог доба, дијета пећинског човека, еволуцијска дијета, палеодијета, палеолитик дијета, палеолитска дијета, пећинска дијета.

⑥ област исхрана.

паметна зграда ж. р.

① дефиниција *врста зграде која уз помоћ напредне технологије својим корисницима омогућује безбедан и пријатан боравак, ефикасно окружење, уз смањен утрошак енергије.*

② цитати *Влада Србије је стамбено-пословни центар Генекс прогласила за културно добро, на предлог Завода за заштиту споменика културе града Београда. Западна капија Београда грађена је од 1970. до 1980. године, према пројекту Михајла Митровића, једног од најпродуктивнијих архитеката Југославије. То је била највиша и прва **паметна зграда** на Балкану у оно време (rts.rs, 6. 11. 2021); Зграда НТП је **паметна зграда** која ће имати имплементиран Building Management Systems који не само да контролише сву технику и електронику унутар објекта, већ и води рачуна о расвети, грејању, хлађењу, вентилацији, надзору, као и противпожарним системима (rtv.rs, 15. 10. 2021); **Pametne zgrade** su objekti kod kojih se u izgradnji koriste materijali i sistemi koji će doprineti što manjoj potrošnji energije i što jednostavnijem rukovanju svim sadržajima. Zgrada je pametna jer se prilagođava trenutnoj aktivnosti, raspoloženju, navikama i životnom stilu svakog ukućana, a pritom ostvaruje energetske uštede (4zida.rrs, 12. 10. 2016); Najčešći aspekti **pametne zgrade** su komfor, sigurnost i energetska učinkovitost. Svi ovi parametri znamo da omogućavaju sigurnije i ugodnije stanovanje, a na kraju i smanjenje troškova (grading.rs, 26. 3. 2022);*

③ порекло према енгл. smart building.

⑤ синоними интелигентна зграда, смарт зграда.

⑥ област технологија.

⑧ напомене *Предност треба дати синонимима **интелигентна зграда** и **паметна зграда** над синонимом **смарт зграда**.*

паметна кућа ж. р.

❶ дефиниција *врста куће која уз помоћ напредне технологије својим корисницима омогућује безбедан и пријатан боравак, аутоматско управљање уређајима, уз смањен утрошак енергије.*

❷ цитати **Pametna kuća** замена за домаћице (rts.rs, 12. 2. 2016); **Pametna kuća** će вам омогућити да управљате rasvetom, grejanjem, hlađenjem, roletnama, zavesama, utičnicama, bojlerom i brojnim drugim elementima u vašem domu (mojenterijer.rs); Zadovoljiti potrebe za kvalitetnijim životom savremenog domaćinstva, a pritom ostvariti značajne energetske uštede, prevashodni je zadatak **Pametne Kuće**. Nek tvoja kuća bude pametnija a život jednostavniji (pametakuca.rs); Funkcionalnost koju donosi tehnologija **pametne kuće** potiče iz brojnih mogućnosti koje вам стоје на raspolaganju. Pored daljinskog upravljanja, u prvom redu treba pomenuti povećan stepen sigurnosti, kao i veliku energetsку ефикасност (mojanekretnina.rs, 25. 8. 2020).

❸ порекло према енгл. smart home.

❹ синоними ИНТЕЛИГЕНТНА КУЋА, СМАРТ КУЋА.

❺ област ТЕХНОЛОГИЈА.

❻ напомене Предност дати синонимима *интелигентна кућа* и *паметна кућа* над синонимом *смарт кућа*.

паметни сат м. р.

❶ дефиниција *мали преносни компјутер у облику сата с екраном осетљивим на додир који се носи на руци.*

❷ цитати Osim televizora, očekuju se mnoga druga iznenađenja. **Pametni satovi** će biti u centru pažnje, pošto će „Pebl”, „El-Dži”, „Kal-kom”, „Arkos” i „Rejzer” predstaviti svoja rešenja (rts.rs, 7. 1. 2014); / **Pametni sat** spasao vlasnicu od davljenja u reci / Policija u Oregonu saopštila je da je spasila ženu iz reke koja je ostala zarobljena u kamenju tako što je poziv za pomoć dobila od njenog **pametnog sata** (rts.rs, 24. 6. 2022); **Pametni satovi** zvezde berlinskog sajma / Sudeći po najavama sa jučerašnjih konferencija za novinare i informacijama koje tradicionalno „cure” na internetu pre zvanične objave, i ove godine u središtu interesovanja biće **pametni satovi** i kućni uređaji kojima se upravlja preko mobilnog telefona (politika.rs, 2. 9. 2015); Švajcarski proizvođač nožića lansira **pametni sat** (novosti.rs, 13. 4. 2015); Gotovo petina stanovnika zemalja u Evropskoj uniji koristi **pametne satove**, fitness narukvice, povezane naočare ili slušalice i drugu opremu povezanu sa internetom, a ovakvi uređaji najpopularniji su u Češkoj, Finskoj i Estoniji (twitter.com, 28. 2. 2021).

- ③ порекло према енгл. smart watch.
- ⑤ синоними ПАМЕТНИ САТ, СМАРТ САТ, СМАРТ ЧАСОВНИК.
- ⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

ПАМЕТНИ СТРУЈОМЕР м. р.

① дефиниција *врста струјомера с уграђеном компјутерском технологијом, која непрекидно прати потрошњу и(ли) производњу електричне енергије, напон и јачину струје, израчунава цену потрошене струје, лоцира места на којима се губи струја и те податке шаље или чини у сваком тренутку видљивим потрошачу, произвођачу и добављачу електричне енергије.*

② цитати U fabrici „Mačkatica” krenula je proizvodnja „**pametnih**” **strujomera**. Građani će u svakom trenutku moći da pročitaju koliko ih potrošnja struje košta. Svaki kilovat se kontroliše kompjuterski (novosti.rs, 10. 3. 2003); **Pametni strujomeri** su neophodni za rad solarnih panela (energetskiportal.rs, 28. 3. 2022); Iz EPS-a ističu da nisu menjali uslove tendera za nabavku IT i merne infrastrukture, uređaja i integracija, koji obuhvata i nabavku „**pametnih strujomera**”, prenosi Beta (rts.rs, 12. 3. 2015); **Pametni strujomeri** su neophodni za integraciju obnovljivih izvora energije kao što su vetroelektrane, mini hidroelektrane i solarni paneli (novosti.rs, 21. 2. 2022).

⑤ синоними ИНТЕЛИГЕНТНИ СТРУЈОМЕР, ИНТЕЛИГЕНТНО БРОЈИЛО, ПАМЕТНО БРОЈИЛО, СМАРТ БРОЈИЛО, СМАРТ СТРУЈОМЕР, СМАРТ ЧИТАЧ.

⑥ област ЕНЕРГЕТИКА, ТЕХНОЛОГИЈА.

⑧ напомене Предност треба дати синтагмама *паметни струјомер и паметно бројило* над синтагмама *интелигентни струјомер, интелигентно бројило, смарт струјомер, смарт бројило и смарт читач*.

ПАМЕТНИ ЧАСОВНИК м. р.

① дефиниција *мали преносни компјутер у облику сата с екраном осетљивим на додир који се носи на руци.*

② цитати Tag Heuer lansirao prvi švajcarski **pametni časovnik** / Kompanija Tag Heuer (Heuer) prva je među švajcarskim proizvođačima satova lansirala svoj **pametni časovnik** (smartvoč) (rtv.rs, 10. 11. 2015); **ПАМЕТНИ ЧАСОВНИК ILI LUKSUZNI ČASOVNIK – ŠTA JE BOLJE?** / Nosiva tehnologija postaje sve popularniji proizvod na tržištu, pa tako nije čudno što velike kompanije poput Samsunga i Apple brenda kreiraju svoje dragocene linije **pametnih časovnika** (luxlife.rs); Emporio Armani brend pridružio se trci nosive tehnologije, lansiranjem svog prvog hibrid-

nog časovnika, nazvanog Emporio Armani Connected... Ovaj modni brend udružio se sa kompanijom Fossil kako bi predstavili svoj novi model časovnika, koji ne izgleda kao **pametni časovnik**, iako to zapravo jeste (luxlife.rs); **Pametni časovnici** razlikuju se od drugih jer umesto normalnog brojčanika, oni sadrže displej koji je sličan kao kod pametnih telefona (muskimagazin.rs); Кинеска компанија „Сјаоми” представила је први модел **паметних часовника** „Ми сат” (Mi Watch), објављено је на кинеској друштвеној мрежи Вејбо (sputnikportal.rs, 5. 11. 2019); Nedugo potom **pametni časovnik** pojavio se u filmu o Džeјmsu Bondu „Živi i pusti druge da umru” (24sedam.rs, 17. 9. 2020).

③ порекло према енгл. smart watch

⑤ синоними ПАМЕТНИ САТ, СМАРТ САТ, СМАРТ ЧАСОВНИК

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

ПАМЕТНО БРОЈИЛО с. р.

① дефиниција *врста струјомера с уграђеном компјутерском технологијом, која непрекидно прати потрошњу и(ли) производњу електричне енергије, напон и јачину струје, израчунава цену потрошене струје, лоцира места на којима се губи струја и те податке шаље или чини у сваком тренутку видљивим потрошачу, произвођачу и добављачу електричне енергије.*

② цитати *Stižu pametna brojila – kontrola potrošnje, daljinsko isključenje, ali i otkrivanje „krađe struje” / Čačak, Niš i Kraljevo prvi će imati pametna brojila. Potrošnja struje u 205.000 domaćinstava pratiće se svakodnevno, a elektrodistributivne jedinice moći će da smanje gubitke na mreži (rts.rs, 12. 11. 2021); Srbija godišnje pravi gubitke na elektro mreži i do 200 miliona evra, a uvođenjem pametnih brojila oni bi trebalo da budu svedeni na minimum (rtv.rs, 25. 1. 2022); Uvođenjem pametnih brojila za struju potrošnja u 205.000 domaćinstava pratiće se svakodnevno, a među prvim gradovima sa ovim strujomerima biće Niš, Kraljevo i Čačak (nova.rs, 14. 11. 2021); Najavljivana na sva zvana, a onda ništa / Potrošači u Srbiji i dalje bez pametnih brojila (021.rs, 31. 7. 2022); Elektroprivreda Srbije krajem prošle godine raspisala je javni poziv za nabavu tzv. pametnih električnih brojila (balkans.aljazeera.net, 4. 2. 2015).*

⑤ синоними ИНТЕЛИГЕНТНИ СТРУЈОМЕР, ИНТЕЛИГЕНТНО БРОЈИЛО, ПАМЕТНИ СТРУЈОМЕР, СМАРТ СТРУЈОМЕР, СМАРТ СТРУЈОМЕР, СМАРТ ЧИТАЧ.

⑥ област ЕНЕРГЕТИКА, ТЕХНОЛОГИЈА.

⑧ напомене Предност треба дати синтаagmaма *паметни струјомер* и *паметно бројило* над синтаagmaма *интелигентни струјомер*, *интелигентно бројило*, *смарт струјомер*, *смарт бројило* и *смарт читач*.

пàрeње* с. р.

❶ дефиниција *коришћење, пушење електронских цигарета.*

❷ цитати Помоћу електронских цигарета пушење се дефинитивно може оставити. **Parenje** само по себи није здраво: једино је здраво удисати чист ваздух. **Parenje** (vejping) је много мање штетна алтернатива за unos никотина (за оне којима је никотин потребан) у односу на обичну цигарету која укупно садржи преко 4.000 састојака од којих су многи канцерогени (forum.vejper.com, 12. 5. 2018); Многи вејпери је избегавaju зато што није довољно истражен njen uticaj на организам приликом **parenja** (esterneuro-pecloud.com); Tada sam presekao, razdelio opremu drugarima i **parenje** sveo на то да узmem који cim kad sretnem vejperske drugare i podsetim се како је добро (e-cigserbia.com, 7. 5. 2017); Da li neko zna da li је dozvoljena електронска цигарета у личном пртљажу и **parenje** у авиону и на aerodromu kada се иде за Hurgadu? (putovanja.info, 26. 7. 2012).

❸ синоними вејп, вејпинг.

❹ област електроника.

Пeтaр Пaн генeрaциjа ж. р.

❶ дефиниција *особе рођене од раних осамдесетих година 20. века до средине или краја деведесетих и које су одрасле почетком 21. века.*

❷ цитати „**Petar Pan generacija**” је још један назив за миленијалце, због јасног тренда одлагања животних преkretnica за касније (politika.rs, 9. 4. 2016); Svaka treća mlada osoba u Srbiji nema никаквих prihoda, trećina njih ima prihode који су испод просечних, а 16 одсто младих има просечне приходе, показује истраживање објављено у студији „Mladi—naša sadašnjost”, чији аутори оне који су рођени после 1980. називају **Petar Pan generacijama** (021.rs, 18. 3. 2016); Milenijalci. **Petar Pan generacija**. Generacija ajfona, gedžeta, društvenih mreža, specifičnog muzičkog ukusa, drugačijeg pogleda на svet, skloni odlaganju donošenja važnih životnih odluka. Često osporavani i прекоравани. Ko су заправо миленијалци? (luftika.rs, 23. 10. 2019); Generacija kojoj је украдена будућност / U Srbiji живи 1.818.383 припадника ове генерације. Више од половине njih живи код родитеља, не ради, нису у браку и нису финансијски независни. [...] Ovako припаднике ипсилон генерације, рођене између 1980. и 2000. године портретише др Zoran Ilić, психијатар и психотерапеут, који додаје да се ови млади понекад називају и **Petar Pan generacijom** зато што свесно prolongирају период одрастанја (mojpedijatar.co.rs).

❸ порекло према енгл. Peter Pan generation.

⑤ синоними генерација ехо-бумера, генерација ипсилон, ехо-бумери, ипсилон генерација, миленијалси, миленијалци, миленијум генерација, миленијумска генерација, миленијумци.

⑥ област социологија.

пeћинскā дијeта ж. р.

① дефиниција *режим исхране заснован првенствено на намирницама које су се могле пронаћи у природи још у камено доба.*

② цитати Paleolitik dijeta, poznata još kao evulucijska, **pećinska** ili **di-jeta** kamenog doba, pomoći će vam da istopite masnoću, povećate protok krvi, ubrzate metabolizam, smanjite holesterol i poboljšate celokupni zdravstveni karton (lekarinfo.com); **PEĆINSKA DIJETA VELIKI HIT:** Izgubite kilograme i dođite u top formu po receptu naših davnih predaka (twitter.com, 4. 7. 2012); To sa pećinama izgleda moderno, evo i neka „**pećinska dijeta**” je hit! (twitter.com, 24. 8. 2014).

③ порекло према енгл. caveman diet.

⑤ синоними дијета каменог доба, дијета пeћинског човека, еволуцијска дијета, палеодијета, палеолитик дијета, палеолитна дијета, палеолитска дијета.

⑥ област исхрана.

плурāлисти м. р. мн.

① дефиниција *особе рођене између 1996. (или 1997) и 2009. године.*

② цитати Čini se da nikad nije bilo više naziva da se opiše jedna generacija koliko ih ima namlađa do sada – generacija Z. Uveliko je ušla u fokus istraživača, posmatrača društvenih tokova i marketara i najčešće se naziva „generacija posle milenijalaca”. Očigledno zbog toga što su sami milenijalci ostavili jak uticaj. No, i pored toga, generacija koja ih smenjuje, iz dana u dan opisuje se novim imenima kojima pokušava da se definiše njena specifičnost: generacija Z, genZ, iGeneracija, **Pluralisti**, Foundersi, Teensi itd. (marketingreza.rs, 9. 3. 2018); To su ljudi koji preferiraju horizontalnu organizaciju, a ne vertikalnu, pa će otuda političke partije imati muke sa njima jer su im važni etika i povratak nekadašnjim vrednostima tolerancije i socijalne jednakosti. [...] Miksel ih još definiše i kao generaciju „**pluralista**”, jer su mobilni u izboru ciljeva i nemaju nikakvih rasističkih i antiimigrantskih naboja (pescanik.net, 10. 2. 2016).

③ порекло енгл. pluralist.

④ варијанте ПЛУРАЛСИ.

⑤ синоними генерација зед, генерација Z, иГенерација, интернет генерација, нет генерација, постмиленијум генерација, постмиленијумска генерација, постмиленијалци, постмиленијумци, плуралси, цензи, цензери.

⑥ област СОЦИОЛОГИЈА.

⑧ напомене Нераспрострањено.

плуралси м. р.

① дефиниција *особе рођене између 1996. (или 1997) и 2009. године.*

② цитати Postmilenijalci, **Pluralsi**, iGeneracija, Net generacija... синоними су за популацију која броји 2,7 милијарде укупног светске популације. Njoj pripadaju osobe rođene u periodu od 1995. do 2005. godine (citymagazine.rs, 27. 2. 2019); Дигитална генерација која је увек онлине. Постмиленијалци, **Плуралси**, иГенерација, Нет генерација... не верују у систем нити законе, више се уздају у информације које им пласирају на интернету. У главним улогама су млади глумци који припадају Генерацији Z (novosti.rs, 22. 2. 2019).

③ порекло енгл. plurals.

⑤ синоними генерација зед, генерација Z, иГенерација, интернет генерација, нет генерација, постмиленијум генерација, постмиленијумска генерација, постмиленијалци, постмиленијумци, плуралисти, цензи, цензери.

⑥ област СОЦИОЛОГИЈА.

⑧ напомене Нераспрострањено.

плутајући хотел м. р.

① дефиниција *плутајућа платформа укотвљена на мору, језеру или реци, на којој је изграђена зграда која служи као хотел.*

② цитати Prvi **plutajući hotel** u obliku pahuljice biće postavljen u fjordovima u blizini norveškog grada Tromso, koji se nalazi u arktičkom krugu, što je jedno od najboljih mesta za posmatranje Severnog svetla, odnosno Aurore Borealis. Poznat pod nazivom Krystall hotel, ovaj neobični posed delo je kompanije Dutch Docklands, koja je specijalizovana za intrigantni dizajn plutajućih struktura (luxlife.rs); Iako je u početku imao na umu ideju da to učini tako što bi uz greben privezao stare brodove, onda je odabrao jeftinije i ekološki prihvatljivije rešenje. Tako je nastao **plutajući hotel**, prilagođen terenu. Izgradnja je počela tri godine kasnije (telegraf.rs, 2. 12. 2021); Gnezdo na vodi: **Plutajući hotel** inspirisan pticama i drvećem / Spa hotel kružne forme nazvan Arctic Bath koji pluta

po švedskoj reci Lule, otvorio je ovog januara vrata za prve posetioce (gradnja.rs, 5. 2. 2020); Dizajnerka **plutajućeg hotela** Svetlana Mojić i osnivač studia, kaže da je cilj plutajućeg hotela promocija turizma na vodi. / Hotel pruža priliku da se putnici opuste i uživaju u prirodi na potpuno nov način, bez mogućnosti da se krši prirodni sklad pejzaža (blic.rs, 4. 1. 2017); **Plutajući hotel** The Arctic Bath lociran u regiji Laponija osmišljen je tako da tokom leta slobodno pluta na reci Lule dok se zimi zamrzava u Arktičkom jezeru. Ova regija poznata je po raznim neobičnostima, ali ih ovaj hotel zapravo sve prevazilazi u svojoj jedinstvenosti (putujsigurno.rs, 10. 7. 2017).

⑤ синоними ботел, флотел.

⑥ област туризам, угоститељство.

подинтернет м. р.

① дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

② цитати **Подинтернет**, скривена мрежа који гради основу на којој се налази мрачна мрежа, садржи мале, Ф2Ф (енгл. фриенд-то-фриенд) мреже, које су подврста П2П мреже (енгл. пее-то-пее), као и велике, популарне мреже као што су Фреенет, И2П и Тор (sr.wikipedia.org).

③ порекло према енгл. undernet.

⑤ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

⑥ област интернет.

⑧ напомене Нераспрострањено. Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често

пишу растављено (*дарк веб, дарк нет и дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

ПОЛЕГЗИТ м. р.

❶ дефиниција *хипотетички излазак Пољске из састава Европске уније*.

❷ цитати Poljska nema želju da napusti Evropsku uniju, rekao je u utorak premijer Mateuš Moravjecki i optužio opozicione političare da šire, kako je naveo, laži o mogućem „**Polegxitu**” (glasamerike.net, 12. 10. 2021); Moravjecki: „**Polegxit**” je neistina i štetan mit / Poljski premijer Mateuš Moravjecki demantovao je danas da njegova Vlada želi da izvede Poljsku iz Evropske unije ili uradi „**Polegxit**”, rekavši da je to potpuno neistinit i štetan mit (rtv.rs, 11. 10. 2021); ПОСЛЕ „БРЕГЗИТА”, „ПОЛЕГЗИТ” ТРЕСЕ БРИСЕЛ / Одлука Пољске да прогласи примат националних закона уздрмала устројство и сам темељ ЕУ. СЛЕДИ ли после „брегзита” и „полегзит”? Размимоилажење између Варшаве и Брисела годинама је већ све израженије, а најновија епизода озбиљно је уздрмала темеље заједништва (novosti.rs, 12. 10. 2021); Vlasti u Varšavi procenile su da je na protestima učestvovalo do 100.000 ljudi. Protesti su izazvani presudom najvišeg poljskog suda da poljski Ustav ima primat nad zakonima EU. Međutim, slučaj je pokrenuo Moravjecki koji je izrazio sumnju u dominaciju zakona EU. Moravjecki je, međutim, na Fejsbuku napisao da je „**Polegxit**” lažna vest. On je naglasio da sve poljske obaveze koje proističu iz zakona EU ostaju na snazi (euronews.rs, 11. 10. 2021); Predsednik Poljske isključuje **polegxit** jer će se EU menjati prema željama Poljske: Predsednik Poljske Andžej Duda isključio je u razgovoru za dve televizijske kuće u toj zemlji, mogućnost izlaska njegove zemlje iz Evropske unije, bez obzira na sporove, zato što će kako je rekao zvanična Varšava raditi na tome da se EU promeni u onakvu kakvu želi (danas.rs, 25. 9. 2021); Proglašavanjem da evropski sporazumi nisu kompatibilni sa poljskim zakonom, nelegitimni Ustavni sud Poljske stavio je zemlju na put za **Polegxit** – rekao je portparol centralno desne Evropske narodne partije (EPP) (blic.rs); Poljski premijer Mateuš Moravjecki demantovao je danas da njegova Vlada želi da izvede Poljsku iz Evropske unije ili uradi „**Polegxit**”, rekavši da je to potpuno neistinit i štetan mit. Moravjecki je to izjavio reagujući na masovne proteste održane u nedelju širom zemlje protiv Vladine politike za koju kritičari kažu da bi Poljsku mogla koštati članstva u EU, preneo je AP (tanjug.rs, 11. 10. 2021); **Polegxit**? Gura ih bivši komunistički sudija / Poljski ustavni sud ponovo je u utorak odložio odluku o tome ko ima primat u toj zemlji: domaći ili evropski sudovi, pa se čak pominje i **Polegxit** (b92.net, 2. 9. 2021).

③ порекло енгл. *polexit*.

⑥ област ПОЛИТИКА.

полусексуалност ж. р.

① дефиниција *сексуална оријентација у којој се сексуална привлачност јавља тек након успостављања снажне емоционалне повезаности.*

② цитати Oni који не осећају баš никакву сексуалну привлачност су асексуалци, а особе које други људи привлаче искључиво романтично, али не и сексуално, без обзира на пол, називају се панромантичарима. За ове појмове сте можда и чули, али да ли знате шта је то демисексуалност? Назива се још и „**полу-сексуалност**” или „сива сексуалност”, а означава стање у ком једна особа може да осети сексуалну привлачност само ако постоји емоционална повезаност (telegraf.rs, 1. 9. 2017); Постоје и асексуалне особе сиве зоне које могу да осете сексуалну привлачност према другима у зависности од околности. **Poluseксуалност**, пак, је врста сиве асексуалности, када особе привлаче само оне особе за које су везане (lekariduse.wordpress.com, 12. 7. 2016); Асексуалне особе сиве зоне су особе које могу да осете сексуалну привлачност према другима у зависности од околности. **Poluseксуалност** на пример, је врста сиве асексуалности, када особе привлаче оне особе за које су везане (transserbia.org).

⑤ синоними демисексуалност, сива сексуалност, сивосексуалност.

⑥ област сексуална оријентација.

постбрегзит прид. непром.

① дефиниција *који се односи на временски период након брегзита (= изласка Уједињеног Краљевства из састава Европске уније и политичког процеса повезаног с тим).*

② цитати Пандемија коронавируса учинила је да је „**постбрегзит споразум**” Европске уније и Велике Британије још потребнији него пре и било би неоговорно да он не буде закључен (nspm.rs, 5. 10. деми2020); Сматра да је у **постбрегзит** периоду важно успоставити такву врсту комуникације која ће омогућити да у економском смислу трговинска размена добија константно на замаху (politika.rs, 30. 10. 2021); Односи се на временски период између 29. марта 2019. и 31. децембра 2020. године (можда чак и касније), да би се све нашло на свом месту и да се омогући предузећима и другима да се припреме за тренутак кад почињу да важе нови **post-Bregzit** прописи између UK и EU. То такође оставља више времена да се у потпуности утанаће детаљи тог новог од-

nosa (bbc.com, 15. 1. 2019); Zvaničnici EU potpisali **post-Bregzit** trgovinski sporazum sa Velikom Britanijom: Visoki zvaničnici Evropske unije potpisali su danas trgovinski sporazum sa Velikom Britanijom kojim se regulišu njihovi odnosi posle Bregzita (danas.rs, 30. 12. 2020); Velika Britanija i EU još nisu blizu postizanja **post-Bregzit** trgovinskog sporazuma, ali premijer Boris Džonson ne namerava da odustane od pregovora, izjavio je britanski ministar privrede Alok Šarma (rtv.rs, 14. 12. 2020); **Post-Bregzit** trauma u Evropskom parlamentu / Politički gledano, Bregzit je završen. Britanci su napustili EU. Sada počinju pregovori o budućim odnosima. Ali na prvoj sednici Evropskog parlamenta nakon Bregzita, raspoloženje nije bilo baš najbolje (dw.com, 12. 2. 2020); London pokrenuo izmenu **post-Bregzit** statusa Severne Irske / Britanska vlada krenula je danas u akciju i predložila parlamentu svoj predlog zakona kojim se dovodi u pitanje **post-Bregzit** status Severne Irske (b92.net, 13. 6. 2022).

- ③ порекло енгл. post-Brexit.
- ④ варијанте ПОСТБРЕКСИТ.
- ⑤ синоними ПОСТБРЕГЗИТОВСКИ, ПОСТБРЕГЗИТСКИ.
- ⑥ област ПОЛИТИКА.

ПОСТБРЕГЗИТОВСКИ, -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на временски период након брегзита (= изласка Уједињеног Краљевства из састава Европске уније и политичког процеса повезаног с тим).*

② цитати **Postbregzitoski** spor o davanju dozvola za ribarenje u britanskim vodama mogao bi da eskalira narednih dana kada Francuska preti blokadom britanskih brodova (politika.rs, 31. 10. 2021); Američki predsjednik Donald Tramp rekao je da su u toku supstancijalni pregovori o trgovinskom sporazumu sa Velikom Britanijom. On je ocijenio da bi bilateralni **postbregzitoski** sporazum mogao rezultirati četvorostrukim, pa čak i petostrukim povećanjem trgovinske razmjene (slobodnaevropa.org, 27. 7. 2019); **Postbregzitoski** imigracioni sistem britanske vlade bio je osmišljen tako da smanji broj nekvalifikovanih radnika koji dolaze u zemlju i da okonča ono što je vlada opisivala kao „oslanjanje zemlje na jeftinu, niskokvalifikovanu radnu snagu”, bez obzira na to što je nezaposlenost državljana bila na nivou od pet odsto (24sedam.rs, 1. 10. 2021); Šta god da parlament Ujedinjenog Kraljevstva odluči, ova nedelja neće doneti kraj britanske krize oko Bregzita. I zakonodavci, i javnost, ostaju podeljeni između onih koji podržavaju čist razlaz sa EU i onih koji su za održavanje bliskih odnosa – bilo kroz **postbregzitoski** trgovinski sporazum, ili kroz menjanje odluke o odlasku (glasamerike.net, 11. 3. 2019).

- ③ порекло према енгл. post-Brexit.
- ⑤ синоними постбрегзит, постбрегзитски, постбрексит, постбрекситски.
- ⑥ област ПОЛИТИКА.

постбрèгзитскӣ, -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на временски период након брегзита (= изласка Уједињеног Краљевства из састава Европске уније и политичког процеса повезаног с тим).*

② цитати Dvadesetosmorka će uskoro biti dvadesetsedmorka, a članice EU nemaju veliku želju da prime pet novih „buntovnih država”, koje će otežati upravljanje Unijom i očekivati finansijsku pomoć i to tada kada će **postbregzitski** budžet EU već biti rastegnut (espreso.rs, 1. 8. 2017).

- ③ порекло према енгл. post-Brexit.
- ④ варијанте постбрекситски.
- ⑤ синоними постбрегзит, постбрегзитовски, постбрексит.
- ⑥ област ПОЛИТИКА.
- ⑧ напомене Нераспрострањено.

постбрèксит прид. непром.

① дефиниција *који се односи на временски период након брегзита (= изласка Уједињеног Краљевства из састава Европске уније и политичког процеса повезаног с тим).*

② цитати Pre sastanaka sa liderima Meksika i Kanade, Tramp će biti domaćin britanskoj premijerki Terezi Mej u petak u Ovalnom kabinetu. Mej je rekla da želi da se fokusira na razgovore o **post-Breksit** trgovini, NATO-u i borbi protiv terorizma (glasamerike.net, 23. 1. 2017).

- ③ порекло енгл. post-Brexit.
- ④ варијанте постбрегзит.
- ⑤ синоними постбрегзитовски, постбрегзитски, постбрекситски.
- ⑥ област ПОЛИТИКА.
- ⑧ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати варијанти *постбрегзитовски*.

постбрèкситскӣ, -ā, -ō

❶ дефиниција *коју се односи на временски период након брегзита (= изласка Уједињеног Краљевства из састава Европске уније и политичког процеса повезаног с тим).*

❷ цитати Članice EU nemaju veliku želju da prime pet novih buntovnih država, koje će otežati upravljanje Unijom i očekivati finansijsku pomoć i to tada kada će **postbreksitski** budžet EU već biti rastegnut (informer.rs, 30. 7. 2017).

❸ порекло према енгл. post-Brexit.

❹ варијанте постбрегзитски.

❺ синоними постбрегзит, постбрегзитовски, постбрексит.

❻ област ПОЛИТИКА.

❼ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати варијанти *постбрегзитски*.

постмиленијалци м. р. мн.

❶ дефиниција *особе рођене између 1996. (или 1997) и 2009. године.*

❷ цитати **Post-milenijalci** su više povezani sa kulturama širom sveta nego što su bili milenijalci u svojim tinejdžerskim godinama. Bez žica i kablova, oni su i sami mobilniji od prethodnih generacija. Milenijalci su otvorili put ka svetu bez granica, post-milenijalci žive u tom svetu punim plućima (rts.rs, 29. 1. 2019); **Post-Milenijalci** je ime koje je dalo Američko ministarstvo Zdravlja i socijalne zaštite i istraživanje Pew Research centra u statistikama objavljenim 2016. koje pokazuju relativne dimenzije i datume generacija. Isti izvori pokazuju da su od aprila 2016. milenijalci nadmašili generaciju bejbi bumers u SAD (77 miliona prema 76 miliona u 2015. godini), međutim **Post-Milenijalci** su bili ispred u drugoj anketi Ministarstva zdravstva i socijalne zaštite (69 miliona prema 66 miliona) (sr.wikipedia.org); Umesto da izlaze sa vršnjacima i traže svaku priliku da umaknu budnom oku roditelja, **postmilenijalci** više vole da provode vreme u kući i na društvenim mrežama, a zbog toga su sve manje srećni (021.rs, 8. 8. 2017); **Postmilenijalci**, Pluralsi, iGeneracija, Net generacija... sinonimi su za populaciju koja broji 2,7 milijarde ukupnog svetske populacije. Njoj pripadaju osobe rođene u periodu od 1995. do 2005. године (citymagazine.rs, 27. 2. 2019); Šta onda sa onima рођеним после 1996? То још нико не зна. Неки коментатори су почели да користе термин „Generacija Z” али Пју није много импресиониран истим. За сада их зову „**post-milenijalci**” (arhiva.nedeljnik.rs, 15. 3. 2018).

❸ порекло према енгл. post-millennials.

④ варијанте постмиленијумци.

⑤ синоними генерација зед, генерација Z, иГенерација, интернет генерација, нет генерација, постмиленијум генерација, постмиленијумска генерација, плуралси, плуралисти, цен-зи, цензери.

⑥ област социологија.

постмилѐнијум генерáција ж. р.

① дефиниција *особе рођене између 1996. (или 1997) и 2009. године.*

② цитати Ovaj događaj otvara pitanje koliko uopšte poznajemo ili ne poznajemo generaciju Zed, njihova interesovanja i navike, kao i po čemu se oni razlikuju od pripadnika generacije Ipsilon, poznate kao milenijalci. [...] Milenijum generacija ili Net generacija obuhvata rođene između 1980. i 1996. godine. Milenijalci su pioniri digitalne ere, prvi su koristili tada revolucionarne, društvene mreže, svedoci su rođenja pametnih telefona, slanja sms poruka i internet pretrage. Generaciju Zed (Gen Z) džen-zi, nazivaju i **Post-milenijum generacijom**, dženzerima (Gen Zers). Najstariji su rođeni 1997. i sada imaju 22 godine. Oni se gotovo i ne sećaju kako je izgledao svet pre mobilne tehnologije (rts.rs, 29. 1. 2019).

③ порекло према енгл. post-millennial generation.

④ варијанте постмиленијумска генерација.

⑤ синоними генерација зед, генерација Z, иГенерација, интернет генерација, нет генерација, постмиленијалци, постмиленијумци, плуралси, плуралисти, цен-зи, цензери.

⑥ област социологија.

⑧ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати варијанти *постмиленијумска генерација.*

постмилѐнијумскā генерáција ж. р.

① дефиниција *особе рођене између 1996. (или 1997) и 2009. године.*

② цитати Većini menadžera najveći izazov predstavljaju milenijumska i **postmilenijumska generacija** – budućnost radne snage, koja je već drastično promenila starosnu strukturu na tržištu rada (forum-media.rs); Prema mojoj proceni, stvoren je utisak o velikom sukobu između Istoka i Zapada, koji se posebno etablirao kod mlađih generacija, a koji se pak jako učvrstio nakon terorističkih napada iz 2001. u Njujorku. **Postmilenijumska generacija** je odrastala uz taj osećaj (dw.com, 10. 3. 2018); Kolekcija prati četiri godišnja doba, osećanja i prirodni ritam od proleća do zime, romantične snove i današnju tzv. **postmilenijumsku generaciju** (dodirlepote.com, 17. 10. 2018); Дана 30.11. и 1. 12. 2019. у нашој школи су

одржана два семинара: „Настава усмерена на ученика **постмиленијумске генерације**”, „Ненасилна комуникација” (sskolaljubovija.rs).

③ порекло према енгл. post-millennial generation.

④ варијанте постмиленијум генерација.

⑤ синоними генерација зед, генерација Z, иГенерација, интернет генерација, нет генерација, постмиленијалци, постмиленијумци, плуралси, плуралисти, цен-зи, цензери.

⑥ област социологија.

постмиленијумци м. р. мн.

① дефиниција *особе рођене између 1996. (или 1997) и 2009. године.*

② цитати Na sreću, u Pozorištanca „Puž” deca dolaze već kad napune četiri godine i još nisu sasvim „**postmilenijumci**” (politika.rs, 6. 3. 2018); Ja сам *миленијалс*, по тим неким мерилима, али ова *зед генерација* (3. *генерација*, **постмиленијумци**, прим. нов.), то су ти нејтивси са тим геџетима, они су још рационалнији од нас *миленијалса* (pozorje.org.rs); Generacija rođena između 2000. i 2012. godine imenovana je kao Internet generacija (*iGen*), **postmilenijumci** ili generacija Z i smatra se prvom generacijom koja ne poznaje život i svet bez interneta, a strukturisali su je pametni telefoni i društvene mreže te je stvarni svet zamenjen digitalnim (nardus.mpn.gov.rs, 2019).

③ порекло према енгл. post-millennials.

④ варијанте постмиленијалци.

⑤ синоними генерација зед, генерација Z, иГенерација, интернет генерација, нет генерација, постмиленијум генерација, постмиленијумска генерација, плуралси, плуралисти, цен-зи, цензери.

⑥ област социологија.

постпандемјски, -а, -о

① дефиниција *који се односи на временски период након пандемије.*

② цитати U **postpandemijском** свету, definisanom kovid pasošima i karantinima, takve politike će postati još nemilosrdnije. Prošle nedelje grčka policija je zahtevala od neregularnih migranata da plate kaznu u износу од 5000 евра чим су сишли с брода зато што нису урадили тест на ковид. (pescanik.net, 2. 9. 2021); **Postpandemijski** тенис – Medvedev као Đoković / Danil Medvedev у ноћи између суботе и недеље одиграо је тринаесто АТФ финале оtkако се прекинула сезона због пандемије вируса корона (b92.net, 7. 8. 2022); Hamid каже да неки аспекти **postpandemijske** ере – попут праћења заражених корона вирусом и појачаног надзора – могу до-

vesti do „autoritarnih iskušenja” za one koji vode vlade (slobodnaevropa.org, 2. 1. 2021); EKSPLOZIJU SRČANIH OBOLJENJA OBJAŠNJA-VAJU KAO „**POSTPANDEMIJSKI STRESNI POREMEĆAJ**” (twitter.com, 8. 12. 2021); Vlada Srbije je revidiranom Fiskalnom strategijom za 2022. godinu, sa projekcijama za 2023. i 2024. godinu ponovo odložila rok za uvođenje sistema platnih razreda. Tako je, umesto ranije planirane 2022. godine, ostvarenje ovog cilja pomerenom za **postpandemijski** period. Šta znači ova odrednica i koliko će se još vremena čekati na, kako je u Strategiji navedeno – „obežbeđivanje pravičnosti i smanjenje razlike između plata zaposlenih u javnom sektoru”? (biznis.rs, 8. 11. 2021).

⑥ област МЕДИЦИНА.

ПОСТРОНАЛДОВСКИЊ, -а, -б

① дефиниција *који се односи на период након одласка португалског фудбалера Кристијана Роналда (Cristiano Ronaldo dos Santos Aveiro, 1985–) из одређеног фудбалског клуба.*

② цитати **Post-Ronaldovski** „El Klasiko”? Poslednji put pre njegovog dolaska, Real je baš bolelo! / Stariji će se setiti, kada poslednji put Ronaldo nije bio član Reala, a da je igran „El Klasiko”. Sutra neće biti ni Mesi-ja, koji je povređen, ali i on pamti ovaj meč kao jednu od najblistavijih pobeda Barselone (sportske.net, 27. 10. 2018); Posle devetogodišnje dominacije Kristijana Ronalda, počinje nova **post-ronaldovska** era u Real Madridu (b92.net, 15. 8. 2018); Real Madrid večeras počinje **post-Ronaldovski** eru duelom protiv Atletico Madrida u okviru Superkupa. Utakmica počinje u 21 čas (supersport.rs, 15. 8. 2018).

⑥ област СПОРТ.

⑧ напомене Нераспрострањено.

ПРЕСНИ ВЕГАНИЗАМ м. р.

① дефиниција *врста веганске исхране која подразумева конзумирање само сирове, термички необрађене хране, без уношења намирница животињског порекла.*

② цитати Sirovi, **presni**, ili „raw” **veganizam** je tip veganske ishrane zasnovan na sirovim namirnicama biljnog porekla (veganizmija.com).

③ порекло према енгл. raw veganism.

⑤ синоними сировоједство, сирови веганизам, сирово веганство пресно веганство, роу веганизам.

⑥ област ИСХРАНА.

⑧ напомене Нераспрострањено.

пресно веганство с. р.

❶ дефиниција *врста веганске исхране која подразумева конзумирање само сирове, термички необрађене хране, без уношења намирница животињског порекла.*

❷ цитати **Kako krenuti stazom presnog veganstva?** Lako, donesite odluku, oslobodite se svog tereta prethodnih navika u ishrani, izbora modnih i odevnih predmeta da biste napravili mesta za potpuno nov životni stil (issuu.com, 3. 12. 2015); Tako smo i dobili različite pristupe sirovoj hrani, ali takođe kombinuju presnu hranu sa klasičnom ishranom, tako da se i sama početna ideja o striktnom **presnom veganstvu** razvejala (issuu.com, 3. 12. 2015).

❸ порекло према енгл. raw veganism.

❹ синоними сировоједство, сирови веганизам, сирово веганство пресни веганизам, роу веганизам.

❺ област исхрана.

❻ напомене Нераспрострањено.

пробрегзитовац, -вца м. р.

❶ дефиниција *особа која подржава брегзит (= излазак Уједињеног Краљевства из састава Европске уније и политички процес повезан с тим), која се залаже за њега.*

❷ цитати Iako tradicionalno podržava politiku proširenja, Velika Britanija bi, barem u bliskoj budućnosti, bila suzdržanija ili se čak suprotstavljala daljem proširenju Unije, da bi smirila nezadovoljne „**probregzitovce**” i antiimigracione sentimente u zemlji (danars.rs, 4. 7. 2016); Ministri su i između sebe podeljeni na **probregzitovce** i one koji se protive izlasku iz Unije, pa će se, prenose mediji, prema tom kriterijumu i birati naslednik Tereze Mej (republika.rs, 24. 3. 2019).

❸ област ПОЛИТИКА.

❹ напомене Нераспрострањено.

пробрегзитовски, -ā, -ō

❶ дефиниција *који се односи на оне који подржавају брегзит (= излазак Уједињеног Краљевства из састава Европске уније и политички процес повезан с тим), који се залажу за њега.*

❷ цитати Prvo se ispostavljalo da **probregzitovski** tabor drži dve jake ekonomske karte. Prva je to što su građani Britanije pretežno odbijali da njihova zemlja izvrši neto fiskalni transfer na ostatak EU, koji trenutno či-

ni 0,4 odsto BDP. Od kada je premijerka Margaret Tačer prva zahtevala 1979. da „joj se vrati novac”, budžetski troškovi članstva u EU potpuno su zasenili njegovu ekonomsku dobit u očima javnosti (danas.rs, 4. 6. 2016); Rojters navodi da je **probregzitovski** „Dejli mejl” objavio da je delovalo da je Junker plesom „ismevao” Mejovu, a sličnog mišljenja je i televizija ITV (b92.net, 8. 10. 2018); **Probregzitovski** poslanici oštro su kritikovali odluku da se pasoši štampaju van Velike Britanije, a konzervativni poslanik ser Bil Keš ocenio je da je „potpuno pogrešna” (lat.sputnik-portal.rs, 22. 3. 2018); Britanski mediji, na čelu sa **probregzitovski** nastrojenim „Ekspresom”, pišu kako je Evropska unija „postala toliko očajna da moli balkanske države da joj se pridruže”, a sve kako taj region „ne bi pao u naručje Rusiji” (srbin.info, 10. 3. 2017); Prema pisanju britanskog tabloida „Dejli mejla”, inače **probregzitovski** nastrojenog lista, pojedini evropski i britanski političari već su počeli da kuju zaveru kako bi sprečili da se „izvrši volja naroda” (sd.rs, 28. 6. 2016).

⑥ област ПОЛИТИКА.

прђмо-кђд м. р.

① дефиниција *организовани низ слова, бројева и симбола који омогућава попуст при куповини и служи као подстицај за куповину и привлачење нових клијената, а може бити одштампан на папиру или се налази на сајту продавца или пружаоца услуга.*

② цитати **Promo kod** možete iskoristiti na sve artikle u periodu od 22. 03. do 31. 03. (legend.rs); Da biste dobili promo kod za narednu kupovinu potrebno je da kupite kartu u novembru mesecu na našem sajtu (aero-gaga.com); Ukoliko ste nedavno otvorili nalog na našem servisu i niste sigurni kako da iskoristite **promo kodove** koje ste dobili, na pravom ste mestu! (donesi.com, 13. 8. 2015); Вредност **промо-кода** је 10 EUR у динарској противвредности. **Промо-код** је искључиво применљив на цену тарифе без припадајућих аеродромских такси и додатних трошкова (airserbia.com); **Promo Kod** je niz slova i brojeva na osnovu koga, kupac ostvaruje pravo na popust prilikom kupovine, do visine naznačene na **Promo Kod-u** (officeshoes.rs); Ukoliko uz artikal koji ste odabrali stoji oznaka „**promo-kod**”, kupovinom odabranog artikla putem Gigatron internet prodavnice stičete pravo na dodatni popust. Vrednost popusta je definisana **promo-kodom**. Korišćenje **promo-kodova** je vrlo jednostavno (gigatron.rs).

③ порекло енгл. promo code.

⑤ синоними ПРОМОТИВНИ КОД.

⑥ област МАРКЕТИНГ.

③ напомене Предност треба дати полусложеничком писању, односно писању с цртицом (*промо-код*).

прѹмотивни кѹд м. р.

① дефиниција *организовани низ слова, бројева и симбола који омогућава попуст при куповини и служи као подстицај за куповину и привлачење нових клијената, а може бити одштампан на папиру или се налази на сајту продавца или пружаоца услуга.*

② цитати Прођитайте све о томе шта је kazino **promotivni kod** i како да га активирате (bonuscode.rs); За све читаоце нашег портала, а у сарадњи са Теропланом, поклањамо **прѹмотивни кѹд** који можете искористити до краја маја при куповини карата путем сајта (studenica.rs); **Promotivni kod** за ову седмицу је ZIMA2019RASKA (kavim-raska.rs, 17. 9. 2019); **Promotivni kod** нуди низ користи за куповину и огранићен је временски. Активне **promotivne kodove** можете пронаћи на насловној страни рекламне поруке, на страни појединаћне секције, у нашем е-mailу или на другом медију. У случају да купач искористи **promotivni kod**, али поруджба са датим **promotivnim kodом** касније буде отказана сопственом вољом, promotivni kod се више не може користити и сматра се искоришћеним (dijaspora.shop); Уколико имате неки **promotivni kod**, упишите га у поље „код за попуст” и потврдите кликом на дугме „активирај” (vita-pur.rs).

③ порекло према енгл. promotion code, promotional code.

⑤ синоними промо-код.

⑥ област маркетинг.

⑧ напомене Предност треба дати синтагми *прѹмотивни код* уместо полусложеници *промо-код*.

P

ритејлер м. р.

❶ дефиниција *особа, продавница или фирма која продаје робу на мало појединцима различитим каналима, у продајним објектима или преко интернета.*

❷ цитати **Ritejleri** moraju da promene način poslovanja kako bi se prilagodili savremenom tržištu (ekapija.com, 28. 10. 2019); Udruživanjem **ritejleri** stiču veću snagu za obavljanje poslova organizatora turističkih putovanja (turizamiputovanja.com); Najzanimljivije u ovom istraživanju jeste to što spisak konkurenata ne uključuje samo **ritejlere** (marketing-mreza.rs, 25. 6. 2013); Strašno me nerviraju dušebrižnici **ritejleri** koji pod kapom ekologije naplaćuju kese. A kad im kažem da hoću da platim ali papirnu, kažu imamo samo najlon (twitter.com, 30. 8. 2020); Na nama kao **ritejlerima** je da li ćemo iskoristiti sve dodate podataka o individui da bismo personalizovali ponudu (twitter.com, 14. 11. 2018).

❸ порекло енгл. retailer.

❹ синоними продавац на мало.

❺ област ПОСЛОВАЊЕ.

ритејл-индустрија ж. р.

❶ дефиниција *трговина на мало; ланац малопродајних објеката.*

❷ цитати **Kakvo** je trenutno stanje u **ritejl industriji**, koji su to izazovi sa kojima se suočavaju kompanije u regionu, kako na te izazove uspešno odgovoriti, koji su trendovi prisutni u svetu, ali i kakve su šanse za razvoj, posetioци su mogli da чују od стручњака iz celog sveta (ekapija.com, 28. 10. 2019); Ukazao je, međutim, da nije završen proces modernizacije i uvođenja novih tehnologija, kao i da je nedovoljno razvijena **ritejl industrija** (kamatica.com, 9. 3. 2017); Real estate i **ritejl industrija** je dugo bila „rezervisana” за мушкарце, pogotovu за rukovodeće pozicije (originalma-gazin.com); Kao poslovanje koje je, barem do sada, u najvećoj mери bilo oslonjeno na kretanje ljudi i njihov dolazak u prodajne objekte, **ritejl industrstija** je tokom poslednjih 10 godina razvila nekoliko strateških

konceptata koji su bili u skladu sa navikama, ponašanjem i željama potrošača (mojkatalog.rs, 1. 10. 2020).

③ порекло према енгл. retail industry.

⑤ синоними трговински ланац.

⑥ област ПОСЛОВАЊЕ.

⑧ напомене Предност треба дати полусложеничком писању *ритејл-индустрија* уместо растављеном писању. Нестандардни силазни акценат ван првог слога је чешћи у изговору.

ритејл-пàрк м. р.

① дефиниција *дефиниција отворени тржни центар на периферији града, који подразумева више продајних објеката и пратећи садржај.*

② цитати Sledeće godine i u Valjevu **ritejl park** (kolubarske.rs, 29. 10. 2015); Novi koncept **ritejl parka** – šoping centar na otvorenom (zena.blic.rs, 24. 4. 2017); Људи кад помисле на бувљак замисле продавца са робом на кутијама или коленима, а не схватају да је у плану прави **ритејл парк** (малопродајни простор) (politika.rs, 3. 6. 2017); **Ritejl park** od 25 miliona evra biće otvoren 28. maja u Zemunu (blic.rs, 15. 4. 2015); Za razliku od luksuznije varijante (shopping malla), **ritejl (retail) park** predstavlja grupu prodavnica sa jeftinijom robom. **Ritejl parkovi** su objekti na jednom nivou, bez podruma i spratova, koji se sastoje iz niza zasebnih lokala spojenih u jednu celinu. Ta celina je najčešće u obliku ćirilичног слова р, u koju se ulazi direktno iz spoljnog okruženja, koga čine pristupne saobraćajnice sa parking mestima i plato sa zelenim površinama i šetališnim zonama duž ulaza u lokale (kolubarske.rs, 29. 10. 2015).

③ порекло енгл. retail park.

⑤ синоними ШОПИНГ МОЛ, тржни центар.

⑥ област ПОСЛОВАЊЕ.

⑧ напомене Предност треба дати полусложеничком писању *ритејл-парк* уместо растављеном писању.

ронáлдовац, -вца м. р.

① дефиниција *особа која је ватрени навијач португалског фудбалера Кристијана Роналда (Cristiano Ronaldo dos Santos Aveiro, 1985–), која је његов обожавалац.*

❷ цитати U toj trci su i gledali u leđa jedan drugome i preuzimali „štafetu”, deleći ljubitelje „bubamare” na, često vrlo ostrašćene, mesijevce i **ronaldovce**, ali nema dileme oko toga ko od njih dvojice u velikom stilu finišira grandioznu karijeru a ko je na neslavan način, praktično, zakoračio u igračku penziju (danas.rs, 31. 12. 2022); Samo mi nije jasno što skoro svi ovi **Ronaldovci** ne vole, čak sta više, ne podnose Nejmara, a on i Ronaldo skoro identični u svakom smislu (b92.net, 20. 6. 2021); Svi ovde koji godinama komentarišu, znaju da nisam „**Ronaldovac**”. Pratio sam ga svaki vikend 10 godina (b92.net, 12. 3. 2019); Još jedan **Ronaldovac** došao da hejtuje Mesija (forum.b92.net, 20. 10. 2014); Dočekali **Ronaldovci** svojih 5 minuta, čuj ovog dole ronaldo kidao i grizao na terenu i jeste doduše al pre 15 godina (b92.net, 7. 3. 2023); Te priče pričajte vašim tifozima tada ste bili veliki **ronaldovci** sada kukate kukavice počelo plakanje neka ga kazne neigranjem (sportske.net, 18. 3. 2019); **Ronaldovci** bi ga mrzeli iz dna duše, svesni da im je idole, već viđene kao nenadmašne, nadmašio i obesmislio (bulevar.b92.rs, 2019); Večeras se ne delimo na mesijevce i **ronaldovce**, na crveno i crno bele, za i protiv. Večeras od 20:45h svi smo zajedno (facebook.rs, 25. 3. 2019).

❸ синоними кристијановац.

❹ област спорт.

ронáлдовскĭ, -á, -ô

❶ дефиниција који је карактеристичан за португалског фудбалера Кристијана Роналда (*Cristiano Ronaldo dos Santos Aveiro, 1985–*), за начин на који игра фудбал.

❷ цитати Napadač Barcelone na pozajmici u Borusiji Dortmund ima „**ronaldovski**” ili „mesijevski” prosek, kako ko više voli, pošto je za protekla 203 minuta na terenu devet puta tresao mreže rivala (novosti.rs, 13. 10. 2018); Или је то ишло у комплету, и стан и плата и бусплус, топли оброк, регрес... Све ми се нешто чини да је то ипак био **ронáлдовскĭ** трансфер (standard.rs, 2018); Rašfordov „**ronaldovski**” skok vredan jubileja približio Junajted Ligi šampiona (mozzartsport.com, 30. 10. 2022); Od ovog nema odbrane: Nestvaran skok senzacionalnog Osimena, „**ronaldovski**” odraz za mat u tri poteza (telegraf.rs, 15. 3. 2023); „Ronaldovska bomba” Kazemira bacila Madridane u trans, Real se budi (telegraf.rs, 19. 1. 2019).

❸ синоними кристијановски.

❹ област спорт.

рѠу веганизам м. р.

❶ дефиниција *врста веганске исхране која подразумева конзумирање само сирове, термички необрађене хране, без уношења намирница животињског порекла.*

❷ цитати *Ishranu isključivo sirovom biljnom hranom (rou veganizam), izbegavanje vakcinacije devojčica HPV vakcinom (protiv raka grlića materice) (vreme.com, 29. 1. 2015).*

❸ порекло енгл. raw veganism.

❹ синоними сировоједство, сирови веганизам, пресни веганизам.

❺ област исхрана.

❻ напомене Нераспрострањено.

рѠцеровац, -вца м. р.

❶ дефиниција *особа која је ватрени навијач швајцарског тенисера РоѠера Федерера (Roger Federer, 1981–), која је његов обожавалац.*

❷ цитати *Zato i jedni i drugi teniseri kod Srba imaju toliko mrzitelja i omalovaživača njihovih uspeha. Jednima je naredio Dulo, a drugi udaraju kontru. Rodžerovci i Rafovci sada se ne javljaju (b92.net, 23. 5. 2015); Rodžerovci do 2009 nisu pominjali broj GS-ova kao kriterijum „veličine” jer je do tada Sampras suvereno držao taj rekord. Bio je najelegantniji, najtalentovaniji itd. Kada je osvojio RG i izjednačio se sa Samprasom, odmah je postao jedini kandidat za najvećeg svih vremena iako je rekord po broju sedmica na prvom mestu bio u vlasništvu – Samprasa (b92.net, 21. 6. 2016); Pa kad niko sem njegovog boksa i nije navijao za njega, 13% gledališta, sve napaljeni Rodžerovci (sportklub.info, 14. 7. 2019); Jedino su ovi Rodžerovci bili malo nervozni (sportklub.info, 7. 9. 2018); Hvala za link. Samo sledeći put nađi nešto što manje boli rodžerovce. [...] Cilj ove vesti i jeste da se omalovazi lik i delo Kralja Federera (b92.net, 18. 7. 2019); Kakva šamarčina Rodžerovcima (b92.net, 6. 3. 2022).*

❸ синоними федереровац.

❹ област СПОРТ.

рѠцеровскѠ, -ā, -ō

❶ дефиниција *који је карактеристичан за швајцарског тенисера РоѠера Федерера (Roger Federer, 1981–), за начин на који игра тенис.*

❷ цитати Moj teniski idol je Rodžer Federer. Volim ga kao da je božanstvo. Sve je osvojio u periodu kada sam ja bio još dečak, igra veoma elegantno. Kad sam počeo da igram protiv njega, prestao sam da navijam za njega. Kada bi osvojio zlato na Igrama u Tokiju, to bi bila prava **'rodžerovska'** stvar (nova.rs, 30. 3. 2020); Mislím da je njegova igra najbliža Federeru. On je super-agresivan i kreativan, uvek pokušava da nešto učini sa loptom. Brzina sa kojom može da se vrati na teren, to je baš „**rodžerovski**” (vesti.rs, 19. 10. 2022); Na kraju, na 5:3 Novak servira dva asa zaredom, Rodžer uspeva da uzvрати за 30:30, grmi u „Lejveru”, jedan deo „Novak, Novak”, s druge stiže „Rodžer, Rodžer”, meša se zvuk, diže se tenzija do usijanja u ionako usijanoj tepsiji od stadiona. I onda – 40:30 meč lopta. Lebdi u vazduhu to **rodžerovsko**, hudinijevsko delo od proteklih dana, meč lopte koje je neutralisao protiv Džona Milmana, Tenisa Sandgrena... Hoće li i sada? (b92.net, 30. 1. 2020); Prelomilo se na 13:11 za Rodžera. Možda su tada na stadionu svi pomislili kako će imati standardnu „**rodžerovsku**” žurku. Ne i Cicipas (b92.net, 20. 1. 2019).

❸ синоними федереровски.

❹ област спорт.

роџеровски прил.

❶ дефиниција *на начин карактеристичан за швајцарског тенисера Роџера Федерера (Roger Federer, 1981–), попут Роџера Федерера.*

❷ цитати STVARA SE SUPERTENISER: On izgleda „**rodžerovski**”, ima kontranapad Đokovića i igra „relije” kao Nadal (vesti.rs, 19. 10. 2022).

❸ синоними федереровски.

❹ област спорт.

❺ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати варијанти *федереровски*.

рудар*, -ара м. р.

❶ дефиниција *особа која, користећи посебну компјутерску опрему, ствара нове јединице неке од постојећих криптовалута, дигиталног или виртуелног новца без централне банке.*

❷ цитати Najuspešniji **rudari** su nagrađeni novim Bitcoin-ima ako uspešno dodaju novi blok u blokčejn. Danas nagradu nikada ne dobija jedna osoba jer niko na svetu nema dovoljno računarske snage na raspolaganju da reši složene matematičke operacije potrebne za uspešnu validaciju bloka. **Rudari** se stoga udružuju, stvarajući takozvana „udruženja **ru-**

dara” kako bi mogli da udruže snage. Nagrada se zatim raspodeljuje srazmerno radu svakog člana grupe. Oni sa više računarske snage dobijaju veću nagradu (kriptomat.io); Vrednost valute ove nedelje dostigla je rekordnih 39.550 evra, posle saopštenja kompanije Tesla o kupovini Bitkoina u vrednosti od oko 1,5 milijardi, kao i da će u budućnosti prihvatiti ovu digitalnu valutu za plaćanje. Ali porast cene daje još veći podsticaj **rudarima** Bitkoina da pokreću sve više mašina (bbc.com, 10. 2. 2021); Najčešća stvar koja se povezuje sa rudarenjem je ogromna potrošnja struje. **Rudari** veliki novac troše na ovo, pa se mnogi ni ne upuštaju u rudarenje, ukoliko ne smatraju da će to prevazići troškove električne energije. Za najpopularnije kriptovalute zaista je i neophodno utrošiti prilične količine električne energije, ali postoje i drugačiji primeri (euronews.rs, 22. 8. 2021); Brod koji tone pod imenom „kripto tržište” počeli su da napuštaju i **rudari** kriptovaluta, posebno oni manji koji su u posao ušli blizu vrhunca tržišta (bizlife.rs, 17. 6. 2022); Kako navodi Fajnenšel tajms, poslednji podaci pokazuju da su **rudari** smanjili proizvodnju bitkoina s obzirom da potonuće vrednosti najpopularnije kriptovalute uz rastuće troškove električne energije dobrano smanjuje njihovu dobit (b92.net, 17. 6. 2022); Da bismo obavili transakciju Bitkoina, potrebno je da platimo određenu naknadu za obradu i potvrđivanje same transakcije. Upravo ova naknada se distribuira **rudarima** kao podsticaj za korišćenje sopstvenih računara za potvrdu (naših) transakcija na mreži. Transakcije sa većom naknadom će biti brže potvrđene na mreži, jer će baš one biti isplativije **rudarima**. Pored troškova transakcija od kojih **rudari** zarađuju, na određeni vremenski period (kreacija jednog bloka podataka u blokčejnu – 10 min) oni dobijaju i određenu nagradu u Bitkoinima (amplitudemagazin.com, 20. 7. 2022).

③ порекло према енгл. miner.

⑤ синоними крипторудар, мајнер.

⑥ област финансије.

⑧ напомене Предност треба дати домаћој варијанти *рудар*.

рударѐње* с. р.

① дефиниција *стварање нове јединице неке од постојећих криптовалута, дигиталног или виртуелног новца без централне банке, користећи посебну компјутерску опрему.*

② цитати **Rudarenje** je u suštini distribuirani sistem konsenzusa. To je mehanizam kroz koji su mnogi ljudi širom sveta uključeni u održavanje kripto mreža. „**Rudarenje**” je termin koji se koristi da opiše proces validacije transakcija koje čekaju da budu dodate u blokčejn bazu podataka. **Rudarenje** je od suštinskog značaja za Proof-of-Work blokčejnove kao

što je Bitcoin-ov (kriptomat.io); Dragan (pravi identitet poznat redakciji) sa severa Kosova planira da na neko vreme isključi svoje mašine za kopanje kriptovaluta, od kojih mesečno zarađuje oko dve hiljade evra. U razgovoru za Radio Slobodna Evropa (RSE), kaže da ga je na to ponukala odluka Vlade Kosova od 4. januara, kojom se zabranjuje proizvodnja kriptovaluta na celoj teritoriji Kosova zbog energetske krize. Poznato je da mašine koje se koriste za **rudarenje** kriptovaluta troše veliku količinu električne energije. „Ne bi bilo prijatno da dođu i da mi zaplene vrednost mašina recimo od 20 do 30.000 evra”, kaže Dragan. **Rudarenjem** kriptovaluta bavi se već četiri godine. Ima ukupno sedam mašina koje drži na terasi stana. Neke je, kaže, kupio nove, a neke polovne (slobodnaevropa.org, 5. 1. 2022); Bitkoin godišnje koristi više električne energije nego cela Argentina, navodi se u analizi Univerziteta Kembridž. „**Rudarenje**” za kriptovalutu zahteva energiju i teške računarske proračune za verifikaciju transakcija (bbc.com, 10. 2. 2021); Kriptovalute (cryptocurrency) deluju kao savršeni način za „brzo bogaćenje” – potreban je samo računar za „**rudarenje**” i pristup internetu. Stvarnost je, kao i uvek, mnogo drugačija i posve neizvesna za vlasnike bitcoina, ethereuma ili NFT-a. Ni danas se sa sigurnošću ne zna ko je zaista autor kompjuterskog koda koji pokreće „**rudarenje**” bitcoina (balkans.aljazeera.net); „Godinama mnogi žitelji Kosova ne plaćaju struju, ili to retko čine, pa se činilo da je **rudarenje** kriptovaluta tamo veoma isplativ biznis”, ukazuje Tomić. Prema njegovim rečima, „samo **rudarenje** nije nelegalno, naravno ako niste nelegalno priključeni na elektromrežu”. „Većina zakonodavstava u regionu slabo ili nimalo ne prepoznaje kriptovalute i sam proces njihovog **rudarenja**, mada se to rapidno menja, te je za očekivati da će već ove godine to u zemljama regiona biti i zvanično regulisano. Takođe, postoje i planovi da se ovoj ‘proizvodnji’ kriptovaluta priđe i na daleko ozbiljniji način, uz krupna ulaganja nekoliko kompanija, a ova postrojenja bi koristila struju iz obnovljivih izvora energije”, objašnjava Tomić (balkans.aljazeera.net); Sada je Amerika prilično ubedljivo najjača tu, slede je Kazahstan i Rusija, pa posle idu i mnoge druge zemlje. Konkretno Evropa nije previše jaka jer je u mnogim evropskim zemljama struja dosta skupa, a struja je tu praktično glavni trošak i **rudarenje** je zastupljenije u zemljama gde je trošak električne energije manji i gde energije ima prosto dovoljno (rts.rs, 18. 2. 2022); **Rudarenje** kriptovaluta, izraz koji mnogi čuju ali većina verovatno ne zna šta znači, najprostije rečeno jeste proces kojim se uz najmodrniju opremu stvara nova digitalna valuta i troši struja. Baš zbog toga, Priština je u decembru, kada je proglasila vanredno stanje na 60 dana zbog energetske krize, zabranila i **rudarenje** kriptovaluta. Stručnjaci procenjuju da će povećanje potrošnje energije zbog rudarenja dovesti do negativnih posledica na više koloseka (rts.rs, 11. 1. 2022).

- ③ порекло према енгл. *mining*.
- ⑤ синоними крипторударење, мајновање.
- ⑥ област финансије.
- ⑧ напомене Предност треба дати домаћој варијанти *рударење*.

рудáрити*, рудáрим несврш.

① дефиниција *користећи посебну компјутерску опрему стварати нове јединице неке од постојећих криптовалута, дигиталног или виртуелног новца без централне банке.*

② цитати У принципу, svako može da **rudari** kriptovalute. Samo treba da pokrenete softver za rudarenje na svom računaru. Ali malo je verovatno da ćete imati vredan profit bez nešto istraživanja (kriptomat.io); Ko su rudari kriptovaluta, šta **rudare** i kako izgleda radni dan kripto rudara? Koja je minimalna snaga opreme, kako se rig puštanje u rad i održava? (ecd.rs, 22. 3. 2022); Po pravilu, najisplativije je tamo gde je struja jeftinija. Na primer, na Kosovu i Metohiji ili u Kini, gde **se rudarilo** tri četvrtine bitcoina – do pre nekoliko meseci kada je potpuno zabranjeno (rts.rs, 11. 1. 2022); Uhapšeni radnici zbog sumnje da **su „rudarili”** iz kancelarije / Policija je uhapsila dve osobe zaposlene u „Železnicama Severne Makedonije” pod sumnjom da su koristili službene prostorije za „rudarenje” kriptovaluta (b92.net, 21. 11. 2021).

- ③ порекло према енгл. *mining*.
- ⑤ синоними крипторударити, мајновати.
- ⑥ област финансије.
- ⑧ напомене Предност треба дати домаћој варијанти *рударити*.

C

сајберхондрија ж. р.

❶ дефиниција *неоснована брига о сопственом здрављу која се манифестује кроз константну претрагу симптома болести на интернету.*

❷ цитати Који су то фактори који покрећу **сајберхондрију**? **Сајберхондрију** или преtražивање интернета везано за здравље/болест праћено страхом најчешће покреће појава nekог новог симптома или дуго трајање nekог необjašnjивог симптома. Pored toga, i sami преtražивачи могу да покрену **сајберхондрију** jer као први одговор на преtražивање дају, врло често, теške или fatalne болести и ishode. A како постоји предубеђење да је rangирање информација у преtražивачу вођено logikom „виши rang = већа вероватноћа или већа важност”, то је исход преtražивања повезан са neprijatnim efektima – узокуже појаву или појачање анксиозности (actavis.rs, 12. 11. 2020); Истраживачи су труде да пронађу начин за лечење **сајберхондрије** – анксиозности због гуглања симптома одређене, често умишљене болести. **Сајберхондрија** није званичана дијагноза, већ игра речи и сматрају је хипохондријом модерног доба (rs.n1info.com, 18. 11. 2019); Neko ће престати са преtražивањем симптома, увидевши да му то само погоршава стање, док ће неко након преtrage отклонити сумње и забринутост. Међутим, код неких особа анксиозност се након преtrage неће смањити, нити нестати, већ ће се чак и повећати! Tada особе упадају у зачарани круг, односно **сајберхондрију**, упорно покушавајући да гуглањем информација смање стрес који, напротив, постаје све већи. Takво понашање okupира много времена и теško га је преkinuti, па није ни чудо да је **сајберхондрија** скоро okarakterисана као „kompulsivни синдром” (rezilient.rs, 1. 6. 2022); Internet utiče на низ mentalних poteškoća, укључујући и оно које је познато као **сајберхондрија** (преtražивање симптома болести), те различите зависности, попут one од online куповине и друштвених мрежа, пише портал PC press (danas.rs, 12. 10. 2018); Kako objašnjava професорка Naomi Fajnberg, хипохондри су користили енциклопедије и медицинске рачунаре, када су тражили знакове и симптоме за које су веровали да су озбиљни, данас, са бројним онлајн изворима људи преtražују разне сајтове како би пронашли симптоме и

kako bi postavili sebi dijagnozu ozbiljnih bolesti. Vrlo često, ljudi „izmisle” nova oboljenja. Reč je o **sajberhondriji** (fakulteti.edukacija.rs, 15. 10. 2018); **Sajberhondrija** je anksiozni poremećaj relativno novijeg datuma, ali zahvaljujući sve većem broju korisnika interneta, reč je o problemu od kojeg pati iz dana u dan sve više osoba (nova.rs, 22. 3. 2021).

③ порекло енгл. cyberchondria < cyber- + hypochondria.

⑥ област ПСИХОЛОГИЈА.

сапиосексуа^лан, -лна, -лно

① дефиниција *који се односи на сапиосексуалност (= сексуалност засновану на интелигенцији, стање сексуалне привлачности према интелигенцији друге особе, као и на особе које код других особа привлачи интелигенција) и сапиосексуалце.*

② цитати За **sapioseksualnu** osobu, duboka inteligencija je glavni faktor u igri zavođenja (bebamur.com, 15. 3. 2018); Međutim, biti **sapioseksualan** ne znači ne uzimati u obzir druge parametre, kao što su fizički izgled ili ličnost (bebamur.com, 15. 3. 2018); Sviđaš mi se na totalno **sapioseksualan** način, mada mi ni tvoji trbušnjaci ne smetaju previše (twitter.com, 21. 2. 2012); Ono što recimo vole je da naglašavaju da su recimo panseksualni, **sapioseksualni** i slično, jer je biti samo običan heteroseksualac suviše mejnstrim (ana.rs, 23. 7. 2017); Da li ste **sapioseksualni**: Inteligencija kao najveći seksualni stimulans (besnopile. rs).

③ порекло према енгл. sapiosexual.

⑥ област СЕКСУАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА.

сапиосексуа^лац м. р.

① дефиниција *особа коју код других особа сексуално привлачи интелигенција.*

② цитати **Sapioseksualac** označava osobu koju seksualno privlači inteligencija neke osobe pre njenog fizičkog izgleda i pojave (citymagazine.rs, 12. 10. 2019); **Sapioseksualci** znaju da je privlačnost mnogo dublja i trajnija prema onim ljudima koji imaju trajnu vrstu lepote, tj. inteligenciju, kaže dr Dajana Rab (pink.rs); **Sapioseksualac** je osoba koju seksualno privlači isključivo inteligencija (alo.rs, 4. 10. 2017); Iako je dugo vladala predrasuda da je sapioseksualizam vezan za žene, istraživanja su to demantovala, i u ovom slučaju pol nije bitan. Ako ne možete da se uzбудите или postanete romantični, dok vas neko intelektualno ne stimuliše, vi ste **sapioseksualac**, bez obzira na pol (objective.rs, 12. 8. 2020); Možete biti **sapioseksualac** – neko koga kod druge osobe najviše privlači inteligenci-

ja – a da to ni ne shvatate. Termin je tek postao šire poznat 2014, kada se pojavio u izboru seksualne orijentacije na OkCupid-u. Od tada se tiho širio i ka ostalim internet sajtovima za upoznavanje. Prošlog oktobra je pokrenuta aplikacija Sapio koja je namenjena isključivo ljudima koji se lože na intelekt. Mladi **sapioseksualci** se iznenada pojavljuju u sve većem broju (vice.com, 21. 12. 2016).

③ порекло према енгл. sapiosexual.

⑥ област сексуална оријентација.

сапиосексуализам м. р.

① дефиниција *сексуалност заснована на интелигенцији, стање сексуалне привлачности према интелигенцији друге особе.*

② цитати Kada se osvrnemo na literaturu, i tu možemo uočiti primere **sapioseksualizma**: od 1001 noći i Dekameronu, preko Karadžićevog Crvenog Bana, Fani Hil i (*meni omiljenih*) Opasnih veza, do Rimljanke i Priče o O; potreba za umnim nadražajem kao podsticaju za seks je sveprisutna i uobičajena. I, mada podjednako zastupljena među pripadnicima oba pola, po ličnom mišljenju smatram da smo za nijansu više sapioseksualne od 'jačeg' pola. Jer, kako ona stara izreka kaže: *Muškarac se zaljubi gledajući ženu, a žena slušajući muškarca* (organvlasti.com, 30. 10. 2011); Iako je dugo vladala predrasuda da je **sapioseksualizam** vezan za žene, istraživanja su to demantovala, i u ovom slučaju pol nije bitan. Ako ne možete da se uzбудite ili postanete romantični, dok vas neko intelektualno ne stimuliše, vi ste sapioseksualac, bez obzira na pol (objective.rs, 12. 8. 2020); **Sapioseksualizam** mi je pomogao da razvijem veze (vice.com, 21. 12. 2016).

③ порекло енгл. sapiosexualism.

⑤ синоними сапиосексуалност.

⑥ област сексуална оријентација.

⑧ напомене Нераспрострањено.

сапиосексујалка ж. р.

① дефиниција *женска особа сапиосексуалац.*

② цитати Ako i vas privlači inteligencija onda možete da se svrstate u **sapioseksualke** (nadlanu.com, 10. 1. 2018); Sa druge strane, novinarka Niči Hodžson, koja se deklarira kao **sapioseksualka**, ističe da pojam sapio-seksualnost ne isključuje fizičku privlačnost, već da na prvom mestu podrazumeva povezivanje na intelektualnom nivou, a zatim sve ostalo (citymagazine.rs, 12. 10. 2019); Ako i vas privlači inteligencija, onda mo-

žete da se svrstate u **sapioseksualke** (vesti.rs, 10. 1. 2018); „Imala sam seks i sa drugim ljudima, ali stvarno mogu da se povežem samo sa ljudima koji me intelektualno stimulišu”, izjavila je jedna **sapioseksualka** (objective.rs, 12. 8. 2020); Sve je počelo kada mi je nekoliko starijih ženskih članova porodice reklo da moram da spustim standarde. Prema njima nisam mogla da nađem privlačnog tipa koji je i usput pametan. To, po njima, ne postoji. Tek tada sam shvatila koliko mi je pamet i inteligencija bitna. Da sam, po definiciji, **sapioseksualka** (vice.com, 21. 12. 2016).

③ порекло према енгл. sapiosexual.

⑥ област сексуална оријентација.

сапиосексуалност ж. р.

① дефиниција *сексуалност заснована на интелигенцији, стање сексуалне привлачности према интелигенцији друге особе.*

② цитати **Sapioseksualnost** je nova reč i označava privlačnost inteligencije. Reč je o trenutku u kom osoba shvata da je inteligentni sagovornik svojom pričom ne samo animira nego i seksualno privlači (kultivisi-se.rs, 14. 6. 2017); Osobe koje su svesne svoje **sapioseksualnosti** reći će vam da ih pali mozak druge osobe tj. da ih uzbuđuju tuđi načini rezonovanja (besnopile.rs); Sa druge strane, novinarka Niči Hodžson, koja se deklarise kao sapioseksualka, ističe da pojam **sapioseksualnost** ne isključuje fizičku privlačnost, već da na prvom mestu podrazumeva povezivanje na intelektualnom nivou, a zatim sve ostalo (citymagazine.rs, 12. 10. 2019); Da li ste ikada čuli za reč **sapioseksualnost**? Ova takoreći kovаница stala je u ravan sa izrazima kao što su hipster, selfi i brending i zagospodarila, kako društvenim mrežama tako i štampanim medijima. A u čemu je tajna **sapioseksualnosti**? [...] Međutim, pitanje koje se, sa donekle naučnog stanovišta, obrađuje u ovom tekstu jeste: da li je reč **sapioseksualnost** otkrovenje za sve one koji do sada nisu mogli jednom rečju da obuhvate ovo kompleksno osećanje ili je to, pak, izlizana oznaka za svakog pripadnika ljudske vrste? (pasarela.rs, 27. 2. 2019); Pojam **sapioseksualnosti** ne isključuje fizičku privlačnost, ali na prvom mestu podrazumeva povezivanje na intelektualnom nivou (pressreader.com, 30. 5. 2020).

③ порекло према енгл. sapiosexuality.

⑤ синоними сапиосексуализам.

⑥ област сексуална оријентација.

⑧ напомене Претпоставља се да се у енглеском језику први пут помиње 1998. године, а у српском језику јавља се након 2010. године.

сѡвѡ сексуѡлнѡст ж. р.

❶ дефиниција *сексуална оријентација у којој се сексуална привлачност јавља тек након успостављања снажне емоционалне повезаности.*

❷ цитати *Znate li šta je siva seksualnost? / Sve više ljudi na društvenim mrežama priznaje da je sivo seksualno. Ne znate šta to znači? / U video snimku koji je nedavno objavio „BuzzFeed”, nekoliko ljudi je govorilo o aseksualnosti i svojoj seksualnosti, a mnogi čitaoci u početku nisu razumeli šta zapravo znači siva seksualnost ili siva aseksualnost. Termin se koristi za ljude koji imaju ograničenu seksualnu privlačnost. Drugim rečima, seksualnu privlačnost doživljavaju vrlo retko ili vrlo niskog intenziteta (direktno.rs, 11. 4. 2021); Jeste li znali da postoji SIVA SEKSUALNOST? Donosimo vam 5 indikatora koji mogu biti jedni od pokazatelja ovog fenomena / Siva seksualnost jeste zona u kojoj se osobe nalaze između dve krajnosti, odnosno između aseksualnih osoba i osoba sa normalnom seksualnošću, koji se još nazivaju i aloseksualnim (glossy.espresso.co.rs, 14. 8. 2021); Siva seksualnost, novo ime za stari problem (zadovoljna.nova.rs, 6. 4. 2021); Šta je demiseksualnost i kako je prepoznati? / [...] To je „poluseksualnost” ili „siva seksualnost”, a označava stanje u kom jedna osoba može da oseti seksualnu privlačnost samo ako postoji emotivna povezanost (superzena.b92.net, 30. 8. 2017).*

❸ порекло према енгл. *graysexuality*.

❹ варијанте *сивосексуалност*.

❺ синоними *демисексуалност, полусексуалност, сивосексуалност*.

❻ област *сексуална оријентација*.

сивосексуѡлац, -лица м. р.

❶ дефиниција *особа са сексуалном оријентацијом у којој се сексуална привлачност јавља тек након успостављања снажне емоционалне повезаности.*

❷ цитати *Sve više ljudi na društvenim mrežama deklarišu se kao sivo seksualci (graysexual). Znate li šta to znači? U videu koji je nedavno objavio BuzzFeed nekoliko ljudi govorilo je o aseksualnosti i sivo seksualnosti, što je otvorilo pitanje šta zapravo označava siva seksualnost. Taj termin koristi se za označavanje ljudi koji imaju ograničenu seksualnu privlačnost. Drugim rečima, seksualnu privlačnost doživljavaju vrlo retko ili vrlo niskog intenziteta (direktno.rs, 11. 4. 2021).*

❸ порекло према енгл. *graysexuality*.

❹ варијанте *сива сексуалност*.

- 5 синоними демисексуалац.
- 6 област сексуална оријентација.
- 8 напомене Нераспрострањено.

сивосексӯалан, -лна, -лно

1 дефиниција *који осећа сексуалну привлачност тек након успостављања снажне емоционалне повезаности.*

2 цитати Aсексуалне и **sivoseksualne** osobe mogu imati visok libido, a seksualne osobe mogu imati nizak libido (zadovoljna.nova.rs, 6. 4. 2021); Pod pojmom sivo seksualnih želi se naglasiti da postoji sredina, odnosno sivi deo koji pripada njima (glossy.espresso.co.rs, 14. 8. 2021); Sve više ljudi na društvenim mrežama priznaje da je **sivoseksualno**. Ne znate šta to znači? / [...] **Sivoseksualni** ljudi su negde između aseksualnih i aloseksualnih. Ovo proizlazi iz ideje da seksualnost nije crno-bela i da postoji „sivo područje” u koje mnogi ljudi spadaju. [...] Aсексуалне и **sivoseksualne** osobe mogu imati visok libido, dok aloseksualne osobe mogu imati nizak libido jer oni ni prema čemu nemaju fizičku ili mentalnu privlačnost (direktno.rs, 11. 4. 2021); Da li ste **sivoseksualni**? (twitter.com, 12. 4. 2021).

- 3 порекло према енгл. graysexual.
- 5 синоними **б.** демисексуалан, полусексуалан.
- 6 област сексуална оријентација.

сивосексӯалнџст ж. р.

1 дефиниција *сексуална оријентација у којој се сексуална привлачност јавља тек након успостављања снажне емоционалне повезаности.*

2 цитати U videu koji je nedavno objavio BuzzFeed nekoliko ljudi govorilo je o aseksualnosti i **sivoseksualnosti**, a mnogim čitaocima na početku nije bilo jasno šta zapravo označava siva seksualnost, odnosno siva aseksualnost (avtbl.rs, 6. 4. 2021).

- 3 порекло према енгл. graysexuality.
- 4 варијанте сива сексуалност.
- 5 синоними демисексуалност, полусексуалност, сива сексуалност.
- 6 област сексуална оријентација.
- 8 напомене Нераспрострањено.

сирови веган м. р.

❶ дефиниција *особа чија се исхрана заснива на сировом веганству (= врсти веганске исхране која подразумева конзумирање само сирове, термички необрађене хране, без уношења намирница животињског порекла).*

❷ цитати **Sirovi vegani** pridržavaju se režima ishrane u kome se smatra da je samo nekuvana i nepripremljena biljna hrana u svom izvornom obliku najzdravija i najbolja za organizam (bonapeti.rs); Mnogi pobornici sirove biljne ishrane (raw vegan) danas će vam reći da je najzdravija ishrana samo sirova biljna hrana. **Sirovi vegani** su ponajviše fruterijanci (osobe koje uglavnom jedu voće) (centarzetoksikaciju.com, 26. 4. 2017); **Sirovi** jedu samo sirovo povrće i voće, odnosno ono spremano na temperaturi ispod 48 stepeni C (telegraf.rs, 27. 7. 2014); **Sirovi vegani** ne jedu nikakvu hranu zagrejanu iznad 118 stepeni (bs.hiloved.com); Наталија и њена деца су „сирови” вегани. Они не једу ни месо, ни јаја, ни млечне производе (beforeafter.rs, 28. 7. 2015).

❸ синоними сировоједач, сировоједац.

❹ област исхрана.

сирови веганизам м. р.

❶ дефиниција *врста веганске исхране која подразумева конзумирање само сирове, термички необрађене хране, без уношења намирница животињског порекла.*

❷ цитати Frutarizizam je ishrana čiju većinu (50–75% i više) čini voće u kombinaciji sa koštuničavim voćem, zelenišom i semenkama i koja u potpunosti isključuje namirnice životinjskog porekla. Često se klasifikuje kao podgrupa **sirovog veganizma** (veganizmija.com); **Sirovi veganizam** je počeo da se razvija od devedesetih godina prošlog veka (facebook.com, 15. 11. 2018); Ančice, ko je rekao da ne voli sirovo povrće ili voće? Rekao sam da ne želim sada da prelazim na **sirovi veganizam**, jer ne osećam to spontano, ne želim ništa na silu (vegan.editboard.com, 23. 8. 2010).

❸ порекло према енгл. raw veganism.

❹ синоними сировоједство, сирово веганство, пресни веганизам, роу веганизам.

❺ област исхрана.

❻ напомене Нераспрострањено.

сирово веганство с. р.

❶ дефиниција *врста веганске исхране која подразумева конзумирање само сирове, термички необрађене хране, без уношења намирница животињског порекла.*

❷ цитати Rouvanini pratioци prilično su burno reagovali na njenu ispovest i optužili je da ih je lagala jer je pre dva meseca počela da jede ribu i jaja, a istovremeno je na društvenim mrežama promovisala **sirovo veganstvo** (zena.blic.rs, 29. 3. 2019); Od 15 najčešćih bolesti modernog čoveka, prevenira čak 14! **Sirovo veganstvo** je stepenica dalje od raznih industrijskih proizvoda, brzih i nezdravih namirnica. S druge strane, sirova ishrana je povratak prirodi i prirodnom zdravlju (evaija.com, 1. 10. 2019); **Sirovo veganstvo** nije pravi put, kao ni sirovo vegetarijanstvo ni sirovo mesožderstvo, baš kao ni klasična ishrana kojom se naši ljudi hrane odvajkada, već kombinovana uravnotežena ishrana u kojoj su zastupljene sve grupe namirnica i zdravi načini pripreme (sirovo, kuvano, pečeno) (politika.rs, 4. 8. 2016); Pobornici fruterijanstva ili ti jednog oblika **sirovog veganstva** često navode primere iz prirode kako određene životinje u prirodi „nikada” nisu bolesne i da smo mi ljudi najsljedniji biljojedima (centarza-detoksikaciju.com, 26. 4. 2017).

❸ порекло према енгл. raw veganism.

❹ синоними сировоједство, сирови веганизам, пресни веганизам, роу веганизам.

❺ област исхрана.

сировоједац и сировоједац м. р.

❶ дефиниција *особа чија се исхрана заснива на сировом веганству (= врсти веганске исхране која подразумева конзумирање само сирове, термички необрађене хране, без уношења намирница животињског порекла).*

❷ цитати Ono što prati fruterijance i **sirovojedce** je da jedu velike količine hrane (2 do 3 kg u obroku). Što dovodi do povećanja želuca i creva. Što nikako nije zdravo (centarza-detoksikaciju.com); Na trenutak se vratimo u sadašnjost, zaboravimo sve te teške godine evolucije i pogledajmo bebu u majčinom naručju kome je dovoljno majčino mleko da bi napredovalo i raslo. Pogodite šta? Ta beba je **sirovojedac**! Naučeni obrazac da treba jesti kuvano, koji smo usvojili od majki i baka, navodi nas na to da tog malog, sasvim zadovoljnog **sirovojedca** preobratimo u biće koje će veliki deo života biti uvereno kako je važno pojesti nešto skuvano i „na kašiku” da bi bilo zdravo i pravilno se razvijalo (lovesensa.rs, 30. 8.

2013); Ako ste razmišljali da svako jutro započnete sveže pripremljenim zelenim sokom, da postanete vegetarijanac ili vegan, makrobiotičar ili **sirovojedac** – sad je pravi trenutak! (besnopile.rs, 11. 9. 2019); Maja Volk je na svom predavanju rekla da jako retko u svojoj sušari (koja radi na 43 stepena koja jedino sme da se koristi na sirovoj ishrani) osuši račiće i to pojede. Znači da nije baš 100% vegan ali je 100% **sirovojedac** (vitkigurman.com, 10. 12. 2013).

⑤ синоними сирови веган, сировоједач.

⑥ област исхрана.

сировоједач, -а́ча м. р.

① дефиниција *особа чија се исхрана заснива на сировом веганству (= врсти веганске исхране која подразумева конзумирање само сирове хране, без уношења намирница животињског порекла).*

② цитати „**Sirovojedaci**” су обично људи који су се излечили од озбиљне болести и не престају после тога да једу само некувану храну, скоро као ствар религиозног убеђења. Они су постали убеђени да је узимање само сирове, термички необрађене хране кључ за изузетно дуг живот и изванредно здравље. Када желе да физички раде или напорно вежбају, они узимају сирово орашасто воће или сирове житарице као што је fino млевени оvas остављен преко ноћи да се натопи у топлој води или укусан слadak „есенски хлеб” направљен од проклијалих житарица које су самлеване док су влажне, искоришћене да се направи кекс и печене на Suncu на температури испод 46°C (soilandhealth.org); Đoković је од краја прошле године постао vegan **sirovojedac** који jede vrlo malo ribe i nedugo potom је njegova karijera krenula naglo silaznom putanjom pogotovo zadnjih 6 mjeseci (zemljani.com, 12. 12. 2016).

⑤ синоними сирови веган, сировоједач.

⑥ област исхрана.

⑧ напомене Нераспрострањено.

сировоједство с. р.

① дефиниција *врста веганске исхране која подразумева конзумирање само сирове, термички необрађене хране, без уношења намирница животињског порекла.*

② цитати **Sirovojedstvo** је постало planetarno popularno zahvaljujući knjizi Viktorije Boutenko „Zeleno za zdravlje” u kojoj она описује како су она и njena obitelj prešli на sirovu ishranu i poboljšali svoje (tada озбиљно нарушено) zdravlje (okusi.eu, 1. 11. 2015); Autorka knjige rece-

pata „Sirova hrana” već skoro deceniju proučava vegetarijanstvo i **sirovojedstvo**, kao i uticaj ovog stila života na zdravlje čoveka o čemu je takođe pisala (delfi.rs); Vežbate li popodne, dajte svom telu dodatnu energiju tako da pola sata do sat vremena pre vežbanja pojedete neku zdravu pločicu (**sirovojedstvo** nam nudi odlične recepte) (lovesensa.rs, 23.11.2016); U svetu postoje razne vrste dijeta i programa ishrane. Čak se ide iz jedne krajnosti u drugu, gde je pokret **sirovojedstva** (raw vegan) počeo sve više da se širi, pa je tako došao i u našu zemlju (sacuvajzdravlje.rs).

⑤ синоними сирово веганство, сирови веганизам, пресни веганизам, роу веганизам.

⑥ област исхрана.

скривенā мрѐжа ж. р.

① дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

② цитати DARKNET – **SKRIVENA MREŽA UNUTAR MREŽE** / Daleko skrivena iza Tor nodova leži jedna sasvim drugačija mreža. Mreža za koju mnogi nisu čuli a oni koji jesu, nisu sigurni kako da dođu do nje a ni zašto bi uopšte i pokušali (sadaznam.com); Deep Web („Duboka mreža”, „Невидљива мрежа”, „**Скривена мрежа**”) или Deep Net („Invisible Web”), је заједнички назив за садржај на интернету, које стандардни претраживачи не индексирају, тј. не могу да пронађу. Термин „Deep Web” је 2000. године креирао Мајк Бергмен. Оваква мрежа представља супротност „површинској мрежи” и укључује Dark Web, али и све корисничке базе података, webmail странице, web forume који захтевају регистрацију и странице које захтевају од корисника да плате за претплату на сајту (iskustva.online).

③ порекло према енгл. hidden net.

⑤ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

⑥ област интернет.

⑧ напомене Нераспрострањено. Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мре-*

жа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

скривени вѐб м. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати *Образujte себе и читajte о томе, а svakako podelite i sa de-com, jer neke stvari se moraju raditi preventivno kako se sutra ne bi brinuli da li vam dete postaje žrtva trgovinom ljudi ili narkoman, da li kupuje oružje preko Interneta ili još neke strašnije stvari, a da vam se sve to dešava ispred nosa, odnosno ispred monitora. Termini na koje treba da obratite pažnju su svakako „Dark Web (mračni veb)”, „Deep Web (duboki veb)”, „Deepnet (dipnet)”, „Invisible Web (nevidljivi veb)”, ili „Hidden Web (skrivени veb)” (digitalnasrbija.org).*

❸ порекло према енгл. *hidden web*.

❹ синоними *дарквеб*, *даркнет*, *дипвеб*, *дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени интернет*, *скривени нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*.

❺ област интернет.

❻ напомене *Нераспрострањено*. Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често

пишу растављено (*дарк веб, дарк нет и дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

скривени интернет м. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати *Šta je skriveni internet i kako mu pristupiti koristeći TOR? (startit.rs, 9. 3. 2017); „SKRIVENI INTERNET NIJE VIŠE SKRIVEN” Uhapšeno 179 osumnjičenih prodavaca na mreži širom Evrope i SAD / U velikoj operaciji protiv kriminalaca takozvanog „dark veba”, skrivenog dijela interneta, uhapšeno je 179 osumnjičenih prodavaca na toj mreži širom Evrope i SAD, saopštila je evropska policijska agencija Evropol (srpskainfo.com, 24. 9. 2020); Међутим, шта је заправо „скривени” интернет? То је садржај који је скривен од претраживача јер није постојан. Тачније, ради се о динамичним веб страницима које се стварају на захтев корисника и као такве не постоје док их неки корисник својим упитом у некој бази података не створи (b92.net, 22. 10. 2013); **Скривени интернет** није више скривен и ваша анонимна активност није више анонимна! Snage reda решене су да уђу у траг криминалцима, било да делују на улици или иза рачунара - рекао је Sileiris у саопштењу (telegraf.rs, 23. 9. 2020).*

❸ порекло према енгл. *hidden Internet.*

❹ варијанте *скривени нет.*

❺ синоними *дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.*

❻ област *интернет.*

❼ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб (даркнет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет)* и *дипвеб (дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет)* нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб, даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено

но (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

скривени нѐт м. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче*.

❷ цитати Пре него што на друштвеним мрежама објавите фотографију свог наог детета на плажи, размислите о томе да би она могла да заврши на педофилским сајтовима. И то са његовим именом и презименом. То се већ неколико пута дешавало деци у Србији. Један од начина прибављања оваквих недозвољених садржаја са интернета је и тзв. **скривени нет** („ДаркНет”), који је паралелан уобичајеном интернету, али за који је потребан посебан софтвер за приступ. Када се једном приступи, претраживање веб-страница је исто као и на стандардном прегледачу, с тим да су ту развијена црна тржишта за илегалне активности, па и трговина порнографског садржаја са малолетницима као главним актерима (glaszapadnesrbije.rs, 23. 8. 2019).

❸ порекло према енгл. *hidden net*.

❹ варијанте **скривени интернет**.

❺ синоними *дарквеб*, *даркнет*, *дипвеб*, *дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*.

❻ област **интернет**.

❼ напомене Нераспрострањено. Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

смарт бројило с. р.

❶ дефиниција *врста струјомера с уграђеном компјутерском технологијом, која непрекидно прати потрошњу и(ли) производњу електричне енергије, напон и јачину струје, израчунава цену потрошене струје, лоцира места на којима се губи струја и те податке шаље или чини у сваком тренутку видљивим потрошачу, произвођачу и добављачу електричне енергије.*

❷ цитати EPS је увео и ограничење броја различитих произвођача бројила која се нуде и експлицитно одбио да дефинише профил паметног (**smart**) **бројила** тако да свако бројило које задовољава задати профил може да се угради у систем и да га софтвер система види и користи као исти објекат, без обзира ко је произвођач бројила, као што је то урадила електропривреда Iberdrola из Шпаније (koreni.rs, 24. 12. 2015); **Смарт бројило** домаће производње уведено је у ЕПС 1995. године (porota.rs, 14. 3. 2015); Savremena бројила су такви мјерни уређаји који у себи имају процесоре веома сличе оним које имамо у мобилним телефонима. То је сада дефинитивно „**smart**” **бројило**, истакao је у уводном djелу панела „Bezбједност енергетског сектора у области мјерења и преноса” Dragan Praštalo, generalni direktor Mikroelektronike Banjaluka (setrebinje.com, 31. 3. 2023); Иначе Saskpower испоручилац струје у mojoj провинцији ме је управо обавестио да се ми у кући уградити **smart** (digitalно и паметно) **бројило** за струју потпуно бесплатно. Не кошта ништа (twitter.com, 17. 1. 2020); та tzv. smart бројила су jako опасна и емитују радијацију! има неколико студија о опасностима **smart бројила!** [...] **smart бројила** нису у самом стану/кући већ су на улазу или даље од самог улаза... јаčina зрачења опада са квадратом растојања – значи брзо... и рутер за интернет wifi такође зрачи а тек мобилни када се разговара њиме... (twitter.com, 31. 10. 2023).

❸ порекло према енгл. smart meter.

❹ синоними интелигентни струјомер, интелигентно бројило, паметни струјомер, паметно бројило, смарт струјомер, смарт читач.

❺ област енергетика, технологија.

❻ напомене Предност треба дати синтагмама *паметни струјомер и паметно бројило* над синтагмама *интелигентни струјомер, интелигентно бројило, смарт струјомер, смарт бројило и смарт читач.*

смарт зграда ж. р.

❶ дефиниција *врста зграде која уз помоћ напредне технологије својим корисницима омогућује безбедан и пријатан боравак, ефикасно окружење, уз смањен утрошак енергије.*

❷ цитати **Smart zgrada** u Novom Sadu se gradi od luksuznih materijala. Zgrada u okviru svog dvorišta poseduje parking mesto i ostave u suterenu za svaki stan (facebook.com); U cilju da kupcima pruži luksuzan stil stanovanja, **smart zgradu** sa najkvalitetnijim ugradnim elementima, investitor gradi stambeni kompleks „Panorama Residence” koji ponosno nosi svoje ime dok kupcima pruža nestvaran pogled na Dunav i ceo Novi Sad (cityexpert.rs); Predrag Petrović, vlasnik ANTI KILOGRAM firme, počinje izgradnju najmodernijeg farmaceutskog centra na periferiji grada Beograda – prvu inteligentnu **smart zgradu** za potrebe njegovog poslovanja (svetplus.com); Je li ovo lokacija za **smart zgradu** gde će kvadrat da bude preko 2000 evra? (skyscrapacity.com, 11. 3. 2021); To je preprodaja stana, ušo i izašo... nameštaj je sasvim nebitan. Ja bih ipak sačekao **smart zgradu** koja bi trebalo uskoro da nikne. Za nekih 5 god. ako krenu ove god. da grade, biće završena, ali je izgleda teška korupcija na delu čim nije krenula gradnja (forum.krstarica.com, 8. 2. 2020).

❸ порекло према енгл. smart building.

❹ синоними ИНТЕЛИГЕНТНА зграда, паметна зграда.

❺ област архитектура, технологија.

❻ напомене Предност треба дати синонимима *интелигентна зграда* и *паметна зграда* над синонимом *смарт зграда*.

СМАРТ КУЋА м. р.

❶ дефиниција *врста куће која уз помоћ напредне технологије својим корисницима омогућује безбедан и пријатан боравак, аутоматско управљање уређајима, уз смањен утрошак енергије.*

❷ цитати Da li mislite da je vaša **smart kuća** ili stan potpuno siguran i bezbedan samo zato što možete daljinski zaključati svoja vrata? Razmislite ponovo (securitysee.com); Linus **smart kuća**, zanimljivo. Može li sve ovo i kod nas da se nabavi? Najviše mi se sviđa što je sve internet cloud free (forum.benchmark.rs); **SMART kuća** u Novom Rakovcu / Na prodaju nova kuća u Novom Rakovcu. Locirana u nacionalnom parku Fruška gora, sa pogledom na Novi Sad 12.1 km do Promenade (oglasi.rs, 2. 8. 2022); Ekskluzivna ponuda! Vikend kuća savremenog dizajna na obroncima Fruške Gore. Na 13km udaljenosti od centra Novog Sada i 1,5km od centra Sremskih Karlovaca. Na uzvišenom, prostranom i uređenom placu, sa asflatnim prilazom do nje, zaklonjena, izolovana a opet u neposrednoj blizini glavnog puta. Osmišljena i građena po poslednjim standardima za moderno i kvalitetno, ova **smart kuća** pružiće Vam maksimalnu udobnost u zdravom, zelenom okruženju (4zida.rs); Na prodaju luksuzna, „**smart**” **kuća** na Zlatiboru, naselje Rudine (nekretnine31.rs).

- ③ порекло према енгл. smart house.
- ⑤ синоними ИНТЕЛИГЕНТНА КУЋА, ПАМЕТНА КУЋА.
- ⑥ област АРХИТЕКТУРА.
- ⑧ напомене Предност дати синонимима *интелигентна кућа* и *паметна кућа* над синонимом *смарт кућа*.

смарт сат м. р.

① дефиниција *мали преносни компјутер у облику сата с екраном осетљивим на додир који се носи на руци.*

② цитати **Smart satovi** su već odavno popularni i skoro neizostavan detalj svakodnevnog outfita, bilo da ste krenuli u šetnju, na posao ili da se bavite sportom (lepaisrecna.mondo.rs, 24. 6. 2022); Apple nije jedina kompanija koja proizvodi mobilne telefone a istovremeno želi da se probije na tržištu **smart satova**. U svom intervjuu za Bloomberg, Samsungov potpredsednik mobilnog odeljenja poručio je da su izveštaji tačni, i da kompanija izrađuje povezani wristwatch, rekavši da se oni pripremaju za taj poduhvat veoma dugo kao i da kompanija radi naporno da ga donese na tržište (21. 3. 2013); **Smart sat** je postao nezaobilazni aksesuar jer je prilagođen osobama od 7 do 107 godina. Za svaku generaciju ima neku prednost – za najmlađe da ne nose telefone u školu, za srednjoškolce i studente da olakša svakodnevnicu, za zaposlene da oslobode ruke i prate potrebne parametre tokom dana, za bake i deke da mogu da švrćkaju, broje korake i prate otkucaje srca (espreso.co.rs, 16. 5. 2022); **Smart satovi** ili pametni satovi nisu samo pomagalo i multifunkcionalni uređaj, već predstavljaju značajan modni detalj, kao u ostalom i svi drugi satovi. Zato je potrebno razmišljati i u ovom pravcu. Imajte u vidu da će vaš stajling, obogaćen jednim ovakvim pametnim satom delovati više futuristički, ali i elegantnije (sattelevizija.com, 10. 12. 2021).

- ③ порекло према енгл. smartwatch.
- ⑤ синоними ПАМЕТНИ САТ, ПАМЕТНИ ЧАСОВНИК, СМАРТ ЧАСОВНИК.
- ⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.
- ⑧ напомене Предност треба дати синонимима *паметни сат* и *паметни часовник*.

смарт струјомѐр м. р.

① дефиниција *врста струјомера с уграђеном компјутерском технологијом, која непрекидно прати потрошњу и(ли) производњу електричне енергије, напон и јачину струје, израчунава цену потрошене струје, лоцира места на којима се губи струја и те податке шаље*

или чини у сваком тренутку видљивим потрошачу, произвођачу и до-
бављачу електричне енергије.

❷ цитати Nemam tih problema zato što 5–6 godina imam ugrađen „**smart**” **strujomer** i nijednu reklamaciju nisam imao od tada a pre je malo pa malo bilo itekako problema (forum.krstarica.com, 14. 9. 2023); Isto важи и за друге обрасце потрошње – **smart strujomer** daje mogućnost distributeru da pravi tarifne profile, čak i individualno skrojene, tako da ima najveće iskorišćenje svog distributivnog sistema bez velikih overhead-ova i/ili ispadanja zbog neplanske потрошње (blog.b92.net, 26. 3. 2015); Isto важи и за друге обрасце потрошње – **smart strujomer** daje mogućnost distributeru da pravi tarifne profile, čak i individualno skrojene, tako da ima najveće iskorišćenje svog distributivnog sistema bez velikih overhead-ova i/ili ispadanja zbog neplanske потрошње (blog.b92.net, 25. 3. 2015); Ministarstvo за инфраструктуру Slovenije raspisalo је tender за за суфинансирање набавке и инсталације паметних бројила електричне енергије за период од 2017. до 2022 године. Циљ tendera је да се обезбеди новач за бесповратне зајмове за набавку и инсталацију тих smart бројила у оквиру Operativnog programa за спровођење европске кохезионе политике за период од 2014. до 2020. године. Кроз тај програм је већ обезбеђено 13.897.800 евра за суфинансирање **smart strujomera** из бесповратног зајма у оквиру Европске кохезионе политике од 2017. до 2020. године, каже се у саопштењу (balkangreenenergynews.com 7. 7. 2017).

❸ порекло према енгл. smart meter.

❹ синоними интелигентни струјомер, интелигентно бројило, паметни струјомер, паметно бројило, smart бројило, smart читач.

❺ област енергетика, технологија.

❻ напомене Предност треба дати синтагмама *паметни струјомер* и *паметно бројило* над синтагмама *интелигентни струјомер*, *интелигентно бројило*, *smart струјомер*, *smart бројило* и *smart читач*.

смарт телѐфѓн м. р.

❶ дефиниција *мобилни телефон који комбинује могућности мобилног телефона (размена гласовних позива и текстуалних порука) и рачунара (приступ интернету, мултимедијалне функције итд.).*

❷ цитати Sve veća potražnja за **smart telefonima** / Korisnici mobilne telefonije u Srbiji se sve više opredeljuju за smart telefone i očekuje se да ће njihovo učešće на тржишту у наредном периоду бити dominantно, истају за Danas у мобилним операторима (danas.rs, 2. 3. 2012); „Samsung” лансирао веб сајт за пословне „**smart telephone**” / Južnokorejski elektronski gigant „Samsung” покренуо је веб сајт који омогућава детаљније infor-

macije o poslovnim „**smart**” **telefonima**, kao i korisnim aplikacijama za poslovne ljude (rtv.rs, 28. 2. 2009); Šta današnji klinici ne mogu na „**smart**” **telefonima** / Kako je mobilna telefonija izgledala s kraja prošlog veka u Srbiji, kad smo imali „glupe” telefone, koji su, ipak, omogućavali nešto što današnji smartfoni ne mogu? (blic.rs, 23. 11. 2014); 3D tehnologija na **smart telefonima** / Firma za istraživanja i konsultacije u oblasti grafike i multimedija, Jon Peddie Research (JPR), novom studijom o mobilnim uređajima predviđa da će 80% **smart telefona** 2016. godine imati stereo 3D kamere i ekrane. Mnoge su prednosti ove mogućnosti – dodavanje dve kamere omogućiće kontrole kojima se manipuliše pokretima, instalaciju unapređenih aplikacija, kao i vizualizaciju sa dubinom (rts.rs, 8. 2. 2012); Komadi Viliijama Šekspira biće priređeni za 21. vek u vidu aplikacija za tablete i **smart telefone**, prenosi Rojters. Drame poput „Romeo i Julija” i „Magbet” oživeće na ajfon aplikacijama zahvaljujući izdavačkoj kući „Kembridž universiti pres” (Cambridge University Press). Aplikacije kombinuju tekst sa audio zapisom, komentarima i drugim interaktivnim kontekstom čime će klasični komadi biti prilagođeni digitalnom dobu (delfi.rs, 5. 11. 2012); Emocija je najjači argument pozorišne umetnosti, sve ostalo imate u **smart telefonima**. Uostalom, ceo naš život ili pokreću ili blokiraju osećanja... (novosti.rs, 25. 6. 2016).

- ⑤ порекло према енгл. smartphone
- ⑤ синоними ПАМЕТНИ ТЕЛЕФОН, СМАРТФОН.
- ⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.
- ⑧ напомене Предност треба дати синониму *паметни телефон*.

СМАРТ ЧАСОВНИК м. р.

① дефиниција *мали преносни компјутер у облику сата с екраном осетљивим на додир који се носи на руци.*

② цитати Softverski programeri koji su isprobali Eplov **smart časovnik** „Epl voč” smatraju da će on podstaći niz novih aplikacija u narednim mesecima, pre svega onih koje su vezane za zdravlje i elektronsku poštu, preneo je Rojters (rtv.rs, 27. 4. 2015); Kompanija Fitbit, lider na tržištu smart narukvica za fitness, posustaje pred Eplom i njegovim **smart časovnikom** „Epl voč”. Epl je u drugom tromesečju ove godine isporučio 3,6 miliona komada svog pametnog časovnika, dok je Fitbit u tom periodu prodao 4,4 miliona komada smart narukvica, objavila je istraživačka firma IDC, a preneo Rojters (kamatica.com, 28. 8. 2015); TAG Heuer predstavio prvi „**smart**” **časovnik** / Poznati švajcarski časovničarski brend odlučio je da svojim korisnicima ponudi „pametni” časovnik i to je upravo i uradio. Novi sat zove se Tag Heuer Connected i opremljen je

najnovijim Android sistemom (muskimagazin.rs); Njemački proizvođač automobila „Volkswagen” lansirao je verziju svoje aplikacije za kontrolu vozila MCN (Mobile Car-Net) kompatibilnu sa **smart časovnikom** Apple – Apple watch (nezavisne.com, 6. 5. 2015); HP je potvrdio da će lansirati na tržište luksuzni **smart časovnik** do kraja ove godine u saradnji s američkim dizajnerom Majklom Bastijanom (sd.rs, 5. 8. 2014).

③ порекло енгл. smartwatch.

⑤ синоними ПАМЕТНИ САТ, ПАМЕТНИ ЧАСОВНИК, СМАРТ САТ.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

⑧ напомене Предност треба дати облицима *паметни сат* и *паметни часовник*.

см̑̀рт чит̑̀ч м. р.

① дефиниција *врста струјомера с уграђеном компјутерском технологијом, која непрекидно прати потрошњу и(ли) производњу електричне енергије, напон и јачину струје, израчунава цену потрошене струје, лоцира места на којима се губи струја и те податке шаље или чини у сваком тренутку видљивим потрошачу, произвођачу и достављачу електричне енергије.*

② цитати **Smart čitači** ne samo da mogu da se očitavaju daljinski zbog naplate nego daju uviđaj u ceo el. energetski sistem u gotovo realnom vremenu – može da se predvidi šta se gde troši, koliko, kada... i da se ostatak sistema optimizuje dinamički u skladu s tim (blog.b92.net, 26. 3. 2015).

③ порекло према енгл. smart reader meter.

⑤ синоними ИНТЕЛИГЕНТНИ СТРУЈОМЕР, ИНТЕЛИГЕНТНО БРОЈИЛО, ПАМЕТНИ СТРУЈОМЕР, ПАМЕТНО БРОЈИЛО, СМАРТ БРОЈИЛО, СМАРТ СТРУЈОМЕР.

⑥ област ТЕХНОЛОГИЈА.

⑧ напомене Нераспрострањено. Предност треба дати синтагмама *паметни струјомер* и *паметно бројило* над синтагмама *интелигентни струјомер*, *интелигентно бројило*, *смарт струјомер*, *смарт бројило* и *смарт читач*.

см̑̀х јо̀га и см̑̀х јо̀га ж. р.

① дефиниција *врста јоге која помоћу различитих вежби подстиче људе да се смеју, што, како њени заговорници тврде, повољно утиче на здравље.*

② цитати Osim **Smeh joge**, najjednostavniji vid aktivne meditacije, imamo razvijen program drugih aktivnih meditacije iz kojih se sama

Smeh joga sastoji (facebook.com); Odlučila sam da budem srećna i zdrava i zato se smejem. Takođe sam odlučila da i druge naučim da budu srećni i zdravi i zato se bavim tehnikom **smeh-joga**. Moja misija je da svaki čovek u ovoj zemlji bude srećan i zdrav. Da bi se to postiglo potrebno je da se smejemo 15 do 20 minuta u kontinuitetu svakoga dana. Kada ste se smejali toliko dugo? – upitala nas je Novosađanka Olivera Radovanović, učiteljica **smeh-joge** i predsednica udruženja „**Smeh Joga Srbija**” (mariniranje.rs); **Smeh Joga** je, naime, najmlađa disciplina joge, a zove se tako jer koristi vežbe disanja iz klasične joge, dok je akcenat, naravno, stavljen na smeh. Ova disciplina se oslanja na filozofiju „glume sreće” jer, kako kažu iz udruženja, ne morate biti srećni, niti da imate razlog, pa ni smisao za humor da biste se smejali (mojnovisad.com, 25. 12. 2015); U okviru proslave petog rođendana Božidarca pozivamo vas da nam se pridružite u petak 29. novembra na „**Smeh jogi sa Natašom**” od 20 časova u galeriji. Pre radionice, od 19 časova, naši polaznici i polaznice će rođendanskim povodom da predstavite različite ukusne dezerte koje su naučili na kursu za poslastičara i sa kojima ćete moći da se zasladite. Pored slatkisha radionica smeh joge širi osmeh preko ceeeeeeeeeloga lica! (bozidarac.rs); **Smeh-joga** je aktivnost koja uključuje niz vežbi pokreta i disanja za izazivanje namernog smeha. Koristi se u svrhu otklanjanja različitih fizičkih, psihičkih i duhovnih tegoba, a njeni zagovornici veruju da namerni, odnosno simulirani smeh pruža jednaku korist kao i spontani smeh. Blagodeti **smeh-joge** po zdravlje prvi je otkrio indijski lekar Madan Katarija, davne 1995, a danas je ova disciplina dostupna u 140 zemalja sveta i svakim danom njena popularnost raste (republika.rs, 26. 6. 2021).

❸ порекло према енгл. *laughter yoga* (према *Hasyayoga*).

❺ синоними јога смеха, смехојога.

❻ област спорт.

❸ напомене Није препоручено писање *смех јога*, где је ред речи нетипичан за српски језик. Предност треба дати синтагми *јога смеха* над синонимима *смех јога* и *смехојога*.

смехојога ж. р.

❶ дефиниција *врста јоге која помоћу различитих вежби подстиче људе да се смеју, што, како њени заговорници тврде, повољно утиче на здравље.*

❷ цитати **Smehojoga** која је требала да се одржи данас одлаже се из оправданих razloga instruktorkе. Blagovremeno ćemo vas obavestiti o novom terminu (facebook.com, 18. 10. 2018); U Hongkongu stres leče pomoću „**smehojoge**” / Specijalista psihologije, hipnoterapeut Dik Ju je po-

krenuo program oslobađanja od stresa pomoću „**smehojoge**”. Besplatno oslobađanje od tresa održava se u živopisnim parkovima u Hongkongu. Učesnici u grupama po 30 ljudi uče da pravilno dišu po drevnim metodama indijskih joga-majstora i koriste pokrete savremenih pubertetlija: jedan drugog tapšu po ramenima, pozdravljaju se čvrstim stiskom ruke, hodaju kao pingvini, a sve to izvode uz gromoglasan smeh (serbian.cri.cn, 1. 6. 2014); Četvrtak, 18. oktobar u 18:00 – „Demonstracija časa **Smehojoge**”, Snežana Alempić (nasemesto.rs, 16. 10. 2018).

③ порекло према енгл. *laughter yoga* (према *Hasayayoga*).

⑤ синоними јога смеха, смех јога.

⑥ област спорт.

⑧ напомене Нераспрострањено. Није препоручено писање *смех јога*, где је ред речи нетипичан за српски језик. Предност треба дати синтагми *јога смеха* над синонимима *смех јога* и *смехојога*.

СМЇШИНГ и **СМЇШИНГ** м. р.

① дефиниција *облик кривичног дела преваре путем слања лажних СМС порука које изгледају као да потичу од банке или провајдера како би се дошло до поверљивих личних података жртве преваре, попут лозинки за коришћење кредитне картице.*

② цитати U poslednje vreme širom sveta je u porastu broj telefonskih prevara koje počinju sa navodnom porukom ili pozivom iz vaše banke. Iako sve deluje krajnje profesionalno i predstavlja vam se kao neophodni korak u dodatnoj sigurnosti za vaš račun i lične podatke, odgovoranjem na ovakve poruke za par trenutaka možete ostati bez ičega, upozorava jedan od vodećih stručnjaka za sajber kriminal Stiv Vajzmen. Ova vrsta prevara putem poruka poznata je kao **smišing**, što bi u bukvalnom prevodu značilo da vas „pecaju putem SMS-a”. Tekstualne poruke koje izgledaju kao da su iz vaše banke mogu biti naročito opasne jer se većina ljudi koji imaju račun prijavila da obaveštenja vezana za račun ili slično primaju putem SMS-a. Razliku između pravog obaveštenja i **smišinga** je teško uočiti na prvi pogled. Međutim, ono što morate znati je da se u pravoj poruci iz banke nikada neće zahtevati od vas da odgovorite na nju ostavljajući svoje lične podatke (esspreso.rs, 25. 10. 2018); Veliki broj građana obavestio je Ministarstvo unutrašnjih poslova da su putem SMS poruka primili obaveštenja od nepoznatih lica da su dobitnici određenih novčanih nagrada, saopštilo je danas Ministarstvo unutrašnjih poslova. U tim porukama su instruirani da posete određene internet linkove, gde se od njih zahteva da daju lične podatke, podatke o platnim karticama i slično. Dati podaci se koriste u cilju prevare, krađe identiteta i pribavljanja imovinske

koristi. Ova pojava lažnih SMS poruka u svetu je poznata kao 'Smišing' (fišing preko SMS poruka) (rtv.rs, 24. 12. 2010); Te poruke se šalju ili sa stranih brojeva, ili vlasniku telefona uopšte ne izađe broj sa koga je poslata poruka, već ime neke firme i to svetski poznate, što bi trebalo da ga uveri da je nagradna igra prava, a ne da je prevara. Nagrade nisu samo novčane već u porukama piše da su dobili i automobil, zlatni nakit, letovanje, krstarenje... Poruke se ne šalju sa mobilnog telefona, već putem interneta. U njima piše da ukoliko žele nagradu građani treba da posete određeni internet link, gde se od njih zahteva da daju lične podatke, podatke o platnim karticama i slično – kažu u MUP Srbije i dodaju da je ova pojava lažnih SMS-ova u svetu poznata kao **SMIŠING** „fišing” preko SMS poruka (blic.rs, 25. 12. 2010).

③ порекло енгл. smishing.

⑥ област криминал.

СПИН м. р.

① дефиниција *облик пропаганде заснован на пласирању информација у јавности, најчешће о неком политичару, политичкој партији или предузећу, на начин којим се манипулише јавним мњењем, а што се обично постиже селективним приказивањем чињеница, коришћењем еуфемизама, одлагањем објављивања лоших вести и др.*

② цитати За **spin** је, упрошћено речено, наглашено да представља приказивање „стварности” онако и онаквом како то и каква одговара ономе ко је прави. Иако spinovanje може да иде у „оба правца” данас је неупоредиво češći онај негативан. Значајно је при томе правити и препознавати разлику између **spina** и лаžне вести, које се шире много брже и шире него раније. **Spin** подсећа на лаžну вест али је комплекснији и теже уочљив. Осим тога, више нису у питању само лаžне вести него и читави pseudo-događaji, који се режирaju ради неке конкретне потребе (sajam.rs 24. 10. 2018); **Спин** и спиновање је само модернији и маскиранији назив за лаж и лагање, за бацање прашине у очи, за скретање пажње са примарне лажи на споредну лаж, за навођење будала и лаика да греше и не виде истину (srpskamisao.rs); Информација које се појавила у хрватским медијима о одлагању посете председника Србије Томислава Николића Загребу је медијски **спин** јер није ни уговорена, кажу за Политику извори блиски кабинету српског председника (rtv.rs, 2. 2. 2016); За **спин** је, упрошћено речено, наглашено да представља приказивање „стварности” онако и онаквом како то и каква одговара ономе ко је прави. Иако спиновање може да иде у „оба правца” данас је неупоредиво чеšћи онај негативан. Значајно је при томе правити и препознавати разлику између спина и лаžне вести, које се шире много брже него

раније. **Спин** подсећа на лажну вест али је комплекснији и теже уочљив. Осим тога, више нису у питању само лажне вести него и читави псеудо-догађаји, који се режирају ради неке конкретне потребе (sajam.rs, 24. 10. 2018); Информација да је Русија произвела прву вакцину против корона вируса је пре медијски **спин** него реалност, тврди хрватски молекуларни биолог Иван Ђикић (pravda.rs, 12. 8. 2020).

- ❸ порекло енгл. spin.
- ❺ синоними СПИНОВАЊЕ.
- ❻ област медији.

СПИНОВАЊЕ с. р.

❶ дефиниција *облик пропаганде заснован на пласирању информација у јавности, најчешће о неком политичару, политичкој партији или предузећу, на начин којим се манипулише јавним мњењем, а што се обично постиже селективним приказивањем чињеница, коришћењем еуфемизама, одлагањем објављивања лоших вести и др.*

❷ цитати *Za spin je, uproščeno rečeno, naglašeno da predstavlja prikazivanje „stvarnosti” onako i onakvom kako to i kakva odgovara onome ko je pravi. Iako **spinovanje** može da ide u „oba pravca” danas je neuporedivo češći onaj negativan. Značajno je pri tome praviti i prepoznavati razliku između spina i lažne vesti, koje se šire mnogo brže i šire nego ranije. Spin podseća na lažnu vest ali je kompleksniji i teže uočljiv. Osim toga, više nisu u pitanju samo lažne vesti nego i čitavi pseudo-događaji, koji se režiraju radi neke konkretne potrebe (sajam.rs 24. 10. 2018); **Spinovanje** u doslovnom značenju znači „zavrteti” priču ili informaciju koja će javnost okrenuti na onu stranu koja odgovara interesima onih u čijem se interesu plasiraju informacije (tacno.net, 7. 1. 2014); Гламурозно **спиновање** у мејнстриму... (politika.rs, 11. 3. 2020); Кад у стоном тенису ударите лоптицу тако да добије и убрзање и ротацију, то се зове спин. Кад у политици желите да некој вести придате већи значај него што га стварно има, то се у жаргону зове **спиновање** (politika.co.rs, 29. 10. 2009); Спин и **спиновање** је само модернији и маскиранији назив за лаж и лагање, за бацање прашине у очи, за скретање пажње са примарне лажи на споредну лаж, за навођење будала и лаика да греше и не виде истину (srpskamisao.rs).*

- ❸ порекло према енгл. spinning.
- ❺ синоними СПИН.
- ❻ област медији.

СПИНОВАТЕЉ м. р.

❶ дефиниција *особа која спинује (= врши облик пропаганде заснован на пласирању информација у јавности, најчешће о неком политичару, политичкој партији или предузећу, на начин којим се манипулише јавним мњењем, а што се обично постиже селективним приказивањем чињеница, коришћењем еуфемизама, одлагањем објављивања лоших вести и др.).*

❷ цитати А ове судије дају повод crno-belim **spinovateljima** да nastave neku propagandu protiv nas (redstarbelgrade.rs, 15. 11. 2017); Uzurpacija ideje EU, ideologija velike Srbije, populistički **spinovatelj**, našminkani staljinisti DS-a, sporotaktni izolacionista, Diktatorov naslednik homofob... eto kako mi izgledaju do sada proglašene liste, u čijim se idejama ne nalazim (pescanik.net, 10. 4. 2012).

❸ порекло према енгл. spin.

❹ област медији.

❺ напомене Нераспрострањено.

СПИНОВАТИ, -ујѐм сврш. и несврш.

❶ дефиниција *пласирати информације у јавности, најчешће о неком политичару, политичкој партији или предузећу, на начин којим се манипулише јавним мњењем, а што се обично постиже селективним приказивањем чињеница, коришћењем еуфемизама, одлагањем објављивања лоших вести и др.*

❷ цитати **Spinovati** znači zavrnuti smisao informacija tako da od jednog smisla pođe ka drugom (danars.rs, 2. 6. 2017); **Спиновати**, од енгл. to spin – *завртети, вртети*, значи, у буквалном смислу, „завртети” неку информацију, односно пласирати је у јавности онако како одређеној организацији или појединцу одговара. У односима са јавношћу и разним политичким или маркетиншким кампањама, спиновање се као метод користи да се јавност окрене против неке идеје или личности или пак убеди да је оно што се представља најбоље и највредније итд (jezikofil.rs, 4. 1. 2014); Ocenila je da je „očigledna namera” da se njena izjava **spинује** zbog čega je najavila da „više nikada” neće dati izjavu Srpskom Telegrafu „i sličnim pro-režimskim medijima”, jer je po njenim rečima, jedina svrha uzimanja izjave na taj način, „zamagljivanje, a ne utvrđivanje istine” (danars.rs, 3. 12. 2020); Садашњи и бивши креатори спољне и безбедносне политике у страху су да ће Америка, ако шеф Беле куће врати трупе кући, признати да је поражена у најдужејем рату у својој историји макар Трамп то **спиновао** као „крај рата у

Авганистану” (politika.rs, 15. 9. 2019); Особе задужене за односе са јавношћу (паблик рилејшнс менаџери) „врте” информације онако како најбоље одговара њиховим газдама (такозвано спиновање). Донекле је разумљиво када **спинује** портпарол приватне компаније, али није прихватљиво да то ради пи-ар државне службе као што је полиција, а камоли челни људи безбедносних служби (politika.rs, 22. 7. 2014).

③ порекло према енгл. to spin.

⑥ област медији.

спђјлер м. р.

① дефиниција *податак који открива радњу или елемент радње ТВ серије, филма или књижевног дела чије се приказивање или објављивање очекује, чиме се потенцијалном гледаоцу или читаоцу смањује уживање у делу.*

② цитати Zvezda serije „Igra prestola”, glumica Mejsi Vilijams, tokom gostovanja u emisiji Džimija Felona, prvog aprila, napravila je scenu nakon što je „slučajno” otkrila ogroman „**spojler**” vezan za poslednju sezonu hit serije. Svi koji gledaju seriju možda ovde treba da prestanu da čitaju tekst! (ddl.rs, 22. 4. 2019); Omiljena aktivnost svih ljubitelja sedme umetnosti, pored gledanja filmova jeste i njihovo iščekivanje, ali je u tu neizvesnost i neskrivenu radost usađeno i zrno straha i obazrivosti. Od koga ili čega, pitaju se oni koji se još uvek nisu susreli sa fenomenom zvanim „**spojler**” (oradio.rs, 22. 4. 2019); Posle dugo čekanja, sinoć je konačno emitovana prva epizoda sedme sezone serije Igra Prestola. Sudeći po društvenim mrežama i naslovima u medijima ova serija je jedno od omiljenih tla za nekontrolisano cvetanje **spojlera**. O njoj se spojlovalo i pre same epizode na osnovu slika, a čak ni neki glumci serije nisu izdržali, a da nam ne ispljunu **spojler**. Beli Šaptači su se uzdigli i zagospodarili društvenim mrežama. Kakav je to onda demon unutar čoveka koji ga ganja da ostalim ljudima nanese zlo iako sam ništa ne dobija time? Od kada je kompa i interneta, tu su i **spojleri** (vice.com, 17. 7. 2017).

③ порекло енгл. spoiler.

⑥ област ФИЛМ, КЊИЖЕВНОСТ.

⑧ напомене Не препоручује се изворно писање (*spoiler*).

спђјлерскѢ, -а, -ѡ

① дефиниција *који се односи на спђјлер (= податак који открива радњу или елемент радње ТВ серије, филма или књижевног дела чије*

се приказивање или објављивање очекује, чиме се потенцијалном гледаоцу или читаоцу смањује уживање у делу).

② цитати *Zašto sve kritike Biljanine nove predstave izgledaju kao удружени **spojlerski** poduhvat?* (twitter.com, 10. 10. 2018); *Ako Game of Thrones izbací još jedan **spojlerski** trejler neću ni morati da gledam sezonu* (twitter.com, 12. 4. 2016); *Okej, upravo mi je iskočio na lajni **spojlerski** tvit o GoT-u s profila koji ni ne pratim* (twitter.com, 11. 8. 2017).

③ порекло према енгл. spoiler.

⑥ област ФИЛМ, КЊИЖЕВНОСТ.

⑧ напомене Нераспрострањено.

спòјловати и спòјловати, -ујѐм сврш. и несврш.

① дефиниција *открити/откривати радњу или елемент радње ТВ серије, филма или књижевног дела, чиме се потенцијалном гледаоцу или читаоцу смањује уживање у делу.*

② цитати **Spojlovati** је још један израз који се одомаћио у нашем речнику и за разлику од других, који имају позитиван призвук, овај изазива језу низ киџму. Strah od mogućeg saznavanja kraja filma је globalan и svepri-sutan, а док се раније преносио системом од уста до уста, сада ту улогу игра internet (oradio.rs, 22. 4. 2019); Dakle, spojleri **не spojluju** приче, већ појачавају уживање у њима. Bar тако каже једно ново психолошко истраживање Калифорнијског универзитета. Испитаницима је на читање понуђено 12 кратких прича које су потписали и likovi класе једног Дžона Апдајка, Антона Павловића Џехова, Агате Кристи или Рејмонда Карвера – са или без уводног пасуса са информацијом о заплету и расpletу (vreme.com, 31. 10. 2013); У српски језик реч **spojlovati** ушла је у широку примену након прве епизоде осме сезоне „Игре престола” (srbijadanas.com, 20. 5. 2019); Ово је била најбоља драма године 2016. у Енглеској. **Покушаћу да не spojlujem** превише (noizz.rs, 9. 11. 2017).

③ порекло према енгл. to spoil.

⑥ област ФИЛМ, КЊИЖЕВНОСТ.

стàртап м. р. мн. -и

① дефиниција *новоосновано или новопокренуто иновативно предузеће.*

② цитати Kosta Andrić, partner u ICT Hub, организацији која се бави развојем **startapa**, овако објашњава овај феномен (blic.rs, 10. 11. 2017); Иницијатива „Дигитална Србија” је, заједно са партнером РwС Србија, уз подршку УСАИД-а кроз пројекат „Предузми идеју“

саставила приручник „Предузми идеју – покрене **стартап**” (kcs.atssb.edu.rs); Јапански **стартап** Cubame industris представио је на свом ЈуТјуб каналу прототип робота на четири точка ARCHAX који је инспирисан популарним јапанским аниме ТВ серијама (glassrske.com, 2. 10. 2023); ISTRAŽIVANJE Koliko je STVARNO **startapa** u Srbiji i čime se bave? / Iz godine u godinu podaci govore da u Srbiji pored najboljih programera raste i broj **startapa**. Koliko **startapa** zapravo ima u Srbiji, koliko traju, na koja tržišta su orijentisani, neka su od pitanja koja je obrađivalo opsežno istraživanje koje je sprovedla Inicijativa digitalna Srbija u saradnji sa kompanijom Startup Genome Iz San Franciska (blic.rs, 1. 2. 2019); Nadmetanje **startapa** Zapadnog Balkana / Osamnaest **startapa** iz regiona predstavilo je svoje ideje danas u ICT Habu u Beogradu, u okviru EBRD Star Venture programa podrške startup preduzećima (europa.rs, 24. 10. 2023).

③ порекло енгл. startup.

⑥ област ПОСЛОВАЊЕ.

⑦ детерминативи Често, pogotovo u zadnje vrijeme, možemo čuti kako političari ili vladini službenici pričaju o startupu: kako država pomaže i podržava osnivanje **startup** kompanija, kako se subvencioniraju startup kompanije, kako se uklanjaju biznis barijere za startupe, kako se otvaraju tehnološki parkovi i biznis inkubatori za startupe i sl. (digitalizuj.me); Danas postoji nekoliko desetina hiljada velikih **startup** kompanija i veoma je važno napomenuti da su najveće kompanije iz sveta tehnologije upravo nastale ovim putem. Najskoriji veliki primeri su Airbnb, Uber, Kikstarter, Snepčeta, Spotifaj i mnoge druge. Od 2007. godine broj **startup** kompanija iz sfere tehnologije se povećao za pedeset odsto (rs.n1info.rs, 25. 5. 2021); Precizno i tačno popunjen Objedinjen zahtev za **start-up** kredit i bespovratna sredstva sa pratećom dokumentacijom u skladu sa Programom, predaje se Fondu na sledeće adrese: Bulevar Nemanjića 14a, Niš i Knez Mihailova 14, Beograd (fondzarazvoj.gov.rs); Kako bi podržala globalno rangiranje za privlačenje talenata u ovogodišnjem Indeksu globalne konkurentnosti (Global Talent Competitiveness Index), Adecco Grupa je odabrala da istakne mlade **startup** preduzetnike koji su odigrali ključnu ulogu u oblikovanju tržišta u Centralnoj i Istočnoj Evropi (adecco.rs); „**Startup Centar**” је место где студенти, уз подршку професора Економског факултета и искусних ментора из привреде могу да развијају своје предузетничке идеје и направе прве кораке у пословању (csp.ekof.bg.ac.rs).

⑧ напомене Често се погрешно употребљава множински облик с проширењем основе *стартапови*. Предност треба дати множинском облику *стартапу*.

стартапер м. р.

❶ дефиниција *особа која је оснивач или суоснивач стартапа (= новооснованог или новопокренутог иновативног предузећа).*

❷ цитати Ako ste **startaper** i slobodni ste 23. marta od 12h, onda ste u prilici da budete na radionici Valucija startapa koju organizujemo sa SwissEP (facebook.com); Novi izveštaj: Kako izgleda srpski startup sistem u brojkama, a kako prosečan **startaper**? (biznis.telegraf.rs, 8. 3. 2022); Posebno nam je drago što iz istraživanja izbija optimizam i energija naših **startapera** koji se hvataju u koštac sa izazovima i donose svetu novu vrednost (biznis.telegraf.rs, 8. 3. 2022); Najbolji **startaperi**, koji su uz podršku američkog Ist haba, predstavili ideje u Americi, danas su sa nama (youtube.com, 6. 3. 2019); **Startaperi** oslobođeni poreza – koliko im to znači? / Poreske olakšice kao jedna od mera Vlade za podršku preduzetnicima, trebalo bi da bude jak impuls za pokretanje biznisa. „Završavamo godinu sa povećanjem penzija i plata u javnom sektoru, povećanjem minimalne cene rade, poreskim olakšicama, pre svega za start-up kompanije i preduzetnike”, rekla je premijerka Ana Brnabić (info.biz).

❸ порекло енгл. *startuper*.

❹ област ПОСЛОВАЊЕ.

стартаперка ж. р.

❶ дефиниција *женска особа стартапер (= особа која је оснивач или суоснивач стартапа, новооснованог или новопокренутог иновативног предузећа).*

❷ цитати Razvila sam ideju kako da se koriste kju-ar kodovi, razne vrste digitalnih „trekova” i elektronskih topografskih mapa prilikom planinarenja. To su inovacije u toj oblasti za koje mislim da mogu da imaju komercijalnu vrednost na tržištu – istakla je ova mlada **startaperka** (telegraf.rs, 18. 6. 2020); Bilo da ste **startaperka**, preduzetnica, ili jednostavno želite da zaronite u startup vode - ovo je savršena prilika da čujete iz prve ruke savete i priče onih koji su već ostavili trag u startup ekosistemu (instagram.com, 6. 11. 2023); Dragi startaperi/**startaperke**, vidimo se danas od 18h u Makedonskoj 21 – naš gost, Jovan Marjanović će govoriti o najboljim načinima evaluacije svog startapa! (twitter.com, 14. 3. 2018).

❸ порекло према енгл. *startuper*.

❹ област ПОСЛОВАЊЕ.

старта̀перски́, -а́, -о́

❶ дефиниција *који се односи на стартап и стартапери (= новоосновано или новопокренуто иновативно предузеће, те особе које су његови оснивачи или суоснивачи).*

❷ цитати **Startaperski** pozdrav! (facebook.com); **Startaperski** san: kreneš i odmah te kupe za 200 miliona \$ (pinterest.co.uk).

❸ порекло према енгл. **startup**.

❹ област ПОСЛОВАЊЕ.

❺ напомене Нераспрострањено.

стѐп-аеро̀бик м. р.

❶ дефиниција *врста аеробика у коме се користи посебна клупица на коју вежбачи уз музику много пута стају и силазе с ње.*

❷ цитати Циљ **step aerobika** jeste postupno savladavanje koreografije svojstvenim metodičkim postupcima, kako bi se moglo ući i ostati u aerobnom režimu, koji traje dovoljno dugo da se pokrenu fiziološke promene u organizmu. Svaki čas **step aerobika** sastoji se od unapred određenih i osmišljenih delova koji se uz propisani ritam muzike odvijaju po unapred određenom redosledu i to od zagrevanja, glavnog dela časa, pa do smirivanja i istezanja (ilovezrenjanin.com); **Step aerobik** je koreografski trening sa mnogo koraca i gibanja, sto daje takodje, formu plesu, ali se sve vreme koristi platforma za «penjanje» (znanje.org); **STEP AEROBIK** / Javlja se 1989. godine kao rezultat saradnje Gina Millera, Reebok master trenera i Reebok tehnologije. Glavna karakteristika ovog vida aerobika je korišćenje step-klupice pomoću koje se stvara interesantan čas primeren svakom polazniku bez obzira na godine, pol i nivo utreniranosti (gym.rs); **Step aerobik** se odvija u nekoliko faza. Trening počinje zagrevanjem sa stepperom nakon čega dolazi glavni kondicioni deo i na kraju, hlađenje, smirivanje tela i istezanje koje je nezaobilazni deo svakog treninga (totalbike.rs); Jedan od najpopularnijih delova aerobik opreme su podloge za **step aerobik**. Може да се користи једна подлога, а може да се направи тежи тренинг слоганјем више подлога једна на другу, а може да се комбинује уз друге справе за вежбање. Sportska oprema koju morate imati u stanu! (fanatic.rs).

❸ порекло енгл. **step aerobic**.

❹ област СПОРТ.

❺ детерминативи **Step aerobik** – idealna aktivnost za gubljenje kilograma / U osnovi, **step aerobik** trening predstavlja fizičku aktivnost kojom се утиче на повећање снаге, брзине, издржљивости, координације, равнотеже,

gipkosti... (ilovezrenjanin.com, 23. 12. 2014); Na donjem delu **step aerobik** klupe nalaze se potporne gumuice koje sprečavaju klizanje stepera čak i na lakiranim površinama, a pritom ne ostavljaju tragove na podlozi (fitnesrekviziti.rs); Istraživanje je sprovedeno kao eksperiment sa paralelnim grupama sa ciljem utvrđivanja efekata **step aerobik** programa na motoričke sposobnosti, cirkularnu dimenzionalnost i telesnu kompoziciju kod mlađih žena (scindex.ceon.rs).

Т

тајм-менаџмент м. р.

❶ дефиниција *вештина управљања временом, процес организације, планирања и свесне контроле времена утрошеног на одређене активности, с циљем повећања ефикасности, ефективности и продуктивности.*

❷ цитати У току тренинга посебан део ће бити усмерен на учење вештина за ефикасно управљање властитим временом (**тајм менаџмент**) (rts.rs, 24. 11. 2011); Такође, када postanу чланови организације, studentima се пружају разне могућности, а неке од њих су: рад у интернационалном тиму, стичање практичних вештина као што су јавни наступ, **тајм menadžment**, организација рада, стратешко планирање као и одлазак на стручну или волонтерску праксу у неку од 113 земаља (youth.rs, 12. 10. 2012); Nekima је тешко да се организују и постигну све што су наумили, док другу крајност чине наизглед опуштени људи који савршено балансирају између обавеза, одмора, постижу сјајне резултате и што је најважније, задовољни су. Оно што они знају боље од других је вештина коју називамо **тајм menadžment** или управљање временом (amplitudema-gazin.com, 15. 5. 2019); Kada би се једном реченицом представило шта значи **тајм menadžment** (управљање временом), и чему он служи, реченица би гласила: „**Тајм menadžment** је skup метода и техника за управљање временом” (lat.rt.rs, 12, 12, 2022).

❸ порекло енгл. time management.

❹ синоними управљање временом.

❺ област ПОСЛОВАЊЕ.

тамна мрежа ж. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати Овај део интернета, чије име у преводу са енглеског језика значи „**tamna mreža**” и до ког не може да се дође класичним претраживачима, једни виде као платформу за криминалне активности, али га други сма-

traju bastionom slobode. Na njemu se okupljaju aktivisti, kao i korisnici interneta u autoritarnim režimima gde postoji cenzura (bbc.com, 16. 5. 2023); Kako se uopšte dolazi do **tamne mreže**? Korisnici u velikom broju slučajeva ulaze preko Tor pretraživača, odnosno servisa. Na ovaj način, korisnik će ne samo doći do sadržaja koje traži na mračnoj mreži, već njegova lokacija neće biti otkrivena, a u pretrazi istorije posjećivanja stranica na Internetu sadržaji takođe neće biti vidljivi (womendiamondshell.com, 15. 9. 2023); **Tamna mreža** (Dark Web) se u stvari može posmatrati kao manji deo duboke mreže koja uglavnom funkcioniše preko interakcije samo dva računara, mada ne postoji pravilo o više uključenih računara. U tamnim delovima je moguće poručiti sve vrste ilegalnih droga, oružje, pa čak i ubistvo (lifehacker.rs).

③ порекло према енгл. dark net.

⑤ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамни веб, тамни интернет, тамни нет.

⑥ област интернет.

⑧ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

ТАМНИ ВЕБ м. р.

① дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

② цитати **GMAIL I NADZOR TAMNOG VEBA** / Kompanija Google je 10. маја 2023. godine, kao deo svojih novih ažuriranja i funkcija za poboljšanje bezbednosti na mreži, najavila besplatno skeniranje **tamnog**

veba u potrazi za Gmail adresama za Gmail korisnike u Sjedinjenim Državama. Prvo bi trebalo da se upoznamo sa **tamnim vebom**. **Tamnom vebu** (engl. *dark web*) ne može se pristupiti pomoću uobičajenih pretraživača. Jedini način da se pristupi tom delu interneta je preko posebnih softverskih kanala, kao što je Tor pretraživač. Iako nas sam naziv navodi da pomislimo da ima lošu reputaciju, **tamni veb** ima i neke dobre strane. Nekoliko institucija, kao što su američke obaveštajne agencije, koristi **tamni veb** jer nudi potpunu anonimnost, pošto nekoliko slojeva bezbednosti i procesa rutiranja onlajn saobraćaja obezbeđuju taj sajber prostor. Međutim, sajber-kriminalci obično koriste **tamni veb** za kupovinu i prodaju ukradenih podataka, kao što su informacije koje mogu da identifikuju korisnike (*personally identifiable information – PII*), podaci za prijavu na nalog na mreži, finansijski podaci, poverljive korporativne informacije, pa čak i medicinski podaci, a da pritom ne mogu da budu otkriveni. Ti sajber-kriminalci obično krađu informacije izvodeći sajber-napade, a zatim ih prodaju na tamnoj mreži (raf.edu.rs); Na „**tamnom vebu**” doza vakcine košta i do 750 dolara/ LONDON – Vakcine protiv korona virusa, kovid pasoši i lažni negativni testovi prodaju se na „**tamnom vebu**”, piše Bi-Bi-Si. [...] Darknet, odnosno **tamni veb** je deo je interneta koji je dostupan samo putem određenih brauzer alata (politika.rs, 23. 3. 2021); Tor Browser je specijalizovani veb pretraživač koji omogućava korisnicima da anonimno pretražuju internet sakrivanjem njihove IP adrese i šifrovanjem saobraćaja. Tor se takođe može koristiti za pristup posebnim onion domenima, inače poznatim kao „**tamni veb**”, koji nisu indeksirani od strane standardnih pretraživača ili dostupni preko regularnih pretraživača (informacija.rs, 29. 3. 2023).

❸ порекло према енгл. dark web.

❹ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни интернет, тамни нет.

❺ област интернет.

❻ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сма-

трају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено (*дарк веб*, *дарк нет* и *дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

тамни интернет м. р.

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати *Kako функционише DarkNet? / Tor Browser je najmoćnija internet alatka koja omogućava ulazak u duboki, tamni internet; u svet u kome se možete apsolutno sakriti, opustiti i što je najvažnije, apsolutno sačuvati sopstvenu privatnost i anonimnost (telegraf.rs, 15. 10. 2017); Najbolji sadržaji tamnog interneta su diskusije o privatnosti i ideologijama. Tamni internet je prvi put postao deo mejnstrima zahvaljujući crnom tržištu Silk Road, koje sada više ne postoji. Svojevremeno, to je bilo prvo onlajn tržište gde su ljudi mogli da kupe gotovo sve - drogu, oružje itd. (blic.rs, 26. 5. 2016); Povremeno trgovine s tamnog interneta budu zatvorene, kao Silk Road (26. 7. 2016).*

❸ порекло према енгл. dark internet.

❹ варијанте тамни нет.

❺ синоними *дарквеб*, *даркнет*, *дипвеб*, *дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*.

❻ област интернет.

❼ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб* (*даркнет*, *мрачна мрежа*, *мрачни веб*, *мрачни интернет*, *мрачни нет*, *тамна мрежа*, *тамни веб*, *тамни интернет*, *тамни нет*) и *дипвеб* (*дубока мрежа*, *дубоки веб*, *дубоки интернет*, *дубоки нет*, *невидљива мрежа*, *невидљиви веб*, *невидљиви интернет*, *подинтернет*, *скривена мрежа*, *скривени веб*, *скривени интернет*, *скривени нет*) нису синоними већ је *дарквеб* део *дипвеба*, у „недефиницијским” текстовима *дарквеб* и *дипвеб* најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице *дарквеб*, *даркнет* и *дипвеб* често пишу растављено

но (*дарк веб, дарк нет и дип веб*), предност треба дати спојеном писању.

ТАМНИ НЕТ^{М. Р.}

❶ дефиниција *део интернета коме се може приступити једино помоћу посебног софтвера и који није видљив за претраживаче.*

❷ цитати UDAR NA „TAMNI NET” Policija zatvorila najveću prodavnicu droge, zaplijenjeno više od 20 miliona evra u „kriptu” / Njemački istražioci saopštili su danas da su zatvorili stranicu na „tamnom netu” специјализован за продају дроге и да је заплијњено кryptoвалута у вредности око 23 милиона евра (srpskainfo.com, 5. 4. 2022); Тамном нету се може приступити, између осталих, и софтверским сервисом Тор. Тор је развила америчка војска, али сада је софтвер отвореног кода и јавно је финансиран. Тамни нет, осим могућности да створи сигурну зону за узбуњиваче, може и да се злоупотреби. Тамни нет постаје сигурна зона и за криминалце. Сама чињеница да постоји злоупотреба тамног нета ствара слику у јавности и медијима да су тамни нет и Тор зли алати за криминалне активности (libre.lugons.org, 17. 2. 2016); Kriminal na „tamnom netu”: Policijski zvaničnik u zatvoru zbog krađe i prodaje oružja / Bivši šef logistike u regionalnim policijskim snagama osuđen je danas na zatvorsku kaznu u trajanju od osam mjeseci pošto je prodavao oružje i metke nepoznatim osobama putem tamnog interneta (bl-portal.com, 22. 4. 2021); NEMAČKI istražioci saopštili su danas da su zatvorili stranicu na „tamnom netu” специјализованом за продају дроге и да су заплјенјене кryptoвалуте у вредности око 23 милијарде евра. Kancelarija tužioca iz Frankfurta opisala je platformu „Hidra market” као највеће илегално продајно место на „tamnom netu” (novosti.rs, 5. 4. 2022).

❸ порекло према енгл. dark net.

❹ варијанте Тамни интернет.

❺ синоними дарквеб, даркнет, дипвеб, дубока мрежа, дубоки веб, дубоки интернет, дубоки нет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет, тамна мрежа, тамни веб.

❻ област интернет.

❼ напомене Иако се у речничким и енциклопедијским дефиницијама обично наглашава да *дарквеб (даркнет, мрачна мрежа, мрачни веб, мрачни интернет, мрачни нет, тамна мрежа, тамни веб, тамни интернет, тамни нет)* и *дипвеб (дубока мрежа, дубоки веб, дубо-*

ки интернет, дубоки нет, невидљива мрежа, невидљиви веб, невидљиви интернет, подинтернет, скривена мрежа, скривени веб, скривени интернет, скривени нет) нису синоними већ је дарквеб део дипвеба, у „недефиницијским” текстовима дарквеб и дипвеб најчешће се користе као синоними. Због тога се у овом речнику они сматрају за синониме. Уз ове речи се често наводи шта значе, што показује да је њихово значење многим изворним говорницима непознато. Иако се одреднице дарквеб, даркнет и дипвеб често пишу растављено (дарк веб, дарк нет и дип веб), предност треба дати спојеном писању.

тенорексија ж. р.

❶ дефиниција *болест зависности код које оболела особа верује да је њен тен сувише блед и зато жели да га потамни у соларијуму, сунчањем или кремом за потамњивање коже.*

❷ цитати Иако на први поглед у свим здравственим установама делује као да је већ све измишљено и да већ постоји лечење од свих врста зависности, стручњаци, ипак, позивају на опрез. Претпоставља се да ће оног тренутка када дође до побољшања стандарда доћи и до стварања нових облика болести – **тенорексије**, односно зависности одржавања коже тамном, као и зависности од претераног куповања, које је у богатим земљама већ попримило облике епидемије (politika.rs, 8. 11. 2006); Da li znate šta je **tenoreksija**? / **Tenoreksija** je nova opasna zavisnost i to o preplanulom tenu! (lepotaizdravlje.com, 8. 9. 2015); Један од нових видова зависности на који лекари широм света све више упозоравају, нарочито пре почетка лета, јесте зависност од препланулости којој су стручњаци већ дали име – **тенорексија**. Израз **тенорексија** је настала спајањем енглеске речи тен (препланулост) и назива за болест упадљивог губитка тежине, анорексије. **Тенорексија** је телесна зависност, попут анорексије (politika.rs, 22. 6. 2009); Jedna studija uvela je termin **tenoreksija**, koji se odnosi na poremećaj kod ljudi koji prečesto odlaze u solarijum i imaju neprirodno taman ten. Oni posećuju solarijum tri-četiri puta nedeljno i imaju „krize” ako ne dobiju svoju dozu UV-zraka (prva.rs, 22. 8. 2014); Simptomi **tenoreksije**, odnosno opsesivne zavisnosti od solarijuma, otkriveni su kod više od polovine ispitanika. Solarijume najčešće posećuju žene mlađeg životnog uzrasta koje odbijaju da prihvate činjenicu da ovi uređaji emituju do 15 puta više UVA zraka nego samo Sunce (telegraf.rs, 18. 7. 2013); **Tenoreksija** / Bolest česta kod današnjih tinejdžerki, slična anoreksiji. Koliko god da su pocrnele, misle da još treba da se kvarcuju (vukajlija.com); **Tenoreksija** / Poremećaj sličan anoreksiji, samo što kod **tenoreksije** bolesnik u

ogledalu sebi izgleda suviše блед и без тена, па зато проводи бесконачне сате у соларијуму. Свима другима изгледа као црнац са белим флекама око очију (од наочара) (vukajlija.com).

③ порекло енгл. *tanorexia* < *tan* + *anorexia*.

⑥ област МЕДИЦИНА.

⑧ напомене Реч *танорексија* настала је у енглеском језику осамдесетих година XX века калкирањем, а у српском језику појавила се после 2000. године.

тенорèксича̀р м. р.

① дефиниција *особа која пати од тенорексије (= болести зависности код које оболела особа верује да је њен тен сувише блед и зато жели да га потамни у соларијуму, сунчањем или кремом за потамњивање коже).*

② цитати Будући да изазива велики број болести, укључујући и рак коже, сунчање у соларијуму сматра се најновијим наркотиком који је посебно распрострањен међу тинејџерима. „**Tenoreksičari**” сматрају да изгледају лепо, али сви они који vole природан и здрав изглед коже – тешко би се сложили с њима (prva.rs, 22. 8. 2014); Као што анорексиџар није никада сам себи довољно мршав тако ни **tenoreksičar** није никада задовољан препланулом бојом своје коже, наводе стручњаци (politika.rs, 22. 6. 2009); „Trend pre-gorevanja” увелико је распрострањен Холивудом, а типични **tenoreksičari** међу звездама су Кристина Агилера, Линди Лохан, Валентино Гаравани, Џорџ Хамилтон, Викторија Бекам, Шарлиз Терон и многи други (rts.rs, 5. 5. 2012); Дакле, **tenoreksičari** су опседнути непрестаним одржавањем коже тамном те притом одлазе у соларије чеšће него што лијечници препоручују (forum.burek.com, 3. 11. 2009).

③ порекло према енгл. *tanorexic* : *tanorexia* < *tan* + *anorexia*.

⑥ област МЕДИЦИНА.

⑧ напомене Реч *танорексичар* (*tanorexic*) настала је у енглеском језику осамдесетих година XX века, а у српском језику појавила се после 2000. године.

тенорèксича̀рка ж. р.

① дефиниција *женска особа тенорексичар (= особа која пати од тенорексије, болести зависности код које оболела особа верује да је њен тен сувише блед и зато жели да га потамни у соларијуму, сунчањем или кремом за потамњивање коже).*

② цитати Kej Malvi je „navučena” na sunčeve zrake. Ona se toplotnih zraka i sunčanja u svakom obliku, kaže, ne bi odrekla ni da dobije bore, pa ni rak kože. Ova žena jedna od **tenoreksičarki** (zena.blic.rs, 10. 7. 2014); „Ako od posljednjeg sunčanja u solariju prođu više od tri dana, kad se pogledam u ogledalo čini mi se da izgledam blijedo. Jednostavno moram biti tamna, to jako utječe na moje raspoloženje”, rekla je **tenoreksičarka** Mandy Sherwin (forum.burek.com, 3. 11. 2009).

③ порекло према енгл. tanorexic : tanorexia < tan + anorexia.

④ област МЕДИЦИНА.

⑤ напомене Нераспрострањено.

тенорексичан -на, -но

① дефиниција *који се односи на тенорексију, који болује од тенорексије (= болести зависности код које оболела особа верује да је њен тен сувише блед и зато жели да га потамни у соларијуму, сунчањем или кремом за потамњивање коже).*

② цитати Prirodna i svijetla koža jedno je vrijeme bila doslovno zabranjena na crvenom tepihu, te su zvijezde od Lindsay Lohan, Paris Hilton do Christine Aguilera i Jessice Simpson hodale uokolo s narančastim **tenoreksičnim** sjajem... (moda.covermagazine.com, 26. 4. 2016); Da li ste i vi **'tenoreksični'**?! Ako jeste, bolje se skinite s te 'droge' da ne biste dobili rak... (banjalukain.com, 29. 8. 2015); Da li ste **tenoreksični**? / Jedan od novih vidova zavisnosti na koji lekari upozoravaju, naročito pre početka leta, je zavisnost od preplanulosti (bebac.com); Džemin slučaj sastavni je deo britanskog izveštaja u kojem se traži menjanje zakona koji štiti „**tenoreksične**” tinejdžere, odnosno devojke zavisne od preplanulog tena i solarijuma. Prema tom izveštaju, solarijum bi trebalo da se zabrani mlađima od 18 godina (021.rs, 14. 11. 2009).

③ порекло према енгл. tanorexic : tanorexia < tan + anorexia.

④ област МЕДИЦИНА.

⑤ напомене Реч *танорексичан* (*tanorexic*) настала је у енглеском језику осамдесетих година XX века калкирањем, а у српском језику појавила се после 2000. године.

Тикток м. р.

① дефиниција *друштвена мрежа, бесплатна апликација која својим корисницима омогућава дељење сопствених кратких видео-снимака.*

② цитати 800 miliona korisnika kasnije i svet ima **TikTok** – апликацију о којој сви причају / Prva asocijacija za spoj kreativnosti i društvenih mre-

ža jeste Instagram, zahvaljujući nizu alata koje je servis vremenom ponudio svojim korisnicima. Pa ipak, možda bi u skorijoj budućnosti sinonim za kreativnost u formi kratkog videa mogla da bude kineska aplikacija **TikTok** (netokracija.rs, 5. 2. 2019); **TikTok** ubacuje Wikipedia isečke / Korisnici **TikTok-a**, posebno mladi ljudi, sve više tretiraju tu aplikaciju kao pretraživač da bi pronašli sve, od obližnjih restorana do vesti. Rezultati pretrage **TikTok-a**, zauzvrat, odražavaju tu promenu (oradio.rs, 20. 9. 2023); „**TikTok**” menja pravila / Najpoznatija platforma za kratke videozapise „**TikTok**” kažnjena je nedavno sa 345 miliona evra zbog kršenja niza zakona EU o privatnosti, i to u vezi sa obradom ličnih podataka dece (politika.rs, 25. 9. 2023); Amazon traži od zaposlenih da obrišu **TikTok** sa telefona / „Amazon” je zatražio od svojih zaposlenih da izbrišu kinesku video-aplikaciju „**TikTok**” sa svojih mobilnih telefona, pozivajući se na „bezbednosne rizike”, navodi se u imejlu kompanije (rts.rs, 10. 7. 2020).

⑤ порекло енгл. TikTok : према кин. 抖音.

⑥ област друштвене мреже, интернет.

⑦ детерминативи Prolaznik je pozvao hitnu pomoć nakon što je pronašao **TikTok** zvezdu u nesvesti na parkingu tržnog centra izvan Los Angelesa, prenosi TMZ (nova.rs, 11. 7. 2022); Kako radi **TikTok** algoritam i kakav sadržaj ova mreža „voli”? / Ovi korisnici žele pre svega inovativan i zabavan sadržaj. Prosečno vreme koje **TikTok** korisnik dnevno provede u aplikaciji iznosi oko 52 minuta (represent.rs 18. 6. 2020); Najveћи светски брендови снимају **TikTok** sadržaj za svoje налоге телефоном (rts.rs, 7. 11. 2023); Jedan **TikTok** korisnik napravio je, uz pomoć veštačke inteligencije, ni manje ni više nego – Isusa (b92.net, 7. 11. 2023); Uhapšen poznati **TikTok** korisnik (22): Optužen da je fizički napao svoju djevojku (srpskainfo.com, 9. 5. 2023); **TikTok** kultura prezire sve što je fejk, izrežirano, sve što podseća na reklamu. Tamo je poenta da stvari predstavimo onakve kakvim jesu. [...] Kada smišljamo **TikTok** video, najvažnija stvar o kojoj treba da razmišljamo je da našim gledaocima palac stoji kao zapeta puška, i ako na samo par sekundi naš video krene da smara, svajpuju palcem nagore i čao, naš video je završio karijeru. [...] Hajde da vidimo šta je **TikTok** estetika (istokpavlovic.com, 2. 9. 2022).

⑧ напомене Друштвена мрежа *Тикток* настала је 2016. године, па ту годину сматрамо и временом настанка саме речи. Препоручује се писање *Тикток*, а не *ТикТок*.

ТИКТОКЕР м. р.

① дефиниција *особа која снима и поставља снимке на друштвену мрежу Тикток, творац садржаја на овој друштвеној мрежи; мушка*

особа која снима и поставља снимke на друштвену мрежу ТикТок, творац садржаја на овој друштвеној мрежи.

② цитати Devetnaestogodišnji **tiktoker** Kuper Norijega iznenada je preminuo. Prolaznik je pozvao hitnu pomoć nakon što je pronašao TikTok zvezdu u nesvesti na parkingu tržnog centra izvan Los Anđelesa, prenosi TMZ (nova.rs, 11. 7. 2022); Bosanski **Tiktoker** premazao automobil kremom, razbesneo internet pa počeo da se pravda: „Ma niste shvatili poruku” / Sermed Maktouf iz Travnika, jedan od omiljenih **Tiktokera** iz Bosne i Hercegovine, nedavno je objavio video u kojem priprema „nameštajku” kolegi, zbog kojeg je dobio žestoke kritike pratilaca (blic.rs, 19. 8. 2022); Fudbaler Milana i čuveni **tiktoker** Kabi Lejm objavili su na društvenim mrežama hit video snimak. Kabi i Ibra družili su se ovih dana u Italiji i to su ovekovečili u zanimljivom klipu koji je ekspresno postao hit (alo.rs, 4. 8. 2022); Na Instagram nalogu „192” pojavio se snimak izvesnog **tiktokera** L. A., na kome se vidi kako pomenuti mladić maltretira kurira (nova.rs, 14. 8. 2022); Srpski **tiktorker** Andrija Milivojević, poznatiji kao Vajvai, veliki je uzor mlađim populacijama, a jednim nepromišljenim potezom, zgrozio je pevača Slobu Radanovića. Naime, Vajvai je pozirao u liftu za društvene mreže i pritom držao devojkicu preko ramena dok joj je zadnjica bila u prvom planu (telegraf.rs, 20. 5. 2022); **POGINUO SLAVNI TIKTOKER (19) DOK JE BEŽAO OD POLICIJE: Zapalio se automobil, još tri osobe STRADALE! DOKLE VIŠE SA SULUDIM TIK TOK IZAZOVIMA?** (espresso.rs); Poznati **tiktoker** Andrija Milivojević Vajvai (Wajwai) navodno je pretučen pre nekoliko večeri u Smederevu. Razlog za napad još uvek nije poznat, a ne postoji ni informacija da li će ovaj događaj dobiti sudski epilog (b92.net, 19. 4. 2022).

③ порекло ЕНГЛ. TikToker : према кин. 抖音.

⑥ област друштвене мреже, интернет.

ТИКТОКЕРКА ж. р.

① дефиниција *женска особа тиктокер (= особа која снима и поставља снимke на друштвену мрежу ТикТок, творац садржаја на овој друштвеној мрежи).*

② цитати Devetnaestogodišnji tiktoker Kuper Norijega iznenada je preminuo. Prolaznik je pozvao hitnu pomoć nakon što je pronašao TikTok zvezdu u nesvesti na parkingu tržnog centra izvan Los Anđelesa, prenosi TMZ. Njegova bivša devojkica, takođe **Tiktokerka** Sabrina, sa kojom je nakon raskida ostao u dobrim odnosima, na Instagramu je objavila njegovu fotografiju uz dirljiv opis (nova.rs, 11. 7. 2022); Popularna **tiktokerka** otkrila je da postoje oni dani kada joj se uopšte ne snima i da tada i ne želi da se snima, iako ima preko 100 ideja za nove videe (redportal.rs); Popu-

larna **tiktokerka** Una, poznatija kao UkiQ, ima armiju fanova, tačnije 1,3 miliona ljudi koji je prate na TikToku (nova.rs, 17. 10. 2021); Srpska **Tiktokerka** postala je hit na društvenim mrežama nakon objavljivanja klipa u kom je odlučila da isproba čuveni „sushi”. Na početku videa pogrešno je izgovorila ime japanskog jela te su pratioci počeli da je ispravljaju: „Šta si rekla?”, „Suši, ne sus hi”, „Sushi se čita Suši”. Mnoge je pogrešan izgovor iskreno nasmejao: „Suši je napustio chat”, „Sus hi se pridružio chatu”, „Sushi je nova reč”, nizali su se komentari (telegraf.rs, 6. 8. 2022); KRISTINA NIJE MOGLA DA SE NOSI SA OSUDOM! / Poznata **tiktokerka** se oglasila za Informer.rs: Svakodnevno dobijamo pretnje i uvrede, nije sramota potražiti pomoć! (informer.rs, 9. 12. 2021).

③ порекло према енгл. TikTok : према кин. 抖音.

⑥ област друштвене мреже, интернет.

ТИКТОКЕРСКИ, -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на друштвену мрежу Тикток, тиктокере и тиктокерке (= особе која снимају и постављају снимке на друштвену мрежу Тикток, творце садржаја на овој друштвеној мрежи).*

② цитати Pogledajte kako se poznati **tiktokerski** par snašao u ulozi prodavca (espresso.co.rs, 31. 3. 2022); Ministar građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture Goran Vesić objavio je na Tik Toku hit snimak, neki bi rekli – pravi **tiktokerski** (nizelige.republika.rs, 21. 4. 2023); Četvrto mesto pripada Danilu Milohinu, koji je najpre objavljivao svoje video zapise na TikToku, a prošle godine kreirao je **tiktokerski** Dream Team House (balkanrus.com, 23. 8. 2021); **Tiktokerski** glasovi sigurno neće biti presudni. Pobeđuje čista umetnost (b92.net, 14. 5. 2022); Za svega nekoliko sati spot je pregledalo više desetina hiljada ljudi, a pesma „preti” da postane i veliki **tiktokerski** hit (pressserbia.com, 2. 3. 2022).

③ порекло према енгл. TikTok : према кин. 抖音.

⑥ област друштвене мреже, интернет.

ТИКТОКЕРСКИ прил.

① дефиниција *на начин карактеристичан за друштвену мрежу Тикток, тиктокере и тиктокерке (= особе која снимају и постављају снимке на друштвену мрежу Тикток, творце садржаја на овој друштвеној мрежи).*

② цитати Možda je danas zabavno [...] kikitati se zbog kraljice Elizabete II koja **tiktokerski** mrda kukovima za Božić (cenzolovka.rs, 25. 1.

2021); zato u zaključku, ako će ovo biti jedino što ćeš sa pažnjom da čitaš, stavi ispred sebe jedan eksperiment. Ili da se **tiktokerski** izrazim – uključi se u izazov (originalmagazin.com, 15. 9. 2021); Ovaj ne ume sa filma da cepa drva, **tiktokerski** pozira, a i ne zna fiziku... sa zakačenim panjićem, sekira je ispod pri udarcu. Gvožđe boje prenosi udar od drve-ta... (twitter.com, 30. 11. 2023).

③ порекло према енгл. TikTok : према кин. 抖音.

⑥ област друштвене мреже, интернет.

туторијал, -ала м. р.

① дефиниција *текст, аудио-запис или видео-запис у коме се на разумљив начин наводе информације о нечему, обично у вези с техником, или се дају савети и упутства како се нешто ради.*

② цитати Кућне поправке, рецепти, али и озбиљније ствари које су доскоро могле да се науче само на факултетима, сада се могу научити зато што је неко ко се тиме бави поставио **туторијал** (politika.rs, 17. 12. 2016); Обично експерти из разних области постављају ове **туторијале** како би промовисали себе и своје услуге (politika.rs, 17. 12. 2016); Они који су у потрази за идејама о томе шта да кувају, свакодневно посећују њен онлајн **туторијал** (rts.rs, 5. 3. 2019); **Туторијали** помажу људима да науче нове вештине користећи поступак корак по корак који осигурава да корисник прати и разуме материјал (i7.os-hrs.edu.rs); **Tutorijali** su predstavljeni u okviru kratkih video zapisa, koji uključuju lekcije crtanja portreta, kako napraviti savršenu fotografiju sa iPhone uređajem, ili jednostavno kreiranje zanimljivog sadržaja. Apple razmatra da nastavi da kreira slične **tutorijale**, dok sve Apple prodavnice ne budu otvorene širom sveta (oradio.rs, 10. 7. 2017).

③ порекло енгл. tutorial.

⑥ област интернет.

туторијалски, -а, -о

① дефиниција *који се односи на туторијал (= текст, аудио-запис или видео-запис у коме се на разумљив начин наводе информације о нечему, обично у вези с техником, или се дају савети и упутства како се нешто ради).*

② цитати Seminar je posvećen uglavnom studentima poslediplomcima. U principu, prvi deo seminara je tutorijalski, u drugom se izlažu istraživački problem (matf.bg.ac.rs); Online **tutorijalska** nastava iz KSIV-a će se održati u četvrtak, 02.04.2020. godine s početkom u 14:00 (c2.etf.un-

sa.ba); Meni na toj verziji otvara ovaj forum, ali zato nikako ne mogu da uklonim ona **tutorijalska** obaveštenja o novim funkcijama, ne nalazim u podešavanjima mogućnost da to isključim (mobilnisvet.com, 24. 10. 2017).

- ③ порекло према енгл. tutorial.
- ⑥ област ИНТЕРНЕТ.
- ⑧ напомене Нераспрострањено.

Ф

федереровац, -ца м. р.

❶ дефиниција *особа која је ватрени навијач швајцарског тенисера Роџера Федерера (Roger Federer, 1981–), која је његов обожавалац.*

❷ цитати Најбоље би било да ми **федереровци** сад кажемо да није имао конкуренцију, прелака му била читава година, и сличне некадашње „примједбе” против Роџера, тениског чаробњака (znaksagite.com, 5. 6. 2016); Koliko su se **federerovci** razmahali ovde sada kada nema Rafe, dođe da se covek zapita sta božansko stvorenje kakvim ga ovde predstavljaju uopšte ima da igra tenis, niko sa njim ne može u istu rečenicu (sportklub.info, 4. 11. 2014); A kad smo već kod navijača i provociranja vi **Federerovci** ste najveći majstori u tome. Sad vam je opet neki virus kriv, a kad su naši bolesni prvi se ismejavate. Odjedanput vam ovaj i predhodni Masters nisu toliko važni jer je Federer ispao, a do juče ste pisali „Go Roger do nove titule” (rts.rs1, 4. 2010); nisi ti bio **federerovac**, posebno ne veći od mene ako si prestao da navijaš za njega i počeo da navijaš za drugog tenisera (sportklub.info, 16. 5. 2017); Đoković, pozdrav od mene i ostalih **Federerovaca** (twitter.com, 5. 8. 2012); Švajcarcima nije toliko krivo koliko je domaćim **Federerovcima** (twitter.com, 20. 8. 2018).

❸ синоними роџеровац.

❹ област СПОРТ.

федереровски, -а, -о

❶ дефиниција *који је карактеристичан за швајцарског тенисера Роџера Федерера (Roger Federer, 1981–), за начин на који игра тенис.*

❷ цитати Sjajan forhend Đokovića posle napada Medvedeva hvata Rusa nespremnog da uzvрати pa Srbin lako osvaja dva poena u trećem gemu. Četvrti je **federerovska** kombinacija „jedan, dva”, servis i razoran udarac po dijagonali i još jedan servis za novo vođstvo (telegraf.rs, 21. 1. 2019); Karlitos ima najbolje od sva tri sveta. Nadalov intenzitet i bikovski men-

talitet, Đokovićеvo kretanje i one divne bekhende iz otvorenog stava i punog „streča”, ali i **federerovske** voleje i kreativnost (sportklub.n1info.rs, 18. 7. 2023); Нису ти играчи слабији од Агасијево, Сампрасове, Мекинроове, Конорсове, Едбергове, Бекерове генерације, разлог због којег они не могу готово ништа да освоје поред Новака је у томе што они играју „**федереровски**” стил тениса, који им је „продао” глобални капитал. И данас, када питате ове нове клинце ко им је тениски идол, већина као из топа одговара: „Роџер Федерер!” (standard.rs, 18. 6. 2021); *Vežbom tela, po načelu usavršavanja [...]* postiže se savršen **federerovski** forhend (nova.rs, 19. 6. 2021); Đokovićеvska defanziva iz otvorenog stava i kontre, nadalovska glava zbog koje suparnik mora deset puta da ga ubije kako bi eventualno pobedio, **federerovska** tranzicija na mrežu i način razmišljanja po kojem uvek u malom mozgu stoji ideja da se ide napred (sportklub.n1info.rs, 12. 9. 2022).

⑤ синоними роџеровски.

⑥ област спорт.

федереровски прил.

① дефиниција *на начин карактеристичан за швајцарског тенисера Роџера Федерера (Roger Federer, 1981–), попут Роџера Федерера.*

② цитати Set loptu u prvom setu realizovao je asom, a u trećem setu je na 5:5 u taj brejku odservirao as, da bi se zatim **federerovski** izmakao na forhend već kod riterna i silovitim udarcem iznudio grešku Nadala (vesti.rs, 2. 7. 2014); U četvrtom gemu momak iz Bazela je pokazao zašto je jedan od najboljih tenisera u istoriji. Široka lepeza raznih udaraca izvedenih „**federerovski**” elegantno bez problema ga je dovela do izjednačenja (dnevno.rs, 6. 6. 2014); Ноле мора смањити своје присуство у Јавности, по бијеломе свијету. Окренути се, хладно, **федереровски**, игри (vasicrajko.blogspot.com, 8. 8. 2016); Mora protiv svakog protivnika igrati tenis „slamanja”. Uvertira ne sme da postoji, nego od prve loptice, **Federerovski** i Nadalovski, nemilosrdno za svaki poen (rts.rs, 8. 9. 2015); Da je mogao odigrati onakav prvi set. Ono je vrlo blizu perfektnog. Igrao je agresivno i igrao je briljantno. **Federerovski!** (sportklub.info, 27. 2. 2015).

⑤ синоними роџеровски.

⑥ област спорт.

фѝат-валу́та ж. р.

❶ дефиниција *валута која није везана за вредност робе, која нема покриће у конкретним добрима (најчешће злату или сребру) већ њену вредност одређује институција, најчешће централна банка, која је издаје.*

❷ цитати *Da li će kripto valute zameniti **fiat valute**? / Postoje razmišljanja o tome da bi kripto valute, ili neka od njih, mogla zameniti **fiat valute** kao standardno sredstvo plaćanja. To bi imalo značajne implikacije na politiku, jer ako bi postala stvarni novac, kripto valuta bi mogla da ometa sposobnost centralnih banaka da upravljaju ekonomijom i nivoom cena. Preduslov za korišćenje kripto umesto **fiat valuta** je postizanje stabilne vrednosti kripto valuta koje predstavljaju samoregulišuce sisteme. Da li će i kada kripto valute zameniti **fiat valute**, teško je predvideti, ali se takva mogućnost ne može potpuno isključiti (telegraf.rs, 13. 7. 2020); On ocenjuje da bi, ako se stvori, valuta podržana zlatom, da bi Kina, Rusija i Južna Afrika mogle da kreiraju arhitekturu zlatnog standarda. „To će biti privlačno mnogim zemljama kao alternativa sistemu **fiat valuta** koji omogućava SAD ne samo da ih sankcioniše i primorava, već i da se obogati na njihov račun” (lat.sputnikportal.rs, 13. 1. 2023), Uprkos tome što je prošao kroz jednu od najgorih inflacija svih vremena, američki dolar (USD) je nadmašio 115 globalnih **fiat valuta** u proteklih 10 godina na deviznom tržištu, ali ga je pretekao Bitcoin (cryptodnes.bg, 29. 9. 2023); Dolar možda nije najjača valuta na svetu – pravo hvalisanja ide kuvajtskom dinaru – ali je blizu vrha među oko 180 tradicionalnih **fiat valuta** koje su priznate kao zakonsko sredstvo plaćanja širom sveta (b92.net, 14. 6. 2023).*

❸ порекло према енгл. fiat currency.

❹ област финансије.

фòловѝер м. р.

❶ дефиниција *особа која се пријавила да прати одређени налог на друштвеним мрежама.*

❷ цитати *Instazood se pokazao kao najpraktičniji i najpouzdaniji program koji će Vam pomoći da povećate broj **folovera** na svom profilu, a pri tome dobijete realne **folovere**, ne botove i lažne profile (zequester.com, 12. 4. 2018); Veliki broj fanova na Fejsbuku ili **folovera** na Tvi-teru može da obezbedi kompaniji ili javnoj ličnosti veći poslovni uspeh (marketing-mreza.rs, 21. 8. 2012); Motiv za kupovinu lajkova i **folovera** je uglavnom popularnost a ako je reč o kompaniji, više lajkova i **folovera** će doprineti tome da kompanija na internetu izgleda kao pouzdan i važan*

biznis. Malo je verovatno da je kupovina lajkova i **folovera** nešto čime bi se poslužile veće kompanije, ali za manje poznate firme to bi mogao biti način da poboljšaju svoju reputaciju (informacija.rs, 28. 3. 2013); Ako imate više hiljada „**folovera**” na društvenim mrežama, znate kako izgleda kada vam mobilni telefon počne pištati od silnih notifikacija. A možete li da zamislite kako to izgleda kada se broj vaših pratilaca meri u milionima? (arhiva.vesti-online.com, 15. 1. 2016).

- ③ порекло енгл. follower.
- ⑤ синоними пратилац.
- ⑥ област друштвене мреже.

фòloverка ж. р.

- ① дефиниција *женска особа фолонер.*

② цитати Повремено позивам своје **фолонерке** да запрате оне које ја пратим, то се понекад и понавља – како кад, а и форсирам налоге који куцају како Вук Стефановић Караџић заповеда, ћирилицом (twitter.com, 7. 4. 2020); Non-stop četuje sa ortacima i, naravno, nežnijim polom. Što više FB prijateljica, tviter **foloverki**, dodatih ženskih imena na čet aplikacijama... On je toliko zauzet da nekada i ne stiže svima da odgovara, a često i pobrka kome je šta odgovorio (ddl.rs, 17. 2. 2020); Na komentar jedne **foloverke** Marije Kilibarde da lepa voditeljka treba da se uda, Marija joj je brutalno odgovorila, o tome detaljnije pročitajte u Blicu (24online.info, 2. 2. 2020); Kakav je Vaš odnos prema drugim **foloverkama** modnih blogova koje pratite (tvojstav.com); Beinur i Udrea su utakmicu u Čezeni posmatrali sa tribina, uključujući se „uživo” na Facebook, gde su neobavezno ćaskali sa pratiocima. „Moramo da prođemo ovde. Gde god dođem, ja zaradim novac, draga moja. Čeka me još nedelju dana do finala, do tada vidimo se u polufinalu u četvrtak”, obraćao se Beinur jednoj od „**foloverki**” koja mu je postavila pitanje u komentarima (klik-sport.mts.rs, 26. 6. 2019).

- ③ порекло према енгл. (female/woman) follower.
- ⑥ област друштвене мреже.

фòloverскӣ, -ā, -ō

① дефиниција *који се односи на фолонере и фолонерке (особе које су се пријавиле да прате одређени налог на друштвеним мрежама).*

② цитати Molim da se ustanovi **foloverski** dinar (dpls-alas.rs, 2013); Srećni **foloverski** broj mi je @Kristidzn (twitter.com, 30. 3. 2012).

- ③ порекло према енгл. follower.
- ⑥ област друштвене мреже.
- ⑧ напомене Нераспрострањено.

фриган м. р.

① дефиниција *особа која подржава фриганизам (= стил живота, као и покрет који подразумева сакупљање и коришћење бачене али исправне и јестиве хране, те предмета за домаћинство из идеолошких разлога, а не из нужде); мушка особа која подржава фриганизам.*

② цитати Pedesetogodišnja Njujorčanka Madlin Nelson mogla bi svakog дана да руčава у најелегантнијим ресторанима, али уместо тога њен обед је саčinjen од хране покупљене са сметлишта. Бивша директорка једне моћне компаније решила је да се у складу са својим животним ставом одрекне потрошачких навика наметнутих капитализмом. Она припада растућој супкултури **frigana** (кованица састављена од речи fri – слободан и vegan – вегетаријанас), који су на minimum sveli пороке система и одлучили да преживе од његових отпадака. Многи од њих су заиста вегетаријанци, док други једу и намирнице животинског порекла, али само оне које су одбачене са званичног тржишта. Ако су баčене у канту за отпатке, то је сигуран знак да су политички прихватљиве за **frigane**. [...] **Frigani** се разликују од бескућника и просяака јер су своју судбину својеволјно изабрали, а најчешће су стекли дипломе високих школа и факултета. Покрет је настао осамдесетих у оквиру захтева да се заштити животна средина и пружи отпор глобалним ланцима. Концепт је преузет из међународних организација „Храна уместо бомби” које су преко својих волонтера скупљале остатке хране из великих хотела и ресторана и делиле их сиромашнима (politika.rs, 26. 9. 2007); **Friganima** обично не смета да деле плен са другима. Многи **frigani** су повезани са организацијом *Hrana Ne Bombe* (Food not Bombs) која храни бескућнике по целој земљи. Lindzi из Lorensa каже да обично нема борбе око територије са бескућницима – „то је пре другарство” (ana.rs, 16. 4. 2010); У Великој Британији, али и другим западним земљама, све је масовнији покрет „**frigana**” – људи који из принципа никада не дају новач за храну, већ је проналазе у контејнерима у околини великих супермаркета и познатих ресторана (mondo.rs, 7. 10. 2011).

- ③ порекло енгл. freegan < free + vegan.
- ⑥ област исхрана.

фриганизам, -зма м. р.

❶ дефиниција *покрет чије се присталице противе конзумеризму и бацању хране и ствари, те из идеолошких разлога, а не из нужде, сакупљају и користе бачену али исправну и јестиву храну, те предмете за домаћинство; стил живота који подразумева сакупљање и коришћење бачене али исправне и јестиве хране, те предмета за домаћинство из идеолошких разлога, а не из нужде.*

❷ цитати Cilj mu je da dalje širi pokret **friganizma**, a internet je u tome vrlo koristan. Poslednjih godina po američkim gradovima preko interneta organizuju se ture po smetlištima. Skuplja se odeća, nameštaj, stari aparati, suđe, ćebad... Višak se razmenjuje na buvljim pijacama isključivo trampom. Novac i kartice nisu u opticaju (politika.rs, 26. 9. 2007); A ovde nema šta da se pokupi iz kontiša (sad bi napisala nešto crnohumorno za penzionere ali se plašim da ne budem pogrešno shvaćena). Nadam se da peru zube 500x dnevno. **Friganizam** nema šanse kod nas (ana.rs, 16. 4. 2010); To je bio prvi čin onoga što sam kasnije naučio da zovem **friganizam**, u stvari prikaz nepravde bacanja hrane i mera rešenja za problem bacanja hrane, koja je jednostavno sest i pojesti hranu, umesto da se ona baca. To je postao neki način suprotstavljanja velikim biznisima u poslu bacanja hrane i pre svega, otkriti javnosti da kada pričamo o hrani koja se baca, ne pričamo o trulim stvarima, ne pričamo o stvarima koje su potpuno istrulile. Pričamo o dobroj, svežoj hrani koja se baca u kolosalnim razmerama (bastabalkana.com, 1. 4. 2013); Analizirali [smo] različite pristupe ishrani (vegetarijanstvo, veganizam, **friganizam**, ishrana sportista, mladih ljudi, ljudi sa oboljenjima itd.) (beograduzivo.rs, 24. 9. 2019); Kao odgovor na konzumerizam pojavili su se mnogi pokreti kao što su „jednostavan život” i „eko-savesna kupovina”, a ekstrem ovog aspekta naziva se **Friganizam** (Freeganism) (mingl.rs, 4. 4. 2017).

❸ порекло енгл. freeganism < free + veganism.

❹ синоними фриганство.

❺ област исхрана.

фригански, -а, -о

❶ дефиниција *који се односи на фриганизам и фригане (= стил живота, као и покрет и присталице таквог стила живота, који подразумева сакупљање и коришћење бачене али исправне и јестиве хране, те предмета за домаћинство из идеолошких разлога, а не из нужде).*

❷ цитати Na hiljade frigana, po Njujorku, Čikagu, Detroitu, Dalasu i američkoj prestonici, stupa u radne akcije kad kapitalistički službenici

kreću kući na kupljenu večeru. U kesama za smeće koje pažljivo razvezuju nalaze najraznovrsnije specijalitete. Kažu da nikada u svojoj **frigan-skoj** karijeri nisu bili gladni, a samo retkima među njima se dešava da se od te odbačene hrane unerede. Ali, to su početnici u svom poslu (politika.rs, 26. 9. 2007); „Danas u društvu imamo toliko nepotrebnog bacanja”, kaže Lindzi, koja je zamolila da se njeno prezime ne objavi. „Zašto da barem deo toga ne iskoristimo?” Osamnaestogodišnja Lindzi spada u sve veću grupu Amerikanaca koji vode „**friganski**” (freegan) način života. Izraz nastao spajanjem reči „džabe” i „vegan” se odnosi na ljude koji kopaju po štroki i smradu kanti za đubre da bi našli bačenu a jestivu hranu, i koji u smeću traže dobre, upotrebjljive predmete za domaćinstvo. Oni ne rade to zbog toga što su bez kuća ili novca, već da bi izrazili svoj stav. Na taj način kritikuju količinu rasipanja u Americi, gde se procenjuje da se, po podacima Ministarstva poljoprivrede SAD, 45 milijardi kilograma hrane baci svake godine. Sajt navodi da je naše društvo toliko rasipno da mnogi ljudi mogu da se hrane i izdržavaju na đubretu... Uprkos predra-sudama našeg društva o đubretu, namirnice koje **frigani** nalaze su sigurne, upotrebjljive, čiste i u savršenom ili skoro savršenom stanju, što pokazuje potrošnost naše kulture, koja nas navodi da stalno zamenjujemo starije stvari novim (ana.rs, 16. 4. 2010).

③ порекло према енгл. freegan < free + vegan.

⑥ област исхрана.

⑧ напомене Нераспрострањено.

фриганство с. р.

① дефиниција *покрет чије се присталице противе конзумеризму и бацању хране и ствари, те из идеолошких разлога, а не из нужде, сакупљају и користе бачену али исправну и јестиву храну, те предмете за домаћинство; стил живота који подразумева сакупљање и коришћење бачене али исправне и јестиве хране, те предмета за домаћинство из идеолошких разлога, а не из нужде.*

② цитати Sve više i više ljudi propovijeda ideje **friganstva** – protestni pokret protiv ekonomije potrošnje i nepromišljenog uništavanja resursa, uključujući hranu. Jedenje netaknute hrane koju izbacuju restorani i supermarketi (laplanta.ru, 8. 3. 2020); Nismo vegeterijanci. Razmišljamo o **friganstvu** (pre.trablmejker.com, 18. 9. 2008); U cjelini, **friganstvo** znači način života slobodan od konzumerizma. Freegans nastoje minimalizirati stjecanje resursa, stoga su glavni izvor hrane, odjeće i drugih životnih pogodnosti za njih kontejneri za smeće i deponije (facesfilm.ru, 4. 3. 2020);

A na kontejnerima piše – budućnost je sada. Ej, ako si pomalo i dokon pročitaj o **friganstvu** (shonery.rs, 20. 3. 2017).

- ❸ порекло према енгл. *freeganism* < *free* + *veganism*.
- ❺ синоними фриганизам.
- ❻ област исхрана.

Х

хидрòбик м. р.

❶ дефиниција *врста аеробика који се вежба у води уз коришћење различитих реквизита.*

❷ цитати Ове године биће више летњих школа ватерпола, веслања, једрења, скијања на води, вејвборда, **хидробика** (вежбања у базену)... па све до новобеоградске „Аквадром забаве” која је сваке године међу најпосећенијима (politika.rs, 16. 6. 2012); Реализују се програми: **хидробик**, школа пливања „Делфин”, усавршавање техника пливања, као и тренинзи пливачких, ватерполо и других клубова који имају потребе за овом врстом објекта (zurnal.rs, 22. 12. 2016); **Хидробик** – од 18.06 – 31.08.2012, радним данима и суботом (zvezdara.rs, 14. 6. 2012); Na bazenima će biti organizovani mnogobrojni sportsko rekreativni programi u organizaciji „Olimpa” (škola plivanja, **hidrobik** i škola ronjenja) ali i programi koje sufinansira Gradski sekretarijat za sport i omladinu (danas.rs, 7. 6. 2017); Летња школа **хидробика** заснована је на принципима аеробног тренинга средњег интензитета вежбања и основа спортске рекреације (media.danubeogradu.rs, 17. 6. 2013).

❸ порекло енгл. hydrobics < *hydro* + *aerobics*.

❹ синоними аеробик у води, аквааеробик, аквабик, акваробик, аквафит, водени аеробик.

❺ област спорт.

❻ детерминативи Бесплатна школа ватрепола организује се уторком, четвртком и недељом, такође у термину од 8 до 10 сати ујутро, док је за девојчице и девојке од 19 до 21 сат резервисан термин за **хидробик** рекреацију (beograd.rs, 1. 7. 2012).

хòрдāш* м. р.

❶ дефиниција **а.** особа која пати од патолошког сакупљања и чувања великог броја животиња у неадекватним условима. **б.** особа која пати од патолошког сакупљања, менталног поремећаја карактеристичног по гомилању и чувању велике количине непотребних ствари.

❷ цитати **а.** **Hordaši** nisu u mogućnosti da životinjama, uglavnom psi-ma i mačkama obezbede adekvatnu negu, a često životinje drže u ekstremno nehigijenskim uslovima, zbog čega je ugrožena dobrobit životinja, a takođe i zdravlje ljudi koji žive s njima (nadlanu.com, 28. 5. 2013); Neki **hordaši** su sociološki indiferentni prema potrebama bilo ljudi ili životinja, vođeni potrebom da sakupljaju i kontrolišu životinje (sloboda-za-zivotinje.org, 4. 7. 2009); „Reč je o ljudima koji često saosećaju sa životinjama i identifikuju se sa njihovom patnjom”, navodi Kurjački. „Kad vide napuštenu životinju, oni joj pripisuju osećanja više svojstvena čoveku, kao što su napuštenost, bezvoljnost i slično. Tada procenjuju da, ako ih oni ne udone, to neće učiniti niko drugi. Njihova pomisao da svesno odbiju pružanje pomoći previše im je bolna. Zato se prema tim životinjama postavljaju kao zaštitnici, stvarajući u glavi sliku o tome da su im majka, otac, bog ili neki idoli kojima sami teže. **Hordaši** su, u većini slučajeva, samci.” (b92.net, 30. 6. 2014); **Hordaši** stvaraju kolekciju životinja, odnosno sakupljaju ih i razmnožavaju do broja koji ugrožava njihovu dobrobit i život, pri čemu su zbog neadekvatnih uslova držanja životinja ugroženi kako sami ukućani, tako i osobe koje žive u neposrednom okruženju (feniks.org.rs, 15. 10. 2015). **б.** Kupovina sve više stvari definisana je kao hordašenje i bolest u Americi. Naučnici sa Jejla su pokazali da se odricanje od stvari kod ljudi koji su **hordaši** manifestuje kao fizički bol jer se aktiviraju iste ćelije u mozgu koje reaguju na udarac po prstu čekićem (pink.rs, 2018).

❸ порекло енгл. hoarder.

❹ синоними **б.** хордер.

❺ област психијатрија.

❻ напомене Друго подзначење није распрострањено.

хордāшѐње с. р.

❶ дефиниција *патолошко сакупљање и чување великог броја животиња у неадекватним условима.*

❷ цитати Poseban oblik zlostavljanja životinja u vidu patološkog sakupljanja kućnih ljubimaca i njihovog držanja u izuzetno lošim uslovima naziva se **hordašenje** (nadlanu.com, 28. 5. 2013); Hording ili **hordašenje**

se prepoznaje i kod osoba koje sakupljaju životinje do broja koji ugrožava njihovo zdravlje, a ponekad čak i život (magazin.novosti.rs, 25. 2. 2020); O ovoj temi se nedovoljno razmatra među zaštitnicima životinja. „**Hordašenje**” je zapravo manifestacija psihijatrijskog poremećaja koji je poznat kao „Diogenov sindrom”. Radi se o sakupljanju životinja do broja koji ugrožava njihovu dobrobit, a često i život (sloboda-za-zivotinje.org, 4. 7. 2009); Više od 80 pasa i štenadi živi u veoma lošim uslovima, u malim kutijama, među gomilom stare garderobe, dok se iz dvorišta širi nesnosan smrad, iako je kuća u naseljenom delu ovog mesta. Iako okruženo komšijskim kućama, dvorište prepuno pasa odaje utisak **hordašenja**. Dvorište je pretrpano starim nameštajem, šerpama, starim krpama i malim kutijama u kojima je smešteno po nekoliko nesrećnih životinja (novosti.rs, 12. 9. 2016); **Hordašenje** (od engleske reči „hoarding” koja znači gomilanje) se sastoji u posedovanju velikog broja životinja i konstantnom pribavljanju novih. Najčešće se sakupljaju one vrste životinja koje ljudi drže kao kućne ljubimce, poput mačaka, pasa, glodara i ptica, ali postoje i slučajevi u kojima su žrtve hordašenja divlje ili egzotične životinje, pa i farmske poput konja, koza i svinja (blic.rs, 13. 11. 2016).

⑤ порекло према енгл. hoarding.

⑥ област психијатрија.

хордашити, хордашим несврш.

① дефиниција **а.** *патолошки сакупљати и чувати велики број животиња у неадекватним условима.* **б.** *патолошки сакупљати, гомилати и чувати велику количину непотребних ствари.*

② цитати **а.** Poznat je i primer iz Jagodine gde žena **hordaši** pse, a po gradskoj odluci dozvoljeno je držanje samo jednog kućnog ljubimca. Kada je komunalna inspekcija naložila izmeštanje pasa iz stana, to nije bilo potkrepljeno sudskom odlukom, pa je ona uspela da pse ponovo vrati u svoj dom i nastavi sa ranijom praksom. [...] O posledicama psihičkog zdravlja pasa i mačaka koji se hordaše, govorila nam je i doktorica veterinarske medicine Dunja Kovač. Ona je za 'Zov' istakla da su, pored fizičkog zanemarivanja, životinje podvrgnute i emocionalnoj, to jest psihičkoj torturi (b92.net, 30. 6. 2014); Nas dve, Marija i Bojana, **ne hordašimo** životinje, već uzimamo jednu po jednu koje nađemo napuštenu ili povređenu, pa ih socijalizujemo... (facebook.com, 7. 4. 2020). **б.** Možda **nije hordašila** nove predmete ali je očajnički sačuvala sve stare (fantasticnovodic.com, 6. 8. 2020); Provela sam petnaest dana bez trunke šminke bez obzira na to što **hordašim** sve što ima veze sa šminkom na Pinterestu (vice.com, 19. 12. 2015); Hoću, samo je pitanje kada će stići na red za čita-

nje s obzirom da spremam tipa 10 ispita i umirem. A do tada, samo hordašim knjige (ana.rs, 6. 3. 2020).

- ⑤ порекло према енгл. hoarding.
- ⑥ област психијатрија.
- ⑧ напомене Нераспрострањено.

хордер и хордер м. р.

① дефиниција *особа која пати од патолошког сакупљања, менталног поремећаја карактеристичног по гомилању и чувању велике количине непотребних ствари; мушка особа која пати од патолошког сакупљања, менталног поремећаја карактеристичног по гомилању и чувању велике количине непотребних ствари.*

② цитати Skupljači, ili kako se žargonski nazivaju „**horderi**” (engl., skupljači), susreću se sa velikim strahom koji umiruju skupljanjem, a zbog ove sklonosti su u stanju da troše i dosta novca. Trgovci sekundarnim sirovinama takođe koriste slabost ovih ljudi kako bi profitirali (blic.rs, 28. 2. 2017); Međutim, pospremanje nije za svakoga. **Horderi** koriste stvari kako bi pojačali osećaj sigurnosti. Za te ljude, pospremanje stana pokreće osećaj emocionalnog bola (nedeljnik.rs, 19. 3. 2020); Oni su strastveni „čuvari” svake sitnice koja im se sviđa ili bi jednom „mogla dobro doći”. **Horderi** vrlo brzo napune kuću suvišnim i nepotrebnim predmetima koji im onemogućavaju normalan život, iako oni misle da drugačije ne mogu. U stanu sakupljaju bilo šta, mada najčešće papir, zbog čega su novine na vrhu lestvice poželjnih predmeta (novosti.rs, 11. 12. 2019); Doktor Tolin inače ističe to što **horderi** imaju problem sa tim da „očitaju” šta je važno a šta ne, što je razlog zašto im je teško kasnije pojasniti šta sa prikupljene gomile mogu baciti a šta zadržati (lovesensa.rs, 29. 10. 2014); On je postao **horder**. Stvari koje gomila služe mu da drži stvari podalje od sebe. Stvari poput spontanosti, intimnosti, prijateljstva. Sve to gura od sebe gomilanjem đubreta (espreso.rs, 29. 9. 2019).

- ③ порекло енгл. hoarder.
- ⑤ синоними хордаш (б).
- ⑥ област психијатрија.

хордерка и хордерка ж. р.

① дефиниција *женска особа хордер (= особа која пати од патолошког сакупљања, менталног поремећаја карактеристичног по гомилању и чувању велике количине непотребних ствари; мушка особа која пати од патолошког сакупљања, менталног поремећаја карак-*

теристичног по гомилању и чувању велике количине непотребних ствари).

② цитати Моја мама је **horderka** i ovako je to uticalo na moje detinjstvo. „Trule namirnice su bile redovan deo moje životne sredine... moja najranija sećanja uključuju nered” (vice.com, 15. 6. 2020); Nisam **horderka**, majke mi. Ili bar nisam klasična. Pre bi se moglo reći da sam „sekundarka”, jer su meni sve te stvari koje sakupljam nasušno potrebne. Međutim, kada je neki alkoholičar priznao da je zavisnik? Đubre sakupljam jer od polomljenih retrovizora, delova uređaja, starih papilotni, zarđalih spljoštenih konzervi, (debljih) aluminijskih folija od davno pojedinih gotovih jela, delova lutaka, točkova, keramičkih osigurača, iskrzanih suvenira, ribljih sasušenih mehurova, auspuha, odžaka (pa čak i zgaženih žaba)... ja pravim nazovi skulpture (vice.com, 13. 6. 2018); **Horderka?** Šta li je sad to? To je ona/j koji voli da pohranjuje stvari kao krtica, čuva sve što joj pod ruku dođe (važno je!), ništa ne baca (može da se reciklira), niti daje (ili samo u izuzetno retkim i posebnim prilikama naleta velikodušnosti) (hug-bug.com, 17. 8. 2017); Jesam hrčak, ali ima nešto i u lenjosti da krenem u taj obiman posao, pa ga godinama odlažem. Počinjem da ličim na one babe **horderke**, moram da pristupim izlečenju (blog.b92.net, 30. 1. 2012); Nisam ni ranije bila neka kupoholičarka i **horderka**, ali postepeno sve više izbacujem, a kupujem samo planski i što ću zaista nositi i što mogu (ana.rs, 31.10.2019).

③ порекло према енгл. (female/woman) hoarder.

④ област психијатрија.

хординг м. р.

① дефиниција *патолошко сакупљање, гомилање и чување велике количине непотребних ствари.*

② цитати **Hording** odnosno sakupljanje nepotrebnih stvari ljude može da izloži riziku jer prostor u kojem žive ponekad postaje toliko zatrpan stvarima da uzrokuje povrede ili postaje nemoguće da izađu iz kuće. Pored toga, nagomilane stvari mogu da povećaju i rizik od požara. Ovaj poremećaj često je povezan sa drugim mentalnim bolestima uključujući depresiju, šizofreniju ili opsesivno-kompulsivni poremećaj. Ljudima koji opsesivno sakupljaju stvari uglavnom se preporučuje kognitivna bihevioralna terapija, ponekad u kombinaciji sa antidepresantima (021.rs, 19. 8. 2018); Naučnici i dalje ne razumeju u potpunosti čitav mehanizam koji leži iza preteranog gomilanja stvari, ali postoji osam naznaka „**hordinga**” kako se u engleskom jeziku naziva potreba za opsesivnim prikupljanjem i čuvanjem stvari (lovesensa.rs, 29. 10. 2014); „**Hording**” je psihički poremećaj koji karakteriše preterano sakupljanje stvari i nevoljnost osobe da

se reši bilo koje od njih (happytv.rs, 8. 9. 2017); **Hording**, odnosno sakupljanje stvari koje imaju malu ili nikakvu novčanu vrednost, od sada je i zvanično mentalni poremećaj. Svetska zdravstvena organizacija ovaj poremećaj opisuje kao „akumulaciju odnosno gomilanje stvari bez obzira na njihovu stvarnu vrednost” (mondo.rs, 17. 8. 2018); Blogerka iz San Franciska bila je primorana da se suoči sa poremećajem svoje svekrve, **hordingom**, usled kog je u kući decenijama gomilala svakakve nepotrebne stvari (espresso.rs, 29. 9. 2019).

③ порекло енгл. hoarding.

⑥ област Психијатрија.

Ц

цѐнзѐри м. р. мн.

❶ дефиниција *особе рођене између 1996. (или 1997) и 2009. године.*

❷ цитати Milenijum generacija ili Net generacija obuhvata rođene između 1980. i 1996. godine. Milenijalci su pioniri digitalne ere, prvi su koristili tada revolucionarne, društvene mreže, svedoci su rođenja pametnih telefona, slanja sms poruka i internet pretrage. Generaciju Zed (Gen Z) džen-zi, nazivaju i Post-milenijum generacijom, **džengerima** (Gen Zers). Najstariji su rođeni 1997. i sada imaju 22 godine. Oni se gotovo i ne sećaju kako je izgledao svet pre mobilne tehnologije (rts.rs, 29. 1. 2019).

❸ порекло према енгл. Gen Zers.

❹ синоними генерација зед, генерација Z, интернет генерација, нет генерација, постмиленијум генерација, постмиленијумска генерација, постмиленијалци, постмиленијумци, плуралиси, плуралисти, цензи.

❺ област СОЦИОЛОГИЈА.

❻ напомене Нераспрострањено.

цѐн-зѐи м. р.

❶ дефиниција *особе рођене између 1996. (или 1997) и 2009. године.*

❷ цитати Milenijum generacija ili Net generacija obuhvata rođene između 1980. i 1996. godine. Milenijalci su pioniri digitalne ere, prvi su koristili tada revolucionarne, društvene mreže, svedoci su rođenja pametnih telefona, slanja sms poruka i internet pretrage. Generaciju Zed (Gen Z) **džen-zi**, nazivaju i Post-milenijum generacijom, džengerima (Gen Zers). Najstariji su rođeni 1997. i sada imaju 22 godine. Oni se gotovo i ne sećaju kako je izgledao svet pre mobilne tehnologije (rts.rs, 29. 1. 2019).

❸ порекло према енгл. Gen Z.

❹ синоними генерација зед, генерација Z, интернет генерација, нет генерација, постмиленијум генерација, постмиленијумска генераци-

ја, постмиленијалци, постмиленијумци, плуралси, плуралисти, цен-
зери.

⑥ област социологија.

⑧ напомене Нераспрострањено.

Ђорђе Оташевић, Марина Николић, Весна Ђорђевић
РЕЧНИК НОВИХ РЕЧИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ 2

1. издање

Издавач:

Институт за српски језик САНУ

За издавача:

Проф. др Софија Милорадовић

Рецензенти:

Др Марија Ђинђић

Проф. др Милан Ајџановић

Проф. др Марина Јањић

Коректура:

Александра Томашеић

Прелом:

Ђорђе Оташевић

ISBN:

978-86-82873

